Arhim. Sofian Boghiu

SFÂNTUL ANTIM IVIREANUL ȘI MĂNĂSTIREA TUTUROR SFINȚILOR

Redactor: Constanța Costea
Redactor și fotograf pentru capitolul „Mănăstirea Antim": Aurelian Stroe
Procesare imagine: Mihaela Dulea
Tehnoredactare: Ionuț-Adrian Forga, Artenie Costel Condurache, Eliodor Iftimiu
Imprimare: R.A. MONITORUL OFICIAL

© Editura Bizantină
ISBN 973-9492-46-0

Arhimandrit Sofian Boghiu

Sfântul Antim Ivireanul
și
Mănăstirea Tuturor Sfinților

Volum tipărit cu binecuvântarea Prea Fericitului Părinte Teoctist
Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

Editura Bizantină
București 2005

Arhimandritul SOFIAN BOGHIU (7 octombrie 1912-14 septembrie 2002) s-a născut în satul Cuconeştii-Vechi din judeţul Bălţi, Basarabia.

A intrat în mânăstire la schitul Rughi (1926), urmând apoi seminarul monahal la mânăstirea Cernica (1932-1940), unde a şi fost tuns în monahism (1937).

A frecventat cursurile Academiei de Arte Frumoase din Bucureşti (1942-1946) şi a fost licenţiat în teologie cu lucrarea *Chipul Mântuitorului în iconografie*, susţinută la Facultatea de Teologie Ortodoxă a Universităţii din Bucureşti în 1948 şi publicată pentru prima dată în 2001.

Mare rugător al inimii şi duhovnic al mânăstirii Antim, a suferit temniţă grea (1958-1964) pentru participarea la întrunirile spirituale ale *Rugului Aprins*.

Incomensurabilei opere de edificator al sufletelor i se adaugă cea de pictor, restaurator şi îndrumător al activităţilor de decorare a bisericilor, din ţară şi din Orientul creştin.

A condus sau a participat la pictarea din nou - de cele mai multe ori în frescă - a multor ‹sfinte lăcaşuri›, între care: pridvorul bisericii mânăstirii Antim (mozaic ceramic; în echipa Olgăi Greceanu), paraclisul mânăstirii Antim (în echipa lui Dimitrie Dumitriu Nicolaide), biserica mânăstirii Negru Vodă din Câmpulung Muscel, biserica din Poiana Ruscă, Alba, biserica Dămăroaia din Bucureşti (în echipa lui Dimitrie Dumitriu Nicolaide), biserica mânăstirii Saon, Tulcea (considerată una din cele mai reprezentative pentru autor; recent afectată de lucrări de consolidare neasistate de pictor), biserica mânăstirii Deir-El-Harf din Liban, biserica mânăstirii Radu Vodă din Bucureşti, catedrala Homs şi biserica Hama din Siria (ultima distrusă într-un conflict local), biserica mânăstirii Dealu din Târgovişte.

A coordonat lucrări de restaurare (curăţire) a unor ansambluri mai vechi, între care: biserica mânăstirii Ghighiu, Prahova (de unde a fost arestat, împreună cu părintele Felix Dubneac), biserica din Pipirig, Neamţ, biserica Pitar Moş din Bucureşti, biserica schitului Darvari şi biserica Hagiu din Bucureşti, biserica mânăstirii Agapia, Neamţ, biserica mânăstirii Sinaia, Prahova, bisericile Bradu Staicu (demolată), Bumbăcari, paraclisul Antim, Visarion, Sf. Vineri Nouă, toate din Bucureşti.

A întocmit documentaţii (programe iconografice, parţial puse în operă) pentru pictarea din nou a multor interioare: biserica Flămânda din Bucureşti, biserica Sf. Atanasie din Niculiţel, pridvorul bisericii mânăstirii Tismana, biserica mânăstirii Lainici, paraclisul palatului episcopal din Arad, biserica episcopală din Oradea, trapeza mânăstirii Cernica, biserica mânăstirii Sihăstria, Neamţ, biserica Buna Vestire din Nazaret, paraclisul mânăstirii Vatra Moldoviţei, biserica Sf. Ioan Iacob a Seminarului Neamţ, catedrala arhiepiscopală din Cluj şi altele.

A publicat, în afară de *Chipul Mântuitorului în iconografie*, deja menţionat, *Smerenia şi dragostea, însuşirile trăirii ortodoxe* (Bucureşti, 2002).

Notă asupra ediției

Volumul de față include - la dorința autorului și pentru edificarea cititorului - pe lângă capitolele inedite dedicate personalității și operei sfântului Antim Ivireanul și unele texte apărute în publicații de specialitate: *Chipurile Vechiului și Noului Testament* și *Așezământul Mănăstirii Antim*, în *Antim Ivireanul. Opere*, ediția G. Ștrempel, București 1972; *Hrisovul arhieresc* din 20 iulie 1715, în A. Sacerdoțeanu, *Antim Ivireanul arhivist, bibliotecar și tipograf*, "Glasul Bisericii", XXIII, 1964, nr. 3-4; Virgil Cândea, *Melcul raza și steaua* în "Luceafărul", 13 ianuarie 1973.

Față de identificările însemnărilor și iconografiei *Chipurilor Vechiului și Noului Testament* publicate, au fost făcute unele completări la inscripții și la legendele ilustrațiilor, iar versiunea actuală a numelor proprii din arborele genealogic înscrise între paranteze a urmat ediția sinodală a Bibliei, București 1975.

În prezentarea paralelă a textului transliterat al *Chipurilor Vechiului și Noului Testament*, acolo unde povestirea continuă pe coloanele filei următoare, s-a optat pentru lectura unitară a pasajelor: cifrele din paranteze pătrate indică paginile - corespunzând locurilor din manuscris - din care s-a preluat textul până la finalul secvenței relatate. Reproducerea - la scară redusă - integrală, pentru prima dată, a filelor acestui codex respectă fidel originalul în dispoziția și orientarea scrisului și ilustrațiilor.

Chipurile Vechiului și Noului Testament, 1709, detaliu

Precuvântare

Cu nespusă bucurie și cu evlavioasă aducere aminte precuvântăm această ultimă osteneală editorială a Cuviosului Părintelui Stareț Sofian închinată Sfintei Mănăstiri Antim și întemeietorului acesteia, Sfântul Ierarh Antim Ivireanul.

Am cunoscut gândul Părintelui Sofian de a scrie o monografie a mănăstirii și a ctitorului ei și l-am încurajat cu multă încredere și cu convingerea că nu putea fi cineva mai potrivit ca dânsul pentru a o scrie.

După cum este binecunoscut, viața și activitatea Părintelui Sofian s-au împletit cu aceea a Mănăstirii Antim pentru o perioadă de aproximativ o jumătate de veac, perioadă în care Părintele Sofian a fost și starețul mănăstirii.

Își dorea foarte mult acest lucru pentru că ceea ce se scrisese despre mănăstire și mai ales despre vrednicul între ierarhii români, Sfântul Antim, i se părea prea puțin pentru însemnătatea acestora și uneori - mai ales în ceea ce privește personalitatea Sfântului Antim - neconform duhului care a guvernat multiplele activități bisericești ale acestuia.

Lucrarea a beneficiat de tenacitatea discretă, de minuțiozitatea și de grija deosebită cu care își împlinea Părintele Sofian orice îndeletnicire a sa.

Întârzierea s-a datorat în cea mai mare parte faptului că Părintele și-a dorit mult să publice pentru prima dată în întregime cunoscutul arbore genealogic vechi-testamentar alcătuit și ilustrat de ierarhul artist care a fost Sfântul Antim, operă unică ce se păstrează în original la Kiev.

Demersurile pentru obținerea unor imagini potrivite pentru reproducere au fost numeroase, costisitoare și de lungă durată.

În cele din urmă, dorința Părintelui Sofian s-a împlinit și avem, iată, pentru prima dată reproduse în condiții foarte bune portretele în miniatură ale personalităților biblice, operă unică în felul ei, extrem de valoroasă, care constituie o dovadă în plus a talentului artistic extraordinar cu care a fost înzestrat Sfântul Ierarh Antim.

Cartea este o icoană! Cititorului i se descoperă nu numai o seamă de date istorice legate de mănăstirea Antim și de ierarhul ctitor, ci o istorie văzută și scrisă cu ochii luminați ai vederii duhovnicești, care pătrund și apoi ilustrează semnificațiile adânci, reflexe ale iconomiei dumnezeiești în istoria noastră omenească.

Acesta a fost unul din motivele pentru care Părintele Sofian s-a hotărât să scrie monografia de față. Considera că ceea ce se scrisese despre mănăstire și despre Sfântul Antim se încadra într-o perspectivă rece istorică, care nu era fidelă duhului lucrurilor.

Părintele Sofian reproduce aici - ceea ce cu greu ar fi putut altcineva face - vederea iconică a istoriei, care se caracterizează tocmai prin aceea că surprinde prezența și lucrarea lui Dumnezeu în fiecare act istoric în parte și în istorie în ansamblul ei, împlinită, desigur, prin oameni aleși de Dumnezeu, cum a fost marele ierarh Antim Ivireanul.

S-a exprimat în multe rânduri, cu blândețea și cu cuviința binecunoscute, că cei care au scris despre Sfântul Antim nu par a fi fost preocupați de suportul duhovnicesc al multiplelor sale activități bisericești.

Părintele Sofian ne încredințează iată o frumoasă icoană a Mănăstirii Antim și a Sfântului Antim, o icoană în cuvinte, la fel de reușită ca mulțimea icoanelor pictate în culori.

Nici nu se putea altfel. Părintele Sofian a avut o formație de neîntrecut pictor bisericesc și iconar.

Lui îi datorăm și prima icoană a Sfântului Antim realizată cu prilejul canonizării acestuia de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, împreună cu alți sfinți români, în anul 1992.

Deși terminată cu puțin înainte de trecere la cele veșnice a vrednicului stareț, cartea nu a putut fi pregătită pentru publicare decât câteva luni mai târziu, prin osteneala unui grup de ucenici, care a lucrat cu multă dragoste pentru ducerea la bun sfârșit a acestei frumoase lucrări despre Mănăstirea Antim.

Împreună cu duhul său, pe care l-a imprimat vieții călugărești și întregii activități a Sfintei Mănăstiri Antim, cartea de față va perpetua într-un mod foarte potrivit memoria Părintelui Sofian, ca a unuia care s-a jertfit în spiritul ascultării și al renunțării de sine pentru slujirea lui Dumnezeu și a Bisericii Sale.

† Teoctist

La sărbătoarea
Sf. Cuv. Parascheva, 2004

† TEOCTIST
Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

Proscomidia bisericii Tuturor Sfinților la care au slujit
„ctitorii mănăstirii Antim"

Ctitorii mănăstirii Antim

Cartea de față este un prinos de cinstire adus sfântului ierarh Antim Ivireanul, mitropolit al Țării Românești între anii 1708-1716, dascăl înțelept, predicator și scriitor iscusit, meșter în multe arte sacre, sprijinitor al culturilor din Răsăritul creștin prin tipar, cărți și învățături duhovnicești, ctitor al mănăstirii Tuturor Sfinților din București care îi poartă până azi numele și, mai ales, martir al Creștinătății ortodoxe, trecut în rândul sfinților în 1992.

La zece ani după canonizarea marelui ierarh de Sfântul Sinod al Bisericii noastre, părintele arhimandrit Sofian Boghiu, starețul mănăstirii Antim, îi închină acest frumos și ziditor volum omagial, așa cum mărturisește, „ca un smerit prinos de mulțumire pentru viața sa plină de jertfă și pentru moartea lui de mucenic".

Nume slăvit în istoria modernă a Bisericii Ortodoxe, pilduitor prin viețuirea și sfârșitul său, sfântul mitropolit Antim este deopotrivă vestit în istoria culturală a Europei de sud-est și Orientul apropiat, prin cărțile tipărite de el în limba greacă, slavonă și arabă și pentru introducerea artei imprimeriei, prin trimiterea de tiparnițe și meșteri în Georgia și Siria.

Bibliografia studiilor despre cărturarul Antim este foarte mare și părintele Sofian o cunoaște. De aceea, ca slujitor al Bisericii și al artei creștine, autorul acestei cărți a vrut să pună în lumină trăsăturile mai puțin cercetate până acum ale chipului luminos și al vieții bogate în fapte bune a ierarhului martir, și anume: gândirea lui de ctitor și măiestria lui în arta sfintelor icoane.

Tâlcuind cu pătrundere și înțelegere *Hrisovul arhieresc* și *Așezământul* ctitoresc al *mănăstirii Tuturor Sfinților*, părintele Sofian stăruie asupra menirii ei de căpetenie, aceea de a fi ajutor și mângâiere „săracilor și nevoiașilor de tot felul", îmbinare mântuitoare a rosturilor de sfânt lăcaș înălțat pentru slăvirea lui Dumnezeu și în același timp liman de scăpare pentru cei în suferință.

Ca un bun gospodar, cum s-a dovedit în toate înfăptuirile lui, sfântul ierarh Antim și-a înzestrat ctitoria cu cele de trebuință împlinirii acestor datorii: ziduri trainice, podoaba aleasă cuviincioasă Casei Domnului, prin sculpturi și zugrăveli meșteșugite și odoare scumpe, proprietăți din ale căror venituri să se asigure viața monahilor, odihna închinătorilor, miluirea sărmanilor, zestrea fetelor sărace, învățătura tinerilor trimiși la școli înalte pe cheltuiala mănăstirii. Iar pentru întărirea acestor rânduieli care arată deopotrivă evlavia și iubirea față de oameni a ctitorului, a înconjurat mănăstirea cu paza strașnică a sfintelor canoane pentru a o apăra de jafuri, rea chivernisire, risipă, schimbări sau de supunerea ei la închinări către așezămintele din afara țării, după obiceiul timpului.

Dar după cum se știe, sfântul Antim și-a primit sfârșitul mucenicesc la scurt timp după târnosirea mănăstirii sale și atunci a început șirul de samavolnicii care aveau să nesocotească voința ctitorului, și să surpe toate cele 32 de prevederi ale *Așezământului* său.

Pentru țările române începea o epocă de mari încercări, aceea a cârmuitorilor veniți din Fanar, epocă de războaie, biruri înrobitoare, pierderi teritoriale vremelnice (Oltenia) sau îndelungate (Bucovina, apoi Basarabia), iar Biserica însăși va fi supusă la umilințe, îngrădiri și jafuri care se vor înmulți în tot cursul istoriei mai noi a românilor.

Spre deosebire de bătrânele lăcașuri ridicate de întemeietorii Țării Românești și ai Moldovei, care au înfruntat dintele vremii și loviturile oamenilor, mereu înnoite și înzestrate de voievozi evlavioși, darnici, cinstitori ai voinței ctitorilor, mănăstirile de la sfârșitul veacului al XVII-lea și începutul celui următor au stat, parcă, sub semnul vremelniciei și neîmplinirii încă de la zidirea lor. Am evocat cu alt prilej soarta unor locașuri vestite, frumoase, bogate, domnești: Cotrocenii lui Șerban Cantacuzino, Văcărești lui Nicolae Mavrocordat sau Sf. Pantelimon înălțată de Grigore al II-lea Ghica.

După silnice schimbări ale rosturilor gândite de ctitorii lor, prefăcute, unele, în reședințe domnești, altele în spitale, școli, hanuri sau chiar pușcării, au fost până la urmă risipite de disprețul față de credință și tradiție din anii dictaturii comuniste. În evocarea amintită am pus aceste neîmpliniri și pierderi parcă de neînțeles pentru lăcașuri apărate de chemarea lor sfântă sau cel puțin de marea lor valoare ca monumente de arhitectură și artă veche românească, pe seama nesocotirii adevăratei lor meniri, a lipsei vieții de rugăciune și nevoință și, poate, a mândriei ctitorilor înșiși, care se gândiseră mai degrabă să le folosească drept conace pentru desfătarea lor și adăposturi pentru biblioteci umaniste sau colecții de artă, decât ca altare de cinstire a lui Dumnezeu sau așezăminte de sporire duhovnicească și ajutorare a săracilor.

Iată de ce este atât de ziditoare cartea de față, prin care părintele Sofian ne arată că mănăstirea Antim n-a împărtășit această soartă, că vrerea ctitorului ei, mult timp batjocorită de cei din vremea lui și de mai târziu, avea să se împlinească, și că prin rugăciunile Tuturor Sfinților și ale ierarhului martir, lăcașul avea să-și arate rostul său înalt și mântuitor tocmai în vremea când la suferințele oamenilor, pricinuite de boală și sărăcie, s-a adăugat nevoia cea mai cruntă, uscăciunea sufletească.

Părintele Sofian descrie cu indignare și tristețe avariile prin care a trecut mănăstirea în mai bine de două veacuri, sărăcită, ruinată, jefuită de odoare și cărți, cu chiliile dărâmate sau înecate de inundații, restaurată fără pricepere și fără respectarea vechii frumuseții în 1860-1863 și din nou degradată în anii următori, prefăcută apoi în biserică parohială, până la readucerea ei la rosturile prevăzute în *Așezământul* ctitoresc. Vrerea binecuvântată a ctitorului fusese mai puternică decât răutatea, lăcomia și negrija oamenilor. Ea s-a impus în 1937 prin hotărârea Sfântului Sinod de reînființare a mănăstirii, prin râvna unor stareți învățați, cu monahi formați în obștea de tradiție paisiană a starețului Gheorghe de la Cernica. La vatra în care focul dragostei de Dumnezeu și de oameni se stinsese adesea, au alergat îndată credincioși din întregul București și din toată țara pentru a lua lumină și căldură din cuviința și frumusețea rânduielilor liturgice, din înțelepciunea și bunătatea părinților duhovnici. Viața nouă din mănăstire și lucrarea ei de rugăciune au întărit creștini din toate stările, monahi și mireni, săraci sau avuți, fără multă carte sau învățați, să treacă întăriți, apărați și cu nădejde în Dumnezeu, prin tulburări politice, cutremur, război, lipsuri și ocupație străină și celelalte încercări ce au premers deceniilor de robire totalitară. Și tot după reînființarea mănăstirii s-au arătat și semnele minunate ale apărării și dăinuirii ei prin puterea acelorași rugăciuni: restaurarea îngrijită și temeinică în chiar epoca de război și criză economică, 1940-1948, pictura și mozaicurile realizate în 1950-1951, reparațiile din 1960-1964 și salvarea așezământului prin lucrările costisitoare din 1984-1988, în plină acțiune de distrugere a altor lăcașuri bisericești din București.

Potrivit smereniei pilduitoare pe care i-o cunoaștem din toate faptele, cuvintele și scrierile sale, părintele Sofian trece sub tăcere partea uriașă a viețuitorilor mănăstirii și a starețului ei în miracolul păzirii și înfloririi mănăstirii din ultimele decenii, mai cumplite decât vremurile fanariote.

Dar cititorii pe care i-a învrednicit Dumnezeu să-l cunoască pe părintele, să se folosească de povățuirea duhovnicească și de rugăciunile lui, vor înțelege atât rolul providențial pe care l-a avut în miracolul amintit mai sus cât și râvna cu care a scris această carte.

În lăcașul ctitorit de sfântul ierarh martir Antim Ivireanul și după rânduielile înțelepte din *Așezământul* lui, obștea mănăstirii s-a realcătuit acum 65 de ani cu călugări din vechea lavră cernicană în care predania rugăciunii curate a minții săvârșite în inimă era vie, prin vrednicii de pomenire părinți Teodosie, Fotie, Ioil, Justin, Damian, Pamfil și alții, împreună viețuitori sau ucenici ai lor.

În noua obște se deosebeau prin ascultare și râvnă călugării basarabeni, elevi ai Seminarului monahal urmat la Cernica sau refugiați după cotropirea din 1940, care aduceau cu ei tradiția de rigoare și evlavie a monahismului moldovenesc. Părinții Sofian, Felix Dubneac, Damian Stogu, aparțineau acestei tradiții. Reînvierea ei între zidurile mănăstirii Antim i-a atras pe credincioși și a îndemnat grupul de rugăciune *Rugul Aprins* să-și aleagă aici locul de reflecție creștină și rugăciune.

Doi mari ctitori a avut mănăstirea Antim: pe ierarhul martir care a ostenit pentru înălțarea și statornicirea lucrării ei de rugăciune și binefacere și pe părintele Sofian, nou ctitor duhovnicesc al așezământului, pururea veghetor la podoaba și buna ei rânduială.

Cei doi ctitori se aseamănă prin venirea lor rânduită de Dumnezeu, dinspre răsărit, în inima Țării Românești. Amândoi și-au desfășurat o parte din lucrarea lor binefăcătoare în folosul creștinilor de departe, din Patriarhia Antiohiei, cărora sfântul Antim le-a trimis meșteșugul tiparului și al cărții liturgice, anume tipărite în arabă, iar părintele Sofian le-a împodobit sfintele lăcașuri cu fresce și icoane. Amândoi au pătimit mucenicește din cauza orbirii și zavistiei oamenilor.

Fie ca flacăra sfântă vegheată de dânșii la mănăstirea Tuturor Sfinților să nu se stingă niciodată, ca un Rug de-a pururea aprins!

acad. VIRGIL CÂNDEA
august 2002

Sfântul Antim, episcopul Nicomidiei,
mozaic din pridvorul bisericii
Tuturor Sfinților, 1950

Pisania bisericii Tuturor Sfinților, 1715, detaliu

SIMBOLUL

Sfântului și marelui martir și ctitor, Mitropolitul Antim Ivireanul,
pe care singur și l-a sculptat în piatra ancadramentului din pridvor,
deasupra ușii de intrare în biserică:

Melcul, raza și steaua
spun fără cuvinte că
Melcul îl reprezintă pe Antim, care, precum melcul, poartă cu sine toate marile daruri
primite, pe *rază*, de la Dumnezeu, reprezentat prin *stea*; tot prin rază le trimite în dar Aceluiași Dumnezeu - Izvorul.

Mitropolitul Antim în portretul votiv
din pronaosul bisericii mănăstirii Govora, 1711

Mitropolitul Antim Ivireanul (1650-1716)

În istoria culturii Bisericii Ortodoxe Române, mitropolitul Antim Ivireanul este unul dintre cei mai de seamă reprezentanți.

Deși străin de neam, fiind originar din Georgia (sau Iviria), în cei 25 ani cât a trăit și activat în Țara Românească, ca mitropolit, tipograf și artist, s-a identificat cu viața acestui popor, devenindu-i un adevărat părinte sufletesc.

A fost adus de la Constantinopol de Constantin Brâncoveanu, domnul Țării Românești (1688-1714).

Nu se știu decât puține date personale din viața sa. În copilărie s-a numit Andrei. Părinții se numeau Ioan și Maria.

Anii de robie și de ucenicie

În vremea lui - a doua jumătate a secolului al XVII-lea și începutul secolului al XVIII-lea - Imperiul Otoman s-a revărsat către țările din Orient, cuprinzând și Georgia. Mulți tineri din acele pământuri au fost smulși din familiile lor și luați robi de turci. Așa s-a întâmplat și cu tânărul Andrei, care, pe atunci, avea în jur de 16 ani, fiind născut, probabil, pe la anul 1650.

Captivii erau duși întâi în Crimeea, iar de acolo la Constantinopol, capitala Imperiului și în alte părți ale lumii, spre a fi vânduți ca robi[1].

Câtă vreme a rămas Andrei rob la turci și de cine a fost răscumpărat, înainte de a fi cunoscut de Constantin Brâncoveanu, nu se știe cu precizie, întrucât nicăieri în scrierile sale nu dezvăluie asemenea taine din tinerețea sa.

Ceea ce este uimitor la el încă de la această vârstă este inteligența deosebită, energia și talentele care-i împodobeau viața. Astfel, fiind în robie la Stambul, era firesc să învețe limba turcă, pe lângă cea maternă, georgiana. Energic și talentat cum era, fără îndoială că s-a remarcat ușor între ceilalți robi.

Nu se știe după câți ani a devenit liber și nici cine l-a răscumpărat. Mulți biografi ai săi afirmă că Patriarhia ecumenică din Constantinopol l-ar fi eliberat. Alții însă opinează, și poate pe bună dreptate, că cel care ar fi intervenit pentru el ar fi fost Dosithei patriarhul Ierusalimului, aflat în exil la Constantinopol, după cucerirea, de către turci, a Țării Sfinte.

Patriarhul Dosithei, bărbat foarte cult și cu multe relații, avea nevoie de un om ca Andrei, între altele și ca să-i traducă corespondența din georgiană[2].

La palatul acestui patriarh, trăind într-un mediu nu numai turcesc, tânărul cu mintea ageră a învățat și limba greacă - veche și modernă - poate și cea arabă. Tot în acest timp și-a dezvoltat și alte îndemânări, devenind caligraf, brodeur, desenator și pictor, sculptor în lemn și în piatră și un foarte bun miniaturist, cum ne informează contemporanul său, Anton Maria del Chiaro[3].

Având în vedere cultura temeinică în multe domenii, dovedită în traduceri și în scrierile proprii, se poate presupune că, după ce a scăpat din robie, aflându-se în preajma patriarhului Dosithei și dobândind o oarecare independență materială datorită talentelor sale excepționale, tânărul Andrei a urmat și Școala grecească din Constantinopol[4], care l-a ajutat în sistematizarea bogatelor cunoștințe religioase și profane.

Precum este bine cunoscut, patriarhul Ierusalimului a trăit un număr de ani la curtea Brâncoveanului, ca mulți alți străini, oameni de cultură greci și occidentali, îndeosebi italieni.

Cunoscând bine dorințele și năzuințele marelui voievod, de înviorare a culturii și artei românești, nu este exclus ca Dosithei să-i fi îndreptat atenția lui Brâncoveanu asupra tânărului Andrei, care uimise cu energia și talentele sale. Astfel că pentru domn a fost ușor să-l întâlnească pe georgian la palatul patriarhal din Constantinopol și să-l aducă în țară.

Când a sosit Antim Ivireanul în Țara Românească?

După biografii lui cei mai de seamă, pr. N. Șerbănescu și G. Strempel, Andrei a venit în țara noastră între 9 noiembrie 1688, data înscăunării lui Constantin Brâncoveanu și octombrie 1691, când a apărut primul titlu imprimat de Antim la tipografia domnească din București, *A lui Vasile Macedoneanul împăratul grecilor, Capitole îndemnătoare șasezeci și șase către fiul său, Leon Înțeleptul*. Era o carte de literatură parenetică, tradusă din greaca veche în cea modernă de către Hrisant Nottara, nepotul lui Dosithei și urmașul său la scaunul Patriarhiei din Ierusalim.

Prima preocupare a ivireanului, după intrarea în Țara Românească, a fost aceea de a învăța limba locului care avea să-i fie a doua patrie. Andrei-Antim avea în jur de 40 de ani[5].

Două întrebări apar, în această parte a vieții sale: unde a învățat meșteșugul tiparului și când a devenit călugăr și ieromonah, așa cum semnează prima carte imprimată de el la tipografia domnească din București?

Răspunsul la prima întrebare este greu de dat, pentru că cercetătorii de până acum n-au ajuns la concluzii precise. Astfel, presupunerile că tânărul

Andrei-Antim ar fi învățat arta tiparului la Constantinopol, la Kiev, în Moldova, la Veneția ori la Tbilisi nu pot fi susținute cu argumente convingătoare.

Venirea sa în țară a avut loc între noiembrie 1688 și octombrie 1691, perioadă în care tipografia domnească era condusă de Mitrofan, fostul episcop de Huși.

Ne putem întreba, totuși: de ce nu se poate admite că, în acest timp de aproape trei ani, Andrei-Antim, cel plin de talente și foarte ager la minte, ar fi putut învăța meșteșugul tipografic de la vlădica Mitrofan? Cu atât mai mult cu cât Mitrofan, fiind candidat pentru episcopia din Buzău - unde a și plecat la 10 iunie 1691 - trebuia să lase un urmaș la conducerea tipografiei domnești, după cum s-a și întâmplat.

Această părere, că Andrei-Antim a învățat meșteșugul tipografic în țară, de la vlădica Mitrofan, este emisă și de pr. Mircea Păcurariu[6], dar și de alți biografi ai săi.

Imprimând prima sa carte, *A lui Vasile Macedoneanul... către fiul său, Leon Înțeleptul*, la sfârșit semnează ca tipograf, „ieromonahul Antim".

La a doua întrebare, unde anume a primit fratele Andrei cinul monahal și unde a fost hirotonit, răspunsul este mai simplu: la Mitropolia din București. Sub influența ieromonahului Macarie, mare eclesiarh al Catedralei mitropolitane și la îndemnul mitropolitului Teodosie, a intrat în monahism și, în curând, a devenit ieromonahul Antim.

Acești doi clerici, ieromonahul Macarie și mitropolitul Teodosie vor figura în pomelnicul său personal, înscris în *Așezământ*, după părinții săi, Ion și Maria[7].

Înainte de a înfățișa activitatea smeritului Antim la București și la Snagov, este necesar a descrie mai întâi starea culturală și socială[8] a Țării Românești din acea vreme, la care adeseori se referă mitropolitul Antim în *Didahiile* sale.

Starea culturală a Țării Românești la sosirea lui Andrei-Antim la Curtea Domnească din București

Mișcarea culturală începută sub voievodul Șerban Cantacuzino, s-a continuat și adâncit sub Brâncoveanu, prin învățații și oamenii de cultură reuniți la Curtea Domnească. Se întâlneau aici două curente culturale, cu influențe din Orient și Occident, îndeosebi greci și italieni.

Primii erau reprezentați prin Dosithei patriarhul Ierusalimului și Hrisant Nottara, nepotul acestuia și viitorul patriarh al Ierusalimului, Gherasim Palada patriarhul Alexandriei, Athanasie IV Dabbas patriarhul Antiohiei, Ioan Cariofil, Ioan Comnen, profesorul Sevastos Kyminitis și alții. Curentul apusean era reprezentat prin Anton Maria del Chiaro, secretarul lui Brâncoveanu pentru limbile occidentale, medicul Iacob Pylarino, George Maiota, Ioan Avramie, predicatorul de la Curtea domnească și alții[9].

Influențele culturii grecești au fost de mare folos pentru întărirea ortodoxiei românești, tulburată în aceea vreme de învățătura calvină[10] și, mai ales, de insistențele romano-catolicilor, care, cu ajutorul habsburgilor, uniseră o parte din românii ortodocși din Ardeal cu Roma[11].

Tot în sprijinul ortodoxiei și al cultivării românilor, Constantin Brâncoveanu a reorganizat și a întreținut în București câteva școli: Academia Domnească, înființată de unchiul său, Șerban Cantacuzino, în

Constantin Brâncoveanu vv.
în *Psaltichie rumânească*, 1713

chiliile mânăstirii de la Sf. Sava, Școala de slavonie de la biserica Sf. Gheorghe-Vechi, școala de la mănăstirea Colțea[12].

În epocile anterioare, slujbele bisericești erau săvârșite în limba slavonă. Când slavonismul a slăbit, cultul se săvârșea în greacă. Aceste limbi însă nu erau înțelese de popor și, de multe ori, nici de slujitorii altarelor. Din această tristă situație au fost salvați, și preoții și credincioșii, prin *introducerea limbii române în cultul sfintei Biserici*, datorită purtării de grijă a marelui Constantin Brâncoveanu, ajutat în foarte mare măsură de sfântul Antim, ca traducător, tipograf și ierarh, cunoscător al lipsurilor și nevoilor sufletești ale credincioșilor.

Starea socială a Țării Românești în epoca brâncovenească

În jurul anului 1700, câteva familii boierești, în frunte cu Cantacuzinii, dețineau mari proprietăți în cuprinsul țării. Domnii acordau privilegii importante acestor familii, în pofida înrobirii satelor, a țăranilor care, săraci și necăjiți, erau împovărați cu biruri grele, al căror număr se ridica la uimitoarea cifră de patruzeci și două. La acestea se adăugau abuzurile perceptorilor[13].

Cum se foloseau sumele enorme care intrau în vistieria statului?

O bună parte din ele lua calea Porții, sub formă de alimente și haraciu.

Altă parte era folosită pentru gospodărirea țării și pentru numeroasele ctitoriri de mănăstiri și biserici, mari valori de arhitectură și pictură. Se cheltuia mult și pentru întreținerea școlilor, cele mai multe aflate în București.

Erau ajutorate patriarhiile sărace din Orient, de sub stăpânirea turcilor.

În sfârșit, o mare parte din aceste venituri era destinată întreținerii numeroasei familii a lui Brâncoveanu și a personalităților culturale din Orient și Occident, cu care se înconjura domnul Țării Românești.

Ieromonahul Antim tipograf la București și Snagov

În primii trei ani de la venirea în țară, în paralel cu învățarea limbii române, ieromonahul Antim a luat în primire tipografia domnească de la episcopul Mitrofan și, punând-o în funcțiune, a tipărit patru cărți: prima, din 1691, cuprinde Învățăturile lui *Vasile Macedoneanul către fiul său Leon*, a doua, tot în grecește, tipărită în 1692, conține *Slujba Sfintei Paraschiva și a Sfântului Grigorie Decapolitul*, cea de a treia, *Evangheliarul greco-român*, din 1693, este cea mai monumentală operă din întreaga activitate tipografică a sfântului Antim; a patra este *Psaltirea* românească, tipărită în 1694.

Dacă la sfârșitul *Evangheliarului* Antim se roagă să-i fie iertate greșelile, întrucât nu-și însușise suficient cunoașterea limbii române, peste un an, în 1694, după tipărirea în română a *Psaltirii*, destinată "să se împartă în dar... pentru mai mult folosul și înțelesul celor ce vor citi", ajunsese să stăpânească limba în toate subtilitățile ei.

În 1694, ieromonahul Antim a fost mutat la mănăstirea Snagov, luând cu sine și o parte din utilajul tipografic de la București.

Două misiuni avea de îndeplinit la Snagov: să înființeze un centru tipografic pentru ajutorarea creștinilor de sub stăpânirea turcească și să pună în valoare mănăstirea, fost loc de surghiun pentru cei care greșeau față de domn, restaurând-o și scoțând-o din ruina în care se afla.

Ajutat financiar de Brâncoveanu, dar și din „sudoarea frunții", părintele Antim a ridicat mănăstirea, în cei șapte ani cât a trudit la Snagov ca egumen, la o mare înflorire, înscriind cea mai frumoasă pagină din întreaga istorie a acestui lăcaș, după cea a ctitoririi.

A înființat aici o școală de tipografi, unde s-au format Gheorghe Radovici, ieromonahul Dionisie Floru și Mihai Ștvanovici și s-au tipărit 14 cărți, unele semnate chiar de acești ucenici[14]. Șapte sunt în limba greacă, patru în limba română, una în slavonă, una în greco-română și una în greco-arabă[15]. Litera arabă a fost săpată de însuși părintele Antim[16].

Între titlurile tipărite la Snagov sunt de remarcat *Mărturisire Ortodoxă*, în limba greacă, un mare *Antologhion* grec - cuprinzând *Psaltirea*, *Octoihul*, *Ceaslovul*, *Triodul* și *Penticostarul - Floarea Darurilor*, care a avut un mare rol în istoria culturii românești[17], precum și *Liturghierul greco-arab*, una dintre cele mai importante cărți ieșite din tiparnițele lui Antim[18].

Din anul 1701, foarte rodnic în lucrări tipografice, ieromonahul Antim, deși mulțumit ca egumen la Snagov, s-a strămutat la București, reluându-și activitatea de tipograf, întreruptă în acest oraș din 1694.

Cauzele adevărate ale revenirii sale în București nu sunt cunoscute precis, dar se bănuiește că ar fi vorba de unele intrigi, la care se referă nevinovatul Antim în apărarea sa către Brâncoveanu, din 13 ianuarie 1712: „... nici mănăstirea Sneagovului o am luat-o cu de-a sila. Iară ce am lucrat în 7 ani, ce am făcut acolo (nu atâta din venitul casei, cât din sudorile feții mele), lucrurile acele mărturisesc la toți, și măcar că măriia-ta nu pohtiiai să es de acolo, iar cine au fost pricinuitorii eșirii mele vor da seama înaintea lui Dumnezeu; iar încailea am eșit cu cinste și nimenea nu mi-au luat seama, căci se vedea că am făcut și am adaos, iară n-am stricat, iară nici datorie am lăsat"[19].

Formal, ieromonahul Antim a rămas egumen al Snagovului până în anul 1704; totuși, din 1701 el nu a mai activat aici, ci la tipografia din București. Tipografia din Snagov își încetează activitatea și în anul 1705 se desființează[20].

Reîntors la București, vrednicul Antim a desfășurat, între 1701-1705, o activitate rodnică. Este o perioadă luminoasă, în care i se recunoaște pregătirea teologică și culturală și în care capătă deplina încredere a domnului, a Curții și a tuturor învățaților - greci mai ales - care trăiau la curtea lui Brâncoveanu.

În acești ani, la tipografia din București sunt imprimate 15 cărți, din care 11 sunt în limba greacă, două în română, una în slavo-română și una în greco-arabă[21]. Din cele două cărți românești, *Noul Testament* este prima tipărire integrală, separată, în Țara Românească, a acestei opere.

În condițiile presiunilor exercitate de mediile catolice asupra ortodoxiei românești, în jurul anului 1701, episcopul Ilarion al Râmnicului a fost acuzat și judecat pentru încălcarea canoanelor bisericești și simpatie față de catolici, pentru care a fost demis din demnitatea sa[22].

Antim Ivireanul, episcop al Râmnicului

În toată activitatea sa de până la începutul secolului al XVIII-lea, Antim făcuse dovada unor calităţi alese, ca om de cultură, ca tipograf iscusit sau artist, şi - în refacerea mânăstirii Snagov - ca foarte bun gospodar.

Erau destui ochi care vedeau înfăptuirile ieşite din comun ale vrednicului părinte.

Bucurându-se de aprecierea unanimă a domnului, a Curţii şi a bătrânului şi înţeleptului mitropolit Teodosie, Antim Ivireanul a fost ales, la 16 martie 1705, episcop de Râmnic în locul lui Ilarion, şi la 17 martie 1705 a fost sfinţit arhiereu.

Deşi era cel mai îndreptăţit să ocupe acest rang în ierarhia bisericească, smeritul Antim n-a dorit şi n-a urmărit o asemenea cinstire. O mărturiseşte el însuşi în apărarea către Constantin Brâncoveanu din 13 ianuarie 1712: „La episcopiia Râmnicului, puiu martor *pe Dumnezeu, care cunoaşte ascunzişurile inimii*, că nici în visul meu *nu mi-am închipuit* să mă fac arhiereu, cunoscându-mă pe mine mai păcătos şi mai nevrednic decât toţ oamenii pământului. Iar de vreme *ce Dumnezeu, Cel ce pe toate le orânduieşte spre mai bine*, aşa au vrut, să rădice din pământ sărac şi din gunoiu să înalţe meser (sărac, n.n.) *pentru a-l aşeza pe el cu boierii poporului Său*, eu ce puteam face? *M-am supus Domnului, şi L-am rug*

broşură de mare ajutor preoţilor la Taina Spovedaniei şi *Evanghelia*.

La fel de important este şi *Molitvelnicul* românesc, tradus din greceşte de preasfinţitul Antim, tipărit de Mihai Iştvanovici şi destinat în mod special preoţilor, făcând parte din cărţile de slujbă în limba română, ieşite de sub tipar în 1706.

Este anul începând din care sfântul Antim, absorbit de administrarea eparhiei, supraveghează de la distanţă activitatea tipografică, încredinţând îngrijirea directă a apariţiilor de la Râmnic ucenicului său, ipodiaconul Mihai Iştvanovici. Se tipăresc astfel, în limba română, pe lângă *Molitvelnic*, *Adunarea slujbei Adormirii Născătoarei de Dumnezeu* cu *Paraclisul cel de obşte*, *Octoihul* slavo-român şi, în 1706 sau 1707, *Cuvînt la mîntuitoarea Patimă a Domnului nostru Iisus Hristos* al lui Gheorghe Maiota, dascălul fiilor lui Brâncoveanu.

Gândul de a ajuta la triumful limbii liturgice române, prin activitatea tipografică de la Snagov şi Râmnic, începea să se realizeze.

Şi în Transilvania, Sava Brancovici, dorind să scape de influenţele străine ritualului ortodox, luase asemenea măsuri, în urma microsinodului din 1675[26].

După 1706, Prea Sfinţitul Antim îşi consacră timpul mai mult traducerilor din greacă, lăsând ucenicilor săi grija tipăririi. Este preocupat însă şi de

contrast dramatic cu gramata patriarhală de decădere din arhierie, din 1716[30]. Dar despre această blestemată gramată şi despre sfârşitul martiric al sfântului Antim va fi vorba mai târziu. Acum este vremea instalării sale ca mitropolit.

Acelaşi cronicar, Radu Greceanu, spune că „a doao zi la fevruarie 22, după ce măriia sa vodă de la liturghie au ieşit...fiind dumineca cea dentâi a postului care şi *a Ortodoxiei* (în gr.) să numeşte, au trimis măriia sa pă dumnealui Ştefan Cantacuzino, marele postelnic, cu carâta cea frumoasă domnească, şi cu alaiu frumos, la sfânta mitropolie dă l-au proscalisit (*pohtit*) să vie la curte; pă carele aducându-l pă scara cea mare, pen divan, s-au înpreunat cu măriia sa vodă, sărutându-i măriia-sa mâna şi făcându-i frumoasă oraţie dă păstoria ce i s-au dat"[31].

de obşte binefăcător" şi îi doreşte „să supue pre toţi vrăjmaşii cei văzuţi şi nevăzuţ podnojie picioarilor mării sale", iar celorlalţi ascultători, "viiaţă cinstită şi curată, cu pace şi cu sănătate"[34].

După aceste festivităţi, noul mitropolit al ţării îşi continuă activitatea de bun păstor, folosind din plin toată energia şi priceperea sa ca îndrumător al tiparniţelor, traducător de cărţi liturgice şi luptător pentru triumful deplin al limbii române în Biserică, educator al clerului, gospodar al bunurilor Mitropoliei, ctitor, patriot şi om politic.

Ca mitropolit avea două reşedinţe, după cum Brâncoveanu, ca domn, avea două capitale: Bucureşti şi Târgovişte.

La începutul activităţii sale în noua demnitate, Antim a transferat tipografia de la Râmnic la

partea ruşilor. Brâncoveanu, convins de intrigile care se ţeseau la palat împotriva mitropolitului, cum că sfatul acestuia contribuise la trădarea spătarului Toma Cantacuzino, şi-a propus să-l înlăture pe Antim din scaun.

În această grea situaţie, mitropolitul Antim - care, în fond, voia binele ţării şi avea cele mai curate gânduri faţă de domn - nevoind să fie învinuit pe nedrept că, în acest moment istoric dificil, tocmai el ar fi duşman, a întocmit următoarele scrisori, pe care le-a prezentat personal lui Constantin Brâncoveanu:

Scrisoarea la leat 7220 (1712), în luna Ghenarie, în 13 zile

„Duminecă, la vreme de chindie, prealuminatul domn Io Costandin Basarab Brâncoveanu voevod, având prepus pentru nişte lucruri ce le-au adus întâmplările vremii de s-au făcut, cum să se fie făcut cu învăţătura şi îndemnarea noastră şi fiind măriia-sa îndemnat de nişte obraze mari besericeşti şi mireneşti, pline de zavistii şi de răutate au trimis la noi cu poruncă mare pre duhovnicul lui pre episcopul Nisis chir Mitrofan Thasitul, carele era sfetagoreţ de la mănăstirea Dionisiului, de ni-au zis au să fac paretisis de bună voia mea, şi să-mi las scaunul, să es, au să mă scoaţă măriia-sa cu sila şi să scrie la Ţarigrad să mă şi catherisească. Pentru care lucru, mergând eu la curte marţi seara şi vorbind în taină cu măriia-sa, i-am zis cum că mă las de vlădicie, de voia mea, şi într-acel ceas i-am dat şi scris aceste 12 capete, carele însămnăm aici, să se afle la cei de pre urmă, spre aducere aminte şi să cunoască fieştecine şi nevinovăţia noastră. «Domnul au fost luminarea mea şi Mântuitorul mieu», Psalm 26.

Această scrisoare ce o închin întru înţeleapta socoteala măriei-tale, mă rog ca unui domn milostiv şi iubitoriu de Hristos să o citeşti, când vei avea îndelete, cu blândeţe, pentru dragostea *preablândului Hristos* şi cele scrise să le socoteşti toate cu amăruntul, cu judecata dreaptă, că le vei afla adevărate; şi scoate den inima mării-tale acel ghimp, că nu sunt (ştie Domnul) precum mă socoteşti măriia-ta şi precum *mă limbuţesc* împrotivnicii miei şi am nădejde pre Dumnezeu că să va descoperi dreptatea mea fără de zăbavă; *că eu întru nerăutatea mea am umblat, iar Tu,* tainâ, sau de faţă înaintea măriei-tale, au şi pe după dos vreun cuvânt carele să nu fie fost pre plăcerea măriei-tale, l-am grăit *din datorie*, ca un păstoriu sufletesc, iar nu cu vicleşug, să te vatăm, au trupeşte au sufleteşte.

3) Eu aici, în ţară, n-am venit de voia mea, nici de vreo sărăcie sau lipsă; nici mănăstirea Sneagovului o am luat-o cu de-a sila. Iară ce am lucrat în 7 ani, ce am făcut acolo (nu atâta din venitul casei, cât din sudorile feţii mele), lucrurile acelea mărturisesc la toţi, şi măcar că măriia-ta nu pohtiiai să es de acolo, iar cine au fost pricinuitorii eşirii mele vor da seama înaintea lui Dumnezeu; iară încailea am eşit cu cinste şi nimenea nu mi-au luat seama, căci să vedea că am făcut şi am adaos, iară n-am stricat, şi nici datorie am lăsat.

4) La episcopiia Râmnicului, puiu martur *pe Dumnezeu, care cunoaşte ascunzişurile inimii* că nici în visul mieu *nu mi-am închipuit* să mă fac arhiereu, cunoscându-mă pre mine mai păcătos şi mai nevrednic decât toţi oamenii pământului. Iar de vreme ce *Dumnezeu, Cel ce pe toate le orânduieşte spre mai bine*, aşa au vrut, să rădice din pământ sărac şi din gunoiu să înalţe meser, *pentru a-l aşeza pe el cu boierii poporului său*, eu ce puteam face? *M-am supus Domnului şi L-am rugat pe El.*

Am şăzut şi acolo 3 ani, fără doao luni. Ce am lucrat şi acolo (nu atâta din veniturile casei, cât, iară, din osteneala şi sudoarea feţii mele) iaste *vederat tuturor.*

Eşirea mea de acolo n-au fost cu voia mea. Eram odihnit cu atâta şi mi-ajungea din destul necazurile ce petreceam; iar apoi am eşit cu cinste şi nici seama mi-au luat nimenea, nici datorie am lăsat, că aşa ni-au slujit vremea.

5) Mitropoliia n-am luat-o cu sila, nici cu mite, nici cu rugăciuni. Facă-mi Dumnezeu răsplătire de va fi urmat vreuna de acestia, ci aşa au fost plăcut înaintea Stăpânului Dumnezeu şi au luminat pre măriia-ta şi te-au făcut *instrument* la mijloc, de mi s-au făcut mutare dintr-un scaun într-altul. Şi, ştiind că această *urmare* iaste duhovnicească, am pus osteneli peste osteneli întru toate şi am trudit din zi din noapte să înmulţesc talantul Domnului, pentru ca să nu mă număr în rândul leneşii slugi; şi am silit, după putinţa mea şi după proastă ajungerea minţii mele, de am lucrat în viia Domnului, de nu ca cel de la al noao[illegible]

măriia-ta să faci celia ce n-ai făcut în tinerețe, spre sufleteasca vătămare și spre clevetirea oamenilor.

7) Pre cei ce sunt pricina răutății îi știu cine sunt, ca cum mă știu eu însumi pre mine: unii de aicea și alții dintr-altă parte, carii sunt *neschimbători* din rău; iară aș pohti să stau de față cu dânșii, înaintea măriei-tale și înaintea a mult norod *să arate* cele neadevărate, cu carele mă lupt în zadar. Și măcar că mie nu mi să cuvine, ca unui arhiereu, să grăesc pe nimenea de rău, nici să părăsc, iar mi să pare că, cu

dreptate, fie numele Domnului blagoslovit, de acum și până în veci.

11) Iară de vei zice măriia-ta pentru ce am îndatorit casa, de am făcut cele ce am făcut, am multe, de mi s-ar ținea în seamă, carele nu sunt făr'de cale, numai le las și zic că am cheltuit ca la o casă a mea, cum cheltuiaște fieștecine la casa sa și ca un păstoriu adevărat, iară nu ca un năemit carele junghe și strică. Și alta: pre aceste vremi aș pohti să știu, cine nu iaste

porunceşti măriia-ta, paretisis de voia mea, au peste 15 zile vei face măriia-ta precum vei şti, de mă vei scoate cu paguba mea şi cu ruşine. Eu încă, pentru ca să nu mă arăt către măriia-ta iubitor de scandale şi să potolesc mâniia măriei-tale, am zis către sfinţiia-sa că voi face după cum îm porunceşti şi voiu veni la măriia-ta, precum am şi venit. Şi într-acel ceas mi-am dat cu cucerie toată voinţa mea înaintea măriei-tale şi prin glas viu şi în scris, socotind că după ce vei ceti măriia-ta acele 12 capete ce am scris într-acea foiţă ce ţi-am dat *te vei răzgândi*, şi vei lăsa pre Irod (pre carele te îndeamnă să faci aceasta) ca pre un mincinos, că nu ştie a cânta allîluia şi nu vei intra în păcat cu mine şi în clevetirea a toatei lumi. Iar de vreme ce văz că te nevoeşti măriia-ta, cu tot dinadinsul să o isprăveşti aceasta, iarăşi zic că nu voiu eşi din porunca măriei-tale. Numai mă rog măriei-tale să-ţ fie milă de bătrâneţele mele şi de neputinţele ce am; şi precum te-au luminat Dumnezeu de ai aflat chiverniseala acelor trei pungi (precum mi-au zis Nisis) să afli şi celorlalte 4 şi să-mi iai zapisele de la datornici să mi le dai în mâna mea. Şi aşa voiu face şi eu scrisoare de la mâna mea *paretisis* (renunţare). Şi aceasta nu pentru alta, fără numai ca să ia sfârşit scandilile carele vei fi socotind măriia-ta că doară să trag de spre mine; şi aşa vei fi măriia-ta fără păcat şi eu mulţemit şi odihnit şi cel ce va fi în urma mea va fi pre lege şi nu fărădelege, pentru căci atunci mă voiu lăsa de voia mea. Iar într-alt chip, veri cu ce mijloc voiu eşi, nu va fi nici să va putea numi, cel de pe urma mea, pre lege; că de să va face şi catherisis, după cum înţelegem, va fi ca aceia ce au făcut acum lui Alixandrias; ce şi aceia nu iaste catherisis, ce batjocură besericii lui Dumnezeu şi sfintelor taini, pentru care lucru Cel ce lăcuiaşte în ceriuri va râde de dânşii şi Domnul va batjocori pre ei.

Iar măriia-ta fă ca un domn creştin şi milostiv şi nu mă lăsa să es obidit şi cu lacrămile pe obraz, că va fi păcat. Şi precum nu te pripeşti la cele politiceşti a face răsplătire pentru cinstea domniei, aşa nu te pripi nici la cele besericeşti, pentru cinstea lui Dumnezeu; că răul a să face iaste lesne, iar a să desface iaste cu nevoe. Îţ mai ia seama de aceasta şi Dumnezeu să te lumineze să faci ce ar fi mai cu cinste şi mai de folos, a căruia nespusă milă rugăm să fie pururea cu măriia-ta.

Obiditul rugător al măriei-tale,
Antim al Ungrovlahiei"[35].

În urma acestor apărări, părintele Antim rămâne în scaunul de mitropolit, dar raporturile cu domnul se răcesc foarte mult.

Disputa mitropolitului Antim cu Hrisant Nottara, patriarhul Ierusalimului

Hrisant Nottara, nepotul lui Dosithei, ajungând patriarh al Ierusalimului în locul unchiului său - după ce mulţi ani stătuse împreună cu acesta la curtea lui Constantin Brâncoveanu - a dobândit între timp închinarea către Sfântul Mormânt a câtorva mănăstiri din Muntenia. Aceste metocuri şi biserici închinate ajutau băneşte Patriarhia Ierusalimului.

Hrisant avea pretenţia ca aceste mănăstiri să depindă exclusiv de Ierusalim şi, cu acordul patriarhului de la Constantinopol, să fie socotit deplin stăpânitor peste ele - dispunând de personalul administrativ, alcătuit din greci - şi să fie singurul pomenit la toate slujbele şi nimeni altul, nici măcar ierarhul locului[36].

Mitropolitul Antim nu putea şi nu era de acord cu aceste pretenţii abuzive ale patriarhului Hrisant, afirmând, prin două scrisori adresate acestuia, că asemenea pretenţii sunt împotriva canoanelor, „că în Ungrovlahia nu se găsesc mănăstiri supuse patriarhului de la Ierusalim sau altui patriarh... fiindcă nici n-au fost vreodată, nici nu vor fi în Ungrovlahia mănăstiri supuse vreunui patriarh dintr-o eparhie străină, ci toate acestea se află sub cârmuirea noastră. Într-însele, şi când săvârşim jertfa cea fără de sânge, numai noi şedem în sfinţitul scaun, iar nu şi patriarhul de la Ierusalim"[37].

Sfântul Antim a adresat o plângere patriarhiei ecumenice. Acordul acesteia de a reaşeza în autoritate mitropolia Ţării Româneşti se deduce - în lipsa documentelor - din starea de fapt ca şi din tăcerea îndelungă a patriarhului Ierusalimului, întreruptă, după doi ani, prin bunăvoinţa sfântului Antim.

Mitropolitul Antim apărător al Ortodoxiei din Transilvania şi din Orientul Apropiat

În jurul anului 1700, popoarele creştine din Orient se aflau sub stăpânirea otomană.

Din Apus se intensifica presiunea calvinilor şi romano-catolicilor asupra românilor ortodocşi din Transilvania, pentru a-i uni cu Roma.

În afară de Rusia pravoslavnică, apărătoarea Ortodoxiei, cele două provincii româneşti, Moldova şi Muntenia, deşi plăteau biruri grele la turci, erau libere în ce priveşte credinţa ortodoxă. La această situaţie se adăuga existenţa proniatoare, mai ales în Muntenia, a două personalităţi deosebite: Constantin Brâncoveanu şi Antim Ivireanul, domnul şi mitropolitul Ţării Româneşti.

Brâncoveanu, creştin dreptcredincios, cu o aleasă cultură teologică şi cu faima unui om bogat şi darnic şi mitropolitul Antim, cel mai bun tipograf din vremea aceea, arhiereu cu râvnă de apostol, ajutat financiar de domn, au fost de mare folos atât românilor ortodocşi din Transilvania cât şi ortodocşilor din Orient, ai căror reprezentanţi veneau şi cereau ajutor la Curtea valahă.

Antim Ivireanul, apărător al Ortodoxiei pentru românii din Transilvania

Pentru a veni în ajutor creştinilor atacaţi în credinţa lor, era nevoie de cărţi de doctrină ortodoxă, în special pentru credincioşii din Ardeal, asupriţi de administraţia habsburgică.

Sosirea în Țara Românească a tânărului tipograf Antim poate fi socotită un dar dumnezeiesc din acest punct de vedere.

Una dintre cele 14 cărți tipărite la Snagov, *Mărturisirea Ortodoxă*, imprimată de ieromonahul Antim în 1699, era gândită ca o expunere a doctrinei răsăritene în comparație cu învățăturile greșite ale romano-catolicilor și calvinilor. *Carte sau Lumină, cu drepte dovediri din dogmele Bisericii Răsăritului asupra dejghinării papistașilor, descoperită și așezată de prea învățatul ieromonah Maxim Peloponiseanul*, apărea în limba română, după numai trei luni de la tipărirea celei dintâi. Ambele cărți au fost comandate și plătite de Constantin Brâncoveanu.

În ajutorul românilor ortodocși din Ardeal a fost trimis la Bălgrad (Alba Iulia), Mihai Ștvanovici, originar din Transilvania, ucenicul lui Antim. În 1699, acesta a tipărit mai întâi o *Bucoavnă* pentru copii, carte care, printre altele, cuprindea Simbolul de credință, cele zece porunci și explicarea ortodoxă a celor șapte Sfinte Taine. Urmează *Chiriacodromionul*, predici pentru duminicile de peste an, menită a-i feri pe ortodocși de alunecarea de la credință [38].

Între timp, propaganda vicleană a iezuiților reușise să atragă o parte dintre românii ortodocși, unindu-i cu Roma, prin actul de unire perfectat la Viena, de episcopul Atanasie Anghel în 7 aprilie 1701.

Această rupere din trupul Ortodoxiei a produs o impresie amară binecredinciosului domn Constantin Brâncoveanu, clerului, boierilor și poporului.

Majoritatea românilor ortodocși din Ardeal, care n-a acceptat unirea cu Roma, a fost persecutată de agenții curții austriece și ai Curiei papale. Rezistența brașovenilor în păstrarea dreptei credințe este cunoscută din lungul schimb de scrisori între ei și voievodul Constantin Brâncoveanu sau mitropolitul Antim. Într-una dintre acestea, domnul îi laudă și-i încurajează, spunându-le că a simțit o bucurie adâncă pentru faptul că ei „nu s-au lunecat cu firea ce și-au păzit cinstea legii sale... curata lege cea pravoslavnică carea de la părinții și moșii voștri o aveți". Totodată, Brâncoveanu îi asigură că îi va mai apăra și ajuta: „Și noi iarăși cu ceia ce va fi de pre partea noastră a vă păzi și a vă ajuta cu ceea ce se va putea nu vom lipsi" [39].

În ceea ce-l privește pe mitropolitul Antim, el a hirotonit preoți atât pentru românii din Bălgrad, cât și pentru cei din Brașov, făgăduindu-le că îi va mai ajuta.

Ca episcop la Râmnic, Antim a mai tipărit o carte de doctrină ortodoxă, *Tomul bucuriei*, din care nu lipsea critica primatului papal și a altor abateri catolice. Totodată, a întreținut prin scrisori legătura cu brașovenii până în anul 1713, spunându-le că pe cei doi grămătici trimiși de ei i-a hirotonit, pe unul diacon și pe altul preot, dându-i acestuia din urmă și blagoslovenie de spovedanie; că le-a trimis și sfântul mir și că ceea ce le va mai lipsi, „ori mir ori alte trebi ce ați avea, să avem știre și vă vom face după pohta voastră". În aceeași scrisoare le promitea și niște „cărțulii" pentru supărarea pe care o au cu papistașii [40]. Astfel a înțeles mitropolitul Antim să-i ajute pe frații români din Ardeal să-și păstreze sfânta lor credință ortodoxă.

Antim Ivireanul și legăturile sale cu credincioșii din Patriarhia Antiohiei

Condițiile grele în care trăiau ortodocșii din aceste țări și mai ales lipsa cărților de slujbă și de învățătură creștină ortodoxă îi îndatorau pe păstorii lor sufletești să-i ajute. În același timp, faima dărniciei și evlaviei lui Constantin Brâncoveanu se dusese până departe, în Răsărit. Iată ce spune în această privință patriarhul Athanasie al Antiohiei: „De aceea și noi, de la marginile pământului și din părțile cetății lui Dumnezeu a Antiohiei, auzind de virtuțile tale (*ale lui Constantin Brâncoveanu*, n.n.) de Dumnezeu luminate, am alergat și am venit cu toată graba în acest fericit oraș, ca să vedem și să învățăm în faptă acelea ce am auzit, fiind departe" [41].

Din aceste motive veneau la Curtea lui Brâncoveanu înalți oaspeți, ca patriarhii Dosithei și Hrisant Nottara ai Ierusalimului, Athanasie Dabbas al Antiohiei, Gherasim Palladas al Alexandriei, alți ierarhi și oameni de cultură, teologi învățați și eleniști rafinați. Veneau la marele și cucernicul voievod Constantin *Brâncoveanu pentru a fi ajutați în sărăcia lor îndeosebi cu cărți de slujbă și de învățătură ortodoxă, pe care,* chiar dacă le-ar fi alcătuit, nu le puteau tipări în țările lor, supuse opresiunii turcești.

Purtarea de grijă a părintelui Antim pentru păstrarea și întărirea Ortodoxiei s-a întins dincolo de credincioșii români, până la grecii și arabii din patriarhia săracă a Antiohiei.

Patriarhul Athanasie Dabbas, fost predicator la Curtea lui Constantin Brâncoveanu și admirator al Țării Românești, al prosperității ei - având mănăstiri, biserici și școli - se adresa domnului spunându-i că „preoții din Siria în multe locuri sunt lipsiți și săraci și n-au nici cele necesare pentru trai. Ei nu pot săvârși nici Sfânta Liturghie după rânduială, deoarece cărțile arabice, în manuscrise, reclamă mulți bani pentru cumpărare".

Cucernicul voievod a comandat părintelui Antim tipărirea, în 1701, a *Liturghierului* greco-arab, spre a fi împărțit în dar preoților din Siria. Ieromonahul Antim a săpat însuși literele arabe, editând pentru sirieni și un *Ceaslov* greco-arab, în 1702, pe când se afla încă la Snagov. Își cerea iertare de la credincioșii de limbă arabă pentru eventualele greșeli, întrucât limba îi era străină, el fiind ivirean.

Dărnicia lui Constantin Brâncoveanu a mers atât de departe, încât, la plecarea patriarhului Athanasie, în anul 1704, i-a dăruit și tipografia arabă de la Snagov, cu literele săpate de Antim. Aceasta a fost instalată la Alep. Era prima tipografie arabă pentru cărți bisericești din Siria. Aici a fost tipărită, între altele, *Psaltirea* arabă. După moartea patriarhului Athanasie Dabbas, în 1724, o parte din această tipografie a fost mutată la mănăstirea Balamand iar altă parte la mănăstirea Sf. Ioan din Saeg, în sudul Libanului, unde, „reînnoită și reorganizată, publică și azi cărți bisericești și școlare" [42].

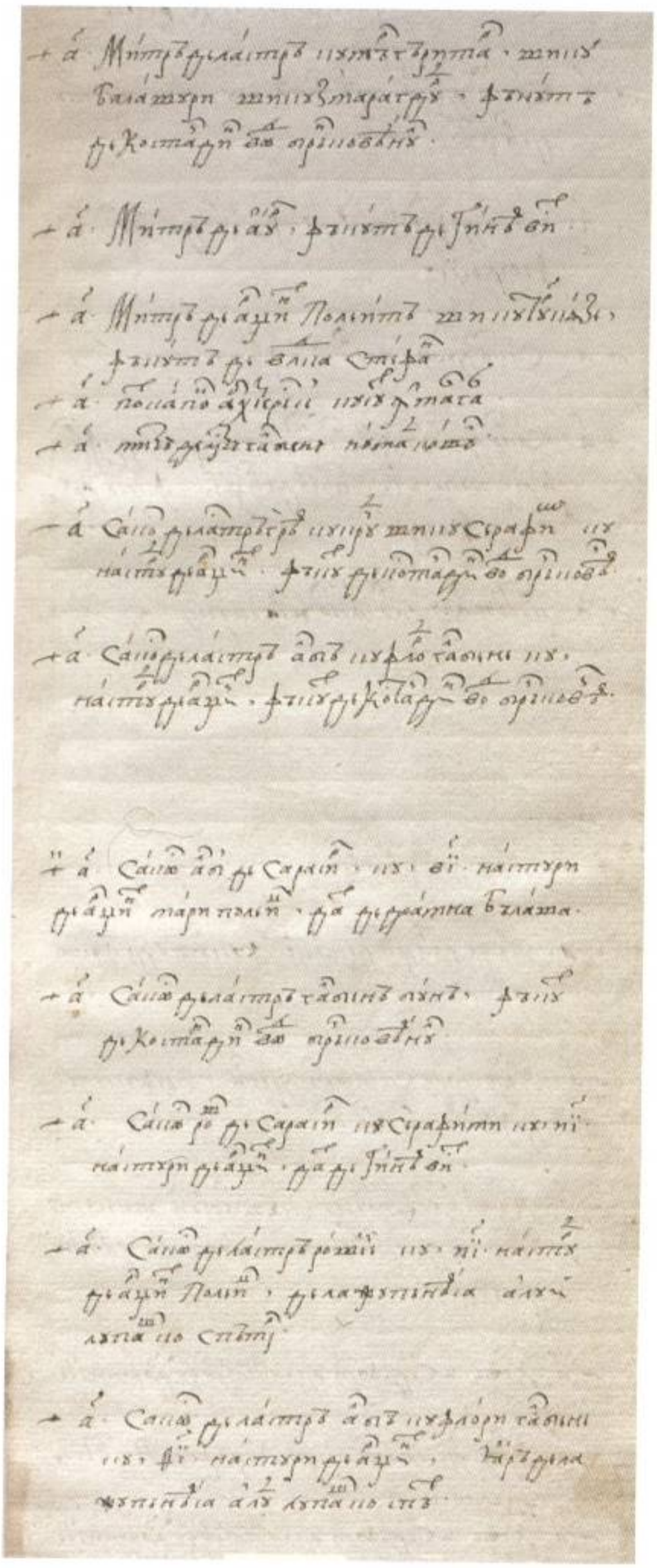

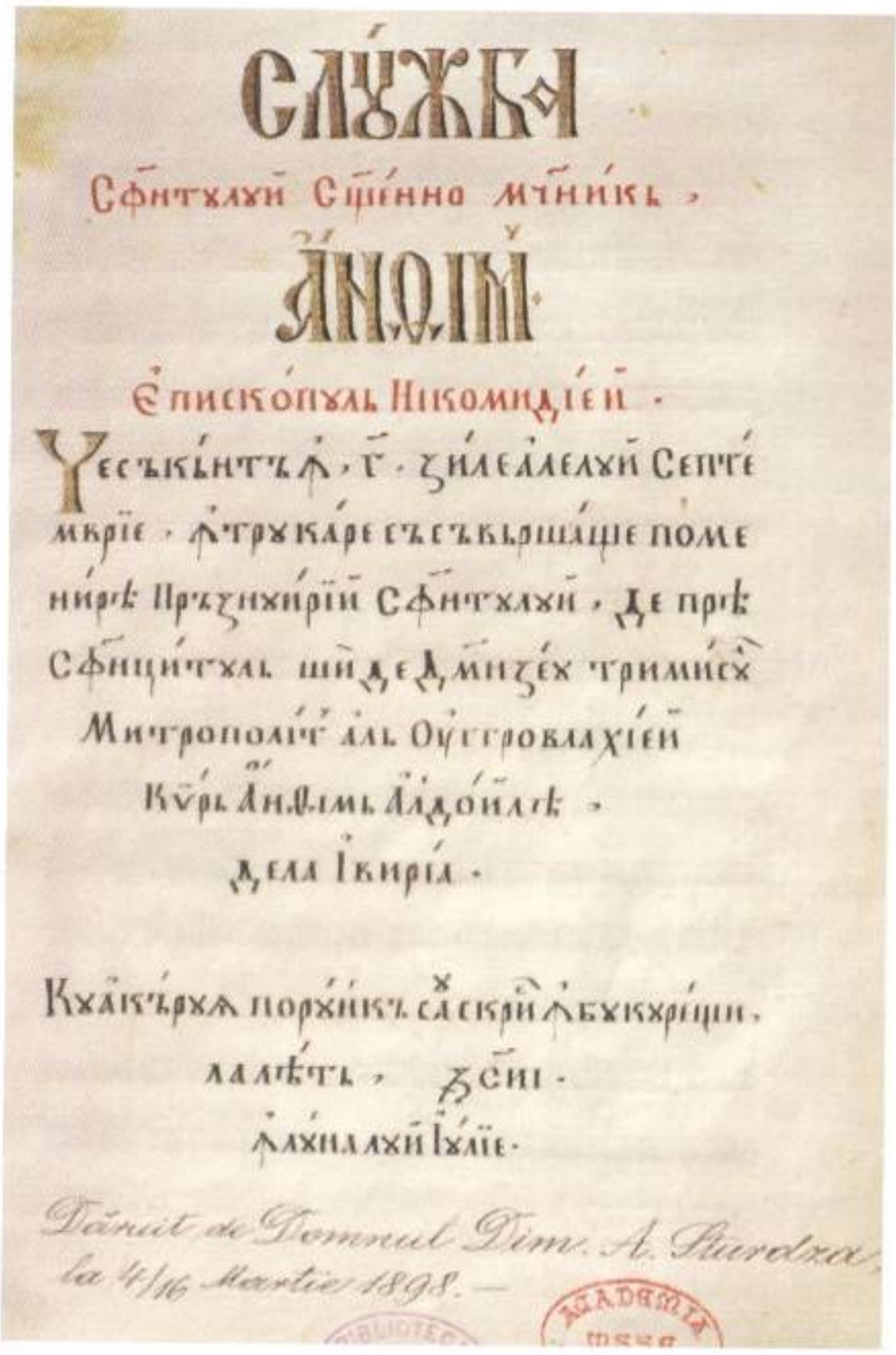

Condica Mitropoliei Țării Românești, 1695-1731

Slujba Sfântului Antim, episcopul Nicomidiei, 1710
(dreapta sus)

Alexandru Mavrocordat, *Istoria sfântă adică iudaică*, 1716
(dreapta jos)

Didahii, prima jumătate
a secolului al XVIII-lea
Aceasta o am zis
când m-am făcut mitropolit

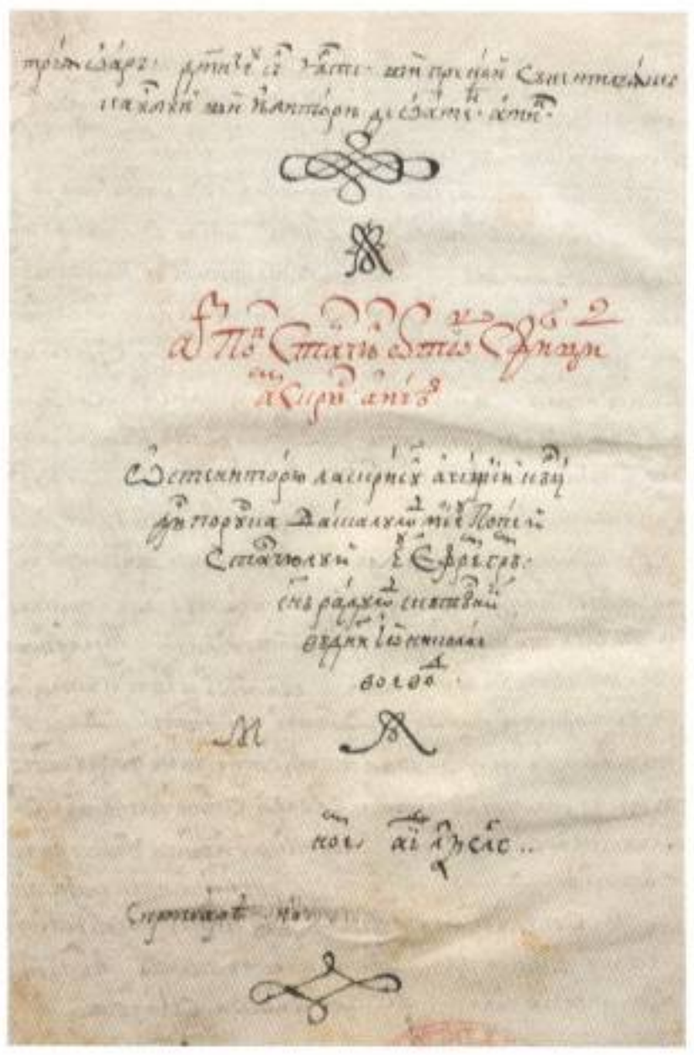

Însemnări: „Az popa Stanciu ot Toți Sfinții
am scris aicea"
„Ostenitoriu la scrisul aceștii cărți,
din porunca dascălului mieu, popei
Stanciului, eu Efrem grămăticul
sin Radului scutelnic; vă dni Io Nicolae
Voevod, noemvrie 11 dni leat 7233" (1724)

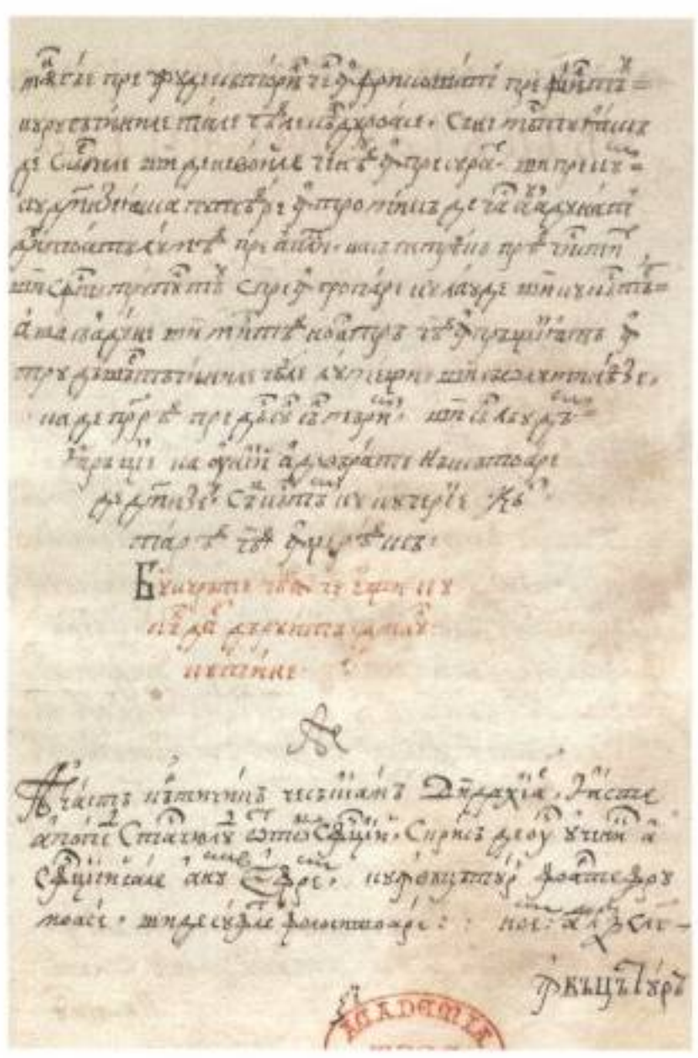

Însemnare: „Această cărticică,
ce să chiamă Didahiar iaste a popii
Stanciului ot Toți Sfinții.
Scrisă de un ucenic al sfinției sale, anume
Efrem, cu învățături foarte frumoase
și de suflet folositoare; noemvrie
1 dni, leat 7233" (1724)

Didahii, 1722-1724

Ajutorul dat de mitropolitul Antim Ivireanul credincioșilor ortodocși din Georgia

Sfântul Antim n-a uitat niciodată patria sa natală din Munții Caucazului, păstrând legătura cu compatrioții săi prin corespondență, purtată chiar cu regele lor, Vahtang al VI-lea, supranumit «Legiuitorul».

Aflând că este nevoie de o tipografie pentru țara sa, Antim a mijlocit pe lângă Constantin Brâncoveanu și, obținând-o, l-a trimis acolo pe Mihai Ștvanovici, cu o echipă de lucrători tipografi din Țara Românească. Ajunși la destinație în anul 1709, au instalat la Tbilisi (Tiflis) prima tipografie din Georgia[43]. Mihail Ștvanovici va rămâne "administratorul și conducătorul" ei, după cum singur mărturisește.

În 1709 a apărut prima tipăritură georgiană, o *Evanghelie*, în care, pe *verso* foii de titlu sunt așezate cuvintele de iertare ale lui Mihail Ungrovlahul fiul lui Ștefan către cititori, pentru eventualele greșeli de limbă: "Cu smerenie, vă rog pe toți, mari și mici, nu-mi luați în râs, de veți găsi în ea greșeli de cuvinte sau de litere. Căci eu am fost strein în această țară și nu cunoșteam limba voastră. Și cei ce sunt ucenicii mei au fost de asemenea necunoscători în acest lucru. Și eu nu văzusem Georgia, ca și ucenicii mei"[44]. Unele exemplare ale acestei tipărituri au ajuns și în mâna mitropolitului Antim. Două dintre ele au fost dăruite, la 21 mai 1710, domnului Constantin Brâncoveanu, cu dedicație autografă[45].

În 1710 a ieșit de sub tiparul de la Tbilisi un *Liturghier* georgian, care poartă însemnarea: „S-a tipărit la Tbilisi, de mâna tipografului ungrovlah Mihail Ștefaneșvili (fiul lui Ștefan), în anul de la Hristos 1710". A apărut după aceea, tot sub conducerea ucenicului mitropolitului, *Apostolul*, în limba georgiană, urmat de două cărți profane.

Tipograful Mihail Ștefaneșvili a plecat în Olanda, prin Rusia, reîntorcându-se apoi în Georgia și rămânând pentru totdeauna acolo.

Cărțile tipărite de mitropolitul Antim

În cei 25 de ani de viețuire în Țara Românească, Antim Ivireanul a tipărit - în București (la Mitropolie sau la mănăstirea sa, a Tuturor Sfinților), la Snagov, Râmnic sau Târgoviște - 65 de cărți de diferite mărimi. Dintre acestea, 39 sunt lucrate de el, restul de ucenicii săi, Mihail Ștvanovici, Gheorghe Radovici și ieromonahul Dionisie Floru, sub directa sa supraveghere[46].

Din ansamblul acestor cărți, 26 sunt în limba română, 30 în greacă, două în slavonă, șase sunt bilingve - trei slavo-române, două greco-arabe și una greco-română - și una trilingvă: greco-slavo-română.

Multe sunt traduceri făcute de părintele Antim, însă patru sunt cărți proprii, alcătuite de însuși mitropolitul: *Învățătură pe scurt pentru Taina pocăinței*; *Învățătură bisericească*; *Capete de poruncă*; *Sfătuiri creștine politice*[47].

Lucrările sfântului Antim păstrate în manuscris

De la fericitul întru pomenire mitropolit Antim au rămas și câteva opere în manuscris: *Izvodul odoarelor sfintei mitropolii* sau *Condica Mitropoliei Țării Românești*, zisă *Condica lui Antim*, începută în 1695 (B.A.R. ms. rom. 671) ; *Istoria Țării Românești de când au descălecat pravoslavnicii creștini* (B.A.R. ms. rom. 180); *Slujba sfântului mucenic Antim de Nicomidia* (patronul său spiritual), 1710 (B.A.R. ms. rom. 406); *Chipurile Vechiului și Noului Testament*, 1709 (Kiev, Bibl. Acad. Ucr. de Șt. NBUV, col KDA f.310 nr. 379); o parte din *Didahiile* ținute de el la Mitropolia din București (B.A.R. ms. rom. 3460[48]); *Învățături pentru Așezământul cinstitei Mânăstiri a Tuturor Sfinților*, sau Testamentul său, 1713 (B.A.R. ms. rom. 3342)[49].

În *Chipurile Vechiului și Noului Testament* sau Arborele genealogic, sunt înfățișate „obrazele oamenilor celor vestiți ce să află în Sfânta Scriptură, în Biblie și în Evanghelie, și adunare pe scurt a istoriilor celor ce s-au făcut pe vremea lor, adeverind a fieștecăruia viața și faptele atâta a celora ce au viețuit cu viață bună, cât și a celora ce au viețuit cu viață necuvioasă, începând de la Adam și pogorând până la Hristos"[50].

Acest manuscris a fost dăruit voievodului Constantin Brâncoveanu, la Târgoviște, la 1 iulie 1709. „Manuscrisul, frumos caligrafiat, este alcătuit din 21 file și cuprinde genealogia până la Iisus Hristos a tuturor personagiilor din Vechiul Testament, din care coboară până la Iisus. La text și înlăuntrul acestui text se adaugă 515 chipuri lucrate în medalion și trei schițe lucrate în culori"[51].

Chipurile, diferite unele de altele, tineri și bătrâni, cu bărbi mari sau mai mici, priviți din față ori din profil, cuprinzând umerii și puțin din bust, sunt desenate artistic, în peniță.

Aceste chipuri ni-l arată pe fericitul Antim a fi, pe lângă tipograf și autor de xilogravuri desăvârșit, și un miniaturist și desenator iscusit.

În dedicația către domn, autorul manuscrisului vorbește - ca într-o continuare a Arborelui genealogic biblic - și despre „luminatul neam al Băsărăbeștilor", înaintașii lui Brâncoveanu, de la care acesta a moștenit rare însușiri: „...de la unul cucerniciia, de la altul credința cea fierbinte și râvna cea dumnezeiască...de la altul blândețele, de la altul îndelungă răbdarea și nerăutatea, de la altul milostivirea și iubirea de săraci...iar mai vârtos și mai ales de la dulcele mieu Iisus, smereniia cea de margine"[52].

Ultimii ani din viața sfântului Antim

Mitropolitul Antim Ivireanul și-a desfășurat viața și activitatea sub trei domni: Constantin Brâncoveanu, Ștefan Cantacuzino și Nicolae Mavrocordat, cel din urmă fiind primul fanariot din țările române, slugă plecată turcilor.

Sub Constantin Brâncoveanu a lucrat ca tipograf și ca ierarh, de la 1691 până la 1714. După moartea năpraznică a voievodului și a celor patru fii ai săi, la tron a urmat Ștefan Cantacuzino, care și-a încheiat scurta sa domnie după numai 20 de luni, la 21 ianuarie 1716, ucis de turci prin sugrumare, împreună cu tatăl său[53]. În timpul domniei acestuia, sfântul mitropolit Antim a terminat ctitorirea mănăstirii Tuturor Sfinților.

Aceste morți sângeroase au sporit sentimentele mitropolitului împotriva turcilor, dobândite din tinerețe, din vremea când căzuse, în Georgia, rob în mâinile lor.

Nu putem ști câtă durere a suferit în inima sa sfântul Antim când a aflat sfârșitul tragic al domnului Constantin Brâncoveanu, care îl adusese în țară și sub oblăduirea căruia lucrase cu nepotolită osârdie timp de 23 de ani.

Spre sfârșitul vieții sale pământești, și-a continuat treburile mitropoliei și tipografiei, ocupându-se în chip deosebit de zidirea mănăstirii Tuturor Sfinților, pentru care, încă din primăvara anului 1713, începuse redactarea *Așezământului*.

Traducerile și tipăriturile în perioada 1712-1716

Majoritatea lucrărilor traduse de mitropolit și tipărite la Târgoviște de Gheorghe Radovici sunt hărăzite în mod special înlocuirii definitive a limbilor străine cu româna, atât de necesară în Țara Românească, atât la strană cât și în altar.

Din noiembrie 1710, Antim a început, în acest oraș, seria tipăriturilor românești, cu *Învățătura bisericească* având mențiunea în titlu „să se dea în dar preoților" și *Psaltirea* proorocului și împăratului David. În toamna anului 1712, a imprimat, cu osteneala lui Gheorghe Radovici, cel dintâi *Octoih* în limba română, tradus de mitropolit și tipărit cu cheltuiala sa, ca și „cărticica" *Rugăciuni în toate zilele săptămânii*, „să se dea creștinilor în dar". În 1713 se tipăresc, în românește: *Alexandria* (din care nu se mai găsește nici un exemplar), *Dumnezeieștile și sfintele Liturghii*, cu cheltuiala mitropolitului Antim, *Pilde filosofești*, *Catavasier*, în slavo-româno-greacă, *Molitvelnic*, ediția a doua, tradus în românește de mitropolitul Antim pe când se afla la Râmnic și tipărit acum cu cheltuiala sa.

După moartea martirică a lui Brâncoveanu, în timpul domniei lui Ștefan Cantacuzino - care a acordat importante scutiri de dări clerului - s-au tipărit, în românește: *Capete de poruncă* „la toată ceata bisericească pentru ca să păzească fieștecarele din preoți și din diaconi deplin și cu cinste datoria hotarului său", *Ceaslov* slavo-român și prima traducere integrală a *Catavasierului*.

Ceaslovul, „acum întâi tălmăcit" de mitropolitul Antim și imprimat cu cheltuiala sa și un nou *Catavasier* în română apar în 1715, ultimele cărți din activitatea cărturărească a mitropolitului tipărindu-se în limba greacă. *Despre oficiile, clericii și dregătoriile sfintei Biserici a lui Hristos și însemnarea lor*, de Hrisant Nottara, apare la Târgoviște în 1715 - încălzind puțin relațiile dintre cei doi ierarhi - *Sfaturi creștine politice*, „către... Domnul Domn Ioan Ștefan Cantacuzino" în același an, la Mitropolia din București, în timp ce *Istoria sfântă, adică iudaică* a lui Alexandru Mavrocordat este singurul titlu tipărit în 1716, în timpul vieții sfântului Antim, la ctitoria sa, mănăstirea Tuturor Sfinților, fiind și cel din urmă.

Conflictul dintre mitropolitul Antim și domnul Nicolae Mavrocordat

O dată cu uciderea lui Ștefan Cantacuzino, la 21 ianuarie 1716, turcii și-au pierdut total încrederea în domnii autohtoni și, după hotărârea lor, l-au strămutat pe Nicolae Mavrocordat din Moldova în Țara Românească. Acesta își face intrarea în București la 10 februarie 1716[54]. Cu Nicolae Mavrocordat începe perioada domniilor fanariote în Țara Românească, manevrate de Poartă.

Alături de Imperiul Otoman, două mari puteri hotărau, în acea vreme, destinele Europei orientale: Rusia țarului Petru cel Mare și Imperiul habsburgic.

Boierii valahi îl primiseră din poruncă pe Nicolae Mavrocordat, știind că este omul turcilor, deci neprieten al țării. Au încercat, de aceea, să se orienteze politic către marile puteri creștine: unii, având-l pe vlădica

*Martiriul Sf. Antim, episcopul Nicomidiei, d*etaliu din icoana *Celor patru Sfinți*, 1715, biserica mănăstirii Antim

Antim alături, erau de partea rușilor, alții, de partea austriecilor, mai ales Cantacuzinii, care urmăreau să-l pună domn în locul lui Mavrocordat pe Gheorghe Cantacuzino, fiul lui Șerban, aflat de multă vreme în Transilvania. Au trecut atunci de partea austriecilor mai mulți boieri, cu nădejdea că vor scăpa țara de omul turcilor.

Era în ziua de Sfânta Maria Mare a anului 1716. Cronica lui Radu Popescu relatează pătrunderea austriecilor în Țara Românească: „s-au slobozit o seamă de catane pă la Câineni de au venit până la Pitești" și „le iaste gândul să treacă spre București"[55]. Această știre ajunsese în capitală prin vameșii de la

frontieră a treia zi după Sfânta Maria Mare, cum precizează aceeași cronică.

Del Chiaro, notând despre același eveniment, spune că era într-o zi de vineri, cu o oră mai înainte de apusul soarelui, și lumea alerga pe ulițele Bucureștilor strigând: „Nemții, nemții!"

Nicolae Mavrocordat, înspăimântat, și-a făcut bagajele și, împreună cu familia sa și cu boierii

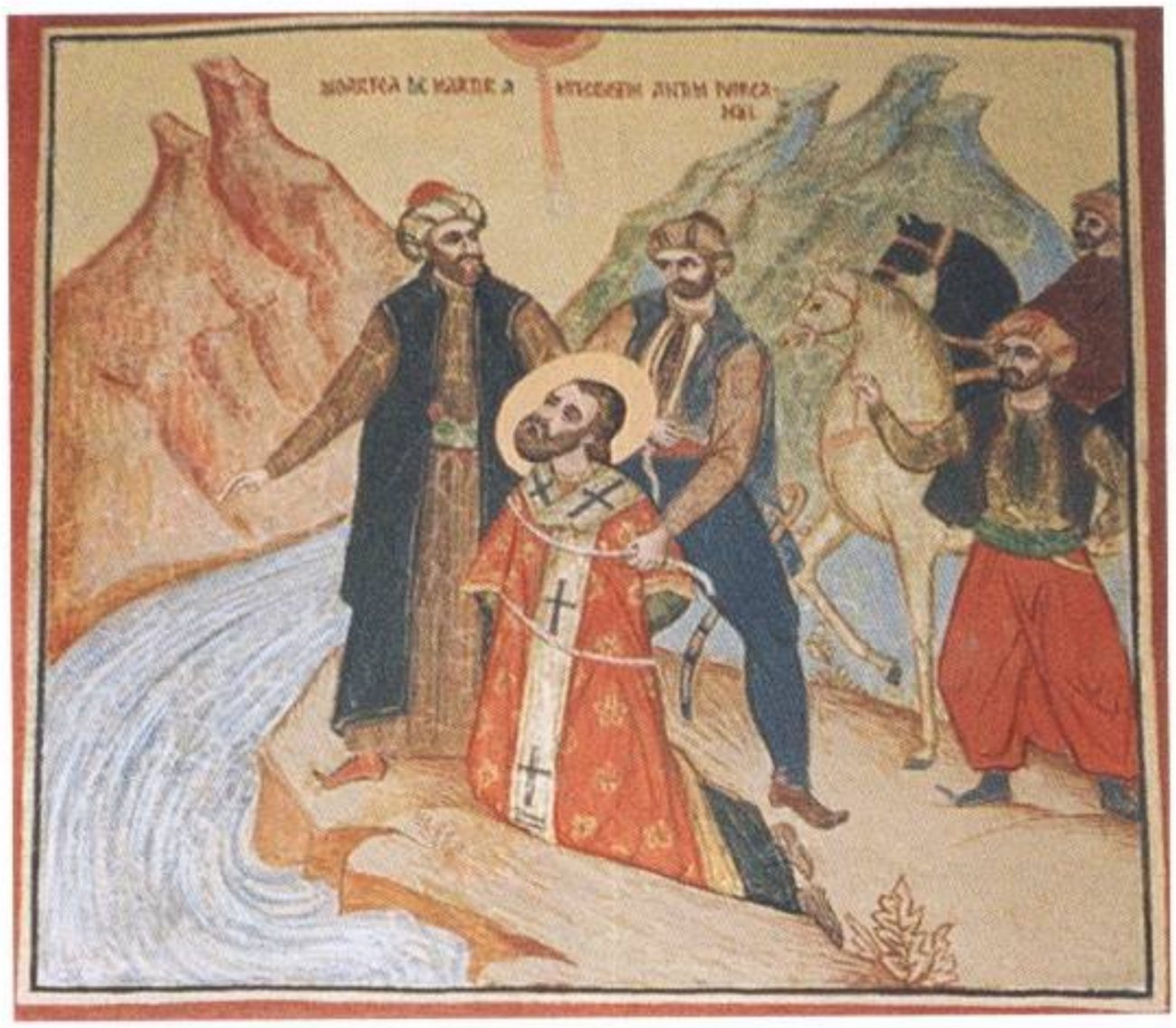

Martiriul Sf. Antim Ivireanul, frescă executată de Dimitrie Dumitriu Nicolaide și protosighelul Sofian Boghiu în paraclisul mănăstirii Antim, în 1951

credincioși, luându-l cu sine și pe mitropolitul Antim, împotriva voinței acestuia, a pornit spre Giurgiu. „Către miezul nopții - spune Del Chiaro - spre a mai odihni caii, se opri într-un sat, Odaia[56], și poposi în bordeiul unui țăran, unde ceru de băut. S-a încins acolo o discuție între el și Antim, mitropolitul Valahiei, care nu mai voia să-l urmeze, susținând că sub nici un preț nu-și poate părăsi turma, mai cu seamă în împrejurări nenorocite ca acestea, când se putea ivi vreo răscoală, din lipsa domnului și a mitropolitului. În timpul discuției, mitropolitul a fost chemat afară din bordei pentru a i se înmâna o scrisoare sosită din București, de la Ioan Avramie. După ce a citit-o, a intrat în casă și i s-a adresat voievodului cu aceste cuvinte: «Măriia-ta, nu e vreme de pierdut aici: vine beizadeaua Gheorghe, feciorul fostului domn Șerban Cantacuzino, din Transilvania, cu douăsprezece mii de nemți, ca să ocupe Țara Românească»"[57].

Mavrocordat, cuprins de spaimă, a poruncit repede pregătirea cailor. Din nou l-a îndemnat pe mitropolit să-l urmeze, gândind, spune Del Chiaro, că „înapoierea sa la București n-ar avea alt scop decât înscăunarea noului domn" și amenințându-l că „peste câteva zile se va reîntoarce în țară cu o armată numeroasă de turci și tătari, care o va distruge pe cea rebelă față de Poartă"[58].

Mitropolitul, socotind însă că Mavrocordat nu avea să mai revadă țara, s-a întors la București. În dimineața următoare, sâmbătă, către răsăritul soarelui, grupul lui Mavrocordat a ajuns în raiaua de la Giurgiu. Turcii, surprinși de neașteptații oaspeți, crezându-i pe nemți în apropiere, au început să se retragă, unii în cetate, alții îmbulzindu-se să treacă Dunărea. În graba fugii, câteva bărci, cu 25 până la 30 de-ai lor, s-au scufundat, cei salvați băgând spaima în oraș. Ajuns la Rusciuc și Mavrocordat cu ai săi, cu multe care cu bagaje prețioase - pe care le-a îndrumat, în grabă, spre Constantinopol - cadiul și alți turci de seamă au venit să-l vadă și să afle motivul fugii sale grabnice.

La Giurgiu, curierii sosiți din capitală aduseseră însă știrea că nici un neamț nu se afla în București, că zvonul nesocotit a cauzat mare panică în popor, care și-a părăsit casele de frică, căutând adăpost în hanurile Șerban Vodă, Sfântul Gheorghe și în mănăstirea Cotroceni. Mavrocordat, în baza unui firman, a obținut în grabă câteva sute de turci și tătari, cu care a pornit spre București, unde a ajuns joi, 10 septembrie. S-a oprit la locul numit Fântâna lui Radu Vodă, unde a poruncit tăierea „în bucăți" a vornicului Pătrașco Brezoianu, uns domn la Mitropolie, deși nu fusese de față. S-a așternut atunci mare frică în locuitori, mai ales în boierii care nu-l urmaseră[59].

Moartea martirică a mitropolitului Antim

Întors la Curte, Mavrocordat a poruncit să fie chemat mitropolitul Antim, care a hotărât să asculte ordinul. Era gata să fie ucis de soldații turci, în momentul coborârii sale din rădvan, pentru a urca

scările palatului. Dar nu a fost dus în fața lui Mavrocordat, ci a fost închis, sub pază strașnică, împreună cu preotul Ioan Avramie - grec din Creta, paroh al comunității din Veneția, apoi predicator la Curtea lui Brâncoveanu - cel care îl anunțase pe Antim de sosirea principelui Gheorghe Cantacuzino ca domn în locul lui Mavrocordat.

Mitropolitul, închis la Curte, a fost constrâns prin amenințări să renunțe în scris la Arhiepiscopie, în locul său fiind ales de către domn și boieri Mitrofan, fost duhovnic al lui Constantin Brâncoveanu și dușman neîmpăcat al lui Antim.

Sfântul a fost apoi acuzat de vrăjitorie și înșelăciune, caterisit de Patriarhia ecumenică, dezbrăcat de ornatele arhierești, punându-i-se potcap roșu în locul mitrei de mitropolit. I s-a ridicat și dreptul de a purta numele de Antim, dându-i-se numele laic, de Andrei. I s-a citit apoi sentința de deportare pe viață în mănăstirea de pe Muntele Sinai[60]. Pornit în miez de noapte cu carul, sub paza câtorva turci, ajuns la Galipoli, lângă râul Tundja, afluentul Mariței care trece prin Adrianopol, a fost ucis și aruncat în râu.

Așa și-a sfârșit viața pământească marele și sfântul mitropolit Antim Ivireanul.

Relatarea arestării, degradării și umilințelor la care a fost supus, precum și a morții sale martirice, este prezentată de contemporanul său Anton Maria del Chiaro care, ca secretar al lui Brâncoveanu și admirator sincer al talentelor și vredniciilor mitropolitului, i-a urmărit cu grijă și durere sfârșitul tragic al vieții.

Dușmanii de moarte ai lui Antim și-au făcut datoria până la sfârșit. Nici nu l-au lăsat să ajungă până la Muntele Sinai, locul surghiunului, cum fusese anunțat, ci i-au obținut în grabă, din partea sultanului, sentința de condamnare la moarte.

Bătrân, bolnav și chinuit, pe ultimul său drum, a fost ucis mișelește, tăiat în bucăți și aruncat în apele Tundjei, în loc să fie înmormântat cu cinstea cuvenită, cum nădăjduise, în biserica Tuturor Sfinților, ctitorită în ultima parte a sfintei sale vieți.

Îndreptățirea crimei

Formal, moartea sfântului mitropolit trebuia justificată.

În acest scop, a fost urzită în grabă vinovăția lui de către Mavrocordat și sfatul boierilor și a fost comunicată Patriarhiei ecumenice din Constantinopol. Aceasta a constituit un consiliu din 11 arhierei, în frunte cu patriarhul ecumenic Ieremia al III-lea, care, deși învinuitul nu era de față, a întocmit gramata din august 1716, în care mitropolitul, „răul Antim" era învinovățit ca „revoluționar, răsculat și culpabil în contra puternicei împărății și a preaînălțatului domn a toată Ungrovlahia", „mag", „participator la multe crime" și „meșteșuguri... satanicești".

Pe baza acestor grave și nedrepte acuzații, sfântul Antim era caterisit și lipsit de toate drepturile de arhiereu și mitropolit, zicându-i-se „monahul Antim" și fiind recunoscut ca „unul din particulari"[61].

Lumina adevărului

Lumina adevărului nu putea fi ascunsă la infinit sub obrocul urii și al uitării.

Însă abia după 250 de ani a venit vremea ca această caterisire nedreaptă din august 1716 să fie ridicată de către Patriarhia ecumenică, în urma demersurilor Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române.

Răspunsul canonic al patriarhului Atenagora era acesta: „Am găsit cu cale să ridicăm caterisirea lui, făcută odinioară de către marea Biserică a lui Hristos de la noi, în vederea restabilirii pomenirii sale în Biserică"[62].

Dumnezeu niciodată nu rămâne dator, mai ales cuiva care Îi slujește „cu timp și fără timp" și din toată inima, cum L-a slujit vrednicul de pomenire mitropolit Antim Ivireanul.

De aceea, așa cum este cunoscut tuturor, pentru vredniciile sale, pentru lumina răspândită prin tipar și prin cuvânt, pentru sfințenia vieții sale pământești, care se încheie cu moarte martirică, sfânta noastră Biserică l-a canonizat, recunoscându-l în rândul sfinților, cu ziua de pomenire 27 septembrie, în fiecare an.

Știindu-l în mare cinste înaintea lui Dumnezeu, știind și cât de mult a iubit neamul românesc, să-i mulțumim și să-l rugăm ca, de acolo unde se află, împreună cu toți „prietenii lui Dumnezeu", să se roage și pentru mântuirea, ocrotirea și tot binele țării și al întregului neam românesc.

Doamne, Dumnezeul părinților noștri, odihnește cu drepții, în lumină și fericire veșnică, pe adormitul robul Tău mitropolitul martir Antim Ivireanul, ctitorul sfintei mănăstiri Antim!

Note

1. Fany Djindjihașvili, *Antim Ivireanul, cărturar umanist*, Iași, 1982, p. 22-23.
2. *Ibidem* p. 21.
3. Anton Maria del Chiaro, *Istoria delle moderne rivoluzioni della Valahia*, Veneția, 1718, p. 220.
4. Pr. Mircea Păcurariu, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, vol. 2, București 1981, p. 144.
5. La această cifră se ajunge dacă socotim cei 16 ani ai vârstei sale când a fost luat în robie și cei peste 25 ani de la data înrobirii și până la sosirea sa în Țara Românească: Fanny Djindjihașvili, *Antim Ivireanul*, p. 22.
6. *Istoria Bisericii Ortodoxe Române* , vol. 2, p. 144.
7. Pr. Niculae Șerbănescu, *Mitropolitul Antim Ivireanul, 1716 - septembrie - 1966*, în M.O. XVIII (1966), nr. 9-10, p. 775-776.
8. Aceste stări de lucruri sunt tratate pe larg în: Gabriel Strempel, *Antim Ivireanul*, București, 1997, p. 48-61.
9. Pr. Niculae Șerbănescu, *Antim Ivireanul, tipograf*, în B.O.R. LXXIV (1956), nr. 8-9, p. 690-691 .
10. Învățătura calvină era cuprinsă în *Mărturisirea de credință* atribuită patriarhului ecumenic Chiril Lucaris (†1638).
11. Nicolae Iorga, *Istoria Bisericii Românești și a vieții religioase a românilor*, vol. 2, București, 1932, p. 31-35.

12. Pr. N. Şerbănescu, *Antim Ivireanul, tipograf*, p. 691.

13. Constantin Bălan, *Aspecte economice din Tara Românească în epoca brâncovenească*, în *Constantin Brâncoveanu*, volum coordonat de Paul Cernovodeanu şi Florin Constantiniu, Bucureşti, 1989, p. 24-45.

14. Pr. N. Şerbănescu, *Antim Ivireanul, tipograf*, p. 699.

15. *Ibidem*, p. 706-718.

16. *Bibliografia Românească Veche*, I, p. 430, 432.

17. Alexandru Duţu, *Coordonate ale culturii româneşti în secolul XVIII*, Bucureşti, 1968, p. 23-69.

18. Gabriel Ştrempel, Introducere la *Antim Ivireanul, Opere*, Bucureşti, 1972, p. XIII; v. şi Dan Simonescu, Emil Muracade, *Tipar românesc pentru arabi în secolul al XVIII-lea*, în *Cercetări literare*, III (1939), p. 1-32.

19. *Scrisoarea la leat 7220, în luna Ghenarie, în 13 zile*, în: *Antim Ivireanul, Opere*, ed.G. Ştrempel, p. 227.

20. Pr. N. Şerbănescu, *Antim Ivireanul, tipograf*, p. 697.

21. *Ibidem*, p 718-727.

22. Actul de scoatere a lui Ilarion, în *Condica Sfântă*, v. Pr. N. Şerbănescu, *Antim Ivireanul, tipograf*, p. 727, n. 174.

23. *Scrisoarea la leat 7220*...în *Antim Ivireanul, Opere*, p. 228; sublinierile indică expresia greacă a textului, în manuscrisul românesc.

24. Din prefaţa *Evangheliei* greco-române, *apud* N. Iorga, *Istoria Bisericii Româneşti*, II, p.11.

25. Pr. N. Şerbănescu, *Antim Ivireanul, tipograf*, p. 727-734.

26. N. Iorga, *Istoria Bisericii Româneşti*, I, p. 367-368.

27. Pr. Niculae Şerbănescu, *Documente în timpul păstoriei mitropolitului Antim Ivireanul la Râmnic*, în M.O. XVIII (1966), nr. 9-10, p. 845-851.

28. Pr. N. Şerbănescu, *Mitropolitul Antim Ivireanul*, p. 791-792.

29. Radu Logofătul Greceanu, *Istoria domniei lui Constantin Basarab Brâncoveanu Voievod (1688-1714)*, ed. Aurora Ilieş, Bucureşti, 1970, p.167-168.

30. Pr. N. Şerbănescu, *Mitropolitul Antim Ivireanul*, p. 793-795.

31. Radu Logofătul Greceanu, *Istoria domniei lui Constantin Basarab*, p. 168.

32. *Aceasta o am zis când m-am făcut mitropolit*, în *Antim Ivireanul, Opere*, p. 3-8.

33. *Ibidem*, p. 6-7.

34. *Ibidem*, p. 8.

35. Antim Ivireanul, *Opere*, p. 226-234; sublinierile indică text grecesc în manuscrisul original.

36. N. Iorga, *Mitropolitul Antim Ivireanul în luptă cu Ierusalimul pentru drepturile Bisericii sale*, în B.O.R. LII (1934), p. 721-725.

37. Scrisoarea lui Antim din 26 decembrie 1710, în: Al. Elian, *Antim Ivireanul apărător al prerogativelor scaunului mitropolitan al Ungrovlahiei*, în S.T. XVII (1966), nr. 9-10, p. 526-530.

38. Diac. as. I. Rămureanu, *Luptător pentru Ortodoxie*, în B.O.R. LXXIV (1956), nr. 8-9, p. 837.

39. *Ibidem*, p. 837; vezi şi Ioan Aurel Pop, *Domnia lui Constantin Brâncoveanu şi românii din Transilvania - realitate istorică şi reflectare în istoriografia românească transilvăneană din secolul XVIII*, în *Constantin Brâncoveanu*, p. 63-68.

40. Diac. I. Rămureanu, *Luptător pentru Ortodoxie*, p. 839.

41. Din prefaţa grecească a *Liturghierului* greco-arab tipărit la Snagov în 1701, *apud* Diac. I. Rămureanu, *Luptător pentru Ortodoxie*, p. 840.

42. N. Cartojan, *Istoria literaturii române vechi*, III, p.212, apud I. Rămureanu, *Luptător pentru Ortodoxie*, p. 842.

43. *Ibidem*, p. 844.

44. *Bibliografia Românească Veche*, I, p.544.

45. *Ibidem*, p. 543-544.

46. Pr. N. Şerbănescu, *Antim Ivireanul, tipograf*, p. 690-766; idem, *Încă o carte tipărită de mitropolitul Antim Ivireanul*, în B.O.R. XCIV (1976), nr. 3-4, p. 349-355.

47. Pr. N. Şerbănescu, *Antim Ivireanul, tipograf*, p. 750; G. Ştrempel nu recunoaşte ca operă originală a mitropolitului decât primele trei titluri: *Antim Ivireanul, Opere*, Introducere, p. XXXV-XXXVIII.

48. Manuscrisul, copiat de Efrem grămăticul, este datat de G. Ştrempel în 1722-1724: *Catalogul manuscriselor româneşti*, *BAR 3101-4413*, III, Bucureşti, 1987, p.133.

49. Pr. N. Şerbănescu, *Antim Ivireanul, tipograf*, p. 752-758; *Didahiile, Chipurile Vechiului şi Noului Testament* şi *Aşezământul mănăstirii Antim*, considerate de G. Ştrempel singurele scrieri autentice, sunt publicate de acesta în *Antim Ivireanul, Opere*, p. 1-346.

50. *Ibidem*, p. 241.

51. Victor Brătulescu, *Antim Ivireanul, miniaturist şi sculptor*, în B.O.R. LXXIV (1956), nr. 8-9, p. 768; descrierea completă a manuscrisului, cu menţiunea exactă a număruui de ilustraţii - 503 portrete, 3 schiţe şi 8 desene reprezentând diferite scene - cu transcrierea însemnărilor şi cu identificarea personajelor (ale căror nume au fost redate după ediţia din 1936 a Bibliei): G. Ştrempel, *Un cronograf ilustrat atribuit mitropolitului Antim*, Rsl XIII(1966), p. 309-355; v. şi idem, *Antim Ivireanul, Opere*, p. XXXIX-XLII.

52. *Ibidem*, p. 243-244.

53. Del Chiaro, *Istoria*, p. 185-189.

54. Radu Popescu, *Istoriile domnilor Ţării Româneşti*, ed. C. Grecescu, Bucureşti, 1963, p. 222-224.

55. *Ibidem*, p. 224

56. După *Cronica* lui Radu Popescu, p. 224, acest popas ar fi avut loc la Călugăreni; v. relatarea şi comentarea evenimentelor, după Radu Popescu, Del Chiaro şi Mitrofan Grigoras, la pr. N. Şerbănescu, *Mitropolitul Antim Ivireanul*, p. 797 şi la G. Ştrempel, *Antim Ivireanul, Opere*, p. XXXII-XXXIII şi n.75.

57. Del Chiaro, *Istoria*, p. 211.

58. *Ibidem*, p. 211.

59. În studiul lui C. Erbiceanu, *Descoperirea manuscriptelor mitropolitului Antim Ivireanul* în B.O.R. (XI) 1888, nr 12, găsim aceste aprecieri despre Mavrocordat: că turcii îl aveau în mare cinste, ca pe un foarte mare filosof, dar pentru creştini şi pentru mitropolitul Antim era „mare turbată", pentru că „mulţi boieri mari au tăiat, multe case au pustiit şi multe mănăstiri au distrus. Biruri grele pe ţară şi pe mănăstiri au pus, încât oamenii nu mai puteau să plătească... şi pe frate-său, Ioan-Vodă, el l-a otrăvit, pentru binele ce l-au făcut, de l-au scos din mâinile nemţilor, de la robie... mai pe urmă zic că l-au otrăvit şi pe el boierii, şi a băut şi el paharul care au amestecat şi el otravă".

60. Acuzele şi dramatica degradare a mitropolitului sunt relatate în detaliu - după Del Chiaro şi după gramata de caterisire din august 1716, a patriarhului Constantinopolei Ieremia al III-lea, transcrisă în *Condica sfântă* - şi comentate de Pr. N. Şerbănescu, *Mitropolitul Antim Ivireanul*, p. 799-801.

61. Gramata publicată în întregime în G. Ştrempel, *Antim Ivireanul, Opere*, p. 435-437.

62. Pr. N. Şerbănescu, *Mitropolitul Antim Ivireanul*, p. 809.

Chipurile Vechiului și Noului Testament

„Această carte să numește Neamurile de la Adam *și cumpărătura ei este 150 lei, care au cumpărat-o tatăl meu, Dumitrașco Săcară, vornicul de poartă. Și la sfârșitul vieții dumnealui me-au dat-o mie și este dreaptă a me. Și cine ș-ar faci vriun blestem să o fure să fii blestemat de Domnul Hristos și de Maica Pricurata Pricestă, să nu-i agiute, și de cei 12 apostoli si de toți sfinții mucenici și de Tatăl nevăzut; și neertat să fii acela om pân' în vecul vecului de apoi. 1788, iulie 8".*

„Astăzi se află la dumnealui cumnatul Mihălache, măini la altul, poimâni a nimânui. Gheorghe sărdar. 1821, iunie 14".

„Genealogia izbăvitorului lumii, în portretele patriarhilor, Cartea neamului lui Iisus Hristos. *Din hârtiile lui Antonie, arhiepiscopul Chișinăului. Trimisă la Muzeul Academiei spirituale din Kiev de către secretarul consistoriului spiritual din Chișinău, Lev Ștefanovici Rodchievici, prin Lev Mateevici, 9 noiembrie, anul 1884".*

„La 1812 mai în 5 zile duminică la 2 ceasuri din zi s-au cutremurat pământul".

DA
379 л.

Рук. Муз. 529

Вдохновіе Спасителя міра —

въ неупрятаго пакуіцтва. —

Книга радомка Іисуса Христа.

Изъ бумагъ Антонія Архіепископа Кишиневскаго.

Въ Музей Кіевскій д. Академіи

отъ Секретаря Кишиневскаго д. Консисторіи

Львовскаго родителя.

Грегорія Мартеновича.

5 Апрѣля 1884 г.

Кишиневъ.

Ла: 1812: Ма: 5: Зк: Лобіи. Ла: 2: Іасъ Дуди: Сімаръ Стрелецкій

(Încercare de condei)
„De la cinstita
De la cinstita isprăvnicie Râmnic. Cinstita agie"

Făcut-au Domnul Dumnezeu toate din neființă
Și în ființă le-au adus cu multă biruință
Și după aceia au zidit, luund pământ și tină
Pre omul cel dintâi, Adam, fără cuvânt de vină,
După asămânarea Sa făcu-i închipuire
Suflând asupra feții lui și duh de viețuire
Adăugând din coasta lui, face, cu socotință,
Pre Eva, dându-i ajutoriu spre bună lăcuință.
Și dintr-aceștea amândoi mulți oameni să născură
Precum să vede luminat de-a rândul în Scriptură;
Oameni aleși și minunați, vestiți în fapte bune,
Trăind în blagocestie, precum Scriptura spune.
Și de la acestea de la toți luo asemânare
Și iubitoriul de Hristos, întru credință tare,
Prealuminatul Constandin din viță Basarabă,
Stăpânul Țării Rumânești, mulți ani să aibă,
Care la sine adună florile bunătății
Și cu credința defaimă căile strâmbătății.

КИ́ПУРИЛЄ ВЄ́КЮЛУЙ:

ШЇ НО́ХЛУЙ

ТЄСТАМЄ́НТ

Ѧ́ДЄКЪ СЭКРА́ЗЄЛЄ СЭА́МЕНИЛОР ЧЄ́ЛОР КЄСТИ́Й ЧЄСЪ
А́ФЛЪ ↑ СФНТА СКРИПТХРЪ · ↑ БЫБЛЇЄ · ШЇ ↑
СЭ́ЎЛЇЄ · ШЇ АДАХНА́РЄ ПРЄСКХРТЪ ИСТОРИ́ЙЛО ЧЄ́ЛО =
ЧЄСАХФЪКХТ ПЄКРЪ́МЪЛО́Р · АДЄКЕРИ́НДЪ А́ФІЄЩЄ
КЪРХЖКЇА́ЦА ШЇФА́ПЧЄЛЄ · А́ТЬТАА ЧЄ́ЛОРА ЧЄАХВЇЄ
ЦХИТ КХВЇА́ЦЪ БХИЪ · КЬТ ШЇА ЧЄ́ЛОРА ЧЄАХВЇЕНЦХИ
КХВЇА́ЦЪ НЄКХВЇСЭА́СЪ · ↑ ЧЕПЬНДЬ ДЄЛА Ѧ́ДАМЬ
ШЇ ПОГОРЬНДЬ ПЬНЪЛА ✠ АКХМЬ ↑ ТЬЙ ↑
ТРАЧЄСТЬ КИПЬ АЛКЪТХИ́ТЪ ШЇ А́ШЪЗА́ТЬ · ПРЇ
МХЛТЪ НЄКОИ́НЦЪ ШЇ СЭСТЕНЬЛА · ПРЬ СФЇЦИТХ=
ЛХЇ Митрополїй АЛ Ѳгроклахїей К Ѵ Я́нѡ-І Іѡиѳнх·
ШЇ ↑ КИНА́ТЪ КХКХЧЕРІЄ, СПРЄСЄ́МЬ Д, ЄДРА́ГОСТЄДЕ
ВЪРА́ТЪ · ПРЬЛХМИНА́ТХЛХЇ ШЇ ↑ НЪЦАТХЛХЇ МА́РЄ
ЛХЇ Д, О́МНЬ ШЇ СЭКЛЪДХИТО́РЮ А́ТОА́ТЪ Ц, АРА РХМЬНЬ
СКЪ Іѳ: Кѡстанди́й Ерькокѣнѣ Басарабъ воєво́д:

Д, А́Т ↑ КЄСТИ́ТХА Ѳра́ш АЛ ТЖРГО́ВИЩЕЙ·

ЛА ↑ НХЛДЕЛА ЗИДИ́РЬ ЛХМЇЙ : ✠ЗЄ́ЗГ·

МЦЬ · Іюль · Л ·

Chipurile Vechiului şi Noului Testament

Adică obrazele oamenilor celor vestiţi ce să află în Sfânta Scriptură, în Biblie şi în Evanghelie şi adunare pre scurt istoriilor celor ce s-au făcut pe vremea lor, adeverind a fieştecăruia viaţa şi faptele atâta a celora ce au vieţuit cu viaţă bună, cât şi a celora ce au vieţuit cu viaţă necuvioasă, începând de la Adam şi pogorând până la Hristos, acum întîi într-acest chip alcătuită şi aşăzată, prin multă nevoinţă şi osteneala preasfinţitului mitropolit al Ungrovlahiei chir Anthim Ivireanul şi închinată cu cucerie, spre semn de dragoste adevărată, prealuminatului şi înălţatului marelui domn şi oblăduitoriu a toată Ţara Rumânească Ion Constandin Brâncoveanul Basarab Voevod. Dat în vestitul oraş al Târgovişţei, la anul de la zidirea lumii 7217 (1709), meseţî iulîie, 1.

Prealuminatului și Preaînălțatului Domn Constandin Brâncoveanu Basarab Voevod

Multe și despărțite sunt faptele și sfârșiturile a cugetului celui mulțemitor, prin mijlocul a cărora să adeverează fără de prepus cum că rămân întru neuitarea celor ce li s-au făcut binele. Toate facerile de bine ce au câștigat, iară mai vârtos și mai ales aceste doao: întâi mulțemita cea adevărată care să face din inima cea călduroasă prin cuvânt și-a dooa, oarecare daruri mici spre semn de cunoștință a datoriei ce li s-ar cuveni.

Pentru aceasta dară și smerenia noastră, cunoscând cum că pentru multele folosuri și faceri de bine ce ai arătat și arăți măriia-ta de-a pururea cătră noi sunt datoriu nu numai să mă rog lui Dumnezeu, pentru fericita sănătate și buna întărire întru luminat scaunul măriei-tale, ce și veri cu ce alt mijloc ași putea să mă arăt cătră măriia-ta mulțemitoriu și voitoriu de bine atâta la cele sufletești, cât și la cele trupești.

Drept aceia am vrut cu iubire de osteneală de am adunat și am însemnat întru această cărticea chipurile și obrazele tuturor strămoșilor noștri anume carele din carele să trage, precum să povestesc în sfânta și dumnezeiasca Scriptură în cea veche și în cea noao și ca un dar mic și mare să o aduc creștinești stăpâniri a înălțimei-tale, mic zic pentru statul ei, de vreme ce pre scurt și cu puține cuvinte închiiae toată rodoslovia de la Adam până la Hristos; mare iar pentru gândul, căci întru această rodoslovie să cuprind obraze de oameni mari și minunați, proroci, drepți și împărați, a cărora râvnitor fierbinte ești înălțimea-ta și o oglindă curată prin mijlocul a căriia poate să vază fiește carele toate bunătățile a celor fericiți bărbați.

Și socotesc lucrul acesta să nu fie fără de cuviință și fără de socoteală; una pentru căci acele ce înțelegem prin auz și prin cetaniia a multor zile cu vederia chipurilor celor însemnate și cu cetaniia povestirei lor pre scurt mai mult ne încredințăm și mai pre lesne întru pomenire le putem păzi. A dooa, ca celuia ce ești stăpânitoriu întru aşăzământ preaslăvit și întru oblăduire prealuminat și de atâta mulțime de credincioși purtător de grijă și chivernisitor să cuvine drept aceia a fi adus înălțimei-tale de la noi un dar ca acesta; că cele luminate și preaslăvite să cuvin iară celor luminați și preaslăviți. Pentru că măriia-ta între prealuminatul neam al Băsărăbeștilor dintru carii s-au arătat domni vrednici și creștini, însuți ai odrăslit ca o odraslă cu străluciri de aur și ai înflorit ca o floare cu bun miros, păzită cu mila lui Dumnezeu, neveștejită până acum și să va păzi și de acum înainte *kata diadohin* pentru multele si nenumăratele faceri de bine, carele au câștigat cei de departe și cei de aproape de la creștineasca și asămănătoarea lui Hristos voință a măriei-tale, pentru care lucru de vom zice și te vom numi coroana tuturor domnilor nu vom greși adevărului, de vreme ce ca un maslin roditoriu ce ești sădit în casa Domnului întinzi spre toți ramurile cele nevestejite ale milosteniei și făcliia creștinescului tău suflet spre faptele cele bune și dumnezeești pururea aprinsă cu focul credinții și a dragostei cei fierbinte și pusă în sfeșnic pentru ca să lumineze tuturor celor ce sunt întru întunerecul scârbelor.

[illegible]

Віте ынпъръцинте сѫ фатиле ын Скріптѹріле а [illegible] Пънтрѹ [illegible]

[illegible]

Пентру аста [illegible]

[illegible] ынтрѹ

[illegible]

Şi precum într-o grădină împărătească cu multe podoabe să află multe şi de multe feliuri de flori, carele veselesc cu mirosul toate simţirile celor ce s-apropie, aşa şi chipul cel de Dumnezeu împodobit a înălţimei-tale iaste plin şi împodobit cu multe daruri şi bunătăţi şi pociu zice cum că, ca alt Pariv indianesc, carele cu puteria lui cea trăgătoare trage la sine toate materiile, sau ca alt izvor din Scotusa ce închiagă toate vasăle cele stricate, aşa şi blândeţele măriei-tale trage pre toţi cătră sine şi-i închiagă cu mângăiare şi tămăduiaşte a fieştecăruia scârba inimii şi supărarea lipsii cu îndurarea.

Şi cu adevărat eşti tot cu totul un chip însufleţit asemene făr'de nici o despărţire cu acei minunaţi şi vestiţi ce mai sus s-au zis, atrăgând şi adunând de pre la toţi bunătăţile cele mai de treabă şi mai mari: însă de la unul cucerniciia, de la altul credinţa cea fierbinte şi râvna cea dumnezeiască, de la altul iubirea de streini, de la altul blândeţele, de la altul îndelungă răbdarea şi neraŭtatea, de la altul milostivirea şi iubirea de săraci şi de la alţii alte bunătăţi, carele sunt cunoscute şi adevărate că le ai măriia-ta, iar mai vârtos şi mai ales de la dulcele mieu Iisus, smereniia cea de margine; că decât te-au mărit Dumnezeu şi te-au înălţat în cinste şi în stăpânire, cu atâta mai vârtos te smereşti cu duhul. Şi pentru aceia cu multă cucerie te afli supt jugul cel bun şi supt sarcina lui Hristos cea uşoară, priimind cu multă răbdare şi cu multe blândeţe necazurile şi supărările cele multe şi de multe feliuri ce vin neîncetat, totdeauna, de toate părţile.

Şi precum cel într-un nume cu măriia-ta slăvitul şi de Dumnezeu încununatul, marele şi întocma cu apostolii Constandin, întâiul împărat al creştinilor n-au ţinut cu putere omenească schiptrul împărăţiei, ci numai cu singura nebiruita puteria împăratului ceresc, într-acestaş chip şi măriia-ta, ca un iubitoriu de Dumnezeu nu nădăjdueşti a chivernisi trebile domniei cu ajutoriul şi cu înţelepciune omenească, ci chemi pururea şi ajutoriul cel de sus căruia mă rog necontenind ca să ajute măriei-tale, păzindu-te cu sănătate, cu veselie, cu viaţă îndelungată, mai presus decât toate celia ce aduc întristare, neclătit şi nemişcat, întru înălţat scaunul măriei-tale, împreună cu toată luminată rudeniia măriei-tale. Amin.

Dat în vestitul oraş al Târgovişteі, la anul de la zidirea lumii 7217(1709), meseţă iulîie, 1.

A păzitei de Dumnezeu înălţimei-tale, întru Hristos rugător,

Smeritul mitropolit al Ungrovlahiei, Anthim.

„Această sfântă carte iasti dreaptă a me, rămasă clironomii di la maică-me, fiica vornicului Dimitrii Săcară, pi care, dându-o să o cetească unu dvoranin, Tufăscu, ci, grabnicu murind, au rămas în cărţile lui. Aşa apecunii (epitropii, n.n.)*, au scris-o în avere mortului şi măcar că mult m-am jăluitu, însă în sfârşitu am hotărâtu spre a nu...*

Povestire pre scurt pentru zidirea lui Adam

Adam s-au zidit şi s-au însufleţit la locul Damascului, precum zic unii. Şi după aceia l-au mutat Dumnezeu în Grădina desfătării (dintru care iase râu şi să înparte în 4 începături: numele unuia este Fison; acesta încungiură tot pământul Evilat; numele celui de al doilea este Gheon; acesta încungiură tot pământul Ethiopiei; râul al treilea este Tigru; acesta merge în preajma Asiriilor şi râul al patrulea este Eufrat). Şi adormi Dumnezeu pre Adam şi luo o coastă dintr-ale lui şi făcu pre muiare, pre care, văzând-o Adam, îi puse numele ei Eva, închipuind cu prorocie pe Hristos şi beserica, precum şi la celialalte zidiri ale lui Dumnezeu au dat cu prorocie numire la toate. Şi, plecându-se Adam cuvintelor Evei, au mâncat din roada ce i-au poruncit Dumnezeu să nu mănânce. Şi pentru ruşinea golătăţii lor cusură foi de smochin şi-ş acoperiră golătatea, pre carii blestemându-i Dumnezeu, îi goni din Raiu pre amândoi. Şi au pus Dumnezeu înaintea uşii raiului heruvimi şi sabiia cea de pară.

Iară după aceia, la al 15 ani ai vieţii lui, au născut Adam pre Cain şi la 30 de ani au născut pre Avel; iară la 230 ani de ai vieţii lui au născut pre Sith. Să zice pentru Adam, cum să fie născut 30 de feciori şi 30 de fete, afară din Cain şi din Avel, precum istoricul Filon zice. Naşterea întâia şi a patra şi va să zică aceasta, că patru naşteri de la Adam s-au făcut: au născut pre Cain, o naştere; pre Halmana, a dooa naştere; pre Avel, a treia naştere; pre Delvora, a patra naştere. Aceste naşteri aici să socotesc de laturi. Şi au fost toată viaţa lui Adam ani 930. Facerea, cap 1 şi 4.

Cade-să a şti şi aceasta, că legia cea firească au ţinut de la începutul lui Adam până la Moisi, ani 3682 şi de la Moisi s-au început legia cea scrisă.

Pre Sith, carele l-au născut Adam la 230 de ani ai vieţii lui, Moisi nu pune la număr cei 100 de ani ce-au plâns Adam şi Eva pre Avel, dintru care Sith să trage neamul fiilor lui Dumnezeu. Şi au trăit Sith ani 912. Pre acest Sith zic unii, cum că l-au trimis Adam când s-au bolnăvit, să meargă în Raiu să-i aducă din lemnul vieţii; dară nu i s-au dat voe, ci numai i-au dat îngerul lemn de finic. Şi când s-au întors înapoi au găsit pre Adam mort şi au sădit lemnul acela la mormântul lui Adam, de spre cap, carele s-au făcut copaci mare. Şi după aceia, zic istoriile, să-l fie pus Solomon la lucrul curţilor lui ce au făcut, pre carele zic să se fie răstignit şi Hristos. (Iară eu nu o ţiu să fie aceasta adevărată).

Zice Stravon istoricul, că după ce au murit Avel, Adam s-au făgăduit lui Dumnezeu ca să nu să mai înpreune cu muiarea lui. Iar Dumnezeu, prin mijlocul îngerului, i-au stricat făgăduiala, pentru ca să se nască Fiiul lui Dumnezeu, din semenţiia lui. Iară Iosip istoricul zice că, după ce s-au omorât Avel şi au fugit Cain, îşi aducea aminte Adam de odrăslirea (adecă de naşterea) fiilor şi să sfărâma foarte tare de dorul şi de dragostea ce avea către dânşii; care socoteală a odrăslirii au numit-o Stravon odrăslire poruncilor lui Dumnezeu, că la Facere au zis Dumnezeu: „Creşteţi şi vă înmulţiţi". Aşa zice Filon, istoricul.

...perde aşa odoru scumpu şi ce nu să poati găsi nicăiare şi la mezatu la anu 1850, împreună cu vro câteva cărţi a răposatului Tufăscu, măcar că aceli carţi mai...

ПОВЕСТИРЕ ПРЕ СКУРТ

Пентрꙋ зидирѣ лꙋи Адам.

Адам са зидит. ши а прꙋс хрꙋпꙋл лаолалтъ фъмѣилѡр, прин зи оуни. ши а рꙋпъ арта ла аметата пъмѫнтꙋ дрꙋ фина диферите. (Дин трꙋпꙋл лꙋи, ши дꙋхꙋл, ши пъмꙋнтꙋл. ши фꙋрнꙋ пъмꙋнт. Нꙋмеле оуна фисѡн, ачѣста пиꙋзире пѡ пѣтꙋтꙋ Евила. Нꙋмеле адоилꙋ Геѡн, ачѣста пиꙋзире пѡ пѣтꙋтꙋ Ефиѡпии. фꙋ атрилѡ Тигр. ачѣста мерџи пре лѣпта асирилѡ. ши фꙋ а патрꙋ Ефра.) ши адормит дꙋмнезꙋ пре Адам, ши лꙋѡ ѡ коастъ дин тралꙋи. ши фъкꙋ пре мꙋере. пре каре вꙋзꙋрꙋ Адам. пꙋсꙋ нꙋмеле ѥй Ѥва: ши пꙋсꙋ ꙗꙋ Прꙋтїе, пи Хс, ши виꙋрѣ. Прин ꙗꙋ ꙟнꙋлацꙋл ꙟмблати ꙟгерꙋ. але лꙋи дꙋмнезꙋ, Адам ꙗꙋ Прꙋтїе нꙋ мерѣ ла лоат. ши пꙋлꙋ нꙋ ꙟпрꙋ Адам кꙋвинтеле Єввей. а мѫнкат дин роада чеи опритъ дꙋмнезꙋ сꙋ нꙋ мѫнѫнчѣ. Ши пентрꙋ рꙋшине нꙋ голъ тꙋ сꙋ ꙟнꙗ ши ꙗꙋ фъкꙋт фолї дин смокин ши аꙋ акоперит голатате. Пре карꙗ ꙟ оунꙗ дꙋмнезꙋ ꙟ тоꙋн дин рай пре амѫндои. ши а пꙋс дꙋмнезꙋ пре ангелꙋ оуши ꙟ райꙋлꙋи хѣрꙋвим. ши сабїе де фок.

Дꙋпъ скѡатерѣ лꙋи ла а. ст. ани а вꙗцїи лꙋи. анꙋꙗꙋ Адам пре Каин. ши ла .л. де ани анꙋ пре Авел. Шорꙋла. Ст. де ани а вꙗцїи лꙋи анꙋꙗꙋ пре Сиф. Сꙋнчи пентрꙋ Адам, нꙋ сꙋ фїинъ, .л. де фечѡри ши .л. де фете, афарꙋ дин Каин ши дин Авел: прин ꙗꙋ ниморил фїилѡ зичи. Нꙋмерꙋл фїилѡ ши а патра пентрꙋ ачѣста, нꙋ патрꙋ нꙋмерꙋ дела Адам сафтꙋꙗ. анꙋꙗꙋ пре Каин, ѡ нꙋмерꙋ. пре Хамана, а доꙗ нꙋмерꙋ. пре Авел. а трꙗ нꙋмерꙋ. пре Девора, а патра нꙋмерꙋ. а чинчи нꙋмерꙋ а ꙗꙋ сꙋ Солотеїи делатꙋрꙋ. Ши а фост тоатъ вꙗцꙗ лꙋи Адам, ани, ѧꙗ:— фачерѣ. ка. а. ши. р.

Кари сꙋ ам ши ачѣста, кꙋ лꙋкрꙋꙗ дела пꙋрꙋнꙋ а цꙋнꙋ дела пѫнꙋ лꙋи Адам пѫнꙋ ла потоп. ани. ХХпв. ши дела потоп сꙋ ꙟнчепꙋ лꙋми тоатъ серие:—

Пре Сиф: карꙗ ла нꙋꙗꙋ Адам ла. Сл. де ани а вꙗцїи лꙋи. пѫнꙋ ꙟ нꙋмꙋнꙋ ланꙋмтꙋ ти, ꙟ. де ани чатꙋи Адам ши Ѥва пре Авел. дин трꙋ пꙋрꙋ Сиф сꙋ трꙋцꙋ нꙋмꙋ фїилѡ лꙋи дꙋмнезꙋ: ши а трꙋꙗ Сиф ани, цві. Прꙗчꙋ Сиф зи, нꙋ ꙟнꙋлатꙋ Адам нꙋ ꙗꙋ фост, сꙋ ꙟꙗꙋ пре Старꙋꙗ дин лꙋмнꙋ вꙗцїи. дарꙋнꙋ ꙗꙋ Адам ꙗꙋ. ꙟнꙋмꙋ ꙗꙋ Адам фїꙋ лꙋми дꙋрꙋнꙋ, ши ꙗꙋ сафтꙋꙗ дꙋнапꙋ, а сꙋ пре Адам тѡ. ши а сꙋ лꙋмнꙋ ачѣла ла мормꙋнтꙋл лꙋи Адам дꙋпꙋ пре нꙋп. карꙗ ꙗꙋ фїꙋ кꙋпа мари. ши дꙋпꙋ зи нꙋ ꙟ морїле, скрїерꙗ Солотеꙋ лалꙋцꙋ кꙋцꙋлꙋ лꙋи нꙋ фꙋнꙋ. пре карꙗ зи стꙋфꙗ рꙋтꙋнꙋ ши Хс. (Кари ꙗꙋ нꙋ ꙗꙋ стꙋфꙗ ачѣста адꙋвꙗратꙋ):—

Зичи Страбѡ ꙟ Істориꙗ, нꙋ ꙟнꙋтꙋ а мꙋрꙋ Авел, Адам сафтꙋ ꙗꙋ дꙋмнезꙋ, нꙗꙋ ꙗꙋ а трꙋ кꙋ мꙋрꙋ лꙋи. ꙗꙋ дꙋмнезꙋ пре ꙟ фрꙋцꙋ ꙗꙋ фрꙋцꙋлꙋи, ꙗꙋ стрꙋнꙋ фꙋтꙋ ꙗꙋ ла, пентрꙋ нꙋꙗꙋ нꙋ фїилѡ ꙗꙋ дꙋмнезꙋ дин Сꙋцꙋ лꙋи. Кари ꙗꙋ ꙟ Істориꙗ зичи, нꙋ ꙟнꙋтꙋ ꙗꙋ мꙋрꙋ Авел, ши ꙗꙋ фꙋ Каин, ꙗꙋ фꙋ Адам дꙋ ѡ ꙗꙋ (а ꙗꙋ дꙋнꙋмꙋ) фїꙋ, ши ꙗꙋ фꙋꙗꙋ ꙗꙋ фоатꙋ мари дꙋпꙋ ши ꙗꙋ фꙋ ꙗꙋ ꙗꙋ ꙗꙋ нꙋ ꙗꙋ: Кари Солотеꙋ ꙗꙋ, ꙗꙋ ꙟнꙋ Страбѡ. ꙗꙋ Порꙋнꙋ ꙗꙋ дꙋмнезꙋ. Кꙋла ꙗꙋ дꙋмнезꙋ, кꙋ ꙗꙋ ꙟнꙋ ꙗꙋ. ачѣста зичи фїилѡ Істориꙗ:—

ꙗꙋ а адаꙋ аварꙋ скрꙋꙗ ꙟꙗꙋ ꙗꙋ ꙗꙋ ꙗꙋ нꙋ ꙗꙋ ꙗꙋ ꙟ ла ꙗꙋ ꙗꙋ а 1851. ꙗꙋ ꙗꙋ ꙗꙋ ꙗꙋ ꙗꙋ ꙗꙋ ꙗꙋ нꙋ ꙗꙋ ꙗꙋ ꙗꙋ ꙗꙋ ꙗꙋ ꙗꙋ ꙗꙋ

Каин а фо Плъгарь. ши Петръ къ ера не приимите де дмнзе дарурле лъй не
фъкъдуле къ дрептате. Іаръ але фръцинилъ приимите. Са пътрастат.
ши мъ ка къ фъ фрътата де дмнзе. Іаръ пъ къ то а оморі пе фратесъ аві,
трещи къ ачаста пъ шетти. Пътій. къ на адъ фъ тъ дрептъ лъ дмнзе:
адоша, къ а завистъ пре фратесъ: а трея, къ ла вкленит: а патра,
къ ла оморі: а чинчѣ. къ а спъ ка Пъмнтъ къ въ іарѣ съ це лъ фръцинилъ:
а шаса, къ а тъ съ дъ къ о пръзнитіе лъ дмнзе: а шаптѣ, къ нъ іа
къ. ши дрептъ а чѣя фъ пе деси пъ шетти. Іаръ дъпъ плестемъ лъй
дмнзе фъ пре пъ мъ рътъ чи ши ста тонни. фачерѣ, ка. д.

Ачѣ Каин, а афла пътій къ пенилъ, ши мъ іорилъ, ши а пъ хотаръ Пъ
мнтъ лъй. ши а зъ дъ тетъ. Іаръ дъпъ а чѣя а фл дъ ісъ пътръ де ісъ де
Пъ дъре. фъ оморі де ламе феторъ лъ маѳуіала. Карелъ ера а шаптелѣ
дъпъ ада. фачерѣ, ка. д.

Зъ ке и сторикъ іоіпъ. къ къ а нъ къ ада пре ачѣ Каин ла а чи спръ=
зѣчеля ани а віецій лъй.

Ачѣ аві. фъ іоіпъ де дмнзе. ши дарурле лъй приимите. къ ле фъ чѣ къ дрептате.
ши пе трѣ а часта Пречинъ. фъ оморі де фратесъ Каин къ ера де р. де ани.
Пре ачѣ аві ла нъ къ ада ла л. де ани а віецій лъй. пре карелъ
ла плі ада ши еva. р. де ани. ши ло къ пътръ карелъ ла
плі съ кіамъ пінъ а къ валѣ ла кръ мило. каре іасте а
проапе де Еврѣ. фачерѣ, ка. д.

Ачѣ ламе, а сконит пътій а цинѣ дрепе мъ ери. ши къ а чѣ лъ кръ не къ віѡ а къ ка
Порука лъ дмнзе каре а зъ. ши во фи а мъ дой оу трѣ. а чѣ та фій ѡ ѡ пътръ цѣ
а тъ. ши пе трѣ къ оморіе пре Каин зъ къ пътръ мъ ръ чини, а зъ ма
наите мъ ерилѡ лъй: а оу чи ѡ ѡ пътръ ранъ міе. ши тинерѣ пътръ стръ
чинаре міе, дрептъ а чѣя мисъ вада ръ сплътире де оз. де ѡ. фа. ка. д.

Пре ачѣ Енѡ ла нъ къ сиѳ: ла се. де ани а віецій лъй. фіінд ада
а тъ чѣ де тле. де ани. ши сътъ къ ѡ Енѡ. ѡ. са бъ ѡ. а де къ
къ вітъ торѣ. ши тарѣ. а чѣ та а афла пътій къ вітъ де рѣ сътѣне. ши а
пъ чѣ пъ а сърта лъй дмнзе. ши а кіста нъ мелъ лъй. пъ съ зъ фидовій
къ къ а чѣ ста съ фіе и зводит кипъри пътръ чинстѣ лъ дмнзе, пе трѣ
ка съ нъ съ ле не вѣ къ ѡ а менїй а съ пъ кина. ши а чинстѣ пре дмнзе,
пре къ пъ вре мѣ де а къ цинѣ ной крещинїй сфтелѣ Иоане.
а къ рѣ ани віецій лъй а фо. це.

Ачѣ Каина, а трѣ ани, ці. ши а фъ къ фетори ши фѣте.
Ачѣ Малелеил, а трѣ ани, ц.
Ачѣ Іаред, а трѣ ани, цѯв.
Ачѣ Енѡ, фій плъ къ лъ дмнзе, са мъ та пътръ дина де сфътъ рій,
(а де къ пъ раѣ) ши трѣ ще пъ пре ѡ нъ къ Пррѣ къ илїе. Іаръ пъ вре тѣ
лъй а тихрит во съ віе а мъ дой дъпе Пррѣ чія Захарїй. ши а лъ іоан
ла Апокалипсъ. ка съ пъ то а къ и нимиле Пъ рѣ цилѡ къ тръ фетори.
ши де е съ во оморі пъ іерлим. пъ съ а чѣ Енѡ пре къ кіріе пъ по-
сланїя іудей. а и зводит словелѣ, ши а скрит Каре.
ши пе вре тѣ а чѣ тъ ѡ съ а де вере зъ съ фіе мъ рит ада.
ши то а тъ віацалъ Енѡ пре пъ мъ а фо ани, тѯе.

Пе трѣ ани лъ Маѳуіала, мъ ти Пъ рери сѣ. Пе трѣ къ дъпъ то мъ рѣ
чело, о, де тъ къ и тори, зъ ѡ ѡ нїй къ къ а трѣ дъпъ Потопъ а. ді.
тъ ка къ пъ кора ѡ ни къ вѣ де ни къ и съ фіе фо. ни съ поменѣ ще
оу де ва съ се фіе мъ та ка Енѡ. Іаръ а цїй зъ съ фіе мъ рит ма
наите Потопълъ. Іаръ іерѡ ни зъ чѣ къ а мъ рит а тъ чѣ =
пъ вре тѣ Потопълъ. Пе трѣ къ зъ чѣ къ а трѣ пъ наите
лъ ламе ани. рпп. ши ламе пъ наите лъ Ное ани, рпа.
ши Неѡе пъ наите Потопълъ ани, х. ши пъ тра чѣ
тъ а лъ іерѡ ни съ потрѣ ве къ то, а де къ къ къ а мъ рит
Маѳуіала пъ вре тѣ Потопълъ. Іа пре къ зъ чѣ, о,
де тъ къ и тори, вѣ де съ а фи трѣ пъ наите лъ ламе, рѯз.
де ани, ши ламе пъ наите лъ Неѡе, рпп. ши Неѡе пъ на
ите Потопълъ, х. ши дъпе Потопъ, ани, ді. карій
фа де то ани, цѯѳ. фачерѣ, ка. е.

Cain au fost plugariu. Şi pentru căci era nepriimite de Dumnezeu darurile lui, nefăcându-se cu dreptate, iară ale frăţini-său priimite, s-au întristat. Şi măcar că fu înfruntat de Dumnezeu, iară încăş tot au omorât pre frate-său Avel, greşind cu aceasta înşeptit: întâi, că n-au adus jărtvă dreaptă lui Dumnezeu; a dooa, că au zavistuit pre frate-său; a treia, că l-au viclenit; a patra, că l-au omorât; a cincea, că au spurcat pământul cu vărsarea sângelui frăţini-său; a şasia, că au tăgăduit cu obrăznicie lui Dumnezeu; a şaptea, că nu s-au căit. Şi drept aceia fu pedepsit înşeptit. Iar după blestemul lui Dumnezeu fu pre pământ rătăcit(or) şi nestatornic. Facerea, cap 4.

Acest Cain au aflat întâi cumpenile şi măsurile şi au pus hotară pământului şi au zidit cetăţi. Iară după aceia, aflându-să într-un desiş de pădure, fu omorât de Lameh, feciorul lui Mathusala, carele era al şaptelea după Adam. Facerea, cap 4.

Zice istoricul Iosip, cum că au născut Adam pre acest Cain la al cinsprăzecelia ani ai vieţii lui.

Acest Avel fu iubit de Dumnezeu şi darurile lui priimite, căci le făcea cu dreptate; şi pentru această pricină fu omorât de frate-său Cain, când era de 100 de ani. Pre acest Avel l-au născut Adam la 30 de ani ai vieţii lui, pre carele l-au plâns Adam şi Eva 100 de ani. Şi locul întru carele l-au plâns să chiamă până acum Valea Lacrămilor, care iaste aproape de Evron. Facerea, cap 4.

Acest Lameh au scornit întâi a ţinea doao mueri şi cu acest lucru necuvios au călcat porunca lui Dumnezeu, care au zis: „Şi vor fi amândoi un trup". Acesta fiind orb, îl trăgea altul. Şi pentru căci omorâse pre Cain, zăcând în nişte mărăcini, au zis mai nainte muerilor lui: „Am ucis bărbat întru rană mie şi tinerel întru struncinare mie. Drept aceia mi să va da răsplătire de 77 de ori". Fac(erea), cap 4.

Pre acest Enos l-au născut Sith la 205 de ani ai vieţii lui, fiind Adam atunce de 335 de ani. Şi să tâlcuieşte Enos: om sau bărbat, adecă cuvântătoriu şi tare. Acesta au aflat întâi cuvinte de rugăciune şi au început a să ruga lui Dumnezeu şi a chiema numele lui. Însă zic jidovii cum că acesta să fie izvodit chipuri întru cinstea lui Dumnezeu, pentru ca să nu să lenevească oamenii a să închina şi a cinsti pre Dumnezeu, precum în vremile de acum ţinem noi creştinii sfintele icoane; a căruia anii vieţii lui au fost 905.

Acest Cainan au trăit ani 910 şi au făcut feciori şi fete.

Acest Maleleil au trăit ani 900.

Acest Iared au trăit ani 962.

Acest Enoh, fiind plăcut lui Dumnezeu, s-au mutat în Grădina desfătării (adecă în Raiu) şi trăieşte împreună cu prorocul Ilie. Iară în vremea lui Antihrist vor să vie amândoi dupe prorociia Zahariei şi a lui Ioann la Apocalipsis, ca să întoarcă inimile părinţilor cătră feciori; şi de el să vor omorî în Ierusalim. Însă acest Enoh, precum scrie în poslaniia Iudei, au izvodit slovele şi au scris carte. Şi pe vremea acestuia să adeverează să fie murit Adam. Şi toată viaţa lui Enoh pre pământ au fost ani 365.

Pentru anii lui Mathusala multe păreri sunt. Pentru că după tocmirea celor 70 de tâlcuitori zic unii cum că au trăit după Potop ani 14, măcar că în corabie nu să vede nicăiri să fie fost, nici să pomeneşte undeva să se fie mutat, ca Enoh. Iară alţii zic să fie murit mai naintea Potopului. Iară Ieronim zice că au murit atuncea, în vremea Potopului; pentru că zice că au trăit, înaintea lui Lameh, ani 188 şi Lameh, înaintea lui Noe, ani 181 şi Noe înaintea Potopului, ani 600. Şi într-acest gând, al lui Ieronim, să potrivesc toţi; adecă cum că au murit Mathusala în vremea Potopului. Iar precum zic cei 70 de tâlcuitori, vede-să a fi trăit înaintea lui Lameh 167 de ani şi Lameh, înaintea lui Noe, 188 şi Noe, înaintea Potopului, 600 şi dupe Potop ani 14, carii fac, de toţi, ani 969. Facerea, cap 5.

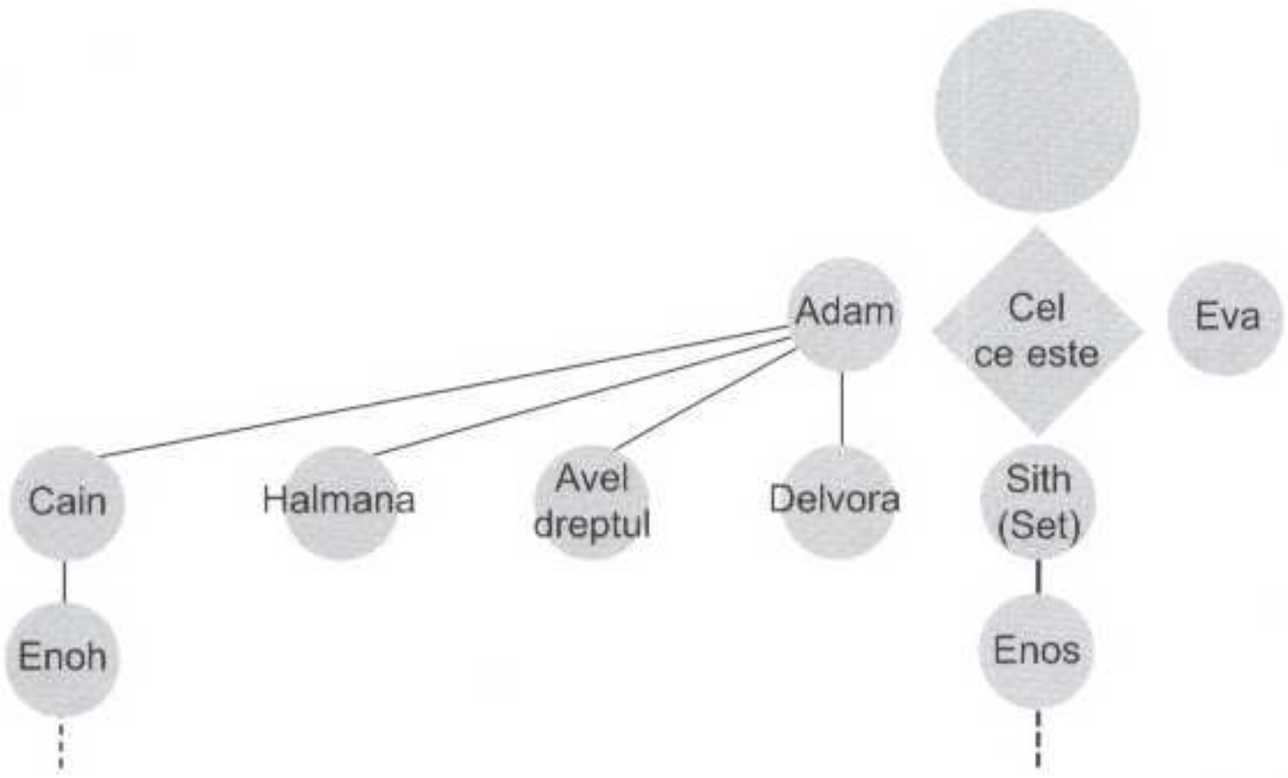

...nu-mi trebuia, le-am cumpăratu dreptu doao suti...

Acest Iovil au aflat întâi corturile păstorilor şi au despărţit turmele după feliuri şi după neamuri, adecă osebind oile din capre şi au rânduit anii. Facerea, cap 4.

Acest Iuval au aflat meşteşugul muzicesc, adecă lăutele organele şi alte feliuri de cântări. Acesta, cunoscând cum va să se facă Potop au scris istoriile vremilor acelora pe stâlp de pământ şi de piatră ca, de să va face Potopul de apă, să rămâe stâlpul cel de piatră cu istoriile iar de să va face de foc, să rămâe stâlpul cel de pământ. Face(rea) cap 4.

Această muiare, Noeman, precum zic unii din istorici, au aflat întâi meşteşugul ţesăturii şi a cusăturii.

Acest Thovel află meşteşugul făuriei, adecă să făcu începător lucrului băilor de fier şi de aramă şi a celorlalte băi de aur, de argint şi de altele. Şi din sunetul ciocanelor lui Thovel, veselindu-se Iuval au aflat potrivirile şi întocmirile glasurilor. Face(rea), cap 4.

În vremile acestui Maleleil, împreunându-se fiii lui Dumnezeu, carii să trăgeau din Sith, cu fetele lui Cain, s-au născut uriaşii. Face(rea), cap 6.

Tot neamul lui Cain au perit în Potop, carele era 77 de suflete. Şi pentru aceasta s-au zis de Lameh cum că de 77 de ori să va pedepsi, pentru căci au omorât pre Cain, pentru că 77 de suflete dintr-ai lui au murit, precum zic unii din istorici.

Cade-să a şti cum că veacurile nu să zic pentru numărul anilor, precum vor unii, ci pentru niscare minuni carele să fac la începuturile veacurilor. Pentru că la începutul veacului celui dintâi fu începutul lumii; iar la începutul veacului al doilea fu curăţirea lumii prin
[54] Potop, iară la începutul veacului al treilea s-au legiuit Tăiarea împrejur împotriva păcatului celui strămoşesc. Iar la începutul veacului al patrulea fu aflarea împăraţilor; iar la începutul veacului al cincilea fu mutarea norodului lui Dumnezeu în Vavilon. Iară la începutul veacului al şaselea fu întruparea Fiiului lui Dumnezeu iară la începutul veacului al şaptelea fu deşchiderea uşilor ceriurilor; iară la începutul veacului al optulea va fi scularea trupurilor şi răsplătirea celor buni şi celor răi, precum zice Avgustin.

Veacul au fost de la Adam până la Noe şi de la Noe până la Avraam şi de la Avraam până la David şi de la David până la mutarea în Vavilon şi de la mutarea în Vavilon până la Hristos şi de la Hristos până la sfârşitul lumii. Acestia sunt veacurile celor vii; iaste şi veacul celor drepţi, ce să odihnesc, carele s-au început de la patimile lui Hristos şi va conteni la zioa judecăţii. Va fi şi veacul celor ce să vor scula, carele să va începe de la zioa judecăţii şi va fi fără de sfârşit.

Acest Lameh au trăit ani 753 şi au făcut feţi şi fete. Face(rea), cap 5.

Aici, la naşterea lui Noe, să sfârşaşte veacul cel dintâi, având, după cum zic jidovii, ani 1642; şi de la naşterea lui Noe până la Potop au fost ani 600, carii fac de toţi, de la Adam până la Potop, ani 2242.

Noe, la al şaselea sute de ani ai vieţii lui, împreună cu muiarea şi cu 3 feciori ai lui, cu muerile lor, apropiindu-să Potopul, au întrat în corabiia ce făcuse din porunca lui Dumnezeu (cu 100 de ani mai nainte, după cum zice Ieronim). Şi după aceia, desfăcându-se toate izvoarăle apelor şi deşchizându-se jghiaburile ceriului, au ploat 40 de zile şi 40 de nopţi. Şi s-au înălţat apa în sus de 15 coţi de cât toţi munţii cei înalţi, carii era supt ceriu, după cum zice la 7 capete ale Facerii. Şi au murit tot trupul cel ce mişca pre pământ şi toate câte au suflare de viaţă. Iară la 27 de zile a lunii a şaptea, înputinându-se apa, s-au aşăzat corabiia pre munţii Ararat şi la 27 de zile a lunii a dooa au eşit Noe din corabie, împlinindu-să un an încheiat, dupre călătoriia soarelui şi fiind şi luna de 17 zile.

Stravon gheograful zice că în anul în care au grăit Dumnezeu cătră Noe, tot într-acelaş au început şi corabiia şi o au sfârşit şi au şi intrat într-însa.

Cade-să a şti că anul iaste în doao feliuri: iaste anul soarelui, carele în 12 luni îşi face călătoriia sa şi acestui an urmăm noi (şi) iaste şi anul lunii, carele cu 12 încunjurături ale ei, îşi vine la locul său. Însă anul lunii iaste mai mic cu 11 zile, decât al soarelui. Iară de vei vrea să faci şi anul luminii întocma cu al soarelui, cele 11 zile ce au rămas din micşorarea anului ce am zis mai sus le adaogi la începutul crugului celui dintâi al luminii şi aşa, cu acest mijloc, iaste amânduror luminilor anul tot întocmai. Drept aceia, de vreme ce la 27 zile a lunii a dooa au întrat Noe în corabie, iarăşi într-aceiaşi zi, împlinind-se anul soarelui, au eşit. Şi, făcând jărtăvnic lui Dumnezeu, i s-au dat voe a mânca, carne făr'de sânge. Şi să puse şi curcubeul în loc de semn, cum că nu să va mai face potop. După aceia, îmbătându-se Noe de vin, s-au dezgolit în casa lui. Şi văzând fiiu-său Ham goliciunea tătâne-său, râse de el. [54]
Şi înţelegând tată-său, îl blestemă, iară pre fraţii lui îi blagoslovi. Şi trăind ani 950 au murit, carele la 500 de ani ai vieţii lui au născut pre Sim, fiind de la facerea lumii 2140 de ani. Facerea, cap 8 şi 9.

...rubli rosiianeşti argint. Dvoraninu gubernschi secretar...

Ѧ҃ти Іѡаⷭ҇ ѣ҆ѳ҃ла ѓ҃тїи҆ ѯотѣлѧ Пе҃тро҃ле· шнѣ҃ри҃пѣзѹ҇пте
тѫтїи, ѓ҃ѹтїѳ҃ѣлѕ҃ѓ҃. шнрхїе Ѡ҃тцѹ, а҆ѓ҃ѹтї ѥ҃ѵсѣ҃ѵ ѣ҃пѣлсѓ҃
ѯа҃ѓ҃ѕ· шнѣ҃ѓ҃ѣ҃ѧ҃ѧ҃ѧ

Салиурѣнъ Тѣмѣръ кънѧжи кънротива Пзиатьскыѣ цѣлѣ спразнощи
Халарцискыѣ вѣиславѣ а Патриархѣ, къ афларѣ кънраицило
Халарцискыѣ вѣиславѣ а Гнпцѣ, къ тѣтарѣ Ногодаѣ лѧ кънѧзѣ
крававѣлѣ. Харзларцискыѣ вѣиславѣ а тацѣ, къ кънрхпарѣ
фѣгѣлѧ лѧ кънѧзѣ. Харзларцискыѣ вѣиславѣ а тацелѣ, къ
вѣ пѣдерѣ оуштило цѣрзрило. Харзларцискыѣ вѣиславѣ а
Гпѣтѣлѣ, вафѣ Сихларѣ Трѣкврнѣ, тврзиплѣтврѣ цѣло ѡвни
тнцѣло рѧѣ. прыѣ зѣти а вѣкыѣ.

Вѣиславѣ ѳро рѣла ада пѣнгла Ноѣ. тнрѣла Ноѣ пѣнгла Авраа.
тнрѣла Авраа пѣнгла рѧви. тнрѣла рѧви пѣнгла тѣларѣ кравѣлѣ.
тнрѣла тѣтарѣ кравѣлѣ пѣнгла хс. тнрѣла хс пѣнгла сѫштыѣ
лѧтыѣ. а цѣкыѣ сѣ вѣиславѣ цѣловѣѣ. Ѵаѣте тѣ вѣиславѣ
цѣло врѣщи цѣгѣврѣнѣнѣ, пѧрѣ сѧ кнтѣ врѣла Патптѣлѧхс
тѣва поѣтѣнѣла ѕѣѣла фхдѣнѣцѣѣ. Сарѣ тѣ вѣиславѣ цѣло
цѣгѣво сѣѣла, пѧрѣ сѣварцѣвѣ врѣла ѕѣѣла фхдѣнѣцѣѣ, тѣ
вафѣ фѣгѣдѣ сѣѣтѣ.

Халѣ Голѣтѣнѣ Тѣтѣнѣ, рѣсѣ рѣѣ. тврзимѣ Тѣтѣ кѣнѣ,
Халѣ пѣ фрѧнѣ пѣлѧѣ Полѣсѣ. тѣтѣ ѧнѣ, цѣ, ѣтврѣ. Харѣ ла
ф. рѧѣнѣ авицѣпѣлѧѣ анзѣѣ пѣ сѣ, фѣѣ ѕѣла фацѣ рѣлѧтѣѣ. врѣ.
ѕѣѣнѣ. фацѣ, па. п. тѣ ф.

Пѣтѣна пѣтврхпарѣ а фзѣѣ врѣѣ Потопѣ прыѣ зѣти тефорѣѣ,
Гаѣте ѧѣата. Кѧла. р. ѕѣѣнѣ ѧтѣкѣ цѣѳрѣтѣ, сѫтрѣѣна фѣгор
лѧ Каѣ пѣтѣѣрпы фрѧцпыо лѣ, фзѣѣтарѣ Хвѣѣ. тврѣтыѣѣрѣѣ
тѣѣрпы врѧѣтцѣѣтѣ сѧмѣѣтѣна пѣѣѧцѣ оѕѣна, хѣлѣ пѣ оѕѣпѧѕѣ
лѣ. Ѵѣрзврпѣѣѣтѣрѣ ѧрда, тѧѕѣпѣцѣ сѣ ѕѣрѣлѧ врѣѕѣрѧлѧ
Каѣ. тпѣѧѣ ѕѣлѣѣ ѕѣтрхпѧрмѣѣѧнзѣѣ. Пѣтрхпѣѣѣ прѧѣ
Тѧтѣѣ ѕѣѣѕѣѣѣ ѧнѣфѣ ѕѣѣѣхѣнѣ пѣрѣѣ. Ѣѕѣсѣф ѧлѧѕѣѣѣ
ѕѣрѣхѣѣѣ ѧѕѣоѧпѣѕѣрѧѧ: Ѧа Каѣ ѕѣѕѣпѣѣѣ. оѫра тѣ пѣ ѧѣ
ѧх оѫѣ. ѣѣла, ф. рѣѧнѣ ѧтѣѣѣ ѧѕѣѣла Сѧѕѣѣѕѣѣта ѳѧмѣѣ
Сѕѣѣтѣѣрпы оѫѣ ѧѧтѣхѧ, тпла, х. рѣѧнѣ ѣѧѕѣѣѣѣна фѣгорѣѣ лѧ сѣф,
пѣфѧѣтылѣѣ лѧ Каѣ, ѕѣѣтрхпарѣѣ Сѧѣѕѣѣѣ оѫрѣѧѣѣ. тврѣпѣѣѣ
ѧѣрѣѧ Сѧфѣѣѣ Потопѣ.

Ѩѧзла, р. рѣѧнѣ ѕѣѣѣ Потѣ, Сѣѣѣѣѣ лѧ ха фѣѳ, тпѣѣѣѣѣ ѣѣ
тылѣѣѣ хѣѣ. Ѧѣрѣѣ ѕѣѣла Сѣфѣѣѣ ре, л. рѣѧнѣ ѵѧѣа ѕѣрѣѕѣ, тпла
лѧѣа пре ѣ ѕѣѣѣѣѣ лѧ Ефа. тпа ѧѕѣѣѣѣ ѧѣ ло хѣѣ пѣѣѕѣѣѣ
пѧрѣ Сѣѣѣѣѣ сѣрѧѣѣ Соѧрылѣѣ. ѧѣѣѣа ѧлѧа ѧѣлѧѕѣѣѣѣ ѳа фс
ѕѣѣѣѣѣѣ, тпа ѧфла ѧ Сѣроѣоѣѣѣ, ѕѣѣѕѣѣпарылѣ ѧѣѣѣѣ Иѣврѣ
ѳѫѣѣѧѣѣ. пѧрылѣ ѣра ре, к. ре ѣѣ. ѧѣѣѣа ѕѣѣѣѣ ѧѕѣѣѕѣѣ ѕѣва
вѫылѣ, тпа ѣѣѣоѣѣѣ ѣѧѣапѣѣ пѣѣѕѣ ѕѣѣѣѣѕѣ чѣлѣ ѳ. ѕѣѣѕѣѣѣ,
тѣѣѣѕѣ сфѣѣѣѣѣло ѣѣѣѣѣвофѣ оѫна ѕѣѣѣ ѧѣпа: Пѣтрхпарѣ сфѣѣѣ
ѣа алѣ ѧѕѣѣ тѣ Прѣѣѣ фанѣѣ. Тѣ Иѣврѣ ѣѣѕѣѕѣоѫѣѣѣѣѣ сѣ
хѧѣ, ѣѕѣѣѣ воѣѣѕѣѣѣ ѕѣѣфѣѕѣѣѣ лѧ ха, ѕѣѣѕѣѣпарылѣ Сѣѣѕѣѣрѣѣ
ѧѣоѣ воѣѣѕѣѣѣ ѣѣѣ ѣѣѕѣвоѕѣѣѣѣ ѕѣѣ сѣ, ѧѕѣѣѣ тврѣѣѣ, ѣлѣ
ѣѣѣ, тѣ ѣѣѣѣ. Ѕѣѣѣѧѣѣ воѣѣѕѣѣѣ ѣѣѣ ѣѣѕѣвоѕѣѣѣѣ ѕѣѣѧѣфѣ,
ѧѕѣѣѣ ромаѣѣѣ. ѧѣѧ ѕѣѣ ѣѣѣѕѣѕѣѣѣѣ.

Pricina pentru care au făcut Dumnezeu Potopul, precum zice Methodie, iaste aceasta, că la 100 de ani ai miei cei dintâi să împreuna feciorii lui Cain cu muerile fraţilor lor, făcând mari curvii. Şi întorcându-se muerile în răutăţime să amesteca cu alţi bărbaţi, hulind pre bărbaţii lor. Iară după ce au murit Adam ş-au despărţit Sith ruda lui din ruda lui Cain şi s-au dus în locul întru carele s-au născut. Pentru că încă trăind tată-său îl opriia a nu fi împreună cu dânsul, însă Sith au lăcuit într-un munte aproape de Raiu, iar Cain într-o câmpie, unde şi pre Avel au ucis. Deci la 500 de ani ai miei a dooa, s-au întărâtat oamenii spre muerile unul a altuia şi la 600 de ani s-au împreunat feciorii lui Sith cu fetele lui Cain, dintru carii s-au născut uriaşii; şi începând miia a treia s-au făcut Potopul.

Iară la 100 de ani după Potop să născu lui Ham fecior şi chiemă numele lui Hus, căruia, deaca să făcu de 30 de ani i-au dat daruri şi l-au lăsat pre el în pământul lui Etham. Şi au ţinut acel loc Hus până în marea, care să numeşte Oraşul Soarelui. Acesta au luat de la Dumnezeu dar de înţelepciune şi au aflat astronomiia, dintru carele au născut Nevrod uriiaşul, carele era de 20 de coţi. Acesta au început a împărăţi în Vavilon şi au cunoscut mai nainte pentru începerea celor 4 împărăţii şi pentru sfârşitul lor, cum că vor fi una dupe alta, pentru care sfârşit mai ales au grăit şi prorocul Daniil. Şi Nevrod către ucenicul său au zis că întâi vor împărăţi din feciorii lui Ham, dintru carele s-au tras Vil; apoi vor împărăţi cei ce să vor trage din Sim, adecă midiii, elinii şi persii; după aceia vor împărăţi cei ce să vor trage din Iafet, adecă romanii. Aşa zic istoricii.

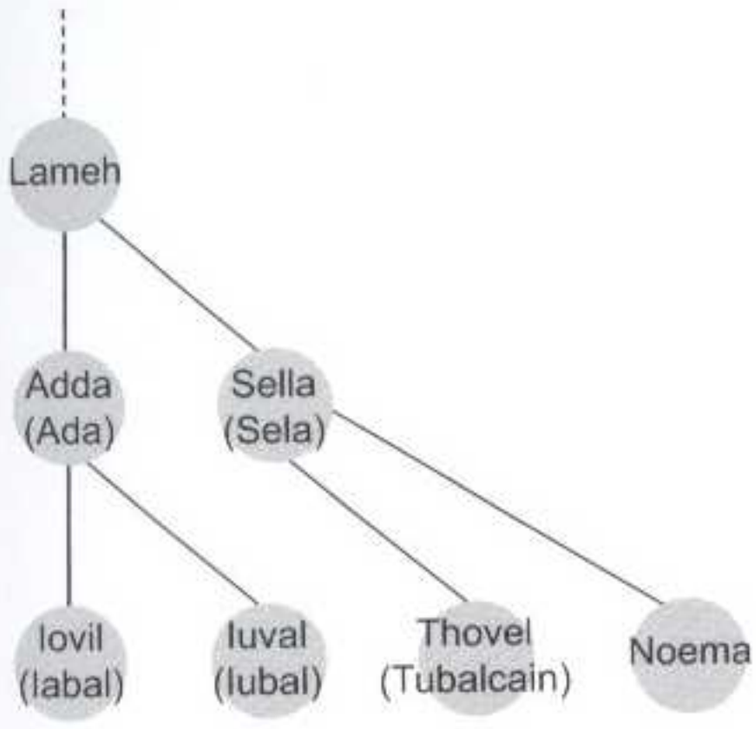

...Mihailă Badarăvu".

Dintr-acești 3 feciori ai lui Noe, Sim, Ham și Iafeth, s-au făcut neamuri 72, adecă: 15 din Iafeth, 30 din Ham, 27 din Sim și s-au împărțit în lume; pentru că Sim au ținut Asiia, Ham Africhiia, Iafeth Europi, adecă părțile de cătră amiazănoapte. Ci numai pentru neamul lui Sim vom zice mai cu denadinsul, pentru că din seminția lui, după ce au trecut multe neamuri, s-au *născut Hristos, precum să va arăta mai în jos. Iar din* ceialalți doi, adecă din Ham și din Iafeth, s-au făcut limbile. Sim de 102 ani era când au născut pe Arfaxad, *dintru care sunt iudeii și haldeii. Iară anii vieții lui au* fost 602. Facerea, cap 11.

Filon, în Cartea Întrebăciunilor lui, la cartea Facerii, zice că dintr-acești 3 feciori ai lui Noe, încă trăind el, s-au făcut 24.000 de bărbați, afară din mueri și din copii, având și stăpânitori pre dânșii; pentru că peste feciorii lui Ham era Nevrod stăpânitor în Vavilon, iar pre feciorii lui Sim era Ghetraf, iar pe feciorii lui Iafeth era Sulfanos.

Ieronim, la Isaia, zice pentru Vavilon cum că s-au zidit într-o câmpie; însă cetatea era în 4 cornuri și de la un corn până la altul erau 16.000 de pași. Iară curtea ei, adecă unde ședea împăratul, era turnul, carele s-au zidit în urma Potopului și să numește turnul lui Vavil, a căruia înnălțime era de 3.000 de pași, întru care era ulițele de marmură și beserici de aur; ulițele împodobite cu aur și cu pietri și vânătorii împărătești, cu de tot feliul de hiară, era înlăuntrul cetății, carele s-au stricat în vremea lui Valtasar, împăratul Vavilonului și a lui Daniil proroculuí. Și acuma lăcuesc acolo balauri și pasari ce sa numesc struțocamili, *precum au fost zis mai nainte Isaia, la 13 capete.*

Iară Vida zice cum că s-au zidit Vavilonul pentru închipuirea lumii de Nevrod uriiașul, carele era de 20 de coți, întru carele au și împărățit întâi; căruia Vavilon lățimea zidului era de 200 de coți, iară încunjurarea de 3.000 de stadii, întărindu-l cu 100 de porți de hier. Și curgea prin mijlocu-i râul lui Efrat, în care scrie a fi un turn de 3.000 de pași de nalt.

Acest Arfaxad au trăit ani 330, dintru carele să trag samarinenii și indiii. Facerea, cap 11. L(eat) 2379.

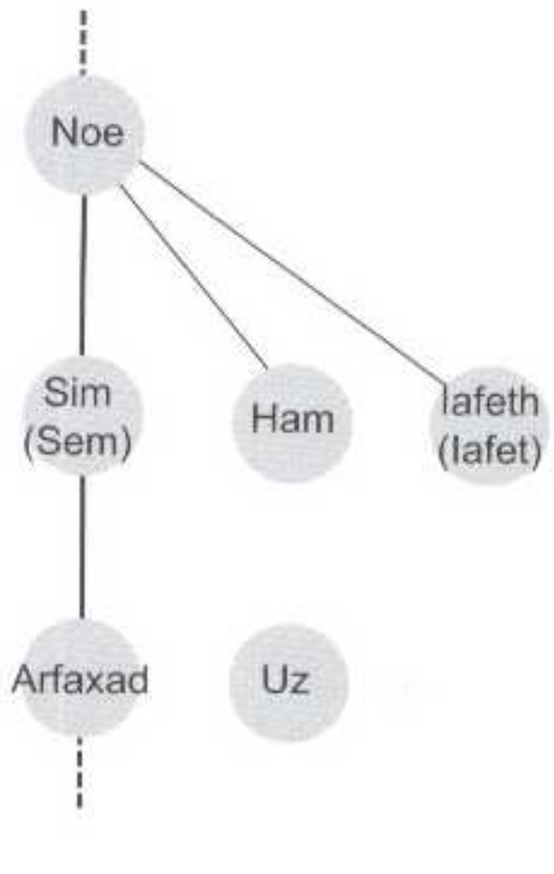

Дꙟ пътратꙋл, г҃. фечорі а лꙋ Ноѣ. Сим. Хам. ши Иафет. Сафлꙋл Ноѣ
оа. ардꙋнат, єі. дин Иафет. і. дин Хам. кѕ. дин Сим. ши іа фрꙋзиті
лꙋмі. Пътръꙋ Сим а аѕꙋнс аѕіа. Хам африка. Іафет єꙋропа.
адекъ пъмꙟнꙋл ди пътра, ꙟтіа ꙟтоарсе. Ꙟнꙋмата пътрꙋ Ноѣ лꙋі
Сим осѣꙋ таꙋ ꙟнаинте, пътрꙋ ꙟ Симплꙋл фъптѣа ꙟнаи
ꙟнꙋмъра Сфнꙋꙋ Хс. трꙋішѕ а ардѣма фапто. Іафет
Лаѣ до. ардꙋнат ꙟ Хам ши Іафет сафлꙋ ꙋнꙋл. Сим ді. рв.
ани ера ші анꙋл пе арфаѯад, ꙟтрꙋнаре Симі ꙟдѣти шилад.
Іарт анійвишилꙋі арф. хв. фачеръ, на, аі.

Фꙋмъ ꙟ Кате ꙟтрꙋ пътрꙋ ꙟнъ Поплꙋ, ла Кате фачеріи, зичи. Кѣ
ꙟтраціи г. фечорі аі лꙋі Ноѣ ꙟ пътрꙋ е. сафлꙋ. Кѣ
деопотріва, а фаръ ꙟн тирп, ши ꙟ Кошіи. а ѕі ши Сімпиніте
пре доміи. Пътрꙋ пъмнтꙋ фечорій лꙋ Хам ера Неврод Сімпинитꙋ
ꙟ вавилон. Іар пре фечорій лꙋ Сим ера Іетра. Іар пре фечорій лꙋі
Іафет ера Сврані:

Іерѡнн ла Нѣлиа зичи пътрꙋ вавилон, ꙋ ꙋвіа ꙟ пътронітꙋ, пріт
Ітапатъ ꙟ д. ꙋнор. ши дѣла оꙋшон ꙟнꙋлалъ, ѕі. дѣла. Іарт
Кꙋтъ ѕи ардꙋнат оуді ши ꙟ пътратꙋ ера Тенъ. иаръ іаѕ
ꙟ Вта Попоръ Ꙋлъ, ши Снѣштеріе Тенъ лꙋ Вавил. а пътрꙋ ꙟнѣ
инті ера де. ѯ. дѣла. ꙟтръшаре ера ѡуліциле ди мармъръ. ши
ꙟ вѣдрѣ ди ав. ѡуліциле ꙟ поводонте ꙋ ав ши ꙋвіпітри. ши ва
и пъторі ꙟпъртеши ꙋквітоаре ли ди Хіаръ ера ꙟ лъвътръ Іетавій.
Карле са Спарпа ꙟ вре ме лꙋ Батаіа ꙟпъратꙋ Вавилонꙋлꙋі. ши
алꙋ Ваніи Пръсилѡр. ши а ловит ꙋнꙋлвеі а ново оплаꙋ. ши
Паіѕре тиранітеі Сфръшиатѣ. тріѕ ардъ зи маканꙋ нꙋіаро
ла, ті. капите.

Нрвтира зичи, ꙋ вавилонꙋл пе Етреіл Кинпъвіт,
ди Неврод оуріматꙋ. Карлꙋ ера де, ѯ. дѣла, ꙟтрꙋ аре ашаи
пьрꙋ ꙟ пъті. Кѣ ва вавилонꙋ ꙟзапте зид ера де, с. деѡ,
іаръ пъни араре де. ѯ. дѣлаши. ꙟтръшъ ꙋ. р. ди пои де Хіѡр.
ши ꙋкръ пърте ꙋ ера. ꙟ парте а рѣ оуръ ди. ѯ. дѣла дѣна:

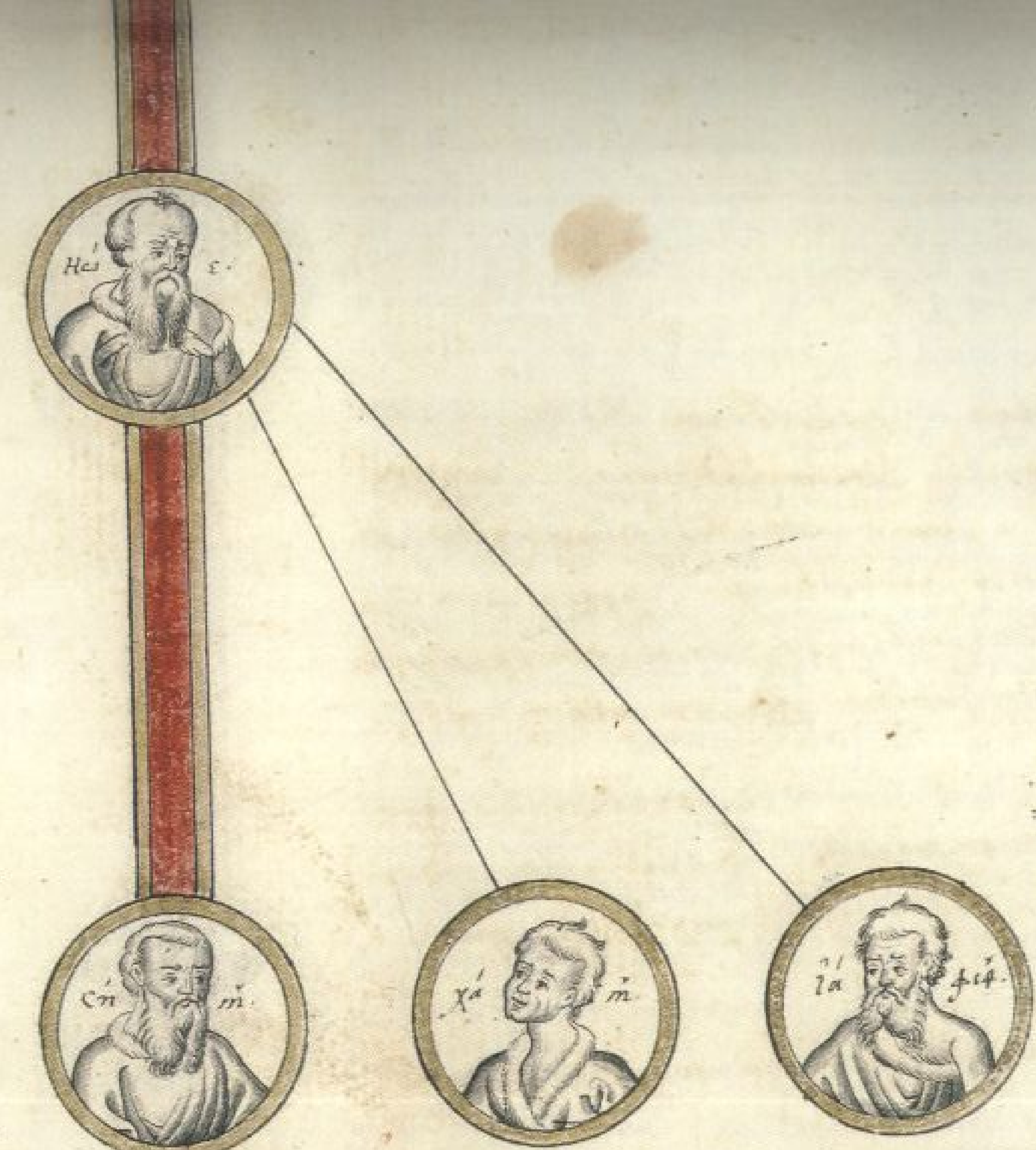

Аці Арфаѯад, а тръит ани, ті. ꙟтрꙋнаре Сими Самаринѣни
ши Кеинан. фачере, на. аі. і. ѕтоаа

Ахи Потѡ Сарипѣ Патрѣархтвующїи · фирѵзезѣ рѣтвующїи
асирїанпло · рѣтрѵкарѣ арѣтвующѣ вѣ · фирѵ апѣ рѣтвующїа
сухтипѣлѣ · рѣтрѵіарѣ арѣтвующѣ рѣті етїалїѣ · фирѵ тїаз-
ноапѣ рѣтвующїа сипѣпѣлѣ · рѣтрѵіарѣ арѣтвующѣ дарїѣ · фирѵ
тїазѣ рѣтвующїа етпѣтѣпѣлѣ · рѣтрѵіарѣ арѣтвующѣ тинѣфта ·
Дарѣ рѣтвующѣ арѣтвующѣ ла аїпрїанп сітратѣ тиарѣ лѣ-
карѣ тала отпа · грифїтѣ · тпафѣїѣ четатѣ вавїлѡнихлѣ
ка рѣтвующїп · Дарѣ дѵпрїа · арпїптѣ рѣтвующїа Нпнѣ ·
пари Сафѣїѣ афлатѡ пролпло · фпѣ крпѣ Тапїпеї · тѵ
пипра рѣлпцѵ · пагзи тпѣтѣпѣзрѵто · Да тапрѵѣтѣ а-
рѣтвующїа Сафанапа · Дарѣ дѵпѣ атѵпа аѳаіт рѣтвующїа
лапїрїп · тпарѣтвующѣ трипїрїп аїпіатїѣ · фірѵ фапалѣп
фотпхлап Пѣітѡ · рптрѵіарѣ нзпірфи кѵ · а пнрѣ пі аїпіатїѣ ·
Карли тарѣ · тп Сфітпдѵпіѣ рѣтвующїа · Дарїѣ фгѡрѵлѣ аїпіа
рѣпіхнз пѵкѡрѵ арѣтвующѣ · трі пѵ сѵвѣрѵ рѣкатѣ лѵ фанїѣ.

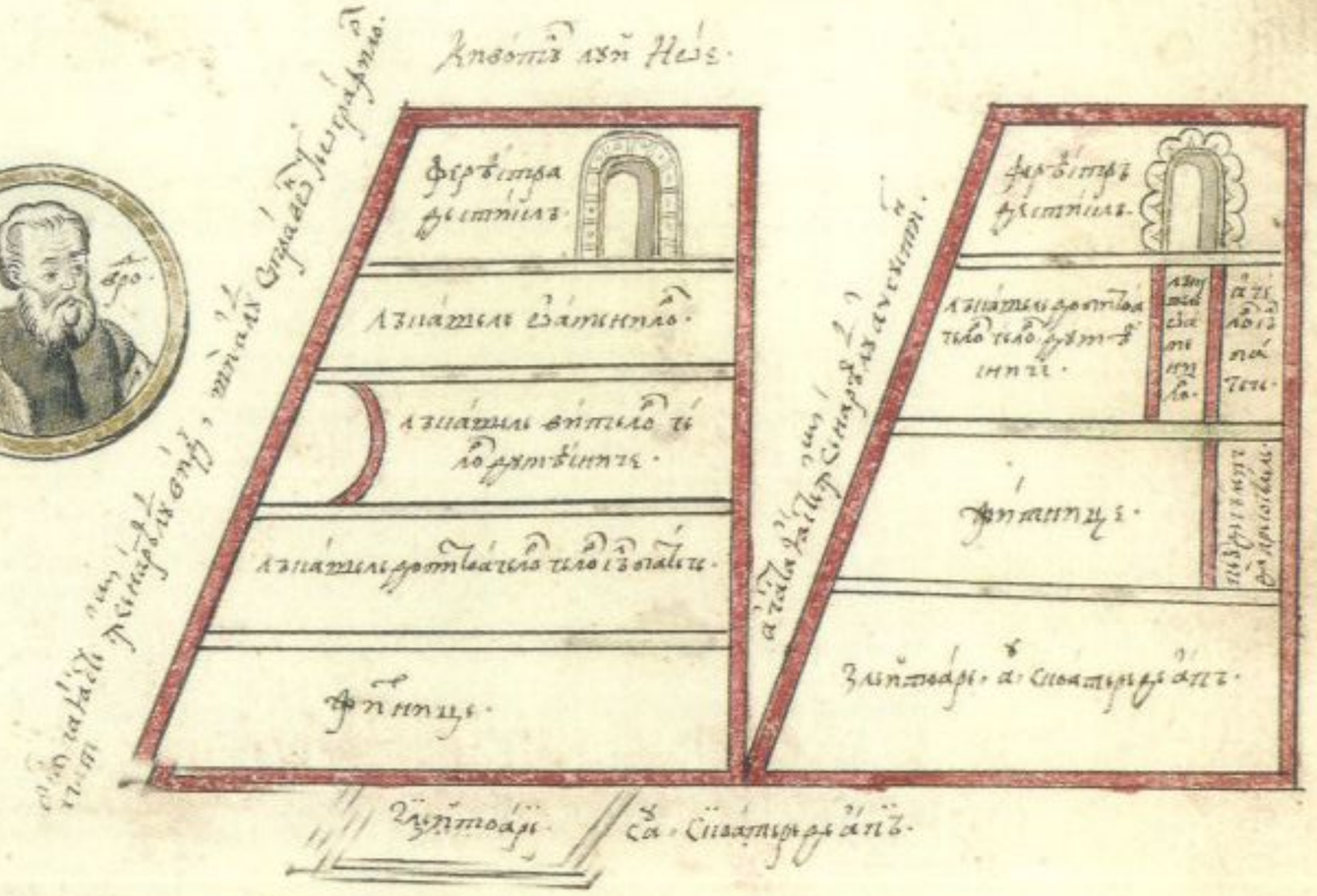

Яѣ Сала · апрїп апн · Єѣ · аїпіаадпрп Сапптѣ · арѵпо · грѵпптѣ ·
фапрѣ · іа · аї.

Ипграї Єві · Санптѣ Єарїѣ · (ѵарп адраа арпіа адраатѣ.)
аїѣ Єві апрѣ апн · Єѣ · рорѵтѣ аїпіатѵ Сѵпдѵ тавнѣ лѵ-
вавп · рпѵпѵ лѵ Сапаа.

Фалѣ · апрїп апн · Сф · аїпіарѵѣ Сарїпіа пролпѣ ·
рорѵтѣ аїпіатѵ фалєї Сафѣіѵ дпіпѵпро лпѵпло · лазпдрѵѣ
Тѵнѵлѵп лѵвавѣ · Ипрѵѵдалѵѣ арѵпа лпоа єзарїапѵ · па
рѣ єзгрѵ парѵті дпіпоапѣ лпѵпло · аїпіа ѵа нѵпѣ фалѣ · аїѣ
дпіпѵпро · Петрѵпрѵпплалѵѣ арпіпѵ рѵпѵ прпо фѣ
горїп лѵ Нѵѵ р · бв · дпіпѵ · фапрѣ · іѵа · аї.

După Potop s-au început patru împărăţii: despre răsărit împăraţiia asiriianilor, întru care au împărăţit Vil; despre apus împărăţiia sihimeilor, întru care au împărăţit întâi Eghialie; despre miazănoapte împărăţiia schithilor, întru care au împărăţit Darie; despre miazăzi împărăţiia eghiptenilor, întru care au împărăţit Menefta. Iară după Vil au împărăţit la asiriiani Semiramis, muiarea lui, care ş-au luat bărbat pre fiiu-său şi au făcut cetatea Vavilonului cap împărăţiei. Iară dupe dânsa au priimit împărăţiia Ninos, carele să făcu aflător idolilor, făcând chipul tătâne-său şi puindu-l în ulițe, ca să se cinstească de toţi. Iar mai pre urmă au luat împărăţiia Sardanapal. Iară după el au mutat Arbachi împărăţiia la Midii şi au împărăţit pre Midii Asteaghie, dându-ş fata lui domnului perşilor, dintru care născându-se Chir au biruit pe Asteaghie, carele murind şi sfârşindu-i-se împărăţiia, Darie, feciorul lui Asteag, împreună cu Chirul au împărăţit, precum să vede în cartea lui Daniil.

Acest Sala au trăit ani 800. Acesta au zidit Salimul, adecă Ierusalimul. Facerea, cap 11.

Dintr-acest Ever s-au numit evreii (au din Avraam, adecă avraniiani). Acest Ever au trăit ani 200. În vremea acestuia s-au zidit turnul lui Vavil, în câmpul lui Sanaar.

Falec au trăit ani 209. Acesta întâi s-au închinat idolilor. În vremea acestui Falec s-au făcut despărţirea limbilor la zidirea turnului lui Vavil şi în ruda lui au rămas limba ovreiască, care să grăia mai întâi decât toate limbile. Acesta s-au numit Falec, adecă despărţire, pentru că în zilele lui au despărţit Dumnezeu pre toţi feciorii lui Noe în 72 de limbi. Facerea, cap 11.

Chivotul lui Noe

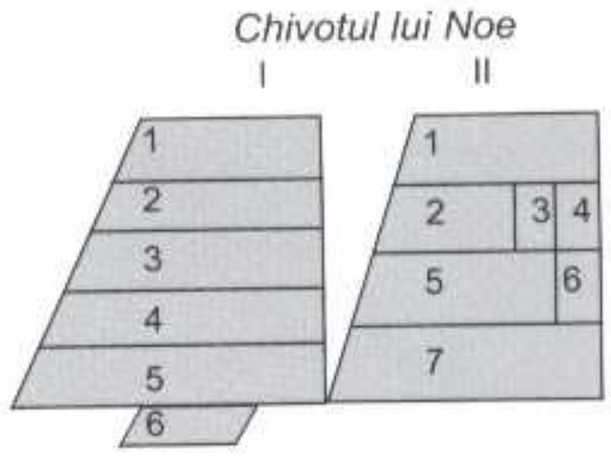

I. *Aceasta iaste însemnarea lui Vid şi a lui Stavron gheografilor* (Beda venerabilul şi Strabon)
1. *fereastra de sticlă*
2. *lăcaşele oamenilor*
3. *lăcaşele vitelor celor dumesnice*
4. *lăcaşele dobitoacelor celor sălbatece*
5. *jitniţe*
6. *zlăitoare sau scoatere de apă*

II. *Aceasta iaste însemnarea lui Avgustin*
1. *fereastra de sticlă*
2. *lăcaşele dobitoacelor celor dumesnice*
3. *lăcaşele oamenilor*
4. *a celor sălbatece*
5. *jitniţe*
6. *pă unde se lepăda presoselele*
7. *zlăitoare* au *scoatere de apă*

Ragav au trăit ani 207. În vremea acestuia s-au început împărăţiia schithilor, întru care au împărăţit întâi Ranos, de spre miazănoapte. L(ea)t 2902.

Seruh au trăit ani 200. În vremea acestuia s-au început împărăţiia eghiptenilor, întru care au împărăţit întâi Mincos.

Nahor au trăit ani 125. În vremea acestuia s-au început împărăţiia asiriianilor, întru care au împărăţit întâi Vil despre răsărit şi împărăţiia sihimeilor, despre apus, întru care au împărăţit Eghialie.

Nahor, feciorul Tharei şi frate lui Avraam, mergând în Hanaan, după porunca lui Dumnezeu, au făcut aceşti 3 feciori; pre Uz, pre Vuz şi pre Vathuil, împreună şi cu alţi 5 feciori, dintru care Vuz s-au tras Valaam, pentru care grăiaşte în cartea Numerilor, cap 23 şi 24, carele dupe zisa evreilor, în cartea lui Iov, să chiamă Eliuz Vuziteanul. Iov, cap 32. Însă acest Nahor, eşind din pământul haldeilor, ş-au luat muiare pre Malha, fata frăţini-său, lui Arran, fiind Arran mort. Şi au
[62] lăcuit în Harran al Mesopotamiei, murind acolo şi Thara, tatăl lui. Face(rea), cap 11.

Acest Thara, tatăl lui Avraam, neputând răbda ocările haldeilor, pentru că nu vrea să se închine focului, fiind în pământul lor, întru care au omorât haldeii pre fiiu-său cel dintâi, au fugit împreună cu Avraam şi cu Nahor şi cu oamenii de casa lui Arran în Harran al Mesopotamiei, întru care, lăcuind ani 205, au murit. În vremea acestuia au aflat Zoroastru meşteşugul vrăjii. Leat 3184. Facerea, cap 11.

La naşterea lui Avraam s-au plinit veacul al doilea cuprinzând ani 942, carii sunt de toţi de la Adam ani 3184.

Avraam, după ce s-au înecat frate-său Arran, au luat cu sineşi pre Lot, feciorul frăţini-său, şi luându-şi muiare pre Sarra, fata frăţini-său, lui Arran, s-au dus împreună cu tată-său în pământul lui Harran, întru care, după ce au murit tată-său, au venit la Sihem. Şi de acolo, mutându-se, ş-au făcut coliba la Pendapoli, între Vethil şi între Agghe. Deci întorcându-să de la Eghipet, întru care fiind au zis pentru muiarea lui cum că-i iaste soră, de frica împăratului faraon şi lăcuind la stăjarul lui Mamvri au văzut 3 îngeri, asemenea ca cum ar fi 3 fraţi. Şi întorcându-se de la uciderea celor 5 împăraţi şi luând înapoi toate câte au fost prădat ei de la Sodoma, foarte fu cinstit de Melhisedec, împăratul Salimului. Şi i-au dat Avraam lui zeciuială din toate prăzile acelia. Facerea, de la cap 11 până la cap 14.

Acestui Avraam, la 75 de ani ai vieţii lui, i s-au făgăduit, de la Dumnezeu, fecior; şi la 86 de ani i să născu lui Ismail. Iar la 100 de ani i să născu lui Isaac. Iar la 127 de ani au murit Sarra. Anii vieţii lui au fost 175. Acesta au priimit întâi tăiare împrejur.

De va fi întrebăciune, pentru ce evanghelistul nu pomeneşte nimic pentru ceialalţi feciori ai lui Avraam, ci numai de Isaac, cade-să a răspunde cum că Ismail şi ceialalţi feciori ai lui Avraam n-au stătut în credinţa unui Dumnezeu, împreună cu Isaac. Drept aceia începe de la Avraam, carele de faţă au propoveduit [62]
închinăciunea unui Dumnezeu şi pentru aceia să cuvine a să numi întâi credincios.

Рагав · ѫтрꙋ̀ анı · ꙃз · прѣ҄бѣ̀ аꙋ̀ ıтк ıаръ̀ нь прѣрꙋцıѧ
Сиѵⷡлı · прѣнѫръ а прѣрꙋ҄ ри Рамес дꙋпре мıѫꙃа ноа
л · ꙃчѕ

Ѳарѫ Тата лꙋı аврам · Нѣкатѣ кѫрѣ ѥлıнꙋ Хар ıꙋлꙋ · пѣтꙋ
нıнор ꙋ ı ꙋнꙋ пѣн ꙋ дꙋн хатѣ · дѣн прꙋ пѣнтѫлꙋ · прѣнѫрı а сꙋорı
Хардꙋ прѣнѫ ꙋ прꙋпѣ · арѫ прѣрѣнıнꙋ аврам дꙋпѣна хорꙋ
дꙋпѫ хаꙁѫмен дꙋ мꙋнѫ ꙋ лꙋ аврам · ꙋ Харра а мıѕопотамıеı · прѣпрѣ
нꙋ ꙋ ꙋ анı · ꙃı ıатрꙋ · прѣбѣ ꙋ ıнꙋ ꙋ ꙋрѣ дꙋзѣ
дꙋмꙋ ꙋ сꙋ орѣ · лѕ · ꙃѕпѕ · фаче · на · аı ·

Ла Нахꙋр ꙋ лꙋ аврам · Сата ꙋ ꙋ ꙋ ꙋ · ꙋ ꙋ ꙋ анı · ꙋ
пѣрѣ · ꙋ дꙋла аврам · анı · ꙃѕпѕ ·

Серꙋх · ѫтрꙋ анı · ꙃ · прѣбѣ аꙋ ıтк Сарꙋкꙋ прѣрꙋцıѧ
Егѵптѣнıлꙋ · прѣнѫрꙋ а прѣрꙋ ри Мıнꙋ ·

Аврам · дꙋпѫ ıа ꙋ ꙋ ꙋ ꙋ аврам · ꙋ ꙋ ꙋ ꙋ ꙋ
ꙋ ꙋ · ꙋ ꙋ ꙋ Сарра ꙋ ꙋ аврам ·
Сара прѣрѣнꙋ ꙋ Тата ꙋ Харра · ꙋ ꙋ ꙋ
Тата ꙋ · авꙋ ла Сѵхı · ꙋ ꙋ ꙋ ꙋ
ла Пѣдꙋ ꙋ · ꙋ ꙋ ꙋ · ꙋ ꙋ ꙋ
Егѵптꙋ · прѣнѫрꙋ ꙋ ꙋ ꙋ ꙋ ꙋ Сѡ · ꙋ
ꙋ ꙋ ꙋ фараѡ · ꙋ ꙋ ла Стꙋ ꙋ ꙋ ꙋ ꙋ
ꙋ · т · ꙋ · ꙋ ꙋ ꙋ ꙋ · т · ꙋ · ꙋ
ꙋ ꙋ ꙋ · ꙋ · ꙋ ꙋ ꙋ ꙋ ꙋ ꙋ
ꙋ ꙋ ꙋ ꙋ Содо · ꙋ ꙋ ꙋ ꙋ ꙋ
Салꙋ ꙋ · ꙋ аврам ꙋ ꙋ ꙋ ꙋ ꙋ ꙋ ꙋ ·
ꙋ · дꙋла Ка · аı · ꙋ · на · ꙋ ·

Нахор · ѫтрꙋ анı · ꙃѕе · прѣбѣ аꙋ ıтк ıаръ нь прѣрꙋцıѧ
а Сѵрıанꙋ · прѣнѫрꙋ а прѣрꙋ ри ꙋ ꙋ ꙋ ꙋ ·
ꙋ прѣрꙋцıѧ Сѵхꙋмꙋ ꙋ ꙋ ꙋ · прѣнѫрꙋ а прѣрꙋ
ꙋ Еѵıлꙋ ·

Нахор ꙋ ꙋ ꙋ ꙋ аврам · ꙋ ꙋ Ханаа ꙋ ꙋ
ꙋ ꙋ · ꙋ ꙋ ꙋ ꙋ · ꙋ ꙋ · ꙋ ꙋ · ꙋ
ꙋ · прѣрѣнꙋ ꙋ ꙋ · ꙋ · ꙋ ꙋ ꙋ Вала ·
ꙋ ꙋ ꙋ ꙋ ꙋ · ꙋ · ꙋ ꙋ ꙋ
ꙋ ꙋ ꙋ · ꙋ ꙋ ꙋ · ꙋ · на · лв ·
ꙋ Нахор ꙋ ꙋ ꙋ Харꙋ · ꙋ ꙋ ꙋ ꙋ
ꙋ ꙋ ꙋ аврам · ꙋ аврам ꙋ · ꙋ ꙋ

Аꙋ ꙋ аврам · ла · ѻѕ · ꙋ ꙋ ꙋ ꙋ · ꙋ ꙋ ꙋ
ꙋ ꙋ · ꙋ · ꙋ ꙋ ꙋ ꙋ · ꙋ
ꙋ ꙋ ꙋ ꙋ Исаак · ꙋ · ꙋ ꙋ ꙋ
Сарра · анı ꙋ ꙋ ꙋ · ꙋ ꙋ ꙋ ꙋ
ꙋ ꙋ ·

Аꙋ ꙋ ꙋ ꙋ ꙋ ꙋ ꙋ ꙋ
ꙋ ꙋ ꙋ аврам · ꙋ Исаак · ꙋ ꙋ ꙋ
ꙋ ꙋ ꙋ ꙋ аврам · на ꙋ ꙋ ꙋ ꙋ
ꙋ ꙋ ꙋ Исаак · ꙋ ꙋ ꙋ аврам · ꙋ
ꙋ

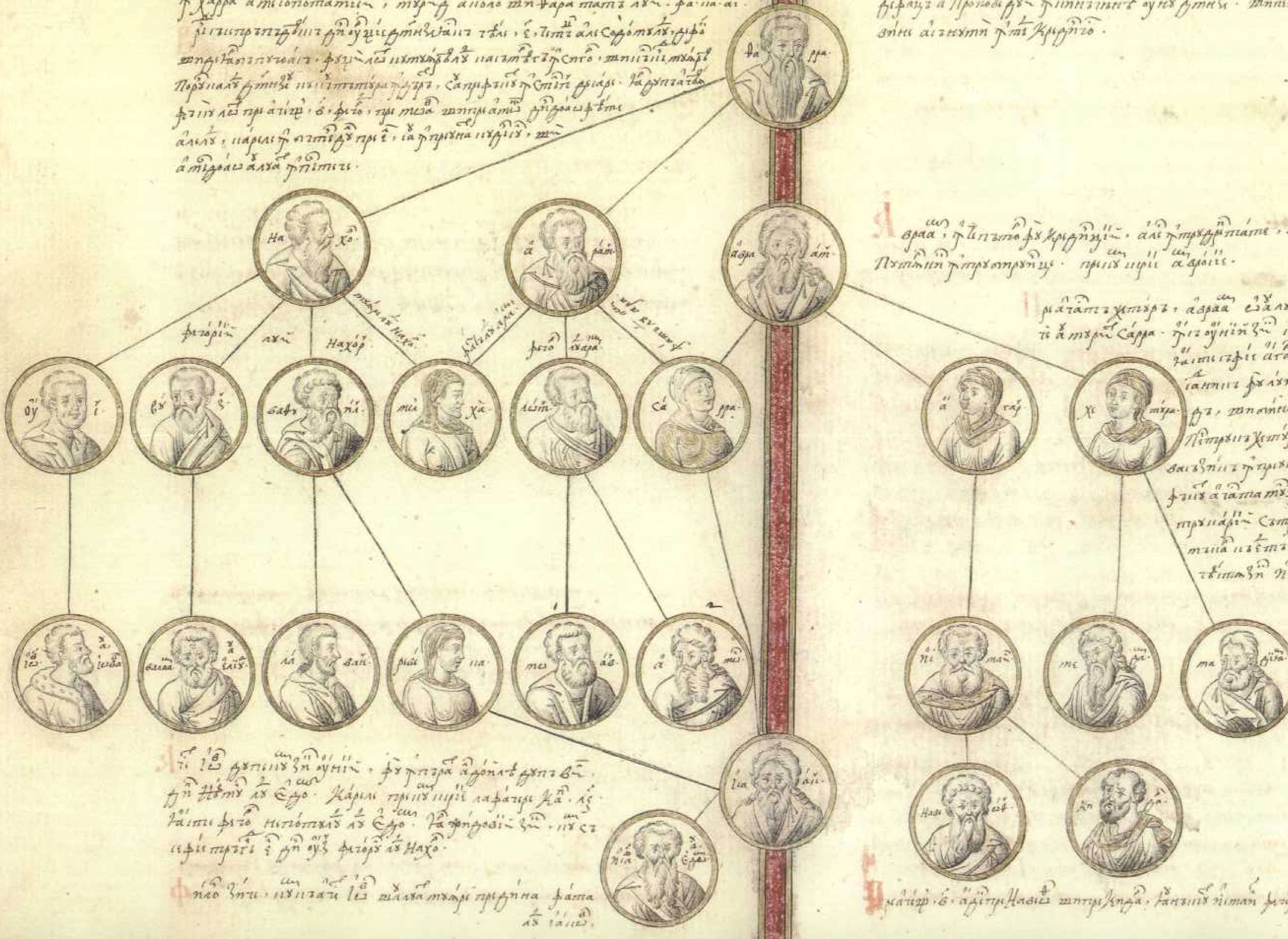

Харра [illegible]

[illegible]

Аврам [illegible]

[illegible]

Сарра [illegible]

[illegible]

Vrând să se prăpădească din urgie dumnezeiască cele 5 cetăți ale Sodomului, de foc și de iarbă pucioasă, fugi Lot cu muiarea lui, ca să meargă în Sigor. Și călcând muiarea porunca lui Dumnezeu cu căutătura îndărăt s-au prefăcut în stâlp de sare. Iar după aceia făcu Lot pre acești 2 feciori, pre Moav și pre Amon, din doao fete ale lui, carele, îmbătându-l pre el, s-au împreunat cu dânsul și amândoao au luat în pântece.

Acest Iov, dupe cum zic unii, fu împărat al doilea după Vil, din neamul lui Edom, carele, precum scrie la Facere, cap 36, iaste fecior nepotului lui Edom. Iar jidovii zic cum să se fie trăgând el din Uz, feciorul lui Nahor.

Filon zice cum că acest Iov ș-au luat muiare pre
[65] Dina, fata lui Iacov și au făcut cu dânsa 7 feciori și 3 fete, mai nainte de ispita ce i s-au întâmplat lui de la Dumnezeu. Și după aceia au făcut iară atâțea feciori și fete, precum să vede în cartea lui Iov.

Avraam începător fu credinții, ales întru dreptate, viteaz în războae, putiarnic întru biruințe, precum scrie Amvrosie.

Pre această Hetură, Avraam o au luatu muiare după ce au murit Sarra. Însă unii zic cum că aceasta iaste să fie Agar, care din posadnică fu lui muiare slobodă. Și bine să potrivește pentru că Hetura, tâlcuindu-se, va să zică împreunată. Și au făcut aceasta mulți feciori, dintru carii să trag sarachinii, măcar că ei tăgăduesc. Acestia zic istoricii.

Pre acești 2, adecă pre Naveoth și pre Chidar i-au născut Ismail, feciorul Agarei egiptencei și pre alți zece. Facerea, cap 25. [65]

Acest Valaam, carele în cartea lui Iov să zice Elius Vuziteanul, să trage din Vuz, feciorul lui Nahor, pre carele chiemându-l Valac, împăratul moavitenilor ca să blesteme pre norodul lui Israil, care veniia din Eghipet asupra lui, în loc de a-l blestema, mai vârtos l-au blagoslovit. Căci că grăise către dânsul asinul, mai nainte, până a nu sosi la împăratul Valac, zicându-i: „Ce mă baţi, că iată îngerul lui Dumnezeu, ţiind sabie goală, nu mă lasă să umblu". Acesta au prorocit pentru răsăritul stelei Mântuitoriului nostru Iisus Hristos zicând că va răsări stea din Iacov şi să va scula om din Israil şi va sfărâma pre începătorii lui Moav, i proci. Numere, cap 22 şi 23.

Pre această Reveca o au adus Eliezer, sluga lui Avraam, din Mesopotamiia a fi muiare lui Isaac, care, scoţând apă, i-au cerut Eliezer să bea. Şi răspunzându-i ia, zise: „Bea, doamne şi voiu da şi cămilelor tale băutură". Şi era aceasta fată lui Vathuil şi soră lui Lavan. Facerea, cap 24.

Isaf cel des la păr, feciorul lui Isaac, era vânător, carele-ş vându naşterile dintâi frăţini-său, lui Iacov, pentru o fiertură de linte, carele pentru înfierbinţeala lui s-au numit Edom. Îşi luo 3 mueri: doao gavaoniece, pre Iudith şi pre Vetheamath şi una din fetele lui Ismail. Înşălându-l, după aceia, frate-său Iacov, cu învăţătura mume-sei Revecăi, i-au luat şi blagosloveniia. Facerea, cap 26 şi 27.

Isaac, când să chinuia muiarea lui Reveca la naşterea feciorilor ei, au auzit prorocie pentru Isaf cum că va să dea naşterile cele dintâi lui Iacov. Deci, lăcuind la Gherara au numit pre muiarea lui Reveca, soră, către Avimeleh împăratul, temându-se să nu-l omoare pentru dânsa, că era frumoasă. Şi fiind acolo din cele ce au sămănat în pământul acela, însutit au luat roadă. Şi cele 3 fântâni care au fost săpat tată-său, astupându-să cu pământ de filistiime, au săpat el altă fântână, a patra, şi au aflat acolo jărtvă, împreună cu Avimeleh şi cu Filoh. Deci îmbătrânind şi vrând să moară au dat blagosloveniia lui Iacov, neştiind şi au lepădat pre Isaf. Când ş-au luat Isaac muiare au fost de 40 de ani, iar toţi anii vieţii lui au fost 180. Facerea, de la cap 25 până la cap 29.

Iacov, după ce au înşelat pre frate-său Isaf, de i-au luat naşterile dintâi şi blagosloveniia, au fugit la Mesopotamiia, întru care rădică stâlp pentru videniia care au văzut. Şi tocmindu-se cu Lavan, fratele Revecăi, ca să-i slujască 7 ani, pentru ca să-i dea pre Rahil muiare şi nevrând Lavan să-i dea pre Rahil i-au dat pre Liia; apoi, slujind Iacov şi alţi 7 ani, au luat şi pre Rahil şi prin pistritura toiagelor, carele pusese la curgerile apelor, unde au fost bând dobitoacele, s-au îmbogăţit foarte. După aceia au fugit cu muerile lui şi cu cei 11 feciori ai lui şi cu averia lui de la Lavan, furând şi Rahil de la tată-său Lavan idolii. Deci, auzind Lavan cum că au fugit Iacov, l-au gonit pre urmă şi l-au ajuns Lavan la Galaad şi, făcând legătură între dânşii cu movilă de pietre, să despărţiră şi să duseră fieştecare la calea lui. Şi văzu Iacov tabere de îngeri. Deci trecând pârâul să strică la coapsă de îngerul cu care s-au luptat de seara până dimineaţa şi pentru aceia rămase şchiop, schimbându-i-se şi numele de înger, din Iacov (în) Israil. Şi trimiţând daruri fraţini-său, lui Isaaf, au eşit întru întâmpinarea lui cu 400 de bărbaţi. Deci omorând pre sihemiteni, pentru răpirea fie-sa au făcut jărtăvnic în Vethil şi ş-au curăţit casa lui. După aceia, venind de la Mesopotamiia la râul lui Efrath, aproape de stejariul Thavorului, cu toată casa lui şi acolo murind Rahil, dupe ce au făcut coliba turmei şi îmbătrânind Iacov, au vândut pre Iosif fraţii lui la neguţători; şi pogorându-să Iacov în vremea foameţii la Eghipet s-au priimit de fiiu-său Iosif cu cinste mare. Deci răspunzând Iacov lui faraon împăratului, pentru anii vieţii lui şi blagoslovind pre feciorii lui de rând, unul după altul ş-au plinit viaţa, trăind ani 167, carele, când au născut pre Iuda era de ani 65, iar când au născut pre Iosif era de ani 91. În vremea acestuia au dat Feronie lege elinilor. Facerea, de la cap 35 până la cap 49. L(ea)t 3935. [66]

лꙋ Їѡанъ. ꙟпрꙋ пꙋстїе, ꙟ҃ зиле шї ꙟ҃ нопци, [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] лꙋ Їс҃

Ꙟ вала, [illegible] ꙟ [illegible] лꙋ Їс҃ С[illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] лꙋ Нахо. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] пре Иродꙋ лꙋ [illegible] [illegible]
[illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] ла [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible], [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Ӏс҃ Хс҃, [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] Їѡанꙋ, [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible]. [illegible], [illegible]. [illegible]

[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] Їсꙋ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]. [illegible]. на. [illegible]

Ꙟ [illegible] [illegible] лꙋ Їсꙋ [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] лꙋ Їѡанъ [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] лꙋ [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] пре [illegible]. [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] лꙋ [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Їѡанъ [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] на. [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible], на. [illegible]

[illegible], [illegible] [illegible] ла Назарет [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] лꙋ Їѡанъ. [illegible] ла
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] лꙋ Їѡанъ, [illegible]. [illegible] пре Нїа. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible]. [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible].
[illegible], на. [illegible]. [illegible], [illegible].

[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] Нїа, [illegible] Назарет [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible], [illegible] [illegible] пре [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] пре [illegible], [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] Їѡанъ [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Їѡанъ, [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] ла
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] Їѡанъ [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Їѡанъ, [illegible]. [illegible]
[illegible] лꙋ Їсꙋ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] Їѡанъ. [illegible] пре [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] Їѡанъ [illegible] [illegible] ла [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] Їѡанъ [illegible]
[illegible]

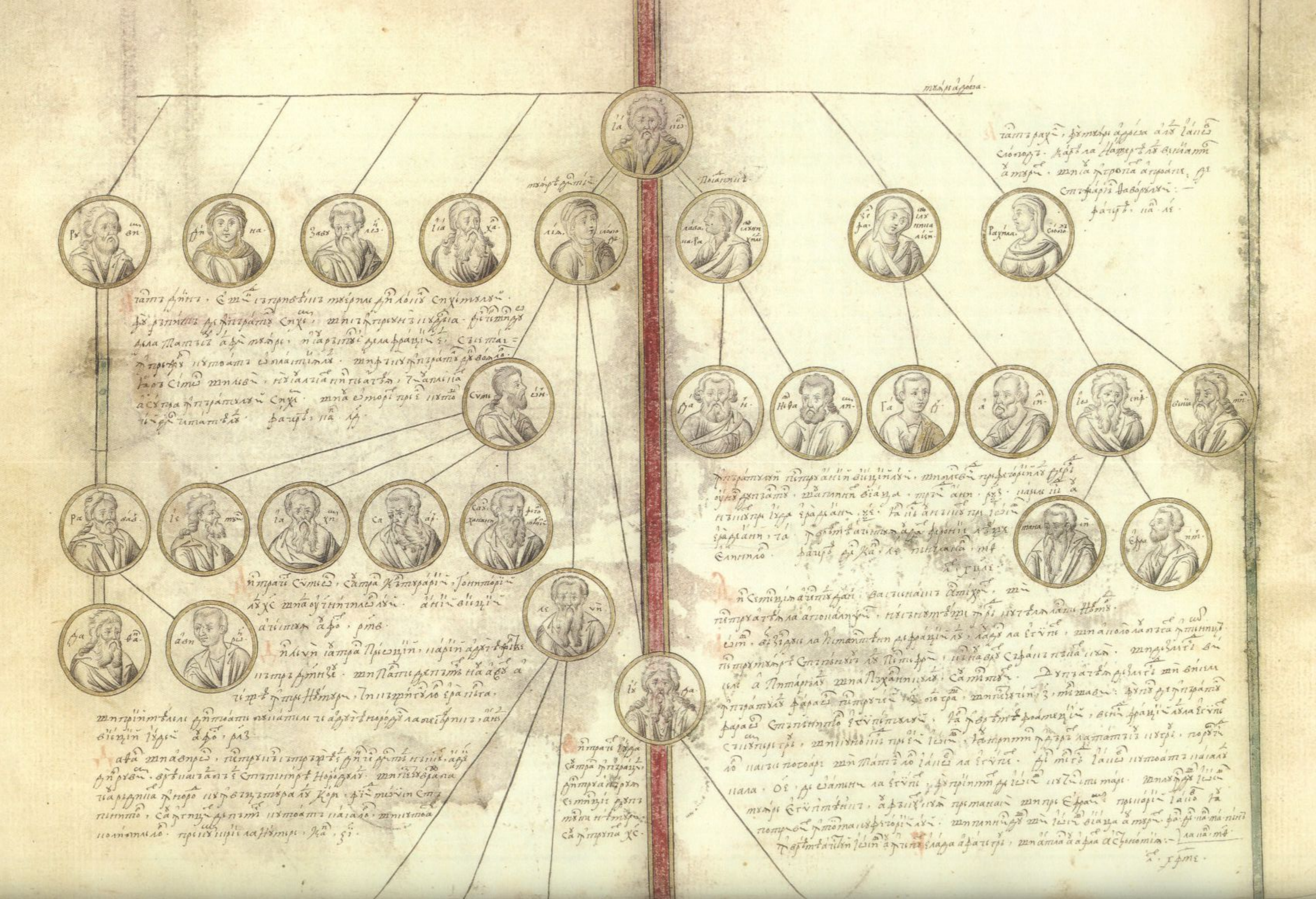

Această Dină, eşind să privească muerile din locul Sihemului, fu răpită de împăratul Sihem şi să împreună cu dânsa. Deci, cerşindu-o de la tată-său a-i fi muiare i s-au răspuns de la fraţii ei să se tae împrejur, cu toată oblastiia lui; şi făcu împăratul după voia lor. Iară Simon şi Levi nu s-au lăsat nici pe aceia ci au plecat asupra împăratului Sihem şi au omorât pre el, cu toţi cei din cetatea lui. Facerea, cap 34.

Dintr-acest Simeon s-au tras cărturarii, gonitorii lui Hristos şi ai ucenicilor lui. Anii vieţii acestuia au fost 142.

Din Levi s-au tras preoţii carii aduceau jărtve către Dumnezeu şi parte de pământ n-au avut aceştea între neamuri, ci câştigul lor era pârga şi priimelele din toate bucatele ce aducea norodul la beserică. Anii vieţii ludei au fost 137.

Dathan şi Aviron, pentru căci să trăgea ei din cel dîntâi născut, adecă din Ruvim, vrea ca să aibă ei stăpânirea norodului. Şi pentru vrajba ce au rădicat în norod, cu învăţătura lui Core, fiind Moisi stăpânitor, s-au înghiţit de pământ, cu toată casa lor şi cu toate colibile lor, precum scrie la Numere, cap 16.

Dintr-acest Iuda s-au tras împăraţii dintru a căruia seminţie, după multe neamuri s-au întrupat Hristos.

Această Rahil fu muiare a dooa a lui Iacov, slobodă, care, la naşterea lui Veniamin au murit şi s-au îngropat aproape de stejariul Thavorului. Facerea, cap 35.

Din semenţiia acestui Dan va să se nască Antihrist şi pentru aceia la Apocalipsis nu să numeşte în rând cu celialalte neamuri.

Iosif, vânzându-se la ismailteni de fraţii lui, l-au dus la Eghipet şi acolo l-au băgat în temniţă pentru muiarea stăpânu-său lui Pentefri, căci n-au vrut să facă păcat cu ia. Şi dezlegând visele a pitariului şi a păharnicului s-au mântuit. După aceia dezlegând şi visele împăratului faraon, pentru cei 7 boi graşi şi pentru cei 7 mârşavi, fu pus de împăratul faraon stăpânitor Eghipetului. Iar în vremea foameţii, venind fraţii lui la Eghipet să cumpere grâu şi cunoscându-i pre ei Iosif, i-au trimis îndărăt la tată-său cu grâu, poruncind lor ca să se pogoare şi tatăl lor Iacov la Eghipet. Deci mergând Iacov, cu toată casa lui, ca la 75 de oameni, la Eghipet, fu priimit de Iosif cu cinste mare. Şi luându-ş Iosif muiare eghipteancă, au făcut cu ia pre Manasi şi pre Efraim, pre carii Iacov i-au potrivit întocma cu feciorii lui. Şi, plinindu-şi şi Iosif viaţa, au murit. Face(rea), de I(a) cap 41 până la cap 49. În vremea acestui Iosif au început Elada a face grâu şi Atlas au aflat astronomiia. L(ea)t 3545.

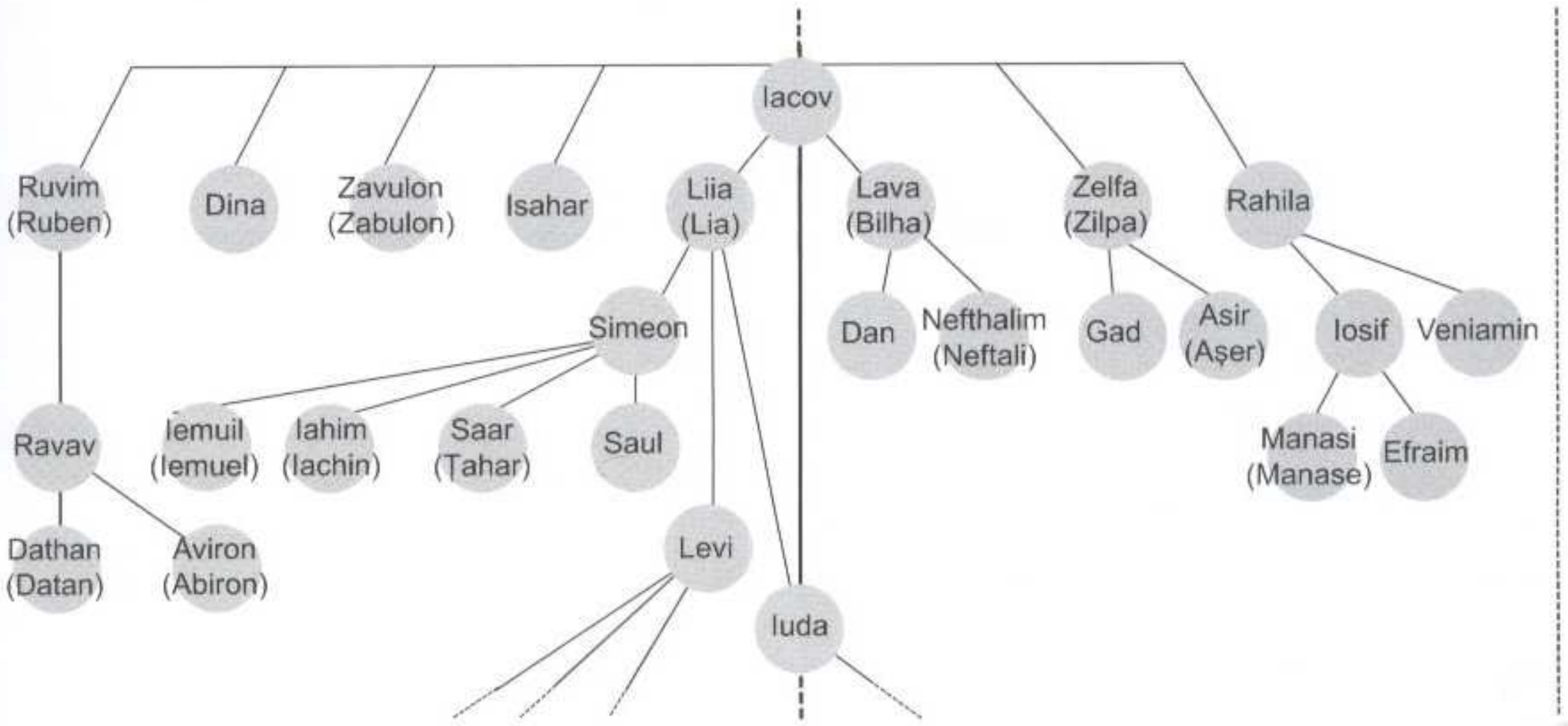

Caath au fost strămoș lui Moisi, carele au trăit ani 133.

Acest Aram, tatăl lui Moisi și lui Aaron, au fost bărbat din neamul preoțesc; iar muma lor au fost Iothavith.

Moisi au fost judecătoriu întâi. Și au trăit ani 140.

În vremea lui Moisi s-au împlinit vremea legii cei firești, ținând legia aceasta ani 368. Iar de la Moisi s-au început vremea legii cei scrise și au ținut până la Hristos, întru care s-au plinit ani 1536.

Mariam, sora lui Moisi, pentru căci au tânjit asupra lui Moisi s-au bubat și prin rugăciunea lui iară s-au tămăduit. Judecătorii, cap 12.

Acest Core au rădicat vrajbă asupra lui Aaron pentru preoție, zicând cum că iaste din cel dintâi născut, adică din Isaar. Drept aceia, fu ars cu foc din ceriu împreună cu 250 de bărbați, precum scrie la Numere, cap 16.

Pre acest Moisi, dupe ce l-au aruncat în râu, găsându-l Hamur, fata împăratului faraon, l-au luat și l-au făcut pre el fecior al ei. Și neștiind, l-au dat mâne-sa să-l crească, puindu-i numele Moisi, care tâlcuindu-se zice cum că s-au luat din apă. Acest Moisi, omorând un eghiptean și drept aceia, fugind în pământul lui Madiiam ș-au luat muiare pre fata lui Iothor, preotul Madiamului. Acestui Moisi, arătându-i-se Dumnezeu în rug, l-au trimis ca să mântuiască pre Israil din Eghipet. Eșirea, cap 2 până la cap 7.

Pentru Thamar zice Zlatoust cum că n-au fost noră Iudei, pentru că nici unul din feciorii lui nu o au cunoscut pre dânsa, nici n-au fost curvă, pentru că nu cu gând curvesc, ci pentru dragostea nașterii de coconi, au luat chip curvesc și au voit a să împreuna cu Iuda, pentru că au știut că va să se nască Hristos din semenția Iudei.

Iuda, având trei feciori, pre Ir, pre Avnan și pe Silom și dând pre Thamar muiare lui Or și după moartea lui Or, nefăcând copii cu dânsul, au dat-o lui Avnan și nefăcând nici cu acela copii, că au perit amândoi din urgie dumnezeiască, pentru păcatul lor cel necuvios, n-au vrut după aceia să mai dea Iuda pe Thamar după al treilea fecior al lui, adecă după Silom; ci ședea Thamar la casa părinților ei. Și pentru ca să nu rămâie Thamar făr'de feciori, lepădând hainele cele jalnice să îmbrăcă în alte haine și eși la o răspântie, închipuindu-se cum că iaste curvă. Și întâmplându-se a merge Iuda să-ș tunză oile, neavând muiare, s-au culcat cu dânsa, necunoscându-o. Și îndată au luat ia în pântece. Și i-au fost dat Iuda, în loc de plată, toiagul său și inelul și gherdanul. Apoi prinzându-să Thamar ca o curvă și vrând ca să o arză, arătând acele zăloage ce au fost luat de la Iuda, s-au îndreptat; din care s-au născut Fares și Zara. Facerea, cap 38.

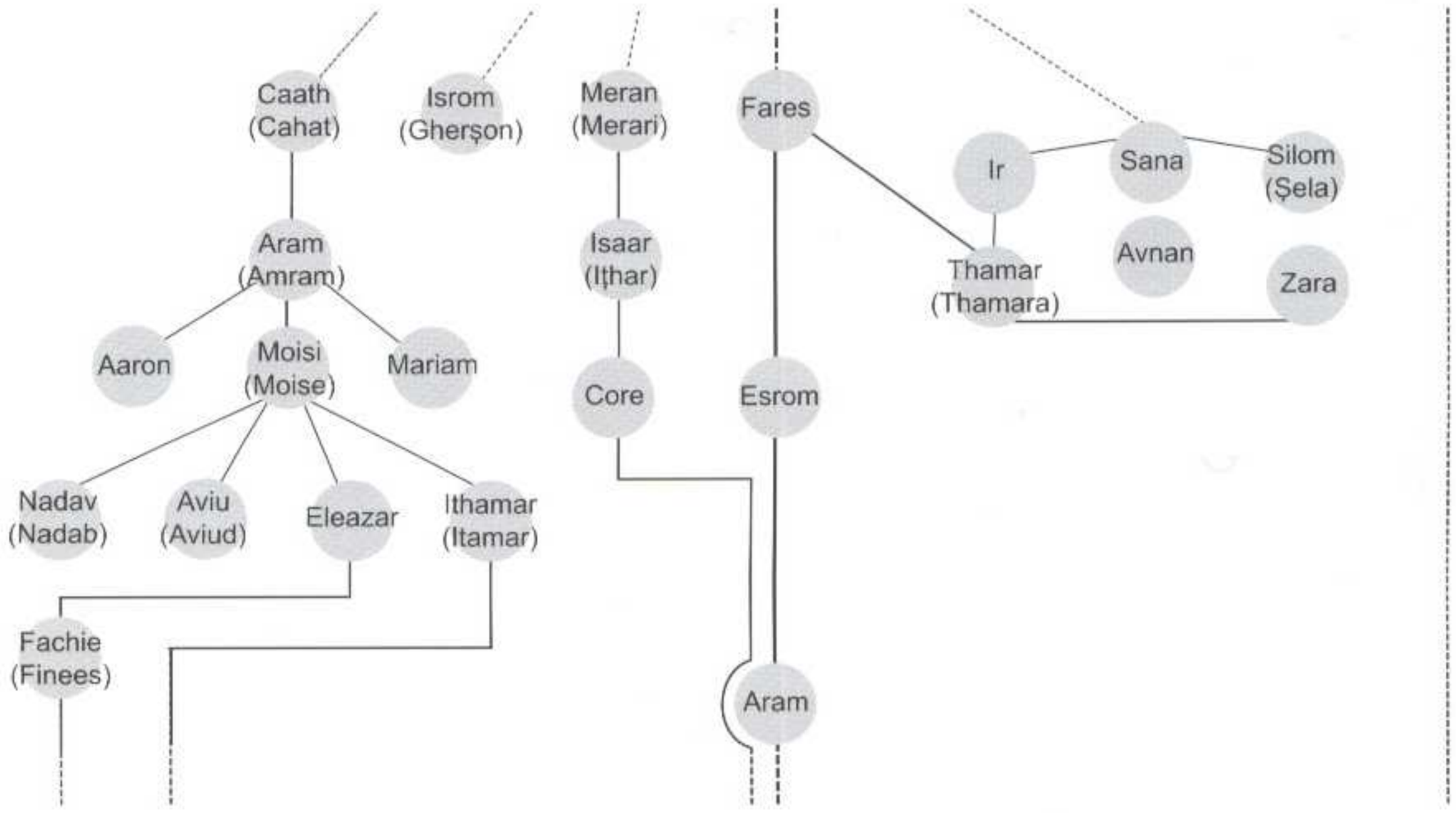

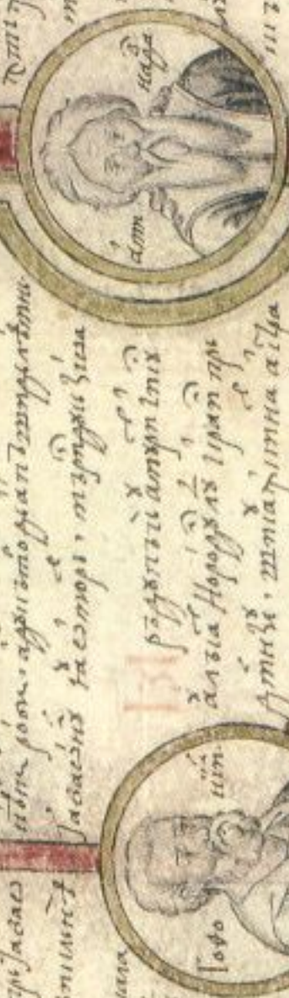

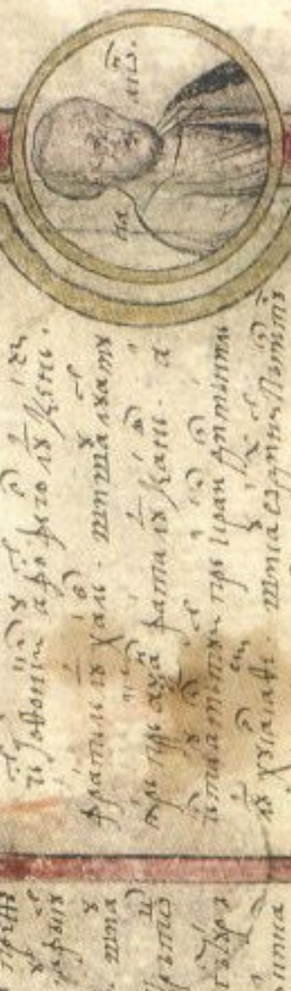

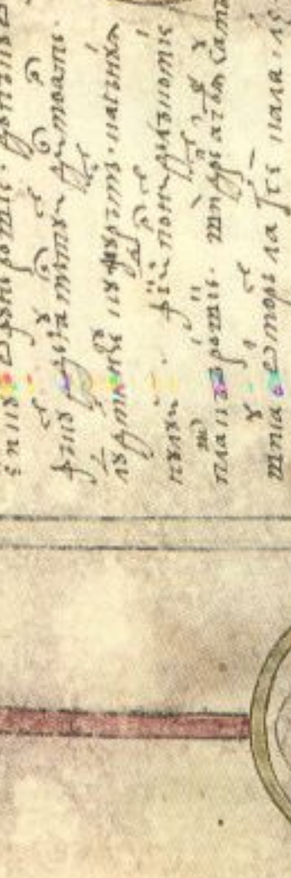

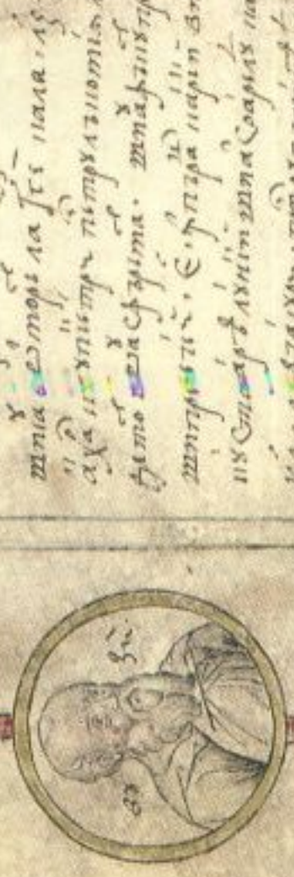

Iisus, feciorul lui Navi, luând stăpânirea norodului, după Moisi, precum scrie la 31 de capete la a 2 lege şi trimiţând din Sihem 2 iscoade la Ierihon, dupe 7 zile au trecut Iordanul, împreună cu tot norodul lui, neudându-să picioarele lor. Şi scoţând din râu pre uscat 12 pietri şi de pre uscat ducând în râu iară 12 pentru pomenire, au înoit pre norod cu a dooa obrezuire în Galgale şi, trâmbiţând preoţii împrejurul cetăţii Ierihonului, a şaptea zi căzură zidurile ei. Şi luând-o pre dânsa o făcură întocma cu pământul, omorând pre toţi, din om până în dobitoc. Şi lăsând numai pre Rava curva, cu toţi ai ei, fiind însemnată casa ei cu o fune roşie, după cum o învăţase iscoadele lui Iisus, pentru binele ce-au fost făcut, de i-au mântuit din moarte şi pentru căci era făgăduit Iisus lui Dumnezeu cu jurământ, ca să nu ia nimenea, nimic, din prada Ierihonului. Fiind pornit de lăcomie, Ahar au luat o limbă de aur şi o plaşcă roşie; şi drept aceia s-au mâniiat Dumnezeu pre norodul lui Israil şi s-au omorât la G(hil)ghe ca la 36 de bărbaţi şi ucise norodul şi pre Ahar cu pietri, pentru lăcomiia lui; aşijderea şi pre Ghei, cetatea cu vicleşug, de tot o au sfărâmat şi au făcut pre gavaoneni robi, aducători de apă şi de lemne şi pre cei 5 împăraţi, carii viclenea Gavaonul i-au omorât. Mărindu-se zioa cu starea lunii şi a soarelui, ca la 24 de ceasuri, prin rugăciunea lui Iisus, deci zidind jărtăvnic la Gheval şi blagoslovind şi blestemând înaintea norodului, au îndemnat pre toţi a striga amin, facă-să. După aceia au împărţit celor 12 semenţii pământul ce cuprinsese; însă celor doao seminţii şi jumătate, adecă lui Ruvim şi lui Gad şi jumătate din semenţiia lui Manasi li-au dat pământul cel ce le-au fost dat mai denainte Moisi. Iar celor 9 pol de semenţii li-au dat celalalt pământ, împărţindu-l pre neamuri. Iar după 14 ani, întorcându-se, au făcut jărtăvnic la mormântele Iordanului şi au lăsat slobod norodul lui Israil de către toţi vrăjmaşii. Şi făcu norodul legătură cu stropire de apă, cum că să vor închina lui Dumnezeu. Şi să făcură toţi anii vieţii lui Iisus 110.

[73] Acestia scrie la cartea lui de la capul cel dintâi până la sfârşit. În vremea acestuia au scornit Fictonie de au înhămat, în Troada, patru cai.

Iară după ce au murit Iisus au lăsat norodul lui Israil pre Dumnezeu şi s-au închinat Astrarothii şi lui Vaal. Drept aceia au dat pre ei Dumnezeu în mânile lui Husarsathem, împăratului Mesopotamiei, căruia au fost supuşi 8 ani. Într-aceia vreme, zic unii, să fie fost celia ce să zic pentru idolul lui Mihei, în cartea Judecătorilor, cap 17 şi celia ce să zic pentru muiarea lui Levi, la Judecători, cap 19.

În vremea acestui Huzi s-au mutat preoţiia de la Eleazar la Ili, care Ili era din Ithamar. Iar cei ce au fost din neamul lui Ili s-au scos din preoţie, în urma lui, pentru răutăţile lor. Împăraţi, I, cap 2.

Acest Gothoniil au fost fecior lui Chenez, fratele lui Halev şi ş-au luat muiare pre Axan, fata lui Canev. Acesta au mântuit pre Israil din mânile lui Husarsathem. Şi s-au odihnit pământul în 40 de ani. Deci murind acesta, iar au greşit Israil şi i-au dat pre ei Dumnezeu în mânile lui Eglon, împăratul moavitenilor [73] şi au robit lui ani 18. În vremea acestuia s-au făcut, de Palamid, slovele elinilor.

Acest Aminadav au fost stăpânitor peste neamul ludii la eşirea norodului din Eghipet. Acesta au întrat întâi în Marea Roşie cu neamul său, că ceialalţi să temea. Şi drept aceia au dat Dumnezeu feciorilor lui puteria împărătească, pentru căci i-au urmat lui.

Naason, la eşirea norodului din Eghipet au fost căpetenie neamului ludei, după moartea tătâne-său, precum scrie la Numere, cap 10. Însă la acest Naason să plineşte cuvântul carele au zis Dumnezeu către Avraam, la Facere, cap 15, că la al patrulea neam vor [73] eşi fiii lui Israil din Eghipet. Pentru că de vei număra neamurile împărăteşti, unul dupe altul, adecă, care după care au împărăţit şi nu după obraze, vei afla acest neam, al patrulea, începând de la Iuda şi sfârşind la Naason. Iar de vei lua aminte urmarea acestui neam, al patrulea, din neamul preoţesc, cade-să a lua începerea de la Levi şi să pogoare până la Eleazar.

Acestea sunt cele 43 de lăcaşuri ale norodului lui Israil, mergând în pământul făgăduinţii, Numere cap 33

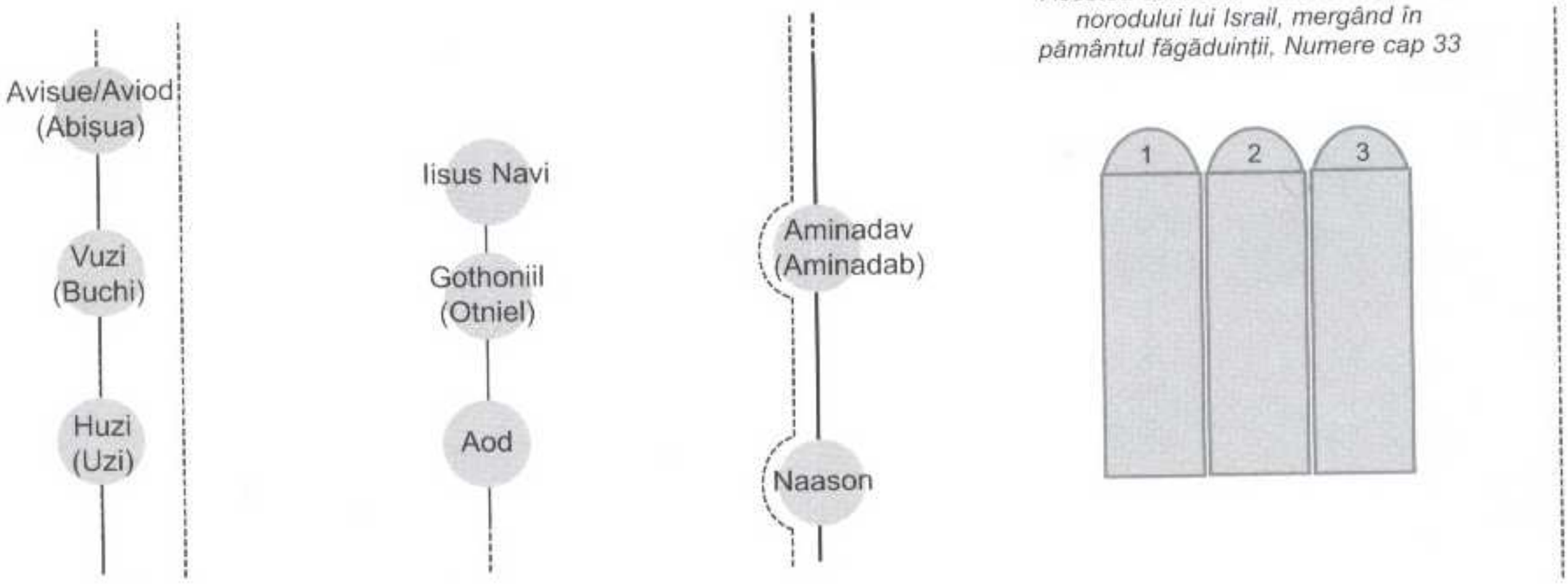

1. *Lăcaşele anului celui dintâi*
Ramses; Sohot; Vuthan carele iaste o parte a pustiei; Gura lui Epiiroth; Magdon; Picrie adecă amărăciune; Elim; Iamsuf; Pustia Sim; Pafaca; Elus; Rafidim; Pustia Sinaii

2. *Lăcaşele anului al doilea*
Mormânturile pohtei; Isiroth; Rathama; Remmon Fares; Levona; Ressa; Machellath; Saiafar; Haradath; Maghidoth Cataath; Thare; Mahetha Selmona; Maiuruth; Vania; Haavgadad; Iethevatha; Evone Esion Gavir; Pustia Sin sau Cadis

3. *Lăcaşele anului*
Muntele Or; Semona; Finon; Iovoth; Devlem; Câmpiile Moab; Selmon Devlathem; Avarim; Ars lângă Iordan

Acest Avimeleh iaste fecior lui Ierovaal dintr-o posadnică a lui, născut în Sihem. Şi, puindu-să împărat sihemitenilor, au omorât pre 70 de fraţi ai lui, [74] scăpând dintru ei numai Ioatham, carele, stând într-un munte, au zis sihemitenilor o pildă pentru maslin, pentru smochin, pentru vie şi pentru păducel. Iar mai pre urmă Avimeleh strică Sihemul şi pre Agaal, domnul Sihemului, carele să rădicase asupra lui. Şi lovindu-să Avimeleh cu o piatră în cap, de o muiare şi văzând că va să moară, au zis către cela ce-i purta armele: „Omoară-mă, ca să nu zică oamenii, că m-au omorât o muiare". Judecători, cap 9. În vremea aceasta s-au izvodit dantul în Elada.

Acest Aod au fost viteaz foarte, carele, omorând pre Eglon, împăratul moavitenilor, în cămara lui, au mântuit pre Israil şi s-au odihnit pământul ani 80. Deci murind acesta, îndată s-au pus în locul lui Semegar. Judecători, cap 3. Leat 3879.

Acest Semegar au omorât 600 de oameni filistiimi, cu cormanul plugului; drept aceia fu pus mai mare peste israilteni. Deci, murind acesta, iar au greşit Israil înaintea lui Dumnezeu şi s-au dat în mânile lui Iavim, împăratul hanaanilor, carele au supus pre Israil prin Sisara, boiarinul lui ani 20.

Această Devora au fost prorociţă, muiare fiind lui Varac şi lui Lafidoth. Aceasta, omorând pre Sisara cu mijlocul lailei, muerii lui Haver chineului, care Haver era slugă lui Sisara şi mântuind pre Israil au cântat cântare, precum scrie la Judecători, cap 4. Şi s-au odihnit pământul în ani 40. Deci murind aceasta Devora au viclenit Israil înaintea lui Dumnezeu şi i-au dat pre ei Dumnezeu în mânile lui Madiam ani 7. Judecători, cap 5. Leat 3926.

Acest Ghedeon au pus cărnuri pe piatră înaintea îngerului ce i să arătase şi surpând jărtăvnicul lui Vaal, să numi Ierovaal. Şi s-au arătat lui semn pre lână, cum că va mântui Dumnezeu prin mâna lui, pre Israil cu 300 de oameni, carii vor limpi apă din râu, cum limpesc câinii.

Şi ducându-să noaptea la corturile vrăjmaşilor au [74] auzit povestindu-şi, unul către altul visele. Şi, întorcându-să îndată la ai lui, au plecat asupra vrăjmaşilor. Deci cu scuturarea donitelor şi cu bucinatul bucinelor, spăimântând pre vrăjmaşi au omorât 4 împăraţi adecă pre Oriv, pre Ziv, pre Zeveei şi pre Salmana. Şi au mântuit pre Israil din mânile lui Madiiam; şi s-au odihnit pământul 40 de ani. Deci murind acesta, iară au făcut hicleşug fiii lui Israil înaintea lui Dumnezeu, şi s-au închinat lui Vaal şi nu i-au mai dat Dumnezeu în mânile nimănui, ci îndată s-au pus în locul lui fiiu-său Avimeleh. Judecători, cap 6, 7, 8, 9. În vremea aceasta au întocmit Mercurie lăuta. Leat 3956.

Salmon ş-au luat muiare pre Raav curva (care au ascuns iscoadele lui Iisus în puzdării de in, lângă zidul cetăţii, precum scrie Iisus Navi) şi au născut dintr-însa pre Vooz, care Vooz au fost moş lui Vooz, celui ce a născut pre Ovid. Însă trei inşi, de rând, adecă tată şi fecior şi nepot s-au numit tot cu acest nume Vooz; drept aceia evanghelistul Mathei au pus numai o dată numele acesta, la rânduiala neamurilor.

Cu închipuirea aceasta, ce iaste în ceia faţă din dos, să înţeleg cele ce scrie la capul cel dintâi şi al doilea, la Numere, cum s-au aşăzat împrejurul cortului cele 12 neamuri şi Leviţii; şi încă-ş mai mult slujaşte spre a pricepe trecerea cea cu anevoe a lui Iisus şi carii sunt Leviţii şi câte cetăţi şi locuri s-au dat lor, de la fieştecare neam, pentru ca să le ia zeciuialele, să le fie de hrană. Iisus Navi, cap 21.

Întru aceste cetăţi scăpau cei răi, carii ucidea pre cineva făr'de vină, pentru ca să nu-i ucigă rudeniile celor ucişi, făr'de judecată, a cărora nume sunt acestia: Vosor, Arimoth şi Gavlon, Iisus Navi, cap 20.

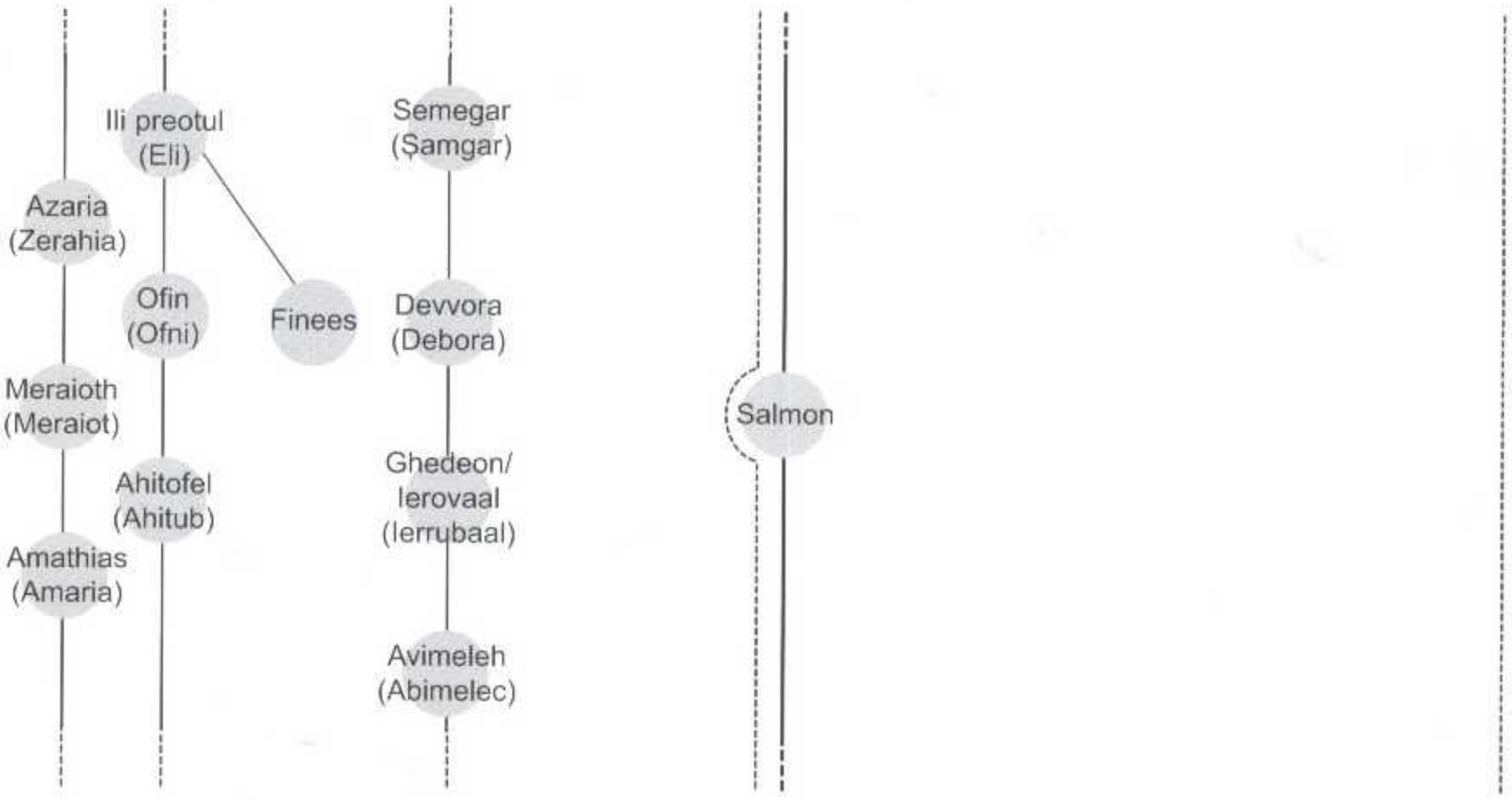

Καλλιπάτρας ἦτε δὲ ἐπὶ βρῦν ἀπὸ ἱερὰν βρ ἐτῶν πε· Πέτρα ἱερὰ καὶ πάτρα Ἡσυχαρίας
βπτρ ἱερὰ βρῦν βρτα ἀπὸ· ἄρχιε πάρ βρτα πάρ ἀβπτρ· μπιὲ βρτα ἐσ ἀρλα ἀῦ πε ἀ Πάτρας· βπῦ βρλα ἱερὰ· μπ Χριὲ λα Ηαλε· Ἀλλ ἐβλα ἀπὸ
σῦ πάρ ἀ ἱπτ πε ἀ Πάτρας· βπ Ηπτ Πρεσβῦ· Καρλ ἐλλα βπτρ ἐβλα λεᾶ·
μπ ἱπτ ἀρ πίπ λα Ελλάδα :-

ἀπὸ μλλα μλρ πρ ραα ἱπβα· (πάρ ἀβ ἀπὸ ἀ ἱπὲ πῦ πβ ἀρλλ λῦ ἱπὲ βπτρ
ρῦπῦ λἰτ ἀπρ ἱπτ πβῦ· πρ πὲ μπ λα ἱπὲ πεᾶ·) μπ ἀ ἱπὲ βπτρ ρα πρ βῦ·
Καρ βοῦ ἀβ ὁ πε λ βοῦ ἱλλῦ πε ἀπ ἱπὲ πρ ἐβ· ρ πὲ πρ πρ βρῦ, ἄρπ
Μάτ, μπρ ἱο· μπ ἱπὸ· Ἐπ πτ πο ἱπ ἀ πε ἱπτ, βοῦ· Δρῦ ἀτ ἐβ ἐλλπ τ
πλβῦ, ἀ πχ ἱπτ ἀ ὑρ ἀπ τ ἱπτ ἱλ ἀῦπτ λρ ἱρ πλ ἐλλ ἀ Ηπτρπὸ :-

Χριπτπρ ἀ ἀπ τι Ἰλπ ρτ ἐβ ρ ἀ τ· Ἐρ ἱμῦ τ ἐλ ἱ μρῦ ἀ λ ἀπ ἡ τ ρπ ρο· Ἐρ ἱμῦ τ ἐλ ἱ μρῦ ἀ λ ἀπ ἡ τ
μπ ἀ ρ ὁ π ἀ τ λ ἀ π ἡ μ· Κ ἱ ἀ π ἀ β ἀ ρ τ ρ ἡ τ ρ ἀ Κ ἀ π τ λ ἀ ἱ· τ β ἱ ἱ, βῦ,
Η ἐ π χ ρ ἱ· μπ λ ἀ π ἡ ῦ ἱ ἱ· Μπ ῦ ἱ ἱ ἀ τ ἀ ἱ· Σ κ ρ ἀ π τ π Σ ρ ἱ ἀ ρ π τ ἐ β π τ ρ ῦ β ρ τ ἐ
π χ ἀ π ἱ β ὁ ἐ λ λ ἱ π ἱ χ· μπ Κ ἀ ρ ἱ π Ἐ ἱ λ ἀ π ἡ ῦ ἱ· μπ ἱ ἱ π ἱ τ ἱ ἱ π ἱ β λ ὁ ἱ ἡ Σ ἀ ρ ἀ λ ῦ·
ρ λ ἀ φ ἱ ἡ ῦ π ἀ ρ Η ἐ τ· Π ἐ τ ρ ῦ π ἀ ἱ ἱ λ ἀ Ζ ἀ π ἀ ἱ λ λ ἱ Σ λ ἱ φ ἱ ρ ῦ χ ρ ἀ ἱ π ἱ :- Ἰ π ἱ χ· Κ ἀ· π ἀ :-

Π τ ρ χ ἀ τ ἐ ἱ π τ λ ἱ π ἱ Σ ἱ π ἀ ἱ π ἱ ρ ἱ π ἀ ῦ τ ρ ἐ β ρ τ π ἱ β ἀ φ ρ ῦ β ἱ π ἱ τ, Π ἐ τ ρ ῦ π ἀ ἱ ἱ ἀ
ο ῦ τ ἐ ρ ῦ ρ ἱ π ἱ ῦ λ ρ τ ἱ λ ὁ ο ῦ τ π, φ ῦ ρ φ ῦ ρ ἀ τ ἐ· ἀ π ἱ ρ ρ ἀ π ἡ τ ἱ ἀ τ ἐ π τ· Β ο ἱ ὁ, =
ἀ ρ π τ ἀ φ· μπ Ϳ ἀ β ὁ :- Ἰ π ἱ χ· Κ ἀ· - Κ·

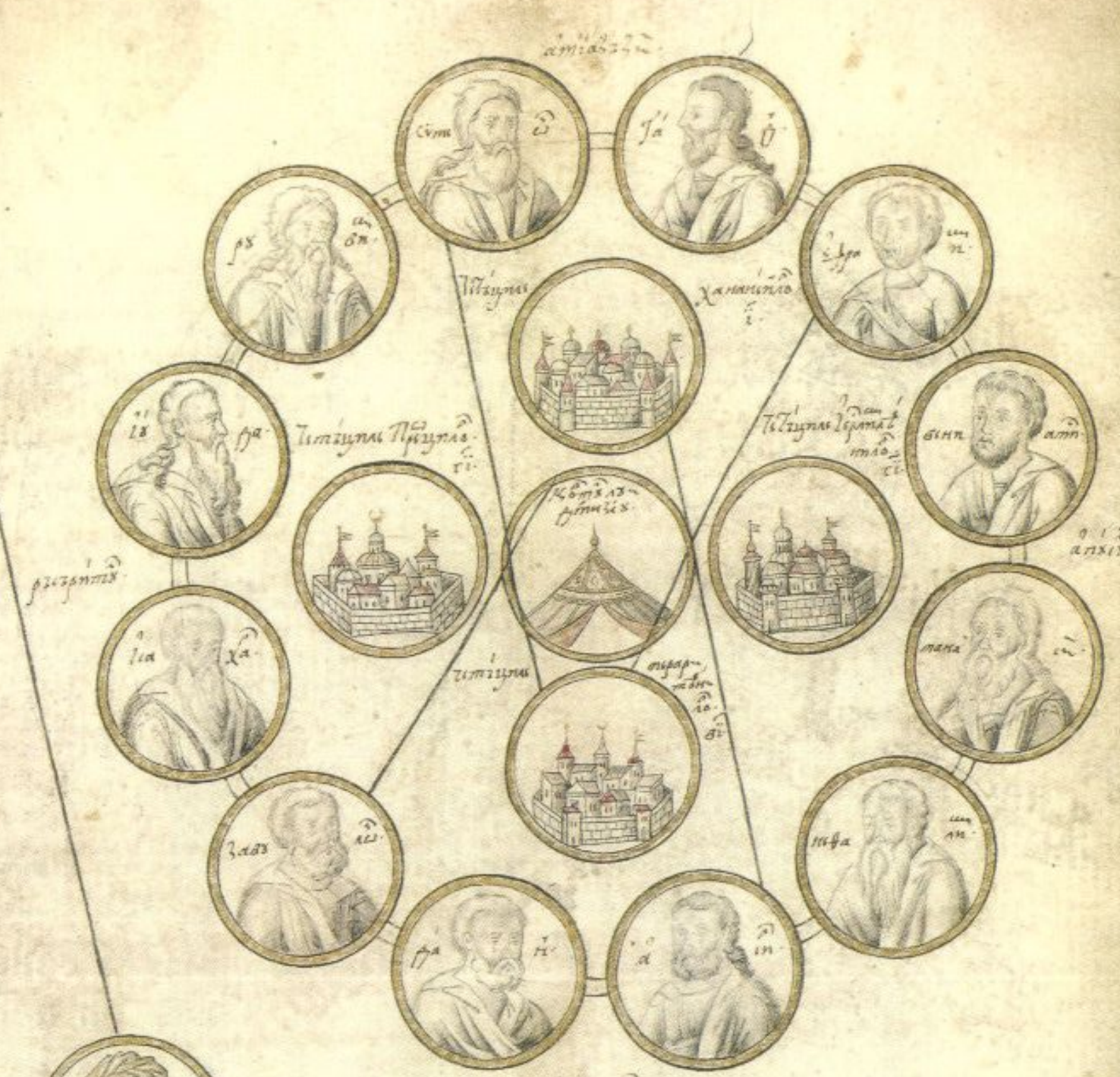

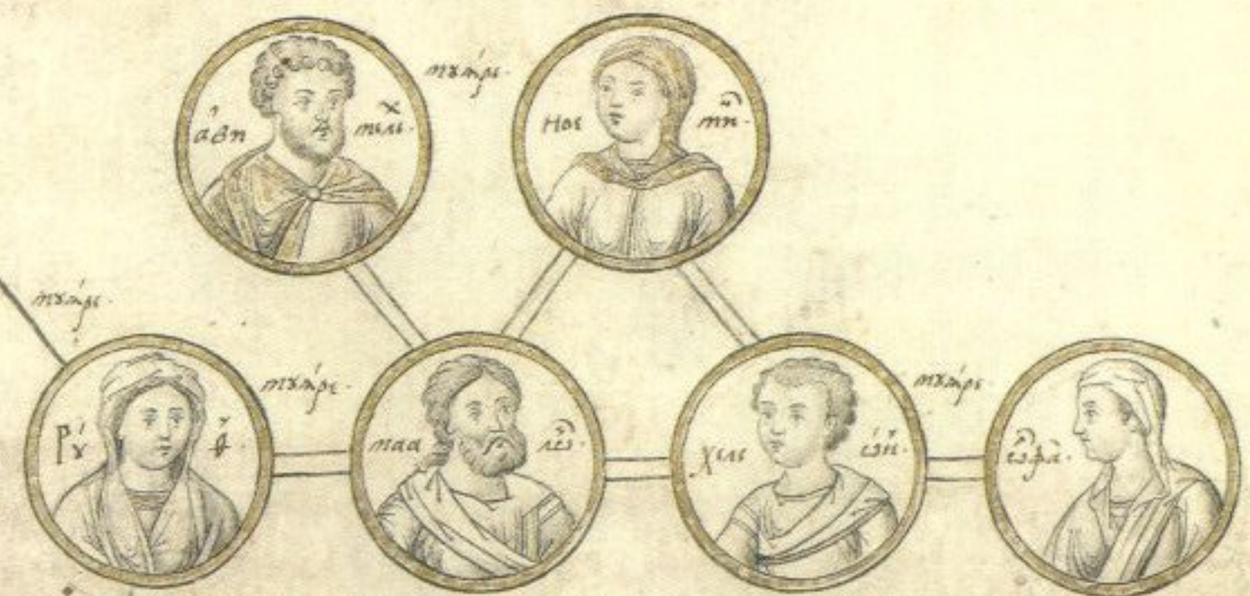

Iair au avut feciori 32 și n-au făcut nici un lucru vrednic de povestire. Leat 3990. În vremea acestuia au izvodit Carmentie slove latinilor. Deci murind Iair, iară au început fiii lui Israil a să închina lui Vaal. Pentru aceia i-au dat Dumnezeu în mânile lui Filistiim și în mânile feciorilor lui Amon ani 18. Judecători, cap 10.

Acest Thola au judecat norodul lui Israil ani 24 și n-au făcut nimica vrednic de povestire. În vremea acestuia împărățiia la Troada Priamos. Leat 3959.

Acest Iefthae, lepădându-l frații lui ca pre un copil fiind născut din curvă și lăcuind în pământul lui Tov, au ajuns mai pre urmă stăpânitor lor și judecător israiltenilor și au biruit pre amoniteni. Acesta, mai naintea biruinții, legându-să cu făgăduială înaintea lui Dumnezeu ca, întorcându-să biruitor, să-ș jărtvuiască pre fiică-sa, drept aceia, biruind, ș-au plinit făgăduiala. Pentru că, după ce ș-au plâns ia fecioriile ei în 2 luni, o au jărtvuit înaintea lui Dumnezeu. După aceia, la trecătorile Iordanului, cu această hasnă, Sevelem și Vethelel au omorât 42.000 de oameni din neamul lui Efraim. Judecători, cap 11 și 12.

Aceasta este Raav curva, aceia care au scăpat din pierzarea Ierihonului, pentru mila ce au arătat către iscoadele lui Iisus, precum am zis mai sus. Aceasta s-au dat a fi muiare lui Salmon.

Acest Avimeleh, în vremea foametii, preoțind Ili, s-au dus cu muiarea sa, Noemin și cu amândoi feciorii lui, din Vithleem la Moav. Deci luând feciorii lui muieri de acolo, pre Ruth și pre Orfa și întâmplându-să a [77]
muri acolo la Moav și Avimeleh și feciorii lui, s-au întors Noemin, împreună cu Ruth moaviteanca, lăsând pre Orfa acolo. Iar deaca s-au întors Noemin, zicea muerile din Vithleem: „S-au întors Noemin din călătoriia ei". Iar ia, răspunzând, zicea: „Să nu-mi mai ziceți Noemin, adecă frumoasa, ci să-mi ziceți Amara, pentru că plină de amărăciune sunt eu". Iar pre Ruth o au luat Vooz muaire lui-ș și au născut dintr-însa pre Ovid. Acestia scrie la Ruth.

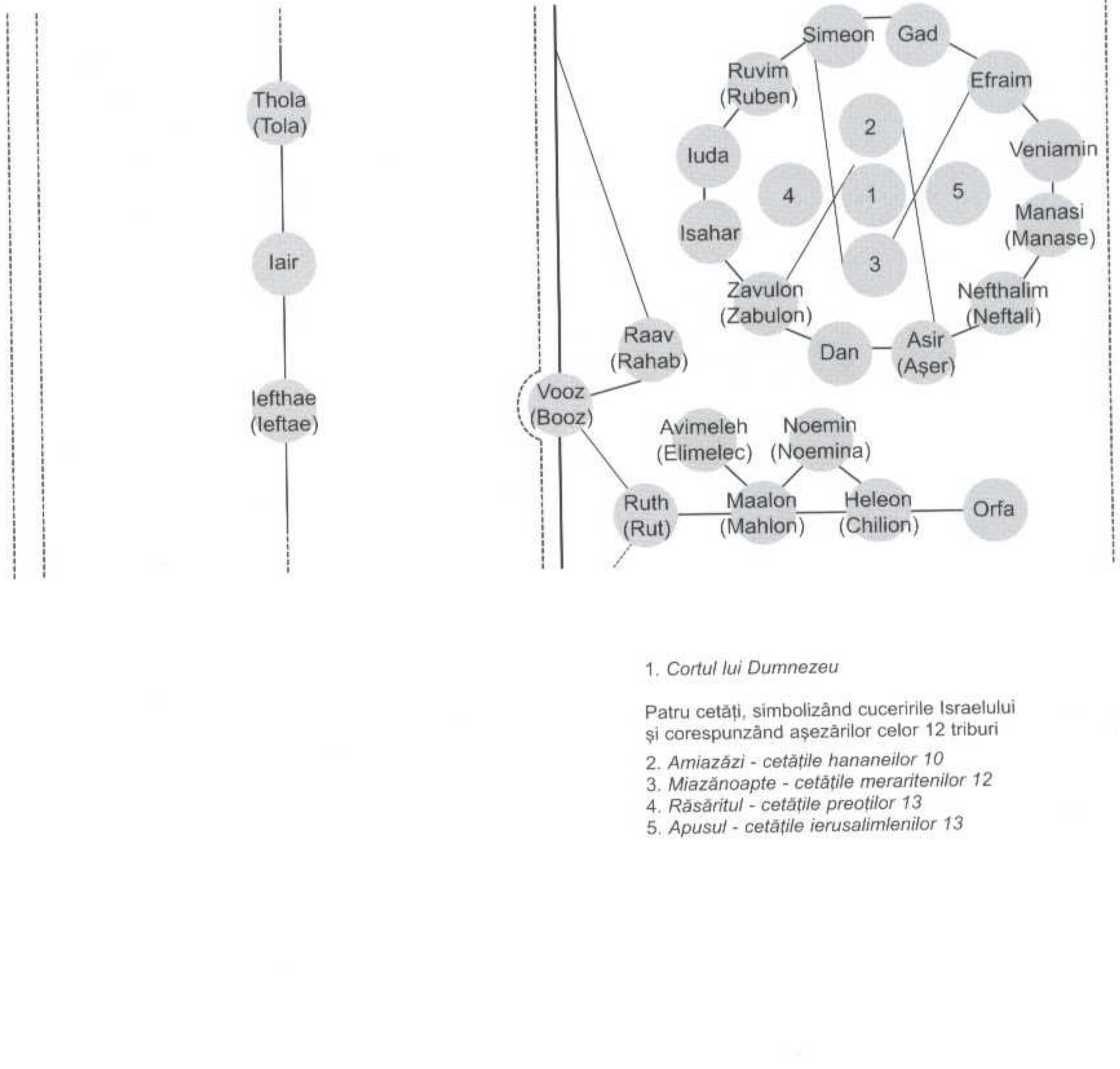

1. *Cortul lui Dumnezeu*

Patru cetăți, simbolizând cuceririle Israelului și corespunzând așezărilor celor 12 triburi

2. *Amiazăzi - cetățile hananeilor 10*
3. *Miazănoapte - cetățile meraritenilor 12*
4. *Răsăritul - cetățile preoților 13*
5. *Apusul - cetățile ierusalimlenilor 13*

Acest Esevon au luat stăpânirea după Iefthae şi au avut feciori 30 şi fete iară 30 şi n-au făcut nimic vrednic de povestire. Judecători, cap 12.

Sampson, feciorul lui Manoe s-au născut din neamul lui Dan, spuind mai nainte îngerul naşterea lui. Şi s-au numit din pântecele maică-sa sfinţit, carele au luat muiare din Thamnatha, din neamul filistiimilor. Şi spuind pilda leului celor tineri, I-au hiclenit muiarea de i-au tâlcuit-o. După aceia, legând foc în coadele vulpilor, au ars spicele vrăjmaşilor şi 1000 de oameni au omorât cu o falcă de măgariu, dintru care falcă mai pre urmă au izvorât apă şi au băut el; şi porţile Gazii le-au suit într-un munte. Iar mai pre urmă, cu înşelăciune răzând cu un brici perii din capul lui, Dalila, I-au prins filistiimii şi orbindu-l I-au băgat în temniţă şi I-au pus de râşniia. Deci crescându-i perii în cap şi adunându-să filistiimii să facă jărtvă, I-au dus şi pre el la adunarea lor ca să-l batjocurească. Şi, apucându-se
[78] de un stâlp, au surpat casele unde era adunaţi şi au omorât mai pre mulţi atunce, la moartea lui, decât în viaţa lui. Deci, murind el, nu s-au mai făcut alţi judecători, măcar că Ilie şi Samuil sta înaintea norodului la judecată. Judecători, cap 13,14, 15, 16. Leat 4055. În vremea acestuia au întărit Ascanie pre Alva.

Acest Elom au luat stăpânirea în urma lui Esevon şi n-au făcut nimic vrednic de povestire. Judecători, cap 12.

Acest Avdon au luat stăpânirea după Elom. Acesta au născut 40 de feciori. Deci în urma acestuia iară au greşit Israil înaintea lui Dumnezeu şi i-au dat pre ei Dumnezeu în mânile filistiimilor 40 de ani. Judecători, cap 12. În vremea acestuia s-au luat Troada. Leat 4033.

Acest Elcana iaste din semenţiia lui Core, feciorul lui Isaar, carele să trăgea din Levi. Şi au ţinut Elcana 2 mueri; pre Fenana, rodnică şi pre Anna, stearpă. Deci Anna au născut prin făgăduinţă pre Samuil, care să
[78] tâlcuieşte „cerşut" de la Dumnezeu pre care l-au dus la Ili preotul, după cum s-au făgăduit. Împăraţi I, cap 7.

Acest Aviil s-au tras din Veniamin cu mult mai pre urmă decât alţii. Feciorul acestui Aviil, Chis, au născut pre Saul, carele au fost împărat întâi norodului lui Israil.

Saul, pierzându-şi măgarii, multă vreme îi căuta şi neputând să-i afle au mers la Samuil prorocul ca să-l întrebe, doară-i va fi ştiind, prin prorociia lui, să-i spue unde sunt. Iară Samuil, având poruncă de la Dumnezeu, au uns pre Saul împărat israiltenilor şi i-au prorocit şi de măgari cum că i-au găsit tată-său Chis. Şi încredinţând Samuil pre el cu 3 semne cum că va împărăţi, să duse Saul de la dânsul. După aceia, puindu-să sorţi la Masifa, căzu sorţul pre Saul. Şi s-au uns şi înaintea norodului a fi împărat. Deci luând împărăţiia au bătut pe Naas şi au mântuit pre iaviteni din mânile lui. Şi greşind Saul înaintea lui Dumnezeu, să făcu semn cu tunet lui Samuil, cum că s-au mâniat Dumnezeu pre dânsul. Jertvuind după aceia Saul, călcă porunca lui Samuil, care-i poruncise să-l aştepte până în 8 zile. Şi drept aceia fu certat de dânsul. Iar [78]
mai pre urmă, călcând iarăşi porunca lui Dumnezeu, au luat pre împăratul Agag rob, cu toată averia lui şi l-au ţinut la dânsul. Însă cu această călcare de poruncă, foarte au mâniiat pe Dumnezeu. Şi pentru aceasta au căzut într-atâtea bântuială şi măcar că, plângând Samuil prorocul, să ruga lui Dumnezeu, pentru el, iară încăş nu putea să-l îmblânzească; pentru că au fost ales pre David, precum scrie la Împărăţiia întâi, de la al doilea cap până la sfârşit. Acest Saul au împărăţit întâi pre Israil ţiind împărăţiia ani 20.

Acest Avenir, feciorul lui Nir, au fost om chibzuit şi mai mare preste oastea împăratului Saul. Acesta era ajutor lui Ievosthi, împotriva lui David şi lovind cu sulița în pântece pre Azail, feciorul lui Aronie l-au omorât. Deci, certându-se de Ievosthi pentru posadnicele lui Saul, s-au mâniiat Avenir şi s-au dus către David de s-au împăcat cu dânsul. Deci, întorcându-se, l-au omorât Ioav, feciorul lui Aronie. La a II-a Împărăţie, cap 3.

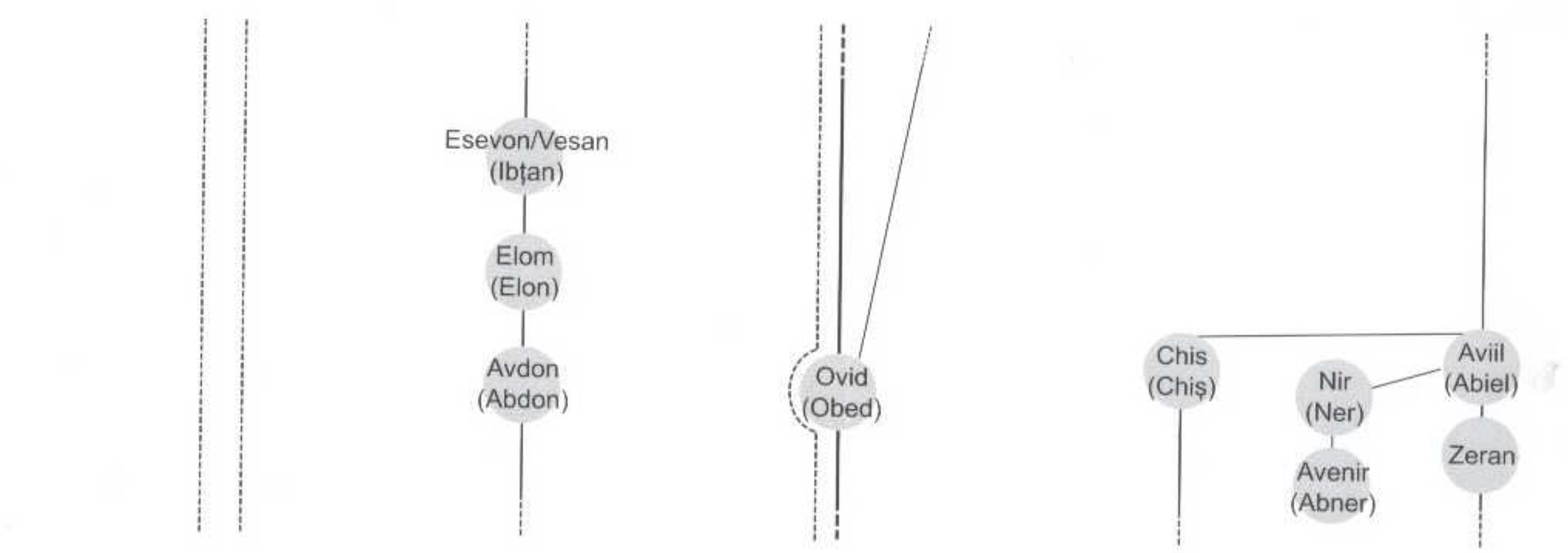

Acest Ili au fost şi judecător şi preot. Şi pregetând a-ş certa feciorii, nevrednic să socoti de Dumnezeu, pentru acea necertare, precum scrie la întia Împărăţie, cap 2 şi 3. Şi aducând pre Samuil, copil mic, părinţii lui, dupe cum îl făgăduise lui Dumnezeu, îl dederă lui Ili preotul; şi creştea Ili pre Samuil şi iubiia pre dânsul, văzând căderia lui Ofni şi a lui Finees, feciorilor lui. Deci auzind cum că au luat filistiimii chivotul în războiu, să cuprinse de multă întristare şi, căzând de pe scaunul lui, muri. Însă acest Ili să numiia preot pentru că s-au mutat la el preoţiia din odraslă mai cinstită, adecă din feciorii lui Eleazar. Acesta au luat întâi preoţie, trăgându-se din Ithamar. Iar în urma acestuia iarăş s-au mutat preoţiia la neamul lui Eleazar, pentru răutatea lui Ofni şi a lui Finees, feciorilor lui Ili, precum scrie la întâia Împărăţie, de la al doilea cap, până la al patrulea. În vremea acestuia s-au făcut foamete mare în Iudea. Leat 4085.

Samuil de trei ori fu chiemat de Dumnezeu, însemnând cu aceasta cum că va să înflorească cu putere întreită adecă cu judecătorie, cu preoţie şi cu prorocie, precum scrie la întâia Împărăţie, cap 3. Acesta, după ce au mântuit pre Israil de la filistiimi, prin junghiiarea mielului, la Piatra ajutoriului, care era pusă în munţi, au uns pe Saul, din porunca lui Dumnezeu, a fi împărat israiltenilor. Deci urând Dumnezeu pre Saul, căci nu vrea să omoare pre Agag şi pre Amalic, împăraţii, au omorât pre ei Samuil, făcându-i bucăţi. Şi mergând în Vithleem, după
[81] porunca lui Dumnezeu, ca să jărtvuiască, merse împreună cu dânsul şi Iesei, tatăl lui David, cu toţi feciorii lui. Şi alegând Dumnezeu pre David a fi împărat au uns pre el Samuil cu untdelemn din corn precum scrie la întâia Împărăţie, cap 18. Şi, plinindu-şi Samuil viaţa, au murit. Leat 4125.

Ionathan, feciorul lui Saul, au fost om foarte chibzuit şi pentru aceia îl iubiia David. Acesta, de multe ori au mântuit pre David din moarte, dovedind către el răutatea tătâne-său, lui Saul, pentru ca să se păzească, pentru că vrea să-l omoare. Şi, cunoscând Ionathan că iaste David ales de Dumnezeu a fi împărat, în urma lui Saul, au făcut legături cu el ca, făcându-să împărat, să nu-i facă vreun rău, pentru vrăjmăşiia tătâne-său lui Saul, ci să-i miluiască casa. Acesta singur, împreună cu purtătoriul lui de arme, trecând târâş pre munţii cei înalţi au mers de au lovit pre cei striini de feliu şi i-au biruit. Însă fără ştirea tătâne-său; deci, fiind în războiu cu tată-sau şi luând dintr-un fagur de miiare cu vârful toiagului, care era în mâna lui, ca să mănânce, de abiia au scăpat prin rugăciunea norodului, de tată-său, că era să-l omoare. Pentru că să jurase Saul foarte tare, ca, de va mânca cineva în zioa aceia, până nu-şi va izbândi, să-l omoare. După aceia fu omorât împreună cu tată-său Saul de filistiimi, în munţii Vervune. Şi, auzind David de moartea lui Ionathan, l-au jelit şi au cântat cântec de plâns, precum scrie la a II-a Împărăţie, cap 1. Deci murind Ionathan şi rămâind fiiu-său Memfivoste, i-au miluit David casa, pentru legătura ce au avut cu tată-său.

Acest Semei blestema pre David, fugind de către faţa lui Avelaghion.

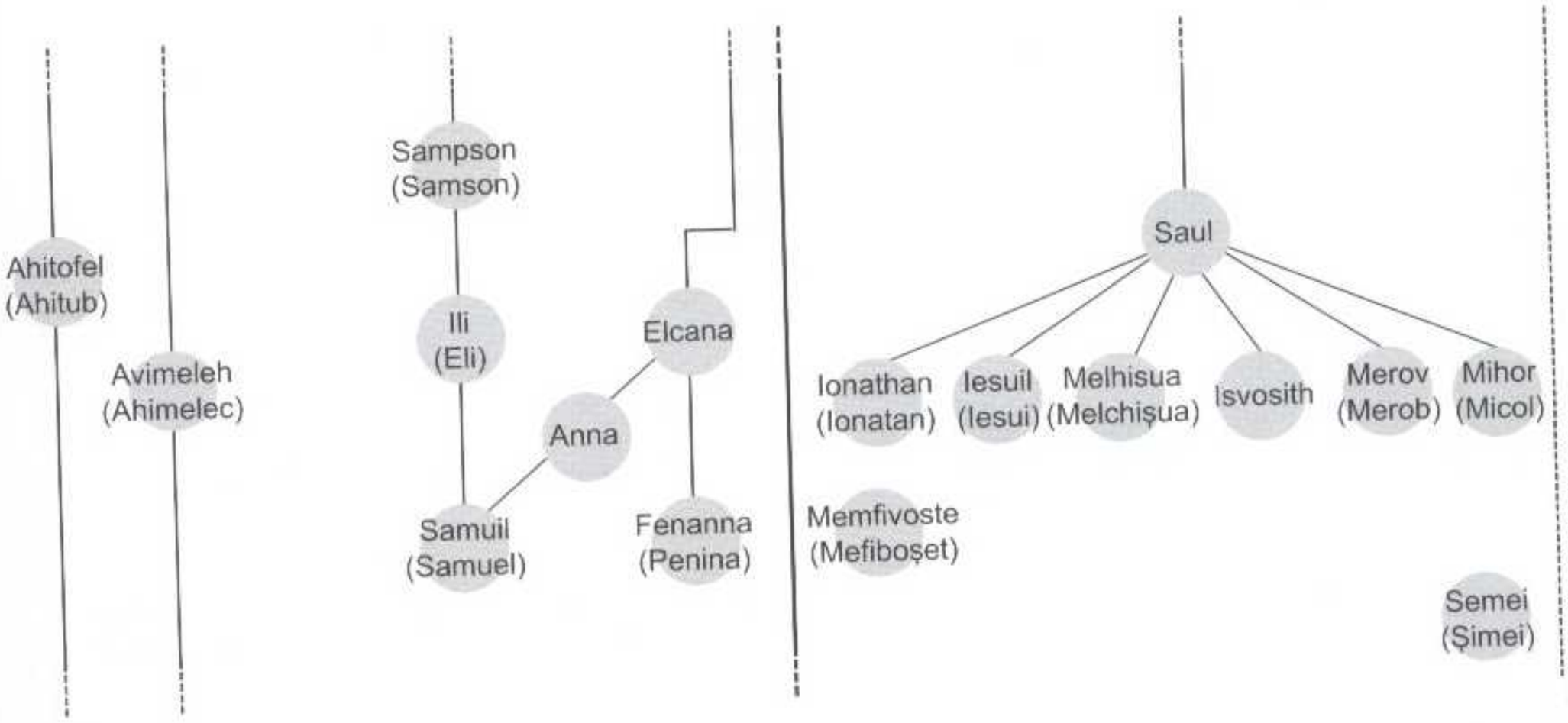

Pre David, feciorul lui Iesei, cel mai mic de toți frații lui, l-au ales Dumnezeu a fi împărat în urma lui Saul și prin mijlocul lui Samuil l-au uns în Vithleem. Deci luând semn de împărăție în Evron, au împărățit întâi pre neamul Iudei 7 ani și 6 luni. Iar mai pre urmă au împărățit preste tot Israilul ani 33, precum scrie la a dooa Împărăție, cap 5. Și biruind în războiu pre Goliath, au îmbunat pre Saul. Deci având dragoste foarte mare cu Ionathan, să făcu ginere împăratului prin mijlocul lui. Și întorcându-să David biruitor de la uciderea lui Goliath, l-au zavistuit Saul pentru lauda ce-i făcea fecioarele. Drept aceia l-au trimis împăratul să bată războiu singur cu 100 de oameni filistiimi neobrezuiți, ca doară l-or omorî. Iar el, făcând izbândă, au rămas în deșărt vicleșugul lui Saul și de cursele vicleșugului celui de obște cu isteținea Melholei au scăpat din moarte. Pentru că au culcat Melhola în patul lui David un chip asemenea cu al lui, zicând cum că iaste bolnav. Și în Nava intrând, în beserica lui Dumnezeu, fiind flămând, au mâncat pâinile cele preoțești. Și, omorând Saul preoții, pentru David, au scăpat numai Aviathar, prin ajutoriul lui. După aceia ș-au luat muiare pre Avighia, muiarea lui Naval celui nebun, după ce au murit Naval. Deci, găsind pre Saul, vrăjmașul lui, adormit, nu l-au omorât, ci numai i-au
[82] luat sulița și căușul apei și au tăiat și poala hainei lui de o au luat; iar pre el l-au lăsat adormit. Și, întorcându-să din Anhus la Sichilat, au bătut pre Amalic și pre vestitoriul morții lui Saul l-au omorât David, pentru că acel vestitor l-au fost omorât. Și jelind David pre Saul au cântat cântare de plâns. Deci murind Saul și împărățind David singur preste tot norodul lui Israil, au izgonit pre levosei din pământul Ierusalimului. Și la Varsafarim au lovit pre cei streini de fel. Apoi, ducând chivotul în Ierusalim, cânta David înaintea lui și sălta; și urându-se de muiarea lui, Melhola, pentru cântarea și săltarea aceia, au rămas ia fără roadă de la David. Și să opri David de Dumnezeu a zidi beserica. Deci, legând cu funii pre moaviteni, pre idumei și pre filistiimi, i-au aruncat în ocne de sare și ce-au fost ale lor le-au împărțit la ai lui. După aceia, vrând să ia pre Virsaviia, omorî pre Urie, bărbatul ei și o luo muiare lui-ș. Și întorcându-să David mai pre urmă din războiu la Ierusalim au numărat norodul lui Israil și l-au urgisit pre el Dumnezeu pre acea numărare. Deci, ungând pre Solomon împărat și dându-i poruncă ca să facă izbândă spre vrăjmașii lui și plinindu-și viața cu bunătăți, au murit.

Acest Avesa au fost om chibzuit și, fiind cu David, au găsit pre Saul oareunde adormit. Și au luat sulița, care era înfiptă lângă capul lui și căușul apei și au vrut să-l și omoare, ci nu l-au lăsat David, precum să vede la întâia Împărăție, cap 26.

Pre acest Nathan prorocul după ce au murit tată-său l-au făcut David fecior lui.

Acest Azail era om fugaciu. Pre acesta, lovindu-l Avenir, feciorul lui Nir cu sulița în vintre, l-au omorât. Drept aceia și Ioav au omorât pe Avenir.

Acest Amassa, vrând a fi mai mare peste oștile norodului pentru că să făgăduise David să-l facă, fu omorât de Ioav, precum scrie la întâia Împărăție, cap 19.

Acest Ioav, feciorul lui Aronie, totdeauna era împreună cu David, ajutor fiindu-i la împărăție. Pentru că-l pusese mai mare ostașilor lui, acesta au omorât pre Avesalom și pre Avenir și pre Amassa. Deci Solomon, după învățătura tătâne-său, l-au și omorât, măcar că au fost fugit la cornul jartăvnicului, Împăr(ăția) a III-a, cap 19. În vremea lui David, acest Ioav al lui Aronie au fost peste oastea lui Iosafat comendarisie, adecă scriitor celor ce să făcea; iară Sadoc și Aviathar au fost preoți, Nathan au fost proroc, Saronie scriitoriu, adecă canzelarie, Vania, feciorul lui Ioad, peste cetele Zerethi și Ferethi, carii erau păzitori capului împăratului. Zerethi însemnează stricător, iar Ferethi iubiți.

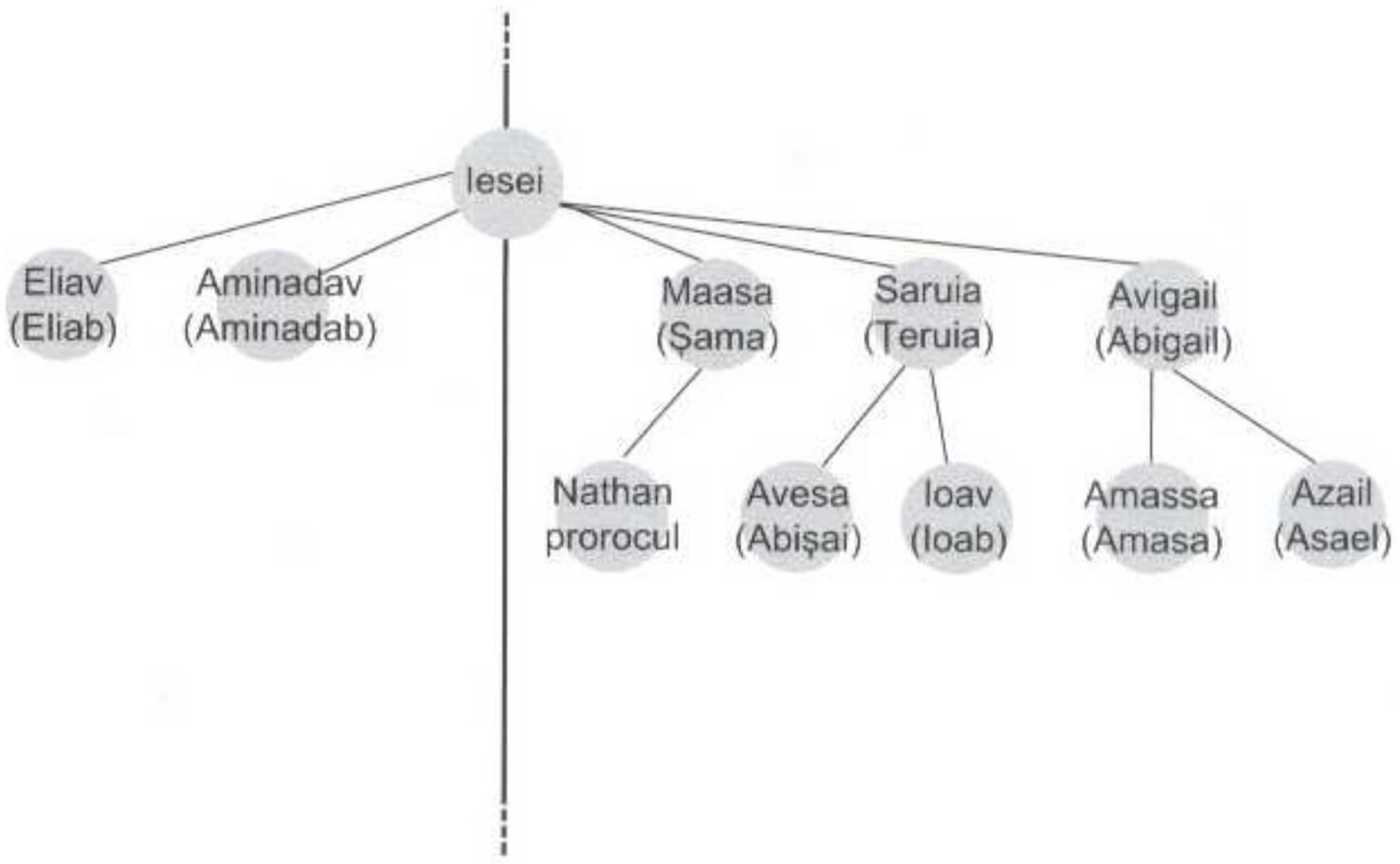

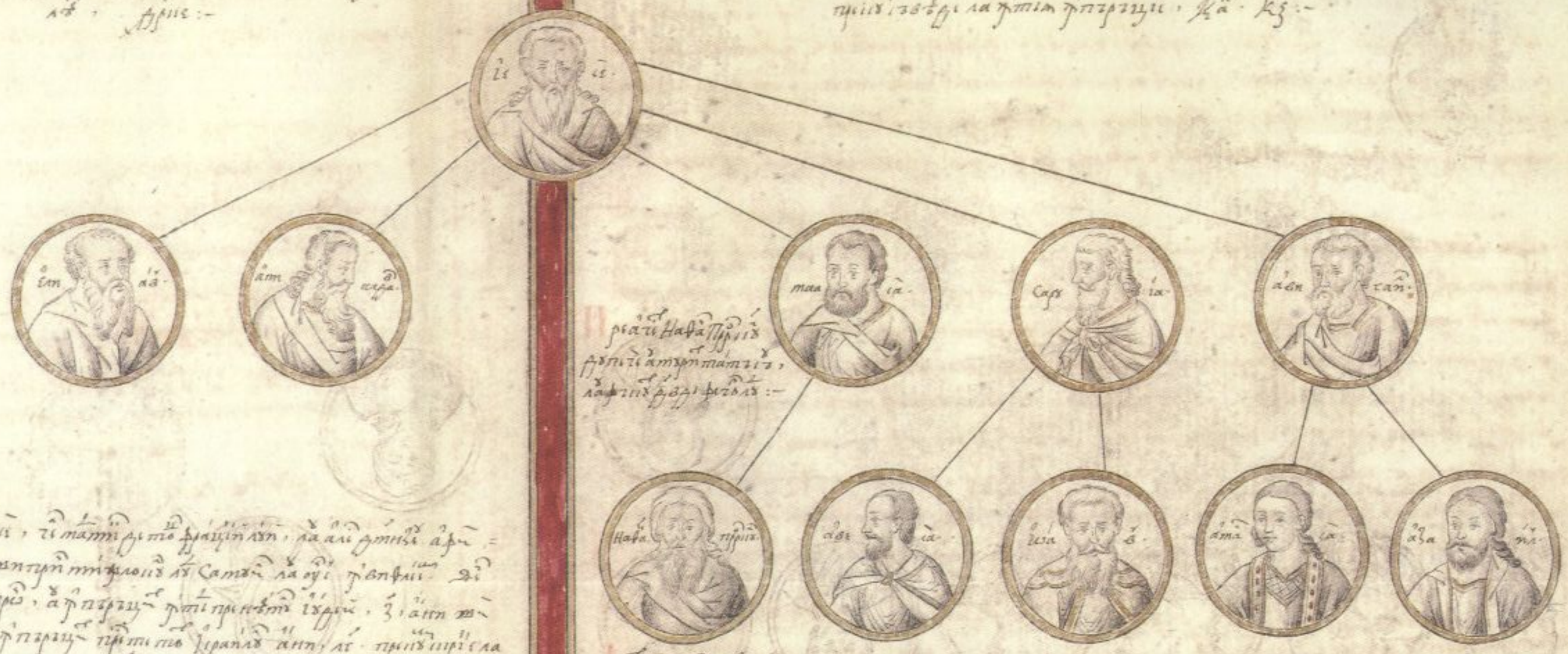

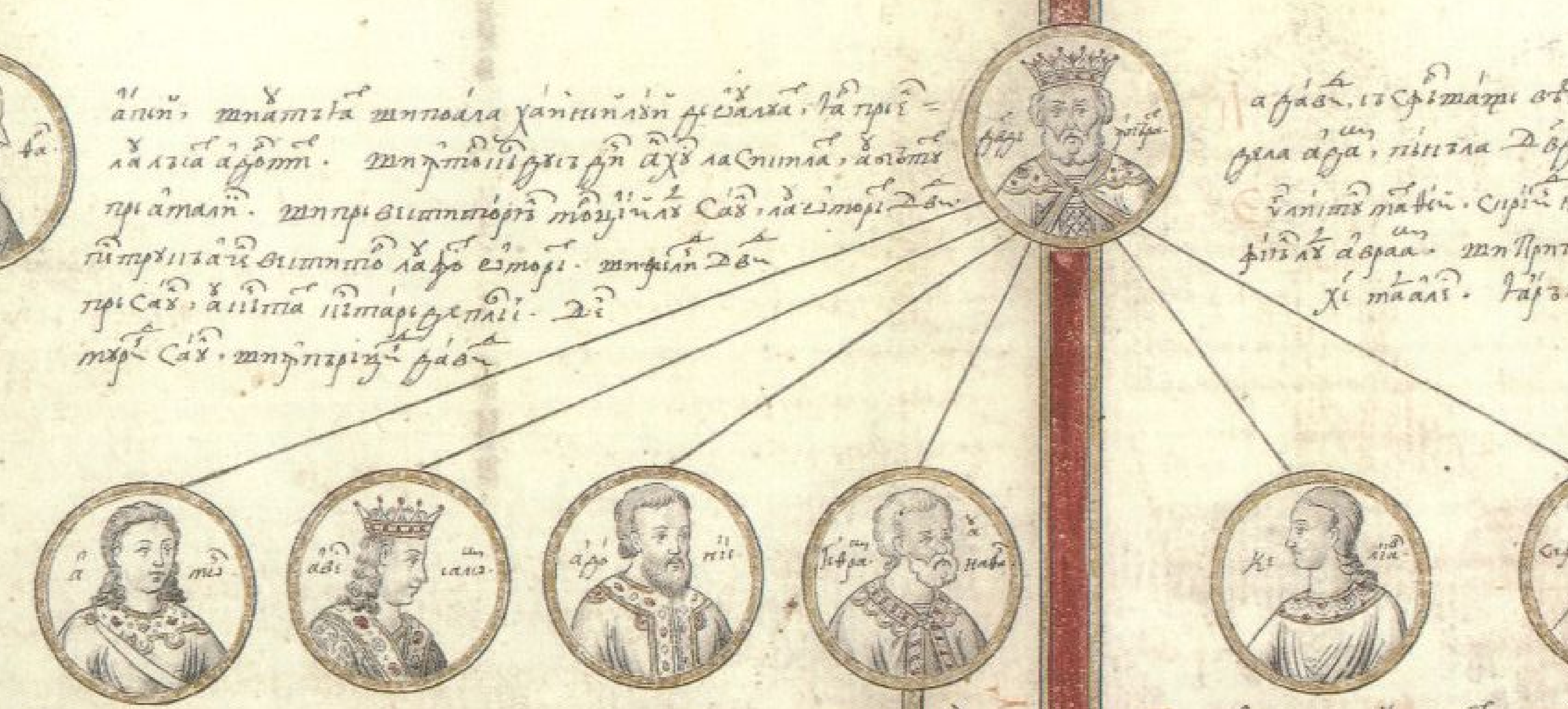

анꙋ, ꙟнлъцѧ ꙟнтоала хананилор деѧлалта, ла при-
ллзиа аролꙋ. ꙟнтрꙋ ꙟнтоарчере ѧ дн алꙋ ла Сихема, а[illegible]
ла ꙟтмалн. ꙟнтрꙋ вениторꙋ моръмнтꙋл Салꙋ, ла ꙟторси Да-
[illegible] вити ... ла(д)о ꙟторси. ꙟнфилн Да-
при Салꙋ, а ... ꙟтари [illegible]. Да
[illegible] Салꙋ. ꙟнтрꙋ [illegible]

[Н]а ꙟаа, ꙟс(кр)итари ... ꙟтрꙋпк, аꙋ анн, ҁв. Кари ꙟтрꙋ [illegible],
дела Адам, пънъла Давид, ... ани, [illegible]:-
[illegible] ... пре Адам ... пре Авраам, ... фиꙋлꙋ Давид,
фиꙋлꙋ Авраам. ... ꙟтрꙋ ... пънъ ла [illegible]
Хи ... пънъ ла Авраам [illegible]:-

Сꙋ ꙟ прѣтꙋ Иродꙋ лꙋ Ꙇраил, ... пре Ꙇсаи [illegible]
ꙟнтꙋ Ꙇрꙋсалимꙋ. ꙟнла Вавилон ... пре Сирии
[illegible] ... Кнѣтꙋ ꙟ Ꙇрꙋсалим, ... [illegible]
[illegible] ... Сіта. [illegible]
[illegible]
[illegible] ... Днпъ ачѣ [illegible]
[illegible]
[illegible]
аилꙋ. Днпъ а[illegible] пре ... Вавилон. [illegible]
мори пре оури [illegible] ... тимпꙋл лꙋ [illegible].
ꙟнтꙋ ... ла Ꙇрꙋсалим, а
ꙟнтра Иродꙋ лꙋ Ꙇраил, ꙟнла ... [illegible]
ꙟнтра[illegible]. Ꙗр ... пре Соломон ꙟтра, [illegible]
[illegible] Стрѣ... лꙋ. [illegible]
[illegible], амин.

[П]ри а[с]тѡ, ла ꙟтори а ... , ꙟнтрꙋ а Сирии а пре [illegible]
Сорѣа, ꙟнтрꙋ ... [illegible]:-
[illegible] ... пре ... амꙋ.
[illegible], а ... Сарꙋ ... пре
[illegible] лꙋ Ꙇсаав. [illegible] Ꙇрꙋсалим [illegible]

[illegible] Нава ... лꙋ Давид. Сата ... [illegible]
[illegible]

[П]ри а[illegible] ... Соломон. [illegible]
[illegible] ... лꙋ [illegible]

[С]оломон ꙟнтрꙋ ... фечорꙋлꙋ Давид. ꙟнтрꙋ ... ꙟнтимиѣ, ... [illegible]
[illegible] ... Сим... ꙟнтимиѣ лꙋ Давид. [illegible]
[illegible] ... Ꙇрꙋсалим ... Ꙗра [illegible]
[illegible] ... ани. [illegible]
[illegible] ... Сава ... [illegible]
[illegible]
[illegible] ... Прѣти ... лꙋ Соломон ꙗра [illegible]
мари ... фечорꙋ лꙋ Ꙇна. Прѣтꙋ ꙗра Садо(к) фечорꙋ лꙋ Нава. Прѣтꙋ ... ꙟнтрꙋ
ꙗра Завꙋ фечорꙋ лꙋ Нава, [illegible]. Ꙇса ꙗра Пропоп... , [illegible]
[illegible]. А[illegible] ꙗра ... [illegible]:-

[illegible] ... Соломон ... пре ... Ꙇ ... [illegible]
а лꙋ Ꙇраил. [illegible]
[illegible] ... Ꙇровоа ... [illegible]
[illegible] Сатанаил ꙟнтрꙋ ... [illegible]
ꙟнтрꙋ..., иа. д.

[illegible] ... Соломон ... [illegible] ... Ровоа. [illegible]
а лꙋ ... Ꙇраил. Салꙋ. Давид. ꙟн Соломон. [illegible]

Dintr-acest Nathan, feciorul lui David, s-au tras fericita fecioara Maria, după ce au trecut multe neamuri, precum să arată aici, pre dunga această verde, care să pogoară până la dânsa.

Pre Amon l-au omorât Avesalom, pentru căci au stricat pre Thamar, soru-sa şi îndată au fugit de cătră faţa lui David.

Acest Avesalom era foarte frumos. Deci omorând pre frate-său Amon şi fugind de cătră faţa tătâne-său, abiia s-au împăcat cu el prin rugăciunea lui Ioav. Şi venind iarăşi în Ierusalim, măcar că să împăcase cu
[85] David, tată-său, iar faţa lui nu o au văzut în 3 ani. Şi pentru aceia, mâniindu-să Avesalom, s-au rădicat a fi împărat şi s-au împreunat şi cu posadnicile tătâne-său, prin sfatul lui Ahitofel. După aceia, pornindu-să tată-său asupra lui, ca să-l omoare şi fugind el printre un stăjăret, s-au spânzurat de perii capului lui de o ramură. Şi lovindu-l Ioav, feciorul lui Aronie, cu 3 săgeţi, au murit. A II-a Împărăţie, cap 16.

La David să sfârşeşte veacul al treilea, având ani 1002, carii împreunându-să cu toţii, de la Adam până la David, sunt ani 4204.

Evanghelistul Mathei, scriind neamurile, au pus mai nainte pre David decât pre Avraam, zicând: „Fiiul lui David, fiiul lui Avraam". Şi pricina iaste aceasta, pentru că la David au fost făgăduinţa întrupării lui Hristos, mai ales. Iara la Avraam au fost făgăduinţa pentru beserică.

Pre acest Adonie l-au omorât Solomon, pentru că cerea de la dânsul pre mumă-sa cea vitregă să şi-o ia muiare, prin rugăciunea Vârsaviei. Împărăţiia a III-a, cap 2.

Solomon împăratul, feciorul lui David, împărăţind în urma tătâne-său, au omorât pre Ioav al lui Aronie şi pre Adonie şi pre Semei, dupe porunca tătâne-său, lui David. Şi luând înţelepciunea de la Dumnezeu, dupe ce au făcut jartvă au zidit beserica în Ierusalim, cu ajutoriul lui Iran în 7 ani şi în 7 luni. Şi în 10 zile ale lui septemvrie au sfinţit beserica. Acesta au priimit pre împărăteasa Sava cu cinste foarte mare, când au venit să-l vază. După aceia ş-au spurcat viaţa cu dragostea muerilor şi cu închinăciunea idolilor, depărtându-se de Dumnezeu. În vremea acestuia împărăţiia jidovilor au petrecut tot cu pace. Preste oastea lui Solomon era mai mare Vania, feciorul lui Iiad. Preot era Sadoc, feciorul lui Nathan. Preste păzitorii împăratului era Zavol, feciorul lui Nathan canzelaris. Iuar era proposit, adecă purtător de grijă jurământului. Avduran era preste dăjdi.

De aicea să încep împăraţii cei ce au împărăţit, în urma lui Solomon, pre cele 10 neamuri ale lui Israil, precum să vede că sunt puşi în dunga această verde, unul după altul pogorându-se, începând de la Ierovoam, cel ce au împărăţit întâi şi pogorând până la Osie, carele, împărăţind mai pre urmă, l-au luat rob Salmanasar, împăratul Asiriilor, împreună cu acele 10 neamuri, precum scrie la a III-a Împărăţie, cap 9.

Iară pre dunga aceasta roşie, din mijloc, sunt împăraţii Iudei, carii au împărăţit în urma lui Solomon, pre cele 2 neamuri, dintru carii, la început, au fost Rovoam. Pentru că numai 3 împăraţi aleşi au fost preste tot neamul lui Israil: Saul, David şi Solomon. Împotriva împăraţilor sunt puşi şi prorocii carii au fost în vremile lor. [85]

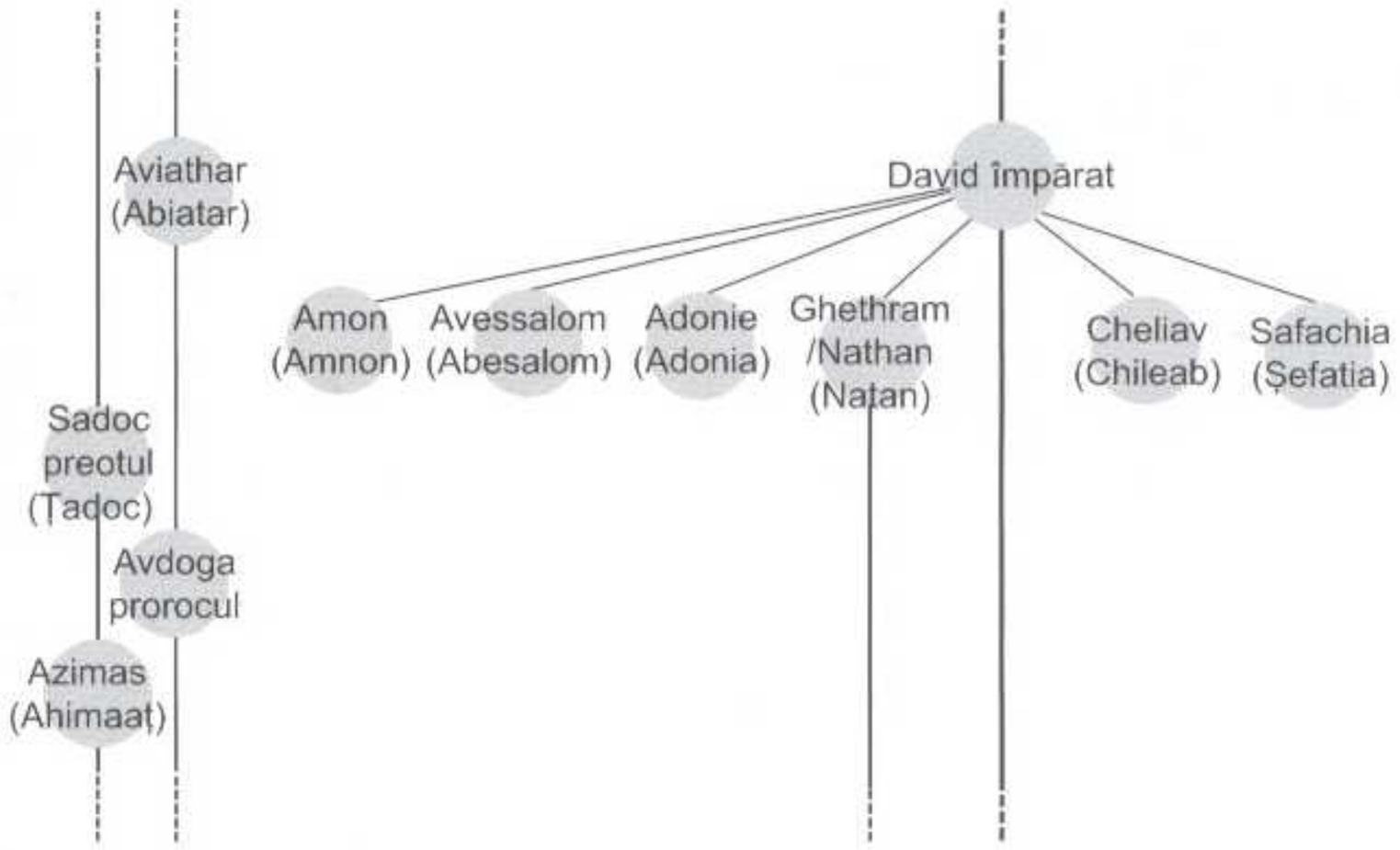

Acest Rovoam, feciorul lui Solomon, hulind sfatul celor bătrâni și înțelepți și priimind sfatul celor tineri și cu răspunsurile lui cele trufașă și necuvioase, au turburat norodul lui Israil și s-au împărțit împărăția lui Israil în doao părți, numindu-să o parte împărăția ludei, întru care au fost 2 neamuri și neamul cel leviticesc - pre care neamuri au împărățit el, în urma tătâne-său - și altă parte numindu-să împărăția lui Israil, întru care era cele 10 neamuri. După aceia, Rovoam, pentru mulțimea păcatelor lui, s-au biruit de Susachim, împăratul Eghipetului, carele au venit asupra lui. Și într-atâta scădere au ajuns, cât, în loc de paveze de aur ș-au făcut paveze de fier, precum scrie la a III-a Împărăție, cap 12, 13, 14.

Tâlcuiala împărățiilor zice cum că pentru păcatul lui Solomon și al lui Rovoam au mutat Dumnezeu împărăția a celor 10 neamuri, la ruda lui Saul către Ierovoam, feciorul lui Naval, care Naval era fecior lui Era, fratele lui Chis, tatăl lui Saul.

Acest Avia, la 18 ani ai împărăției lui Ierovoam, au început a împărăți preste Iuda. Acesta au făcut vicleșug înaintea lui Dumnezeu și în toată vremea vieții lui să bătea cu Ierovoam. Iar mai pre urmă ș-au împreunat taberile, amândoi, în muntele amoreilor. Și acolo au perit Avia în războiu. A III-a Împărăție, cap 15.

În stâlpul cest din mijloc s-au pus nepotrivirile și neasămănările numărului anilor ludei și anilor lui Israil, care nepotriviri sunt pentru neasămânarea cuvintelor proorocești și ale istoriilor din care s-au adunat Cartea Împărățiilor. Însă, după neasămânarea cuvintelor, s-au întâmplat a pune unii altă începere și alții alta, începutului anilor împăraților ludei și al împăraților lui Israil, după moartea lui Solomon.

Acest Ierovoam au fost slugă lui Solomon. Și fugind din Ierusalim, de frica lui Solomon, l-au întâmpinat Ahia Siloniteanul pre cale și rumpând Ahia 10 rumpturi dintru haina lui, le-au dat lui Ierovoam însemnând cu darea acelor 10 rumpturi cum că va să împărățească Ierovoam pe cele 10 neamuri ale lui Israil, precum scrie la a treia Împărăție, cap 11. Iară după ce au murit Solomon, fu ales împărat de cele 10 neamuri. Și luând puteria împărăției, îndată ș-au arătat răutatea; pentru că făcând doi viței vărsați, i-au pus la Dan și la Vethil, de să închina lor, făcându-le și jărtvă. Și certându-l Adon prorocul i-au secat mâna și s-au surpat și jărtăvnicul. Iară el de răutățile lui tot nu s-au lăsat. După aceia, trimițând Ierovoam pre muiarea lui către Ahia Siloniteanul, ca să le prorocească pentru fiiul lor, de să va tămădui de boala lui, le-au răspuns Ahia cum că nu să va tămădui. Și, auzind Ierovoam această veste rea, au murit. Și măcar că el s-au închinat idolilor, iar pre Israil n-au putut să-l plece ca să se închine lor. A III-a Împărăție, cap 13, 14.

Pre Avdon prorocul l-au omorât un leu, pentru căci, călcând porunca lui Dumnezeu, s-au ospătat cu prorocul cel mincinos.

Navat, jefuind Tevethonul, cetatea filistiimilor, fu omorât de Vaasa. Împărăția III-a, cap 15.

Acest Vaasa fu certat de prorocul Iu, pentru căci au zidit pre Rama împotriva lui Asa împăratului ludei. Și nebăgând în seamă certarea lui Iu, fu omorât de Venadav, împăratul asiriilor. Împărăția a treia, cap 15.

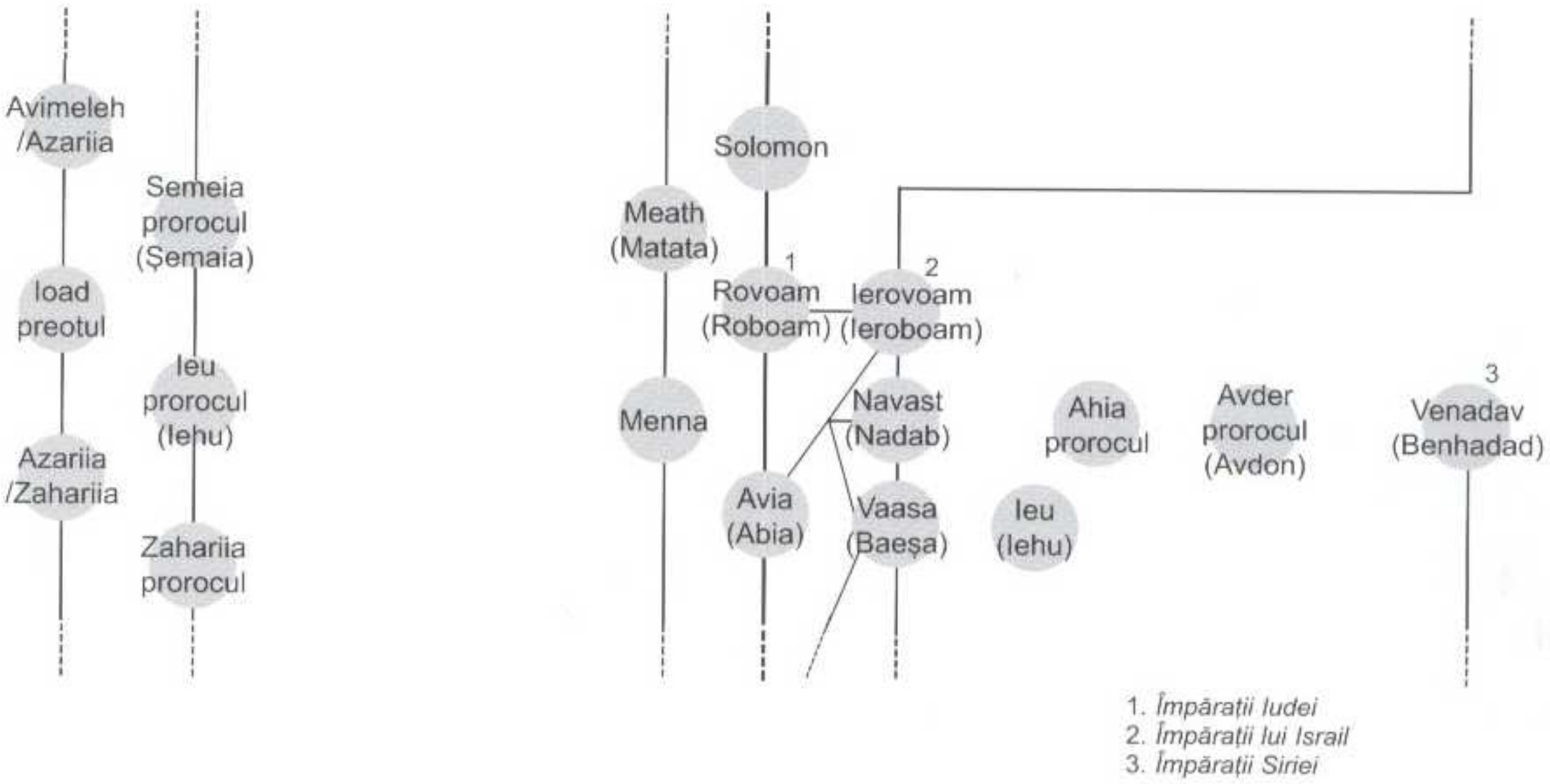

И Іеровоамъ [illegible] Соломонъ · [illegible] Ізраил [illegible] Соломонъ ·
[illegible] Ахіа Силомлянинъ [illegible] · [illegible] Ахіа · і · [illegible]
Хананѣи · [illegible] Іеровоамъ · [illegible] · і · [illegible]
[illegible] Іеровоамъ [illegible] · і · [illegible] Ізраил · [illegible]
[illegible] · [illegible] · [illegible] Соломонъ · [illegible]
і · [illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible] · [illegible]
[illegible] · [illegible] · [illegible]
[illegible] Іеровоамъ [illegible] Ахіа Силомлянинъ [illegible]

[illegible]

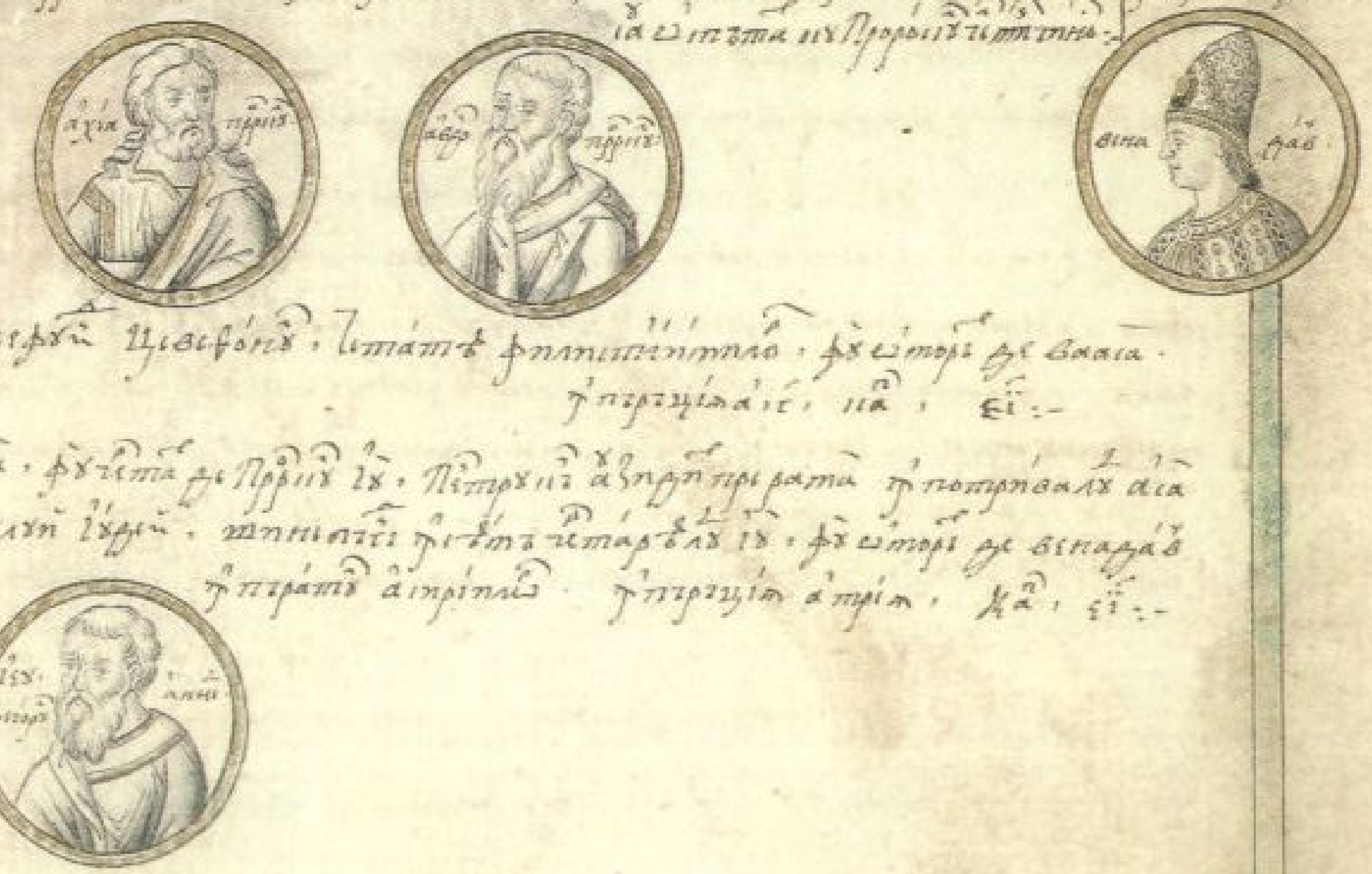

Acest Assa au zidit doao cetăţi, pre Gavaon şi pre Masifa, cu lemnele şi cu pietrile care au fost adunat Vaasa, împăratul lui Israil, ca să zideascâ pre Rama. Şi, îmbătrânind Assa, au murit de dureria picioarelor. A III-a Împărăţie, cap 15. În vremea acestuia au început a proroci Naum, Amos şi Ioil, prorocii.

Acest Iosafat, plecând vrăjmaşii lui în pământul Iudei, au fugit în beserică. Şi văzându-l Oziil prorocul i-au dat mângâiare şi îndrăznire zicând: „O, Israile, nu te teme". Acesta au numit locul dreptăţii lui Israil, Valea Blagosloveniei. A III-a Împărăţie, cap 16. În vremea acestuia au început a proroci Ilie şi Mihea.

Acest Ioaram ş-au luat muiare din fetele lui Ahav lezavelii. Acesta, biruind pre Edom şi omorând pre 6 fraţi ai lui la Hema au murit şi el de boala pântecului, făcând în viaţa lui răul înaintea lui Dumnezeu. În vremea acestuia au asuprit arapii şi viianii pre Iudea şi au luat pre muerile lui Ioaram, iar pre feciorii lui i-au omorât, afară din Ohozia. A II-a Paralipomena, cap 21. În vremea acestuia au început a proroci Elisei.

Evanghelistul Mathei, la povestirea lui, lasă neamurile de la acest Ioaram până la al patrulea neam, adecă până la Ohozie, pentru fata Iezavelii.

Acest Ohozie s-au omorât în Ramoth al Galaadei, împreună cu ginere-său, Ioram, împăratul lui Israil, fiind într-ajutor lui Ioram, când s-au dus să-l ungă prorocul Iu împărat peste Israil. Împărăţiia a IV-a, cap 9. În vremea acestuia s-au răpit prorocul Ilie în Raiu.

Acest Illa, fiind beat, fu omorât de Zamvri. A III-a Împărăţie, cap 16.

Acest Zamvri, mai nainte cu 3 ani până a împărăţi singur, s-au certat cu Thamni, iar apoi, puindu-să împărat, au zidit Samariia. A III-a Împărăţie, cap 16.

În vremea lui Ahaav s-au zidit Ierihonul de Athiil. Acesta au închis în temniţă pre Mihea prorocul, pentru căci îl certa de relele care făcea. Acesta au omorât pre Navuthe, pentru ca să-i ia viia. Drept aceia l-au certat Ilie prorocul şi să smeri Ahaav pentru sfătuirea Sedechiei cea mincinoasă. După aceia, vrând el să jefuiască pre Ramoth cetatea, îl opriia Mihea. Şi neascultând Ahaav au mers în războiu şi au perit acolo. Acesta au avut muiare pre Iezavel cea fărdelege. A III-a Împărăţie, cap 16.

Ilie prorocul au fost pe vremea lui Ahaav. Acesta a oprit de n-au ploat în 3 ani şi 6 luni şi s-au făcut foamete mare peste tot pământul. Iar pre el l-au trimis Dumnezeu în Sarepta la o muiare văduvă, de l-au hrănit, căriia, mai pre urmă, i-au înviiat şi feciorul. Acesta au omorât 450 de proroci ai lui Vaal. Şi de frica Iezavelii, muerii lui Ahaav, fugind în pustie, i-au adus îngerul azimă şi urcior cu apă. Iară, după ce au ajuns 40 de zile, s-au suit în muntele Horiv şi acolo au luat poruncă de la Dumnezeu să ungă pre Azail împărat Siriei şi pre fiiu-său împărat lui Israil şi pre Elisei proroc în locul lui. Iară după aceia s-au răpit în Raiu, lăsându-ş cojocul lui, lui Elisei, pentru cererea lui. A III-a Împărăţie, cap 17, 18.

Azail puind o haină udă peste obrazul lui Vernadav împăratul asiriilor fiind bolnav l-au înăduşit pre el şi murind Vernadav au împărăţit Azail în locul lui.

Acest Ohozie, fiind bolnav, au trimis pre slugile lui la Vaal Musca, dumnezeul Acaron, ca să întrebe de să vă tămădui de boala aceia. Şi ducându-să slugile au eşit Ilie prorocul înaintea lor prin porunca lui Dumnezeu, de i-au întors îndărăt la împăratul ca să-i zică că de vreme ce n-au vrut să întrebe pre Dumnezeu cel adevărat, ci pre Vaal Musca, să ştie cu adevărat că nu să va tămădui. Şi întorcându-să solii şi vestind acestia către Ohozie s-au turburat foarte şi au trimis un căpitan cu 50 de ostaşi ai lui, să aducă pre Ilie din munte. Şi mergând căpitanul până în poalele muntelui s-au pogorât foc din ceriu, prin porunca lui Ilie şi au ars pre căpitan cu toţi oamenii lui. Şi auzind Ohozie au trimis alt căpitan, iar cu atâţea oameni şi au petrecut şi acela ca şi cel dintâi. Şi au trimis Ohozia alt căpitan, al treilea. Şi mergând acela au grăit către Ilie cuvinte blânde. Şi s-au pogorât Ilie, împreună cu dânsul la împăratul. Şi au prorocit împăratului Ohoziei de faţă, că nu să va scula; şi aşa, după cuvântul lui Ilie, au murit. A IV-a Împărăţie, cap 1. [89]

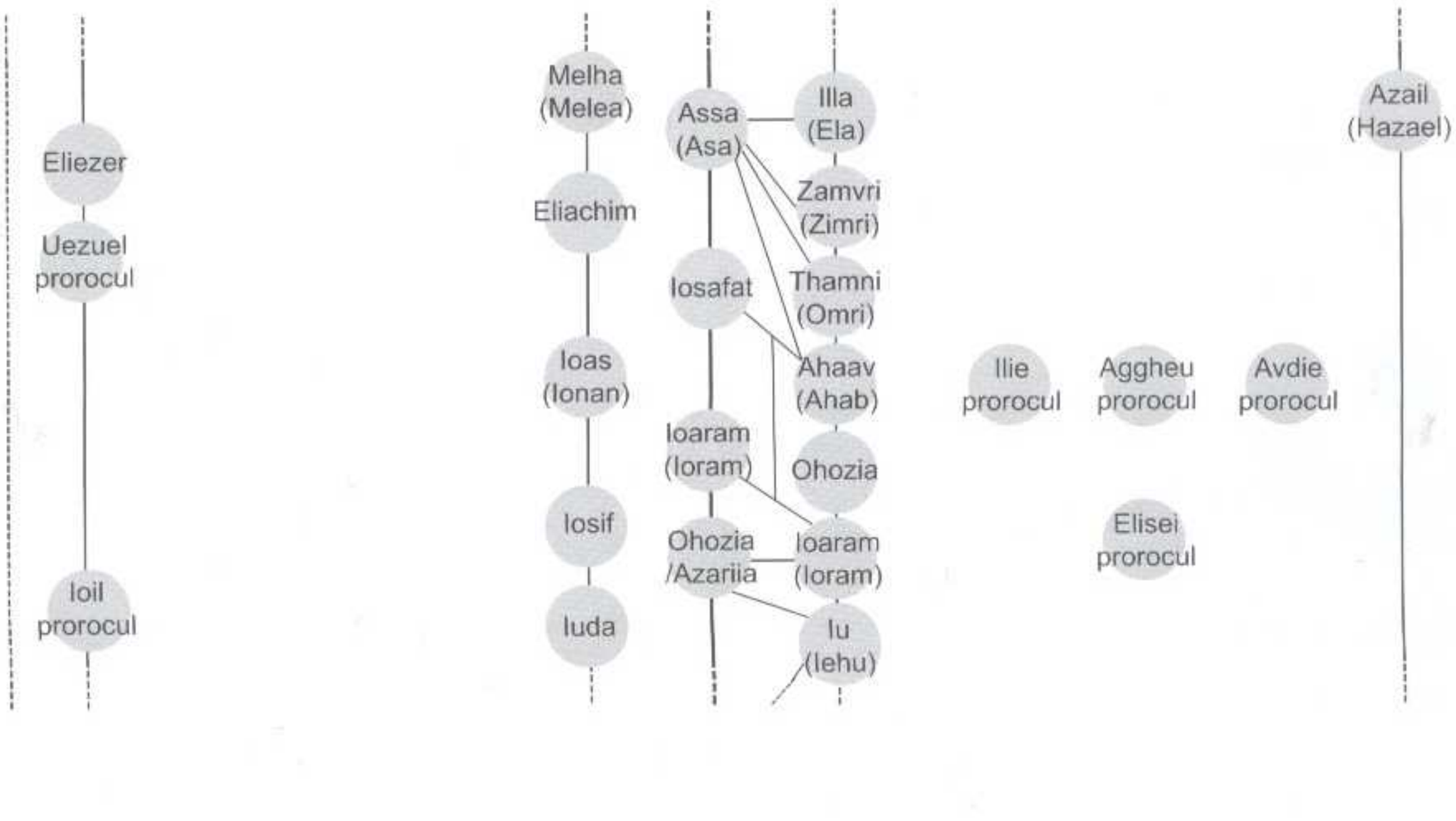

Gotholia, muma lui Ohozie, după ce au murit fiiu-său, au omorât toată sămânța împărătească, afară numai din Ioas, fiind copil mic, pre carele l-au ascuns Iosavee, muiarea lui Ioad preotul, fata lui Ioram și l-au hrănit 6 ani. Iară după acei 6 ani au uns Ioad preotul pre Ioas a fi împărat, în beserică, înaintea norodului. Și văzând acestia Gotholia au început a striga în beserică: „Vicleșug, vicleșug". Și scoțând Ioad pre ia din beserică o au omorât făr'de cinste. Și au împărățit aceasta ani 6. A IV-a Împărăție, cap 11.

Ioas, feciorul lui Ohozie, bine făcut înaintea lui Dumnezeu, în câtă vreme l-au învățat Iodae, iar după aceia s-au întors la răutăți, pohtind ca să i se dea cinste ca lui Dumnezeu. În vremea acestuia au murit Elisei prorocul. Acesta au făcut vistierie, pentru ca, adunându-se bani, să dreagă părțile cele sfărâmate ale besericii. Iar mai pre urmă, pentru mândriia lui cea necuvioasă, l-au ucis slugile lui, cu pietri și pre el și pre feciorul lui, scăpând din feciorii lui numai Amasia. Împărățiia a IV-a, cap 12.

Acest Amasia, după ce au omorât pre cei ce au ucis pe tată-său, biruindu-să în războiu de Ioas, feciorul lui Ioahaz, împăratul lui Israil, fu prins de dânsul. Și, surpând Ioas zidurile Ierusalimului, au luat de la Amasia toate uneltele casei lui Dumnezeu; iar pre Amasia nu l-au omorât, pentru pilda care au zis Amasie. Împărățiia a IV-a, cap 14.

Acest Azariia bine făcu înaintea lui Dumnezeu, iar pentru căci au luat preoțiia supt biruința lui, au bubat și au căzut și un munte preste grădinile lui, de le-au împresurat. Împărățiia a IV-a, cap 15. În vremea
[91] biruinții acestuia, au început a proroci Isaia și Osie, Ioil și Avdia, precum zic unii. Pre vremea aceasta s-au rânduit de elini numărul anilor, care să chiamă Olimbias.

Acest Iu, după ce au omorât pre Ioram și pre Ohozia și pre Ahaav, l-au uns Elisei copilul a fi împărat. După aceia au omorât și pre Iezavel cea fărdelege, surpându-o din ferestrile palatului. Și au tăiat și capetele feciorilor lui Ahaav, prin samarineni. Acesta au omorât și pre 40 de frați ai Ohoziei, împăratului Iudei, pentru răutatea fratelui lor, Ohoziei. Și blagoslovind pre el preotul Venadav au omorit și pe prorocii lui Vaal, în Samaria și răsturnându-le capiștea, o au făcut staul de gunoiu. Și luând Iu răspuns de la Dumnezeu, cum că vor împărăți feciorii lui până la al patrulea neam, au murit și s-au îngropat în Samaria, împărățind în locul lui fiiu-său. A IV-a Împărăție, cap 12.

Acest Ioahaz au început a împărăți preste Israil la 13 ani ai împărăției lui Ioas. Acesta au făcut, înaintea lui Dumnezeu, vicleșug, urmând căilor lui Ierovoam. Drept aceia l-au dus Dumnezeu la războiu cu Azail și cu Venadav, feciorii lui și au perit toți ostașii lui Ioahaz. Iar el strigând către Dumnezeu au scăpat. A IV-a Împărăție, cap 13.

Iona prorocul era fecior unii văduve din Sarepta (la care au fost Ilie în vremea foametii). Pre acesta l-au înghițit chitul, fugind de către fața lui Dumnezeu și după trei zile l-au scos iarăș la țărmurile mării. Și după porunca lui Dumnezeu, ducându-să la Ninevi, au propoveduit cum că până în 3 zile să va prăpădi cetatea. Și, căindu-să ninevitenii, i-au ertat Dumnezeu. Iar Iona să rușina a fi în pământul lui, pentru căci au eșit mincinoasă propoveduirea lui de Ninevi.

Ioas, feciorul lui Ioahaz, s-au dus să vază pre Eliseei, fiind bolnav. Și, poruncindu-i Elisei, au tras o săgeată, cu arcul, prin fereastra de spre răsărit; și de 3 ori au dat în pământ cu arcul, însămnând cu acestea cum că va birui pre Amasia, împăratul Iudei. Și bătându-să cu el l-au biruit. Și, luând Ierusalimul, au surpat zidurile cetății și au luat toată averea besericii. A IV-a Împărăție, cap 13.

Pre Zaharia acesta l-au omorât Selum si au împărățit, în locul lui, el. A IV-a Împărăție, cap 15.

Pre acest Raason, împăratul Siriei, l-au omorât Teglafalasar și au luat sfârșit împărățiia Siriilor, mutându-se la împărățiia Asiriilor, întru care au împărățit întâi Ful. A IV-a Împărăție, cap 16.

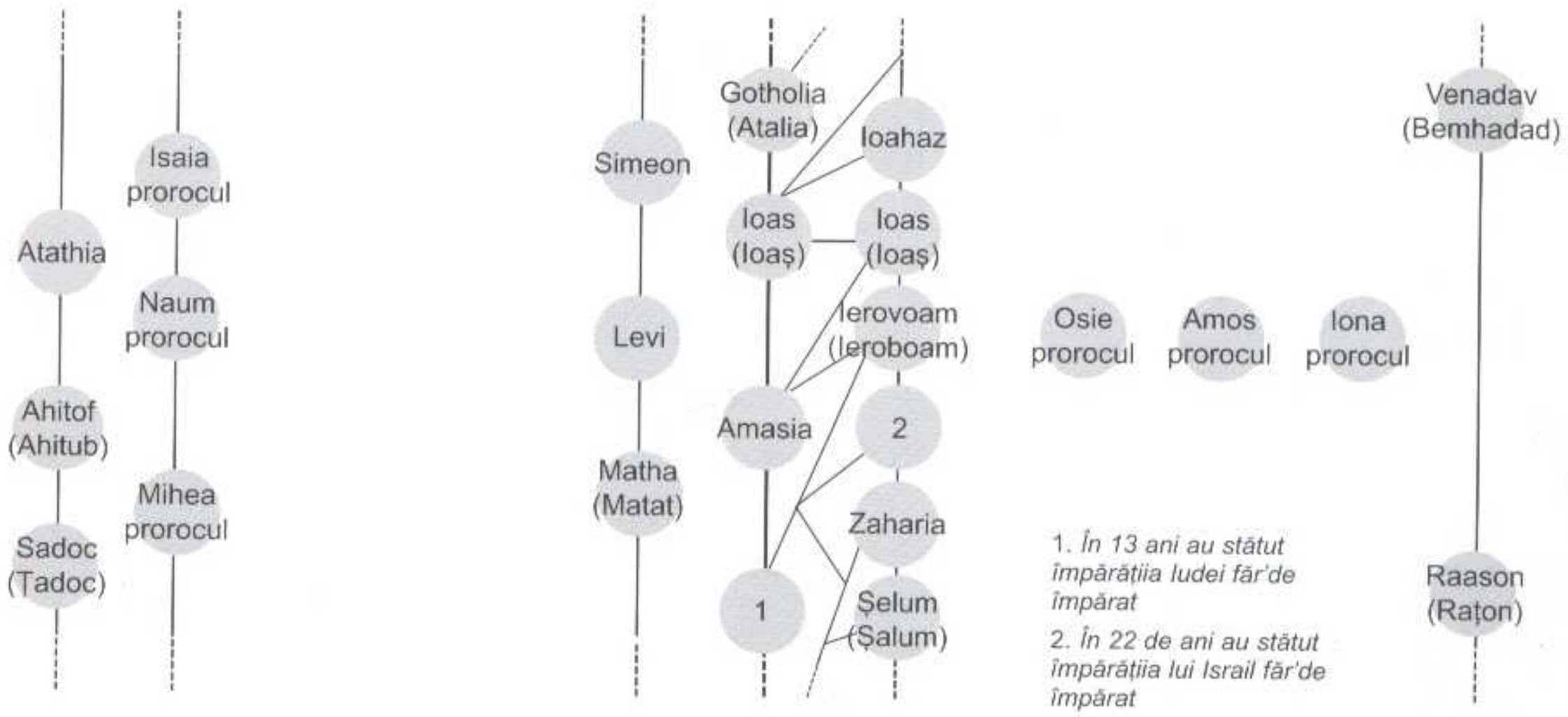

ιη εἰπε· ἰεσ· τὴν ἀδρια· πριιξ ἐπ αμιιξ· Προ
φρτκ ἀτατα Σαμιδρ ρι Ελλην ηπτρδαιτλδ·
παρ ιαιιατ ελληδια :—

Ιτ ἰεσαβ· ἀζηρπρδατα καιτ ἀρπιιξ· ἔαρξ εωτπειιτ
λαπτειιν βρπαια· ἔαρξφηρδαιν εωτπειι βδατα ιδ ἰεσαβ· λα
ψπιιρ ζπ Μωτ Τωτιν· ἀβ· ρπδ: κᾶ· εἰ· ρδβτκ ἀτειλα
ἀδιιξ ἰιαια τραδπτ μιιξ τν ψιιιξ ρπᾶ· ιν Ηαξ ρτηε
ζπτ ιωπτηια ἀρτιιτ ἀτηρτ· Προφρτκ ἀτατα ἀ
ητιιξ ρεπν· λᾶ· ζυτ :—

Ιτ ἰεσαβ· ἀζηρπρδατα καιτ ἀρπιιξ· ἔαρξ εωτπειιτ
λαπτειιν βρπαια· ἔαρξφηρδαιν εωτπειι βδατα ιδ ἰεσαβ· λα
ψπιιρ ζπ Μωτ Τωτιν· ἀβ· ρπδ: κᾶ· εἰ· ρδβτκ ἀτειλα
ἀδιιξ ἰιαια τραδπτ μιιξ τν ψιιιξ ρπᾶ· ιν Ηαξ ρτηε
ζπτ ιωπτηια ἀρτιιτ ἀτηρτ· Προφρτκ ἀτατα ἀ
ητιιξ ρεπν· λᾶ· ζυτ :—

Ιτ ἰεσαβ· ἀβδ ἰαιιξ ωπιιιν ρτιαπτκ ιδ Δπιξι· ωπα
πριιξ τριβιιξ τηβδιιξ ἔωτωιιν ιιβτκ ρ ωπιιιν
ωπτιπτριιξ ηαβδ ιταιιπτι Ϲβατν Νιαιν τηβιιαδ
ωπτιβτδρ Ϲτν δελαρτπιξ πριιξ ν ρδτιιᾶ Νιαια
χᾶ· ρῑ· ἰπαιιξ τριβτπιξ· ωπτιπᾶ ιτιβτβτ ια
Τιτλαβαια· ωπλαβτπιξιν ἀ ϲυπλιιξ· Ϲατρτιᾶ ρε
ραιν· ωπδε βαιιξ· ωπᾶτριτηβ πορδαια ηϲιπτιν ωατ·
ἀδ· τηαιπτιαπε· κᾶ· ιιν· ρδβτκ ἀτιιτα ἀδιιξ Νιαια
ανδεηιιν βαϐιλιωηιλν· Προφρτκ ἀτατα Σαμτπρεμα:—
λᾶ· ζυτ :—

Ιτ ρτατ ϲαλ· λαεπορ Μαπαν· τηαρπτρτιν ἐ ρλοιιδ λδ:— ἀβ· ρπδ: πα· εἰ·
Ιτ ἀπδ τριιξ· ἀιπχπαπαπτ λδ ἰεσδα τωπιιξ βαχβιλα· ἰ· ηϲπτ· ρπτ
ἀτδν· βχ επορ ρι ἀπατια πριεπτ λδ βαβν· ατπιβχτρανι ριξιι πρ
ατπας :—

Ιτ πανατν· πετι βδα ρτιρατκ ἀιπριπλο ἀ ϲπραλιν· χαρᾶ
εωτις ρτπαλαβν ρι ἀιιξ· παιτηξ οιπτατιτ· ζπρ ιιξ Σαρις πν
ρτραχτο· πηαλχ βδα ἀιιτκ βδα Μανᾶν· Σαρτοι ρζρι
πτπα Ϲπτωτ ρτπεπτκ λ πανᾶν :— ἀβ· ρπδ: κᾶ· εἰ·

Ιτ ρτατ βαιιτα· λα εωτορ βαιιξ ωνωρδ ε ζπτπλολδ ρ Ϲαπαρῑν·
πηα ρτπεπτκ ἐ ρλοιιδ λδν :— ἀβ· ρτπεπτκ· κᾶ· εἰ·

Φχιιξ· ηα Ϲπτωτ ρ ποτρπαχ λδ Μϲλαβαλαια· ηαϲπχρολ· ἐιιι·ε
τδν ρδαϲ ηϲπτρ· ρι ρνδν· πτπρ βᾶβ· πτπρ ηχτωτπαπτ· ἐ ρν
ηϲπτ λ πανᾶν· πηρν βαοχιϲ πηρν Ηϲβαν· ηαλα ρτπιλᾶτπχπτ
ρν ατδν ἀ ιιδπιιιν ρτιριιχια τλο· ἰ· ηϲπτρ· ἐ· ατπ: ρπδ·ᾶ· ρ
ηᾶ· εἰ·

Ιτ ἰεσαβ· ἀβδ ἰαιιξ ωπιιιν ρτιαπτκ ιδ Δπιξι· ωπα
πριιξ τριβιιξ τηβδιιξ ἔωτωιιν ιιβτκ ρ ωπιιιν
ωπτιπτριιξ ηαβδ ιταιιπτι Ϲβατν Νιαιν τηβιιαδ
ωπτιβτδρ Ϲτν δελαρτπιξ πριιξ ν ρδτιιᾶ Νιαια
χᾶ· ρῑ· ἰπαιιξ τριβτπιξ· ωπτιπᾶ ιτιβτβτ ια
Τιτλαβαια· ωπλαβτπιξιν ἀ ϲυπλιιξ· Ϲατρτιᾶ ρε
ραιν· ωπδε βαιιξ· ωπᾶτριτηβ πορδαια ηϲιπτιν ωατ·
ἀδ· τηαιπτιαπε· κᾶ· ιιν· ρδβτκ ἀτιιτα ἀδιιξ Νιαια
ανδεηιιν βαϐιλιωηιλν· Προφρτκ ἀτατα Σαμτπρεμα:—
λᾶ· ζυτ :—

Ιτ ρτατ βαιιτα· λα εωτορ βαιιξ ωνωρδ ε ζπτπλολδ ρ Ϲαπαρῑν·
πηα ρτπεπτκ ἐ ρλοιιδ λδν :— ἀβ· ρτπεπτκ· κᾶ· εἰ·

Φχιιξ· ηα Ϲπτωτ ρ ποτρπαχ λδ Μϲλαβαλαια· ηαϲπχρολ· ἐιιι·ε
τδν ρδαϲ ηϲπτρ· ρι ρνδν· πτπρ βᾶβ· πτπρ ηχτωτπαπτ· ἐ ρν
ηϲπτ λ πανᾶν· πηρν βαοχιϲ πηρν Ηϲβαν· ηαλα ρτπιλᾶτπχπτ
ρν ατδν ἀ ιιδπιιιν ρτιριιχια τλο· ἰ· ηϲπτρ· ἐ· ατπ: ρπδ·ᾶ· ρ
ηᾶ· εἰ·

Ιτ ρτατ ϲαλ· λαεπορ Μαπαν· τηαρπτρτιν ἐ ρλοιιδ λδ:— ἀβ· ρπδ: πα· εἰ·
Ιτ ἀπδ τριιξ· ἀιπχπαπαπτ λδ ἰεσδα τωπιιξ βαχβιλα· ἰ· ηϲπτ· ρπτ
ἀτδν· βχ επορ ρι ἀπατια πριεπτ λδ βαβν· ατπιβχτρανι ριξιι πρ
ατπας :—

Ιτ πανατν· πετι βδα ρτιρατκ ἀιπριπλο ἀ ϲπραλιν· χαρᾶ
εωτις ρτπαλαβν ρι ἀιιξ· παιτηξ οιπτατιτ· ζπρ ιιξ Σαρις πν
ρτραχτο· πηαλχ βδα ἀιιτκ βδα Μανᾶν· Σαρτοι ρζρι
πτπα Ϲπτωτ ρτπεπτκ λ πανᾶν :— ἀβ· ρπδ: κᾶ· εἰ·

Ιτ ρτατ βαιιτα· λα εωτορ βαιιξ ωνωρδ ε ζπτπλολδ ρ Ϲαπαρῑν·
πηα ρτπεπτκ ἐ ρλοιιδ λδν :— ἀβ· ρτπεπτκ· κᾶ· εἰ·

Φχιιξ· ηα Ϲπτωτ ρ ποτρπαχ λδ Μϲλαβαλαια· ηαϲπχρολ· ἐιιι·ε
τδν ρδαϲ ηϲπτρ· ρι ρνδν· πτπρ βᾶβ· πτπρ ηχτωτπαπτ· ἐ ρν
ηϲπτ λ πανᾶν· πηρν βαοχιϲ πηρν Ηϲβαν· ηαλα ρτπιλᾶτπχπτ
ρν ατδν ἀ ιιδπιιιν ρτιριιχια τλο· ἰ· ηϲπτρ· ἐ· ατπ: ρπδ·ᾶ· ρ
ηᾶ· εἰ·

Acest Ioathan au zidit poarta casei lui Dumnezeu care o numesc latinii Frumoasa, iară jidovii o numesc Poarta lui Ioathan. Iar unii îi zic Turnul Turmei. A IV-a Împărăţie, cap 15. În vremea acestuia au văzut Isaia pre Domnul şezând pre jeţiu înalt; şi Naum împreună cu Mihea au început a proroci. Pre vremea aceasta au născut Romil. Leat 4443.

Ahaz au făcut vicleşug înaintea lui Dumnezeu şi au trecut pre fiiu-său prin focul jărtvelor ce făcea în Venemen. Şi pentru căci n-au vrut să asculte sfatul Isaiei proorocului şi să ceară semn de la Dumnezeu, precum îl învăţa Isaia, cap 14, ci lăsând pre Dumnezeu şi puindu-ş nădejdea la Teglafalasar şi la dumnezeii asiriilor, s-au prădat de Rasin şi de Fachee şi au prăpădit podoaba besericii toată. A II-a Paralipomenă, cap 28. În vremea acestuia au văzut Isaia videniia Vavilonului. Pre vremea aceasta s-au început Roma. Leat 4459.

Pre acest Selum l-au omorât Manaim şi au împărăţit el în locul lui. A IV-a Împărăţie, cap 15.

Acest Amos prorocul au spus mai nainte lui Ierovoam pentru pierzarea celor 10 neamuri. După aceia fu omorât de Amathia, preotul lui Vethil, bătându-i piroane de fier prin tâmple.

Acest Manaim, mergând Fua împăratul asiriilor asupra lui, i-au dat o mie de talanzi de argint, ca să nu-l bântuiască, ci încă-ş să-i fie şi într-ajutor. Şi luând Fua argintul de la Manaim, s-au întors îndărăt şi n-au stătut în pământul lui Manaim. A IV-a Împărăţie, cap 15.

Pre acest Fachesia l-au omorât Fachee, voevodul oştilor lui, în Samariia. Şi au împărăţit el în locul lui. A IV-a Împărăţie, cap 15.

Fachee n-au stătut împotriva lui Teglafalasar, ca să nu robească cele doao neamuri, pre Ruvim şi pre Gad şi pre jumătatea din neamul lui Manasi şi din Zavulon şi din Nefthalim, ca la o jumătate de neam. Drept aceia au contenit împărăţiia celor 10 neamuri, 9 ani. Împărăţiia a IV-a, cap 17.

Acest Osie au fost împărat israiltenilor mai pre urmă decât toţi. Şi au făcut vicleşug înaintea lui Dumnezeu. În zilele acestuia, pre cele 10 neamuri ale lui Israil, ce lăcuia în Samariia, de 3 ori li-au robit Salmanasar, împăratul asiriilor, încât au luat şi pre Osie, împăratul lor, rob. Şi, stricând Samariia, [93]
Salmanasar au mutat pre jidovii din Samariia şi i-au aşezat pre lângă râurile lui Gozan, mai presus de hotarăle midiilor şi a perşilor, aproape de hotarăle Caspiei (însă zice în Istoriia lui Alexandru cum că au închis în locul acela Alexandru doao neamuri spurcate: pre Gog şi pre Magog, ca să nu să spurce tot pământul de ei. Iar Antihrist, Mesiia al jidovilor, îi va scoate de acolo.) Iar în cetăţile Samariei au aşăzat Salmanasar, în locul israilteniilor, asiriiani. Deci asiriianii la începutul aşăzării lor, nu s-au temut de Dumnezeu. Şi drept aceia au trimăs Dumnezeu lei asupra lor de-i omoriia; şi măcar că nu s-au lăsat ei de tot a nu să închina idolilor şi a nu face alte răutăţi, iară încă-ş tot s-au mai temut de Dumnezeu. A IV-a Împărăţie, cap 17.

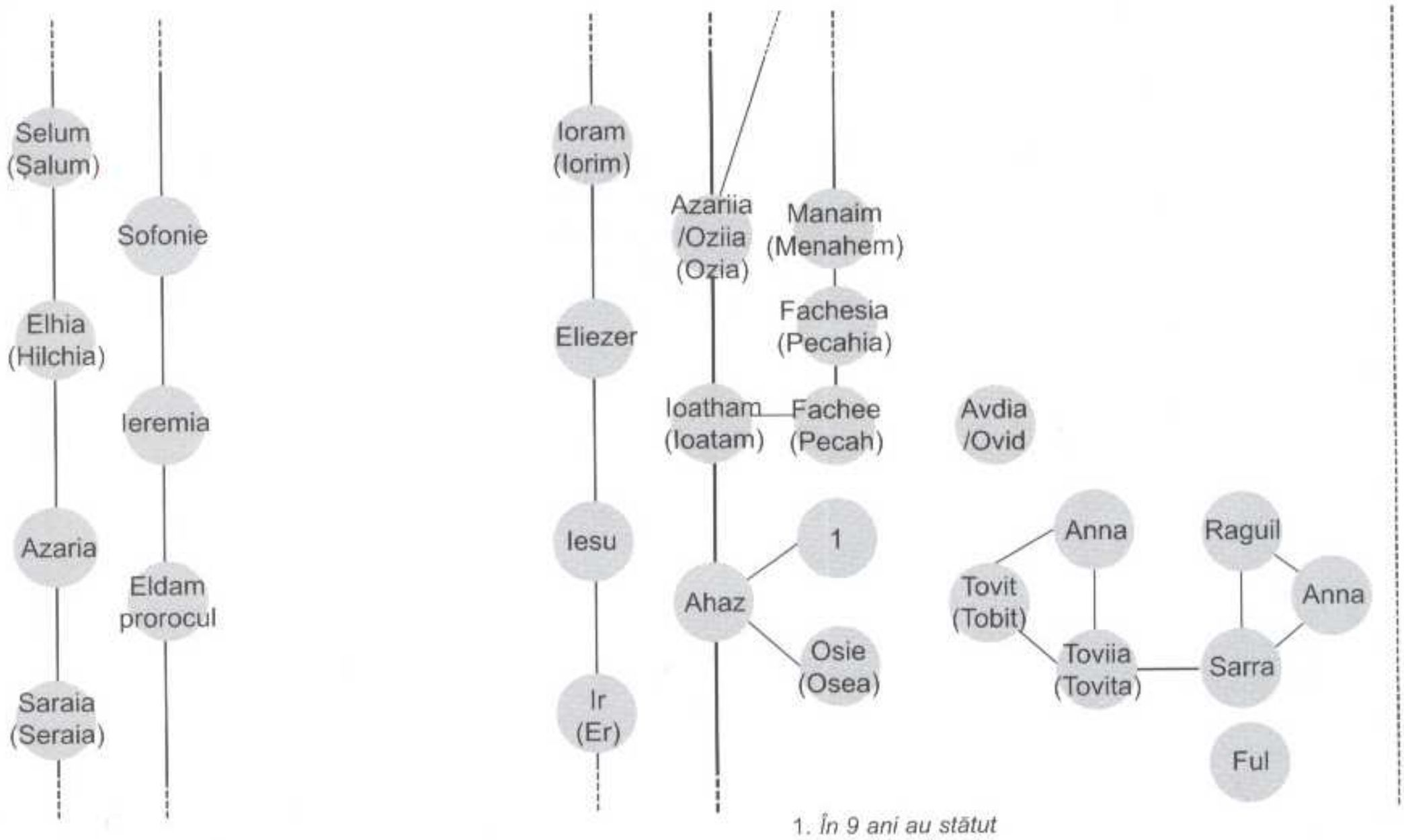

1. *În 9 ani au stătut împărăţia lui Israil făr'de împărat*

Ezechia bine plăcu lui Dumnezeu, pentru căci au urmat părinților lui celor buni. Acesta au surpat toate capiștele idolilor și au pogorât și pe șarpele cel de aramă, care l-au fost înălțat Moisi. Iară apoi auzind ocările și hulele cătră Dumnezeu de la Rapsac, s-au smerit foarte înaintea lui Dumnezeu. Întrebând drept aceia, pe Isaia și cu umilință plecându-ș inima cătră Dumnezeu, i s-au dat semn de bucurie, adecă să nu să teamă de cuvintele cele cu mândrie și necuvioase ale lui Rapsac, voevodul lui Senaherim. Și crezând Ezechia cuvântul Isaiei ș-au arătat Dumnezeu puteria. Că venind Senaherim cu mare laudă și mândrie asupra Ierusalimului, s-au întors cu mare ocară. Acesta, dupe ce au surpat capiștele idolilor, precum am zis, au prăznuit Paștile, după lege, cu multă bucurie. Și, bolnăvindu-se Ezechia mai pre urmă, până lângă moarte și rugându-se lui Dumnezeu să mai lungească viața, i s-au dat semn, prin Isaia, cum că va mai trăi 15 ani. Și sculându-se dupe boală, au cântat cântare zicând: „Eu am zis întru jumătățirea zilelor mele". Deci mărindu-să și trimițând la el Merodac, împăratul Vavilonului, soli, cu daruri, să-l întrebe de semnul carele s-a făcut pre pământ, au arătat lor visteriile besericii lui Dumnezeu. Și, certându-l pentru aceasta Isaia, cu pace au murit. A II-a Paral(ipomena), cap 31 și 32. Leat 4473.

Acest Manasi au făcut vicleșug înaintea lui Dumnezeu și au rușit ulițele Ierusalimului de sângele prorocilor. Iară mai pre urmă, venind la simțirea fărdelegilor lui, cu mari înfricoșări ș-au schimbat viața spre bunătăți. A II-a Paral(ipomena), cap 33. Leat 4544.

Acest Ammon era de 25 de ani când au început a împărăți. Și au făcut și acesta vicleșug înaintea lui Dumnezeu, închinându-se celor ciopliți și sulețelor și celoralalte ce au zidit tată-său. Drept aceia sculându-să slugile lui asupră-i, l-au omorât. Iar norodul au omorât pre toți ceia ce s-au adunat asupra lui și au fost pricină uciderii lui. Și în locul lui au pus împărat pre fiiu-său Iosie. A II-a Paral(ipomena), cap 33.

Ținut-au împărățiia acestor 10 neamuri de la Ierovoam, împăratul lor cel dintâi, carele au plecat pre israilteni să se închine idolilor, până la Osie, împăratul lor cel de pe urmă. Însă de la Ierovoam până la Osie au trecut ani 250.

Cade-să a ști cum că împăratul asiriilor, Ful, au bătut întâi pre cele 10 neamuri ale lui Israil, fiind preste iale împărat Manaim. A doa oară li-au stricat Teglafalasar, fiind împărat preste iale Fachee, feciorul lui Rotelie. A treia oară au robit pre ei Salmanasar, carele au sfărâmat Samariia, fiind iale supt stăpânirea lui Osie. Iară pre Ierusalim întâi l-au bătut Sargon, a doa oară Asaradon, a treia oară Senaherim, în vremea Ezechiei, împărătul Iudei. Însă zic unii cum că aceste nume, ce s-au zis mai sus, să adună toate la Senaherim, carele de multe ori au robit Ierusalimul.

Senaherim, mergând să prade Ierusalimul, în vremea lui Ezechie, au scăpat de mâna lui Dumnezeu cu mare ocară; pentru că puțin era să-ș piarză toată oastea prin înger, pentru hula care au hulit Rapsac, voevodul lui, asupra lui Dumnezeu și asupra Ezechiei. Mâniindu-să, drept aceia, Senaherim au omorât pre mulți din jidovii carii au fost robit Salmanasar mai nainte. Și aflând Senaherim, împăratul, cum că Tovit îngroapă trupurile celor omorâți, i-au luat toată averia și au poruncit să-l și omoară. Înțălegând, drept aceia, Tovit au fugit despuiat în câmpuri, de s-au ascuns. Iar după 40 de zile fu omorât Senaherim de fiii lui. Și să întoarse Tovit și i să dederă toate unialtele câte i-au fost luat Senaherim. Și trecând câtăva vreme, veni îngerul Rafail de luo pre Toviia, feciorul lui Tovit și s-au dus la Raguil de ș-au dat fata după el, gonind întâi pre dracul, carele omoria pe bărbații ce o luase mai nainte să-i fie muiare, pre carii, după împreunarea lor, i-au dus sănătoși la Tovit. Și tămăduind cu hiiare de pește pre Tovit de orbiciunea ce avea, li-au spus cum că iaste îngerul Rafail. Și s-au dus de la ei, precum scrie în cartea lui Tovit.

Merodac, împăratul Vavilonului și cu împăratul midiilor, să despărțiră de singură țiitoarea împărățiia asiriilor, adică de Asaradon, pentru că, mai nainte, era aceste doao împărății, care au zis, supuse împărăției Asiriilor. [94]

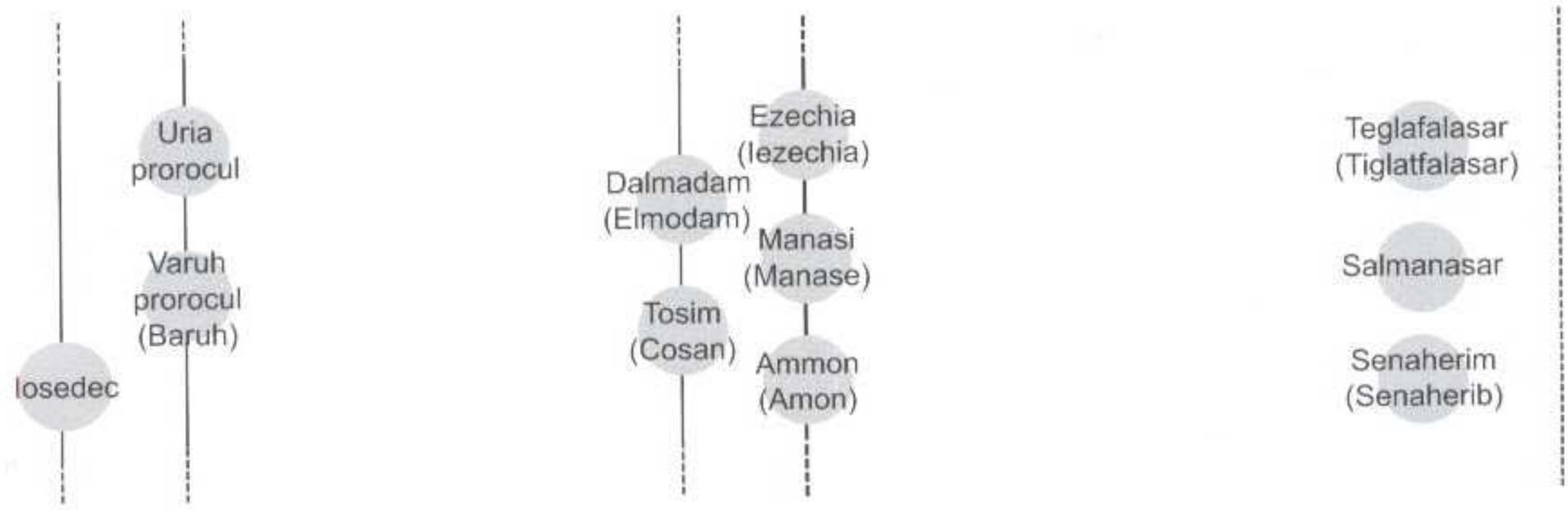

ιωσία · ϊωσ̃ ῥηαια βασιλεῦ · καθολικῆς ἀρσεν · τ
ῥφπιωπηχυς ῥιγαπιδες · εὐρεν πρτησιν · ιστορ̃ · τ
σπτ̃ προλν ῥπλαιπρπλ τδαι ῥηατι · τπαρῖε εἰαελ
πρτπλο τπαλπρεσβυλο τῖλο τπτπηο · λαβιδ̃ · (λαα τι
ϊωσιι ἰαπλπην πρτῖα λ̃ ἀρο παρ̃ ἀπρτ̃ · ιῖ ϕτωσὰ
ἱερωοα σπιῖλλ̃ τῖλλ̃ τιδιαι λα Δα̃ · ζπιῖ : ῥαπτ ῥῖπ
σπαρχ καιπ λ̃ ῥόρι · ιπτιλι λ̃ ἰεσῖα · τπβαρῖτπ̃ζ̃
πρῖτπτπι ϕῖτπδπτε · πιπρῖεσιῖν τῖν τιϕῖτπδπιιι πρ
πτπι · τπεδαι ρι εἰάτπτν βαάρ πρῖεῖπι · α̃τ · ῥπ̃πατ̃
ἀτπτα ἀπτζπ̃ν Παχπι τι ἀρρι αιτπαρ · τπρδαῖδ
ατπῖ ῥζοῦν ἰεσῖα λα ματιρο ιϕραωπτπιν · ῥι εἰπορ
ρι ῥπτρατ̃ Ηχαιε · τπλαπλῖι Ηορδχ ῥοατι · α̃ῥ · ῥπτπα · ιϕ
λα ἀπρτλτ̃ α̃ ῥπτρεσιῖν λ̃ ἰεσῖν · ἀρτιπ̃ ἀπρτ̃ ἰερπτια
ἀρτπῖ ῥπῖν · τ · εἰπτι · ουπτια ῥηαιι · τπεπῖρδαρ πρϕ̃
τπουρῖ · ἰερπτια · Κᾱ · α · λᾱ · ϕπς :-

πτπρπιτπαπαπιαι ἰρᾶ ἀτδῖτ ῥοᾶτ ῥπτρατῖ̃ πιαρ̃ ἀζ̃ · Εσπτπι ῥπτρατῖ̃ π ἀ Σπτρπαῖ̃ · =
ῖπτα ἦαπτ Μτρδᾶ ῥπτρατ̃ τδπτπ̃ ἀ βαβῦλοπχαι · πιαρπι ἀπρτπ̃ Σοπ λα Εζπιῖα · =
ῥπτρατ̃ ἰεῦρ̃ πτδαρᾶρ · τπαρτπ̃ Εζπιῖα Σοπιπι ἀτίαρα ἀ ἀβρ̃ πιτρπῖ̃ ἀβρπτπ̃ζ̃ =
ῥπτρᾶζ̃ · τπτπιτπ̃ τρι ἐπ̃ ἦαπτπτ ῥᾶρᾶ · τπτπιᾶτατ̃ τρι πιαλ̃ ἀ Εζπιῖα · ἀ Σπτρ̃ =
πι ῥπτρᾶζιῖν ἰεῦρ̃ · ῥπτρᾶζιῖ̃ βαβῦλπχαι̃ · κ̃ ἀρο Ναβχοδονοσο · τπτι πιᾶρο ῥ̃ =
ἀπαλ̃ · τπτπ̃ τροβπτ̃ ἀ̃ βαπαια τῖλ̃ ῥτρι ουτα · Καρλι ῥπτριζ̃ Σαπτπαταρι
ῥπτρατ̃ βαβῦλπχαι̃ · λα πτᾶρῖ̃ τπλα Πετ · Ῥαρ̃ βαβῦλπχ̃ ἰα Σπτρπα :-

ῥπτπα πιτρπιᾶρ̃ ἀ̃ ἀπρτπ̃ τπρᾶ Σοπ πῖρ̃ Εζπιῖα · ζπ̃ ουπῖ̃ Σπτρ̃ ἀ βαπα · Χᾶρῖ̃
πιτρπῖ̃ ἐτρπτπα Σοαρλ̃ · τπλαπ πτελᾶρα πι ἀ πτρουπτπῖ̃ · ἦαπτπτ̃ πχπτρ πτπ̃
λῖ̃ πτᾶρι πιτρπῖ̃ ἐτρπτ̃ ζῖεσα ἀπτπαρπτπαρι · παπῖ̃ ἀρ̃ ῥ̃ ῥροπτπ̃ · ῥι ἀτδα Σοπο
πῖ̃ ἰωπτροαρ̃ πιτρπ̃ Εζπιῖα ῥπτρατ̃ ἰεῦρ̃ πτδαρ̃ σεραιζῖπατπαρι · ἀ ἀπρτπ̃ λ̃ Σοπ πα ἀ ῥ̃
ἀρδοῦρ̃ · τπδ ἀπρτπ̃ τπ ῥᾶρᾶ ῥπτπδᾶ̃ τπτπ̃ · πατῖλπχπιᾶ τπτπ̃
τπ ῥᾶρᾶ πτδᾶ̃ · ἀρι ρι Σᾶρι · ῥπτ
Σοπο τδᾶλλο :-

τι Ναβχοδονοσο · ῥπτπ̃ ἀροπ ἰερπτπ̃ · ῥι̃ ραπῖ̃ πρφτ̃ ῖ
βαβῦλ · ἀ ζπ̃ ῥοπ ουπ · τπεῖπατρ ῥπτπ̃ χι ῥπτπ̃ τπ ῥᾶρᾶ
ῥπτπ̃ ρᾶ · παρ̃ πζῖ ἀλοβ̃ πτπ̃ ἀτίλα πτπλ Σᾶρπτπ̃ · Ῥαρ̃
πτᾶτρα ἰαρτπ̃ πτπτπαι πτπ̃ απλπππ πο πτπτπ̃ · τπτπ ῥπτρᾶζ̃
Ναβχοδονοσο · τπ̃ ῥαπ̃ Κπτπδᾶπ ρι ᾶ̃ · πτπλπ̃ ῥπτρ πτπ̃ · πτπ̃
ἀρχπα τοατ̃ ζπορπτπ̃ λ̃ · τπτο πορδ̃ λ̃ ρι πτπτπτπρπτ̃ ·
πτορχπτπαρι · πατπ̃ πτπτπ̃ ἀτίλ̃ πτ · Ῥαπτπι πχια
ῥπτπα · Σ̃ ἀρχπτ̃ Κπτορ̃ τι πατ̃ πχῖ̃ · τπ̃ πι
ὀρι ιωρπτπτπ τπ̃ πτπ̃ πορπτπ · ἀπαπια · ἀζαρια · π̃
πτπαπ · Ῥ̃ ἀρχπα ῥπτορ̃ ἀτίλα · Τπ̃ ῥαζ̃ ἀπα-
ζζ̃ ῥ̃ · ου Κοπ̃ ῥοατι ῥπτ̃ ἀπτρχπ̃ ῥπτπτπτ ἀπορπτπτπ̃ ῥπρι · τπαπ̃ ῥ̃ ζ
ῥχπτοατ̃ · τπρπαρ̃ πχπτ · τπρπατχρπλι λ̃ Κατρ̃ ῥ̃ πτοατι λχπτ̃ · τπ̃ Σ̃ ἐ ἀτπλ̃ Τοατι
Χᾶρλι Σᾶπατπ · Ῥ̃ ῥᾶτχρπλι λ̃ τοατι Ῥᾶζπλι · τπλ̃ πτπ ουτα · ζπιῖ · Τ̃ Κο
πατ̃ · τπ̃ ῥπτπτπ̃ ρατχρπλ · π πο · ἀπτᾶτ̃ πτπχπτ ρᾶλ̃ τ̃ πχπ̃ · Σ̃ Σπτπ̃ ῥ̃
ῥπτπ̃ Κπτπδᾶπ̃ · τπ̃ ῥαπ̃ πτπχπ̃ λ̃ · πτ̃ πτᾶ̃ λῖ̃ λ̃ · τπτπ̃ τπ̃ πτπτπ̃ · τπ̃ χ π
ζοπ ῥ̃ ἐ σατπ · ῥπτπ̃ χ̃ τπ̃ ἰ̃ ἀπαπ̃ · ζ̃ ἀπ · ῥ̃ πτπ̃ χι ῥ̃ πτπατπ̃ λ̃ Ῥ̃ ρ̃
τπ̃ ἀτπ̃ ῥπτρ̃ τ̃ ῥ̃ τπ̃ · πτπ̃ ἰ̃ ἀπαπ̃ · τπτπ̃ ῥ̃ πτπ̃ ματ̃ ῥπτπ̃ · ῥαπ̃ πα ἐ ῥ̃ :-

τι Δαπῖ̃ · ῥ̃ ῥπτπτπ̃ χ̃ ῥπ̃ · Σ̃ Σπτππ̃ ῥ̃ λ̃ Ναβχοδονοσο · τπ̃ ἀβπτροπῖ̃ · λ̃ ἀβῖ̃ χ
χ̃ πτπ̃ · ῥπτ χ̃ ἀβῖ̃ Πετρπτπ̃ τπτπ̃ ἐπτπατρα τ̃ ἐπ̃ πτπ̃ ῥπτπτπ̃ ῥπρ
πτπ̃

ῖ ἐλιακιμ · παρι ιεκπτπ̃ τπ̃ ἰεσαιπ · ε̃πτορ̃ πρ
ουρια · τπ̃ καπτ̃ πρτπιπ̃ λ̃ βαρ̃ Σπτπ̃ ῥρχ · τπαρ̃ πιδρχ
ῥρ̃ · τπ̃ δι λ̃ ῥαρᾶ̃ ον ῥπτπιπ̃ αν · ῥ̃ πτπ̃ ρι ῥαρᾶ̃ ·
ἀ ῥ̃ · ῥπτ̃ · Κᾱ · ιῖ ·

τι Ιεχονιε · Σαρ̃ πτπτπ̃ ῥπτπτπ̃ λ̃ Ναβχοδονοσο · ιῖ ἀβπτ̃ ἀ
Σπτρ̃ ἰερπτπ̃ λ̃ · τπ̃ πρπχπ̃ πχ̃ Ιεχονια Σπτπ̃ πλλ̃ τπ̃
ρεσαπτπ · ῥπτρχπαρῖ̃ Σπτπτρ̃ τπ̃ ἰεζπιῖ̃ τπ Δανῖ̃
τπτπ̃ · τ · χαπον · ἀ ῥ̃ · ῥπτπ̃ · Κᾱ · ιῖ · ῥ̃ ἀζαλ̃
ροπ

Iosiia, găsind în casa Domnului cartea Legii a Dooa şi înfricoşându-se de răspunsul Oldei, proorociţei, să smeri şi surpă idolii din locurile cele înalte şi arse casele prorocilor şi ale preoţilor celor mincinoşi la Vethil. La acest Iosie s-au plinit prorociia lui Adon, care au prorocit când jertvuia Ierovoam viţelului celui ce vărsase la Dan, zicând: „Iată fiiu să naşte casei lui David; numele lui Iosiia. Şi va jărtvui preste tine jărtăvnice, pe preoţii cei ce jărtvuesc preste tine; şi oase de oameni va arde preste tine". A II-a Împăr(ăţie), cap 13. Acesta au prăznuit paştele cel făr'de asemânare. Şi după aceia, bătând războiu Iosia la Maghedo cu faraonenii, fu omorât de împăratul Nehao. Şi l-au plâns norodul foarte. A IV-a Împăr(ăţie), cap 22. La al treilea an al împărăţiei lui Iosie, au început a proroci Ieremia, arătându-i-se 3 semne: un toiag de nuc şi o căldare pre foc şi un brâu. Ieremia, cap 1. Leat 4586.

Pre acest Ioahaz l-au făcut norodul împărat. Şi pentru răutăţile lui l-au luat faraon şi l-au dus la Eghipet; şi au pus în locul lui pre Eliachim, frate-său. În vremea acestui Ioahaz s-au supus Ierusalimul lui faraon. A IV-a Împăr(ăţie), cap 23.

Acest Eliachim, carele să numeşte şi Ioachim, omorând pre Uria şi cartea prorociei lui Varuh spărgându-o şi aruncându-o în foc şi dând lui faraon bir în trei ani, fu omorât de faraon. A IV-a Împăr(ăţie), cap 24.

Acest Iehonie s-au dat pre sine-ş în mâinile lui Navuhodonosor, când au venit asupra Ierusalimului. Şi împreună cu Iehonia s-au mutat ca la 10 mii de oameni, întru carii să numără şi Iezechiil şi Daniil şi cei 3 coconi. A IV-a Împărăţie, cap 24. Însă această robie
[97] să chiamă mutare, pentru că de voia lor s-au dat în mânile lui Navuhodonosor, iar celialalte să chiamă robii, pentru căci au fost fără voia lor. Şi au pus Navuhodonosor, în locul Iehoniei, pre Sedechia, fratele tătâne-său.

Acesta iaste Merodac, împăratul cel vestit al Vavilonului, carele au trimis soli la Ezechiia, împăratul Iudei, cu daruri. Şi arătând Ezechia solilor acelora averea besericei lui Dumnezeu în trufă şi cinstind pre ei, i-au trimis îndărăt. Şi pentru această greşală a Ezechiei au smerit pre împăraţii Iudei, împăraţii Vavilonului, cum au fost Navuhodonosor şi cei ce au fost în urma lui, până în vremea lui Valtasar, celui de pre urmă, carele, împărăţind, s-au mutat iarăşi împărăţiia Vavilonului la midii şi la perşi; iară Vavilonul s-au stricat.

Pricina pentru care au trimis Merodac soli către Ezechia, zic unii să fie fost aceasta: haldeii, pentru căci să închina soarelui, măcar că să lăuda cu astronomie, iar nu putea, cu meşteşugul lor să afle pentru ce să făcea zioa atâta de mare, ca cum ar fi fost îndoită. Drept aceia, socotind cum că doară pentru Ezechia, împăratul Ierusalimului să face zioa mare, au trimis la el soli, ca să afle adevărul; şi i-au trimis şi daruri, făcându-i cinste, ca celuia ce era cinstit şi de dumnezeul lor, adecă de soare, după socoteala lor.

Acest Navuhodonosor, după ce au robit Ierusalimul, fiind Daniil prorocul în Vavilon, au văzut în vis un chip şi o piatră rumpându-se din munte, fără de mână de om, care căzând, au lovit chipul acela şi l-au sfărâmat. Iar piatra s-au făcut munte mare şi au plinit tot pământul. Şi mărindu-să Navuhodonosor ş-au făcut chipul lui de aur şi l-au pus într-un câmp şi au adunat toată boerimea lui şi tot norodul lui de pretutindenea, cu poruncă mare, ca să se închine acelui chip. Iar cine nu s-ar închina să-l arunce în cuptoriul cel ce ardea cu foc. Şi nevrând să se închine cei trei coconi: Anania, Azaria şi Misail, i-au aruncat în cuptoriul acela. Şi iară au mai văzut în vis un copaci foarte înalt, a căruia înălţime ajungia până în ceriu şi avea frunză frumoasă şi roadă multă şi ramurile lui coprindea toată lumea şi supt el lăcuia toate hiarăle sălbatece, iar în ramurile lui toate pasările. Şi auzi un glas zicând: „Tăiaţi copaciul şi împrăştiiaţi ramurile", i proci. După aceia, pentru mândriia lui cea multă s-au schimbat de Dumnezeu chipul lui şi au făcut pe trupul lui păr, ca al leului şi ca un bou păştea iarbă. Şi fu izgonit de oameni în păduri, până ce au plinit 7 ani. Deci, căindu-să de păcatele lui, iară ş-au venit în firea ce-au fost mai nainte şi s-au cinstit de toţi mai mult decât întâi. Daniil, cap 3, 4.

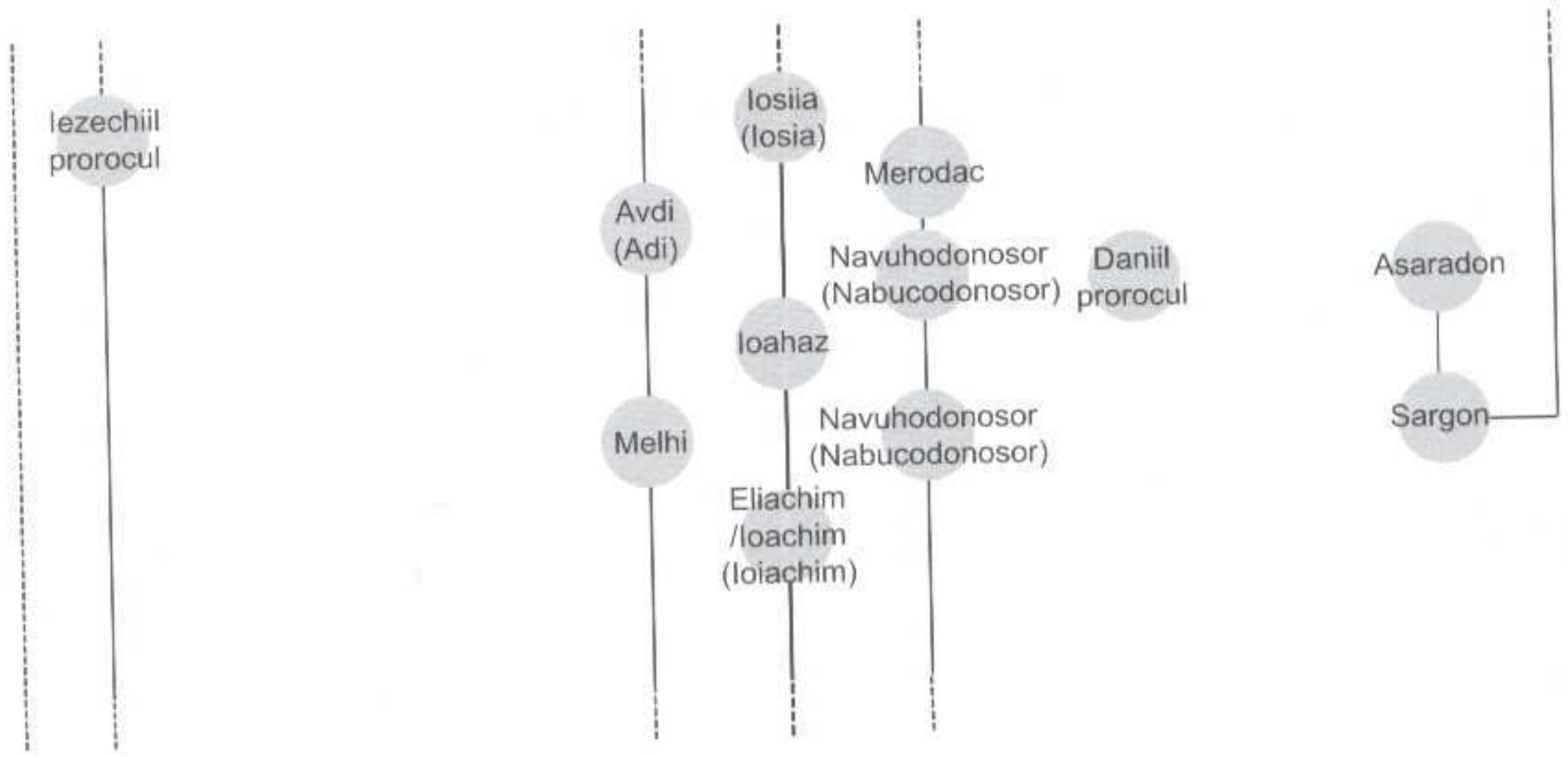

Şi puse împăratul Navuhodonosor pre Sedechia, fratele lui Eliachim, împărat preste Iuda şi preste Ierusalim. Şi era Sedechia de 21 de ani când au început a împărăţi. Şi împărăţi ani 11, făcând vicleşug înaintea lui Dumnezeu şi nu să ruşina de cătră faţa Ieremiei proroculuí, carele îl certa pentru răutăţile ce făcea, ci l-au băgat în temniţă. Şi, trimiţând împăratul Navuhodonosor soli la Sedechia ca să-ş dea birul, precum le-au fost legătura, i-au întors îndărăt, la împăratul, deşerţi şi înfruntaţi. Mâniindu-se, drept aceia, Navuhodonosor, s-au dus asupra Ierusalimului, cu toată puteria lui şi luând toate odoarăle besericii, câte au găsit şi ale împăratului, le-au dus cu sine-ş la Vavilon. Şi arse Navuzardan, stolnicul împăratului Navuhodonosor, beserica lui Dumnezeu. Şi tăe împăratul pre feciorii lui Sedechie înaintea lui, iară pre el, orbindu-l, îl duse la Vavilon. Şi, eşind Ieremia din temniţă, s-au dus împreună cu norodul, iar Sedechia cu rea moarte s-au sfârşit în Vavilon, crăpându-i pântecele. A IV-a Împăr(ăţie), cap 25.

În vremea acestui Sedechia s-au sfârşit împărăţiia Iudei, care au ţinut 514 ani şi 4 luni şi 8 zile, după cum zice Iosif istoricul. Iar din Cartea Împărăţiilor nu să adună mai mulţi decât ani 500. Iar de la zidirea besericii Ierusalimului, până la mutarea norodului în Vavilon au trecut ani 480, luni 6 şi 10 zile.

Aici, la mutarea Vavilonului, să sfârşaşte veacul al patrulea, carele cuprinde ani 409, carii împreunându-se cu toţii de la Adam sunt ani 4613.

[94] Acest Daniil, fiind în pământul haldeilor, supt stăpânirea lui Navuhodonosor, pe vremea robiei, au văzut zece videnii. Întâi au văzut pentru chipul şi pentru piatra ceia ce s-au tăiat din munte, făr'de mână şi au fărâmat chipul acela. A dooa videnie au văzut pentru îngerul carele au mântuit pre cei trei coconi din cuptoriul care-i aruncase Navuhodonosor, căci n-au vrut să se închine chipului celui de aur. Cu a treia videnie au tâlcuit visul împăratului Navuhodonosor, pentru copaciul care au fost văzut, zicându-i cum că pentru mândriia lui să va schimba din om şi să vă asemâna cu dobitoacele. A patra videnie au văzut în vremea lui Valtasar, pentru cele 4 vânturi şi pentru cele 4 fiară, care au văzut eşind din mare, adecă leu, ursu, râs şi altă hiară groaznică, care hiară însemna cele 4 împărăţii ce-au înflorit în urma lui Alexandru celui Mare. A cincea videnie au văzut iară în vremea lui Valtasar, un berbece a căruia coarnele nu-i erau potrivă, ce era unul mai mare decât altul, carele însemna împărăţiia midiilor şi a perşilor. A şasia videnie au văzut iară în vremea acestui Valtasar, pentru stricarea Vavilonului, cum că va fi prin Chir şi prin Darie, tâlcuind scrisoarea ceia ce s-au văzut, ospătându-să Valtasar, care zicea: Mani, Thekel, Fares. A şaptea videnie au văzut în vremea lui Darie, pentru îngerul care l-au scos din groapa leilor, când l-au fost aruncat boiarii, fără voia împăratului, făcându-i judecată vicleană. A opta videnie au văzut iară în vremea acestui Darie, când i-au descoperit îngerul Gavriil pentru venirea lui Hristos, cum că va fi după şaptezeci de săptămâni de ani lunovnici. A nooa videnie au văzut în vremea lui Chir, pentru că, ajungând lângă râul Tigris, au văzut un om încins cu încinsoare ofaz şi trupul lui catharsis şi faţa lui ca vederia fulgerului şi ochii lui străluciia ca para focului. A zecia videnie au văzut pentru împărăţiia perşilor, cum că va fi una după alta şi pentru Alexandru şi pentru cei patru împăraţi ce au fost după Alexandru şi mai vârtos pentru ceia ce au împărăţit în Eghipet şi în Siriia şi pentru răutatea lui Antioh Epifan. Daniil, în cartea lui.

Acest Evelmerodac, feciorul lui Navuhodonosor, precum spun unii din istorici, temându-să ca nu cumva să-l urască tată-său şi să-l gonească, să dea împărăţiia fraţini-său celui mai mic, au tăiat trupul tătâne-său în trei sute de bucăţi şi l-au dat la trei sute de vulturi; însă cu sfatul lui Ioachim, tatăl lui Salathiil, împăratului Iudei, pre carele l-au fost scos el din temniţă. Şi într-acest chip au fost sfârşitul lui Navuhodonosor. A IV-a Împăr(ăţie), cap 25.

Cade-să a şti cum că haldeii să numesc de multe ori şi asiriiani, pentru 2 pricini: una, pentru că asiriianii din haldei au avut începerea naşterii lor, pentru că Asur, feciorul lui Arfaxad, din Haldea au venit în pământul acela, întru carele, lăcuind, l-au numit cu numele lui Asiria şi din Asur acesta au luat începere împăraţii a să numi împăraţi asiriiani, au haldei; drept aceia să zic siriianii, haldei şi haldeii, asiriiani. A dooa [98] pricină iaste căci împărăţiia haldeilor au fost din împărăţiia Asiriilor. Pentru că Navuhodonosor, împăratul Asiriilor era singur ţiitoriu şi având o căpetenie preste oştile lui, ales şi iubit de dânsul, au cerşut, de la împăratul, Haldia, ca să împărăţească el acolo. Şi, făcându-i împăratul pe voe, i-au dat Haldia. Şi împărăţiia acela acolo. Iar după aceia, făcându-să Navuhodonosor mai mare şi mai vestit decât acela, numele aceluia s-au stins. Şi stăpâniră feciorii lui Navuhodonosor şi Haldiia; şi drept aceia să numesc haldeii, asiriiani şi asiriianii, haldei.

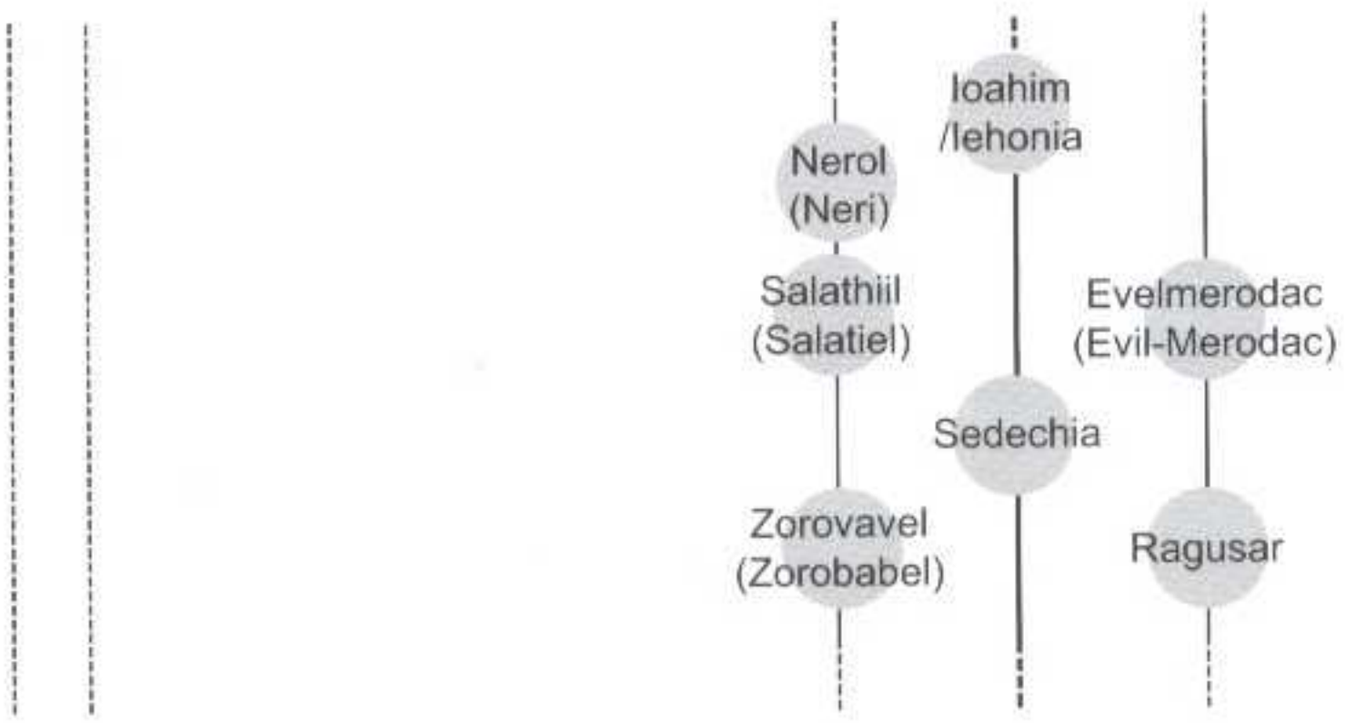

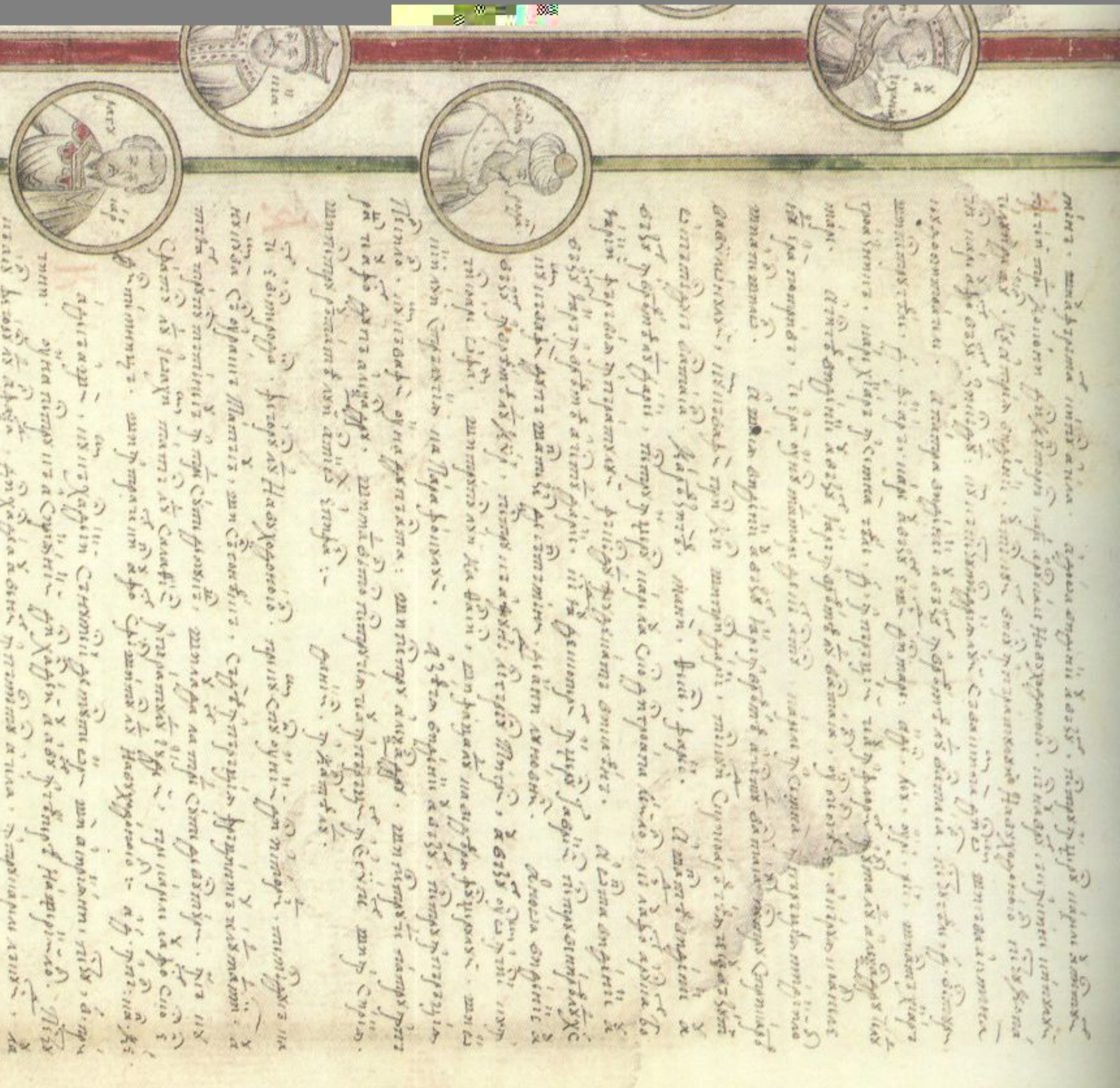

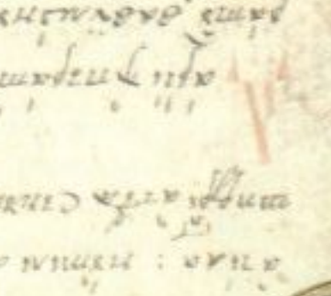

După ce s-au robit Ierusalimul, s-au făcut purtători de grijă norodului preoţii, până aproape de întruparea lui Hristos. Iară atunce iarăşi au început a împărăţi unii, a cărora fapte să vor însemna în urma preoţilor. Ţinut-au mutarea norodului la Vavilon ani 70, până în vremea lui Darie, împăratul persilor, de carele s-au mântuit din robie norodul lui Israil. Esdra, întâi, cap 2, 3.

Pre acest Salathiil nu l-au născut Sedechia, ci Iehonie, după mutarea Vavilonului.

În vremea acestui Valtasar, împăratul Vavilonului, s-au mântuit Sosana, prin Daniil prorocul, de năpastea ce i-au făcut bătrânii precum scrie în Cartea Sosanii. Pre acest Valtasar, omorându-l Darie, s-au mutat împărăţiia Vavilonului la perşi.

Acest Zorovavel iaste fecior lui Salathiil. Acesta au fost mai mare peste norod, după ce s-au întors în Ierusalim, de la mutarea Vavilonului, fiind atunce, de la zidirea lumii, ani 4778, care Zorovavel, după ce au răspuns împăratului pentru vin, pentru împărat şi pentru adevărul, au luat şi alte daruri de la împăratul,
[101] împreună cu întoarcerea lor la Ierusalim, ca să zidească şi beserica, precum scrie Esdra, cap 3. În vremea acestuia au fost preot Iisus, feciorul lui Iosedec şi au început a proroci Aggheu şi Zaharia.

Darie, împăratul Midiilor, au stricat Vavilonul şi au omorât şi pre Valtasar, împăratul Vavilonului. După aceia, văzând un vis pentru fie-sa Mandana şi vrând ca să o smerească, o au dat după un om prost, ca, făcând ia fecior, să nu ajungă împărat, să-l scoată pre el. Şi făcând ia copil cu omul acela, numele lui a fost Chir. Şi, aflând împăratul, l-au luat de l-au dat unui boiar de ai lui ca să-l omoare. Iar acela nu l-au omorât, ci l-au dat unui păstor, de-l creştea într-ascuns; şi către împăratul au zis că l-au omorât. Şi crescând Chir, cunoscu pre el împăratul, cum că-i iaste nepot, pentru răspunsurile lui cele înţelepte. Şi, fugind Chir de frica moşu-său Darie, s-au dus la Persia. După aceia au venit cu războiu asupra moşu-său Darie şi biruindu-l, i-au luat împărăţiia.

Împărăţind Chir în urma lui Darie, au omorât Daniil pre cei 70 de preoţi ai lui Vil, carii mânca bucatele cele ce să aducea la Vil. Şi au surpat şi beserica lor. Şi amestecând zmoală şi păr şi câlţi, au făcut cocă şi au aruncat în gura lui Vil, şarpelui, de l-au înecat şi au murit. Drept aceia, viclenind boiarii pre împăratul, au aruncat pre Daniil în groapa leilor. Şi luând îngerul pre Avvacum, prorocul, de părul capului, din Iudea, au dus bucate lui Daniil. Şi după 3 zile, ducându-să împăratul la groapa leilor, ca să plângă pre Daniil, îl găsi nevătămat. Şi scoţând pre el, bagă pre ceia ce au fost băgat pre Daniil, cu muerile lor şi cu copiii. După aceia, îndemnă Dumnezeu duhul lui Chir de au dat voe jidovilor ca să se întoarcă în Ierusalim. Şi să întoarseră la al doilea an al împărăţiei lui, 50 de mii de oameni. Întărind pre ei Aggheu şi Zahariia şi fiind preste ei preot Iisus, feciorul lui Iosedec şi Zorovavel, feciorul lui Salathiil şi după ce să duseră la Ierusalim, de abiia au înoit zidurile până în 3 ani; aşijderea şi zidul besericii. După aceia să birui Chir de împăratul masaghetilor şi tăindu-i capul, l-au băgat într-un borduf plin de sânge. Şi, săltând împrejurul lui, masaghetii zicea: „De ţe-au fost sete de sânge, bea sânge". Leat 4778.

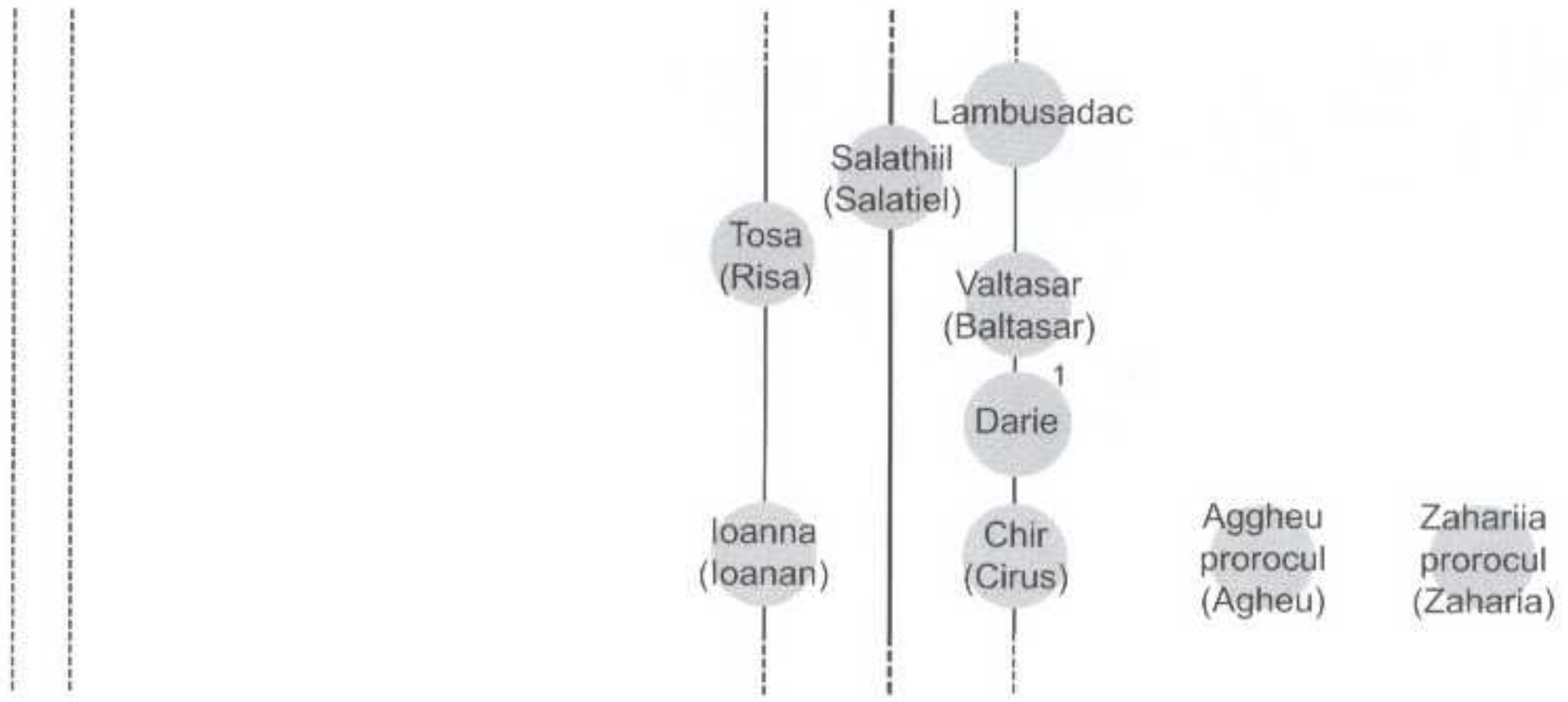

1. *Împăraţii persilor*

Într-acest chip sunt porţile Ierusalimului, care le-au zidit Noemiia, în urma mutării de la Vavilon: poarta împăraţilor, a preoţilor, a boiarilor celor de cinste, a norodului, a prorocilor şi poarta pre care scotea din cetate gunoaele, precum să vede într-acest rotocol.

Acest Olofern au fost căpetenie oştii lui Camvis. Şi, după ce au supus multe cetăţi şi ţinuturi, supt stăpânirea împăratului lui, veni şi la Iudea, asupra cetăţii Vethil. Şi, jefuindu-o, fu omorât de Iuditha, tăindu-i capul cu sabiia lui. Şi, luându-l, îl duse în cetate şi-l înălţă pre zidurile ei, batjocorindu-l, precum scrie în Cartea Iudithei.

Camvisis, cel ce să numeşte şi Navuhodonosor, în 7 ani întru carii au ţinut singur răsăritul, trăind şi tată-său şi în 12 ani mai nainte nu lăsa să zidească beserica în Ierusalim. Deci, vrând el să-l cinstească la Ierusalim, cum îl cinstiia şi printr-alte părţi, ca pre un Dumnezeu, cu tăiarea capului lui Olofern, boiarinul lui, să mântui Israil de dânsul si cântă cântare. În vremea acestuia avea cinste Sofoclis şi Evripidis, poeticii.

Acest Ermiadis n-au făcut nimic vrednic de povestire cu Iudeii. Leat 4772.

Darie, feciorul lui Istaspu, la al doilea an al împărăţiei lui, dând daruri lui Zorovavel, i-au dat voe să zidească şi beserica Ierusalimului, pentru că Zorovavel au dezlegat înaintea lui Darie pilda pentru vin, pentru împărat şi pentru adevărul. Esdra, cap 3. Şi la al şaptelea an al împărăţiei lui Darie, s-au isprăvit beserica şi la 20 de zile ale lunii a zecea o au sfinţit. Leat 4795. Într-acea vreme era Platon, filosoful. Însă din vremea cea dintâi, care au dat Chir voe jidovilor să se întoarcă în Ierusalim şi să zidească beserica, până la al şaptelea an a împărăţiei acestui Darie, când s-au sfârşit beserica, au trecut ani 46. Şi drept aceia zice şi Ioann Evanghelistul: „În 46 de ani s-au zidit beserica aceasta şi tu zici că în 3 zile o vei rădica“ i proci.

În vremea lui Artaxerx celui cu mâna lungă, aflând Esdra vistieriia de cărţi şi întorcându-să la Ierusalim cu 1500 de oameni, au luat voe a slobozi pe preoţi de bir. Şi au luat şi putere, de la împăratul, să pue şi să scoaţă căpetenii preste norodul lui Israil. Acest Esdra au despărţit neamurile cele streine de împreunarea jidovilor. Esdra, cap 9. Iară în vremea acestui Artaxerx au luat Neemiia voe, de s-au întors la Ierusalim şi de abiia au zidit în 7 ani cetatea Ierusalimului cu 6 porţi, precum să văde în rotocol. Şi [102]
pre norod de bir l-au mântuit. Şi Ezdra au cetit legia la înfigerea corturilor, ajunând 24 de zile şi îndemna pre norod să se adune, ca să asculte cele ce zice legia, de patru ori zioa şi de patru ori noaptea, precum scrie în cartea Neemiei.

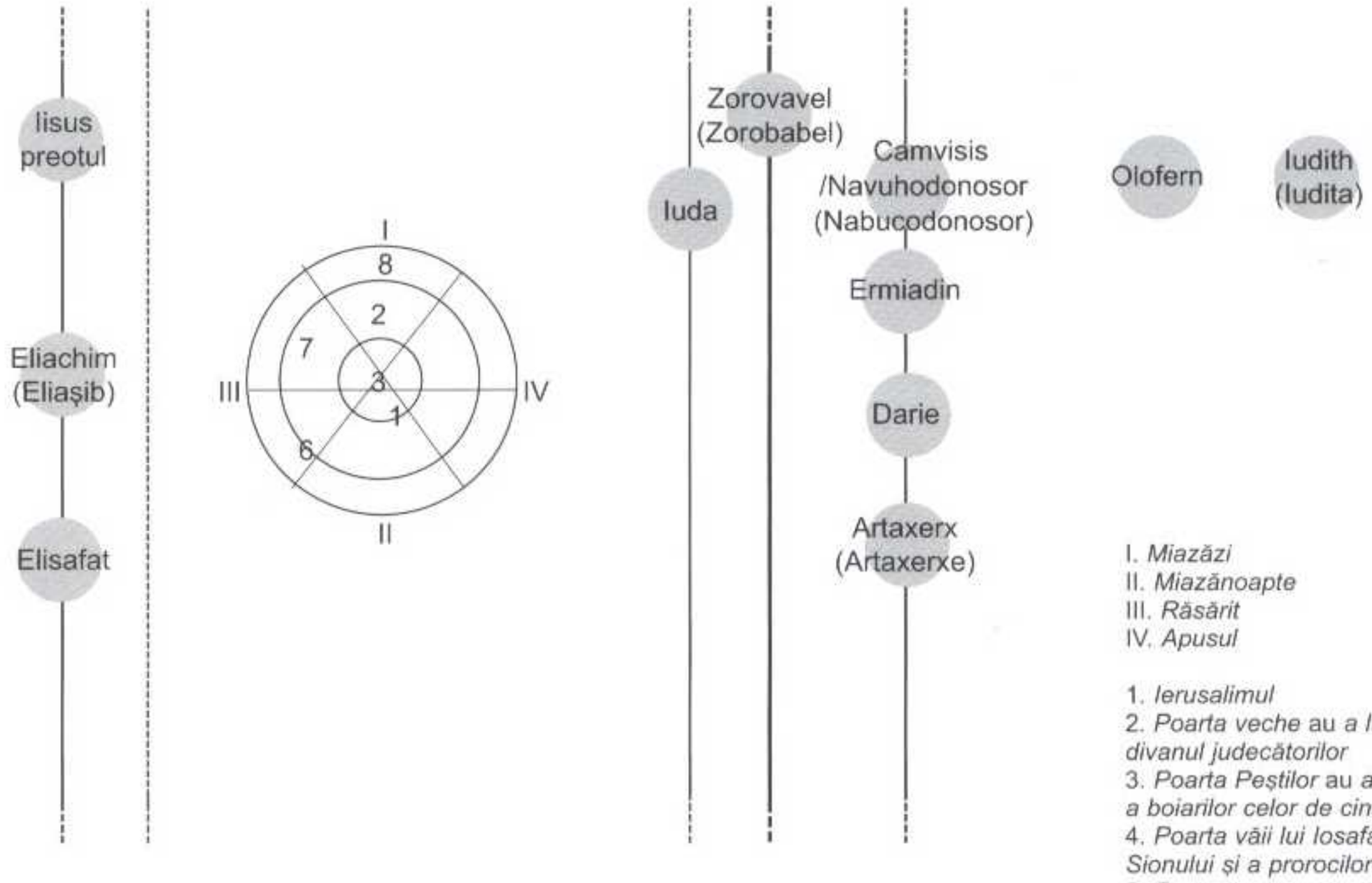

Τρίν δεύτερη βίβλι ρξέτα Συμπάρχ Σαμφίληρ· ρτὶ λαΐδαν· φαΐδρχι μι Σολομὼ· ἀβρόζα, ρτὶ λι Γαζηρ· φαΐδρχι ρορβτὶ λι Μαρίν μι Μαναὶν Μα πιλι ἰάβιν Πρίσπλι τίλλη ἀλλ· ἀπρὶλ, ρτὶ πιλι Πλίτπολιν· φαΐδρχι Γεζὼνία πατὶ λι Σὶτὼ τίλλη βρι· ρβτὶ λι ἀκπίδω τίλλη Μαρ:-

Η πάρτ βίβλι ρξέτα πρπάρχ· πρὶ πὶ Μπόπρ ολεβρπὶν λι ρτὶ Οὔνα φαΐδρχι μι Σολομὼ πόαν ρ· ἰ· ζηλι ἀλιλ Σεπτέβρι· ἀβρόζα, φαΐδρχι μι Ἔσδρα· πρὶ πὶ τάβαρ ρ· πτ· ριζηλι ἀλιλ Μαΐν· ρορβτὶ λι Μαρίν μι Γοβάλ Νπαν· Ἔσδρα· πα· ξ· Μαρζούνιν ζν· πχ πζαζατπὶ πὶ ιβλ ηχιαβπὶ μι Ἔσδρα· Ιηρζηλ φεβρ λι Ἰωσὲβ· ἀπρὶλ πὶ ηοιβλ Μαβπὶ μι Ἰσδρα Μαΐαβιν· Μάνα ρ· κε· ριζηλε, ἀλιλ Δηναρὶς· ρβτὶ βλ ἀπὶδ τίλλη λαβρα;- ρτὶ λι Κατὶ ἀΜαΐαβιλ· Κα· ρ·

Τι Μαναὶ φραπιλλάβ ἀχιρίχλ, λχρ βοί βρια ρτράτ βαρὶ ναιζηρβτὶπ Καίλλ ρπτὶδ· ἀζηρ ρτὶπ πιλι Γαζηρ·

Τι εὐηία, πατ λχ Σὶτὼ τίλλη βρι· πὶ ζχρπατὸλχ ἀπὶδ τίλλη Μαρ· βχρ ρεὶνὶ πζπχ Πτολομὶ ρτπ ράτ Ἐνὶπιλλ τι λχβρ· ἀζηρ βιεβπὶπ λχ ρπὶδ ρτὶπιλε Πλίτπολιν· Πρισπ ἀὶ εὐηὶ, ἀπρὶ πτ ρτράτ Σιλὶ· πρὶ Πλίσβρο λαΐβρ· ναιζηρπὶβλίρια μιεβρπὶν πόατι εὐρόρτι Σαμρχὶπ λαβρὶχ· βὶ πὶτὶ Πλίσβρο ναιζπλπὶβὶπ πορβια ρτράτλχ· βχ μηὶ βὶρ πὶβλὶτ πὶδλὶ

πουη· πρισεβτὶβι ρ̃ροποιὸ· πατηρ Μορὸ μι σὶπ λαπὶτικ· πὶ Ἔσδρα ἀλπὶπ λβμα λαρ̃ρηριρτ̃ Μοπρπὶδ· ἀφηὶ· Κρ̃ριζηλι· πηρ̃ρὶνα πρι ηορο Σαιλάμηι παιλάιπιβλ τβλι ιζηὶι λβμα, μι πάπρικὶρη ζίεσα· πηδι πάπρικὶρη· ηοάπτ· πρισεβπὶ ρ̃κάπτ ηισπιὶπ·-

Χπιζηὶα ζηὶι Ιερόσπη, πὶπκ̃ πρι Ιωία· Γοπρ̃τ̃τιπκ̃ια φαΐδ μι ἀπὰ ρ̃ρτ̃τ̃ τ ἐιβρὶπ· ἀβὸ ρ̃κάπα Σπρπὶρὶι βαβὶλὼπλλ̃ πχ· ρ· μιάπ·:-

Χπιζηὶα λχ φηλὸ ηὶπορηὶιχ· Γοπρ̃τ̃τι ἀβὸ ρ̃ρτ̃τ̃ τ ἐιβρὶπ· Σαφτ πχ μι Καὼπ φεζόρ λχ Κὺρ· Μαρι Κὺρ ἀ Σπρπ̃ πὶπ βαβὶλὼπλλ̃ πχ:-

Trei beserici vedem în Sfânta Scriptură să se fie zidit. Întâi, la Ierusalim, făcându-se de Solomon, a dooa în muntele Gazirim, făcându-se în vremea lui Darie, de Manasi, fratele Iudei preotului celui ales, a treia în muntele Iliupoleos, făcându-să de Onia, tatăl lui Simon celui Drept, în vremea lui Antioh celui Mare.

Şi iară vedem în Sfânta Scriptură trei târnosiri besericii lui Dumnezeu. Una, făcându-se de Solomon, toamna, în 10 zile ale lui septemvrie, a dooa făcându-se de Esdra, primăvara, în 23 de zile ale lui martie, în vremea lui Darie, feciorul lui Istaspu. Esdra, cap 6. Iară unii zic cum că această târnoseală nu s-au făcut de Esdra, ci de Iisus, feciorul lui Iosedec. A treia târnoseală s-au făcut de Iuda Macaveul, iarna, în 25 de zile ale lui dechemvrie, în vremea lui Antioh celui Lăudat. Întâia Carte a Macaveilor, cap 4.

Acest Manasi, fratele lui Iad arhiereul, luând voe de la împăratul Darie ca să zidească casă lui Dumnezeu, au zidit în muntele Gazirim.

Acest Onia, tatăl lui Simon celui Drept, pentru răutatea lui Antioh celui Mare, fugind în Eghipet către Ptolemeu, împăratul Eghipetului, cel Lăudat, au zidit beserică lui Dumnezeu în muntele Iliupoleos. Preoţind acest Onie, au trimis împăratul Selefc pre Iliodor la Ierusalim ca să ia din vistieriia besericii toate odoarăle, să le ducă la dânsul. Deci mergând Iliodor ca să plinească porunca împăratului, fu rănit de înger până lângă moarte. Şi rugându-se lui Onie preotul, ca să se [105]
roage lui Dumnezeu pentru dânsul, să tămădui şi să întoarse la împăratul deşert. A II-a (Carte a) Macav(eilor), cap 2, 3, 4.

După cum zice Ieronim, tâlcuind pre Isaia, gonirea ceia ce s-au făcut de Aman, în vremea Esthirei, au fost în urma stricării Vavilonului cu 100 de ani.

După zisa lui Filon istoricul, gonirea ce au fost în vremea Iudithei s-au făcut de Camvis, feciorul lui Chir, care Chir au surpat şi Vavilonul.

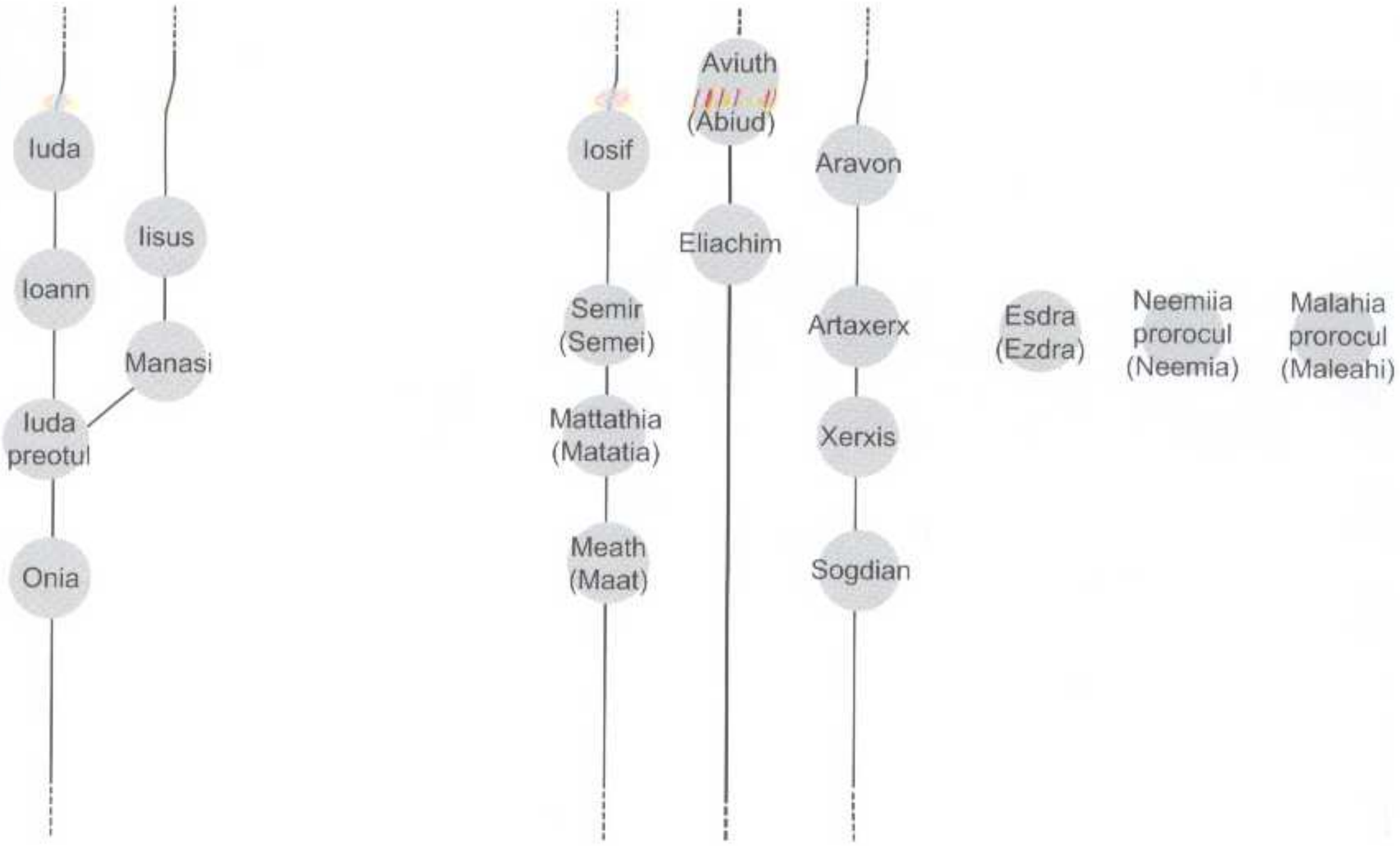

În vremea acestui Simon au făcut Iisus, feciorul lui Sirah, Cartea Înțelepciunii, de care Simon pomenește Iisus în cartea lui, cap 50.

Acest Eleazar au trimis pre cei 70 de tâlcuitori la Eghipet pre carii, după ce au tâlcuit, i-au dăruit Ptolemeu Filadelful, împăratul Eghipetului, cu daruri mari și la Iudea cu cinste i-au trimis. Acestia zice Filon istoricul.

Iason și cu Menelau au cumpărat preoțiia întâi de la Antioh Epifan. A dooa Carte a Macaveilor, cap 4. Aceștea multe răutăți au făcut jidovilor, măcar că și ei erau jidovi.

Acest Alchim, făcându-să arhiereu de Dimitrie și având vrajbă totdeauna cu Iuda, de vreme ce surpa zidurile besericii și lucrurile prorocilor, fu rănit și muri. Întâia (Carte) a Macaveilor, cap 9.

Acest Ptolemeu, feciorul lui Lagos, fiind împărat Eghipetului și cu vicleșug întrând în Ierusalim, zicând cum că va să jărtvuiască, pre mulți din jidovi au robit și i-au vândut. Așijderea au făcut și la Gazirim. În vremea acestuia s-au făcut Cartea Macaveilor. Leat 4930.

Acest Mardoheu ș-au făcut fiică pre Esthir, nepoată-sa, fata frățini-său. Și, fiind cinstit de împăratul Artaxerx, au luat împăratul pre Esthir, nepoată-sa, a-i fi împărătească. Deci cu sfatul și cu învățatura acestuia s-au rugat Esthir, împărăteasa, împăratului de au mântuit pre norodul lui Israil din moartea care vrea să-i facă Amman, ispravnicul împăratului. Și pre lemnul care să gătise de Amman ca să spânzure pre Mardoheu, fu spânzurat Amman, cu porunca împăratului, precum scrie în Cartea Esthirei.

Artaxerx, care să numește și Asuer, după ce au făcut ospățul, gonind pre Astina, pentru mândriia și pentru neînțelegerea ei și luând pre Esthir, jidovca, în locul Asthinei și cinstind pre Mardoheu și spânzurând pre Amman, pentru moartea cea făr'de dreptate, ce vrea să dea lui Mardoheu și jidovilor, au dat voe evreilor cu cărți noao, ca să se întoarcă asupra vrăjmașilor lor, după ce s-au mântuit ei prin sârguiala Esthirei. Drept aceia sărbează jidovii la 10 zile a lunii a șaptea, pentru pomenirea mântuirii aceiia din moarte, precum scrie în Cartea Esthirii. Leat 4832. În vremea acestuia învăța Aristotel la Platon, filosoful.

Artaxerx Cothos, cu îndemnarea lui Vago, boiarinul lui, au adaos iarăși la ovrei birurile care lăsase Esdra, precum s-au zis mai sus. În vremea acestuia erau dascali Dimosten și Aristotel. Leat 4858.

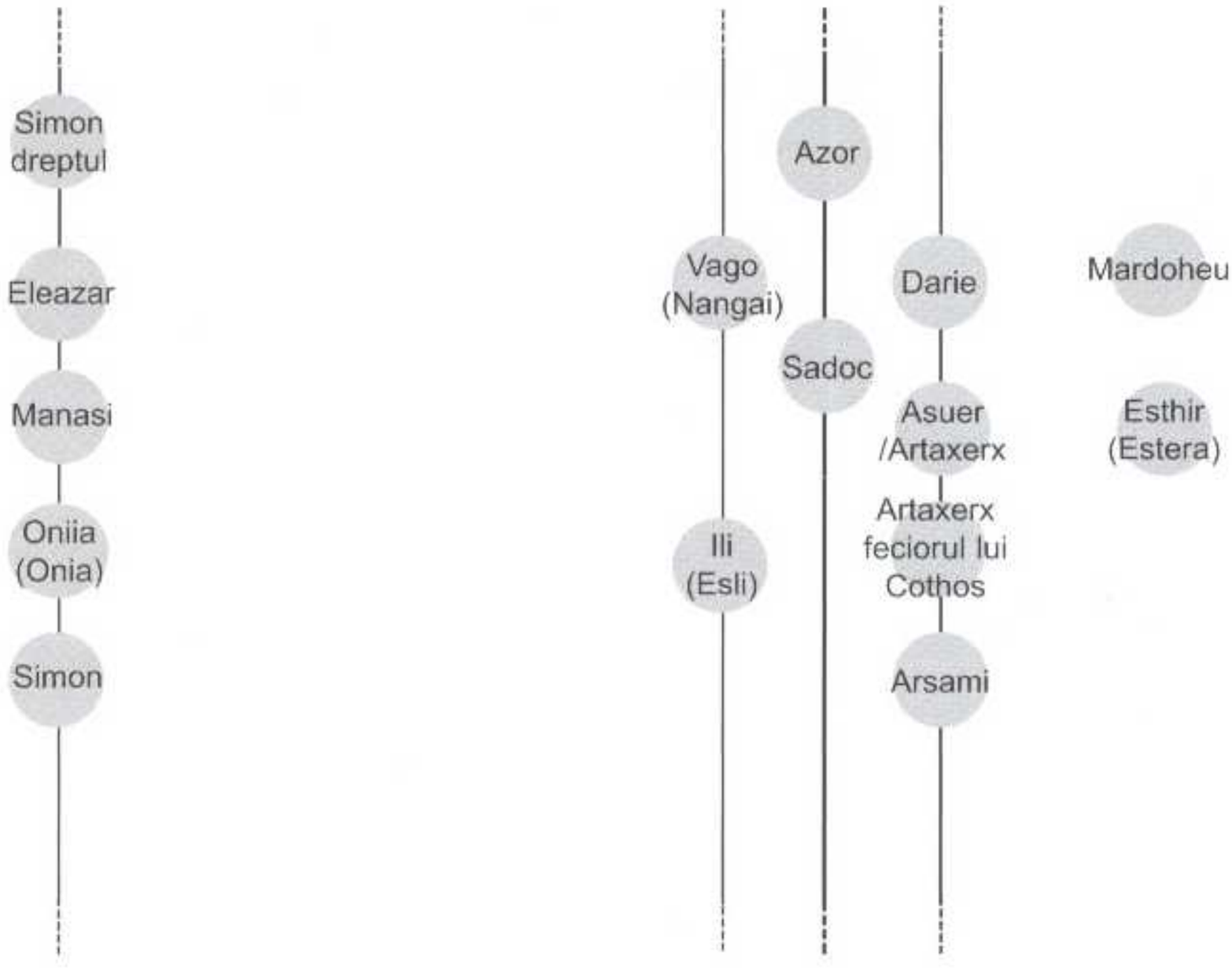

Сантиагъ · шпіритоваіласпіритоѳеніе :- а·б·шаіи· іи· б·ѵ· ѳ:-

ѳрѣѣ ѧтіпаѧ Сіпіи · ѧ ѳгіи ѣпіѧ ѳеіѳрѣ ѧѧ Сіра · ѳѧпіѧ ѳрѣлісіпіѧ · ѳеіѳрі Сіпіи поіпіѣѣе ѣпіѧ лаѳѧпіѣѧ · ѳѧ· іі·:-

ті Ѣліѳа · ѧ трпіт трііѧ · о · ѳеті·ѧпіторлаѣспіи, трі наріѧ ѳхпіѣѣ ѧпіііѧ · ѳа ѳгдрѧ Ѵѳолоті ѳпіаѳеѳ = ѳпіѳраѳѧ ѣѵѣпіпѣхѣ ішдарѵѧпіаѧ · шпіаіхѳіа ѧѧ ѣпіпі ѳѧтрпіт · ѧѣѣіпѧ ѣпіѧ ѳпіаѳ пісторіѧ :-

аіеѳ · шпіѧѣпіѧ · ѧ ііѧѣпѳра трііѧіѣѣ ѳпіі ѳла ѧпіеѳ ѣпіѳа · ѧ ѳоѵа ѧпіаіаѳіпіѳ · ѳѧ · ѳ · ѧѣіѳ пітрѳѳпіі ѧѳгііѧ ѳпіѳоѵіѧ · ѳіаа ііѳпіі ѳѳѧ :-

ті аліп · ѳѣіѳѳѣіѣ ѧхіѣѵі ѳеѳпіттѵрі · шпаѳі ѳѳаѵѣѣпіо ѳѣѵіа іѵіхѳа · ѳіѵѳѣпі и Сѳпа ѣпѳѳѵпіа пісѳрпіі · шпаіцѳѵпаі Ѵѳѵпаіѧ · ѳѳѵѳѣ шпіпѵѣ · ѳѵпіі ѧпіаіаѳіпіѧ · ѳѧ · ѳ :-

ті Ѵѳолоті Дѣгоѳ ѧѣлаѣ · ѳіі ѳпѵра ѣѵѣпіпѧѧ · шпіѵѧп іпаѣѧ ѳпіі ѳіѵап · ѣпііі іѵпѵѧа Сѳфіпоѧіа · ріпѳѵпѳ ѳпіѳоѵ · ѳіоѳ шпіѧѳіѳѣ · ѧ ѵп ѳѳѵѧѳіѳѣ шѧіа ѣѧѣпоѵ · = ѳѵѳѣпѣ ѧѣіпѣѧ іѧѳпіі ѳѧпѣѳѵпаѣ :- ѧѣ · ѳѵѣ :-

Ѵѳолоті

ѧті ѳаѳохѣ · шѳіпіѣ ріііі ѳрі ѣіѳп ѵпѵоѳѧтіѵа ѳѧѳа ѳрѣѵпіпѣѧ · шпрѣп тпіѣп ѳіѳѵѳрѧѳѣ · ѧѣіа ѳѵѳрѧѳѣ ѳрі ѣіѳп ѵпѵоѳѧтіѵа ѧрѣ ѳѵѳрѧѳѣіѵ · ѳіпѵѳра ѣѣ шпіѵ ѳрѧѵѵѵіра ѧіііѵа · Сарѵа ѣіѳп ѳѵѳрѵѵіѵа ѳѵѳрѧѳѵаѵѣ · ріа ѣпіѵѳѣ ѳрі Норіѳ ѧѣ Іѳраѣ ѳѵѵоѳѧѣ ѵѧрѣ ѳрѣ Сѣріаіѵ ѧѣѣа · п ѵѳѳаѵѣѣ ѳѵѵ ѳрі ѧѣѣоѣ ѵѧр Сѵсѵѣпіі ѳі ѧѣѣа · шаіѵ Сѣіѵѳрі ѳрі ѳаѳохѣ · ѳѵ Сѣіѵѳра ѧѣѣа ѵѵѵоріа ѳѵѳрѧѳѵаѵѣ · ѳрііѣ ѵрііѣ ѳѳѧѣѣ ѣіѳрі :-

ѳѵѵаіѵ · ѵѧрі Сѵѵѵѣѳѵ ѵѵѣ ѧіѵѣ · ѳѵѵѣі ѧѳіі ѣіѵіѵѵ · ѵѵіѣ ѵрі ѧѵѵіпа ѵѵѵоѳѵіѳріа ѵѵѣіѵѳ ѵѵѵіѵѳѵѳѵѳ ѣѵ · шпаѵѣ ѳрі ѣіѳп ѳѵѵѵѵіѳѵ ѵѵѵіа ѧіѵѵіі · ѵѵіѣ ѵрі ѧѵѵіпа ѵѵѣѵѳѵѳѵѳ ѳѵѵ Сѵѵѵѣ ѳрі ѧѵѵіпа ѵѵѣѵѳѵѳѵѳ ѵѣѳѣ ѳрі ѳрііѵѵа ѵѵѣѳѣ Сѵѵѵѣ ѳѵѳрѧѳѵаѵѣ · ѵѵѳѳѵѳѵѳѵѳ · ѧѳѳа ѳѵѵ ѣіѳп ѵѵѵѵ

Ptolemeu Filadelful, fiind iubitor de cărți, au trimis cu sfatul lui Dimitrie și al lui Aristeu, la beserica Ierusalimului, daruri, 120 de sicli ovreești de argint, ca să-i trimiță Eleazar la Alexandriia cele 5 cărți ale lui Moisi și să-i trimiță și tâlcuitori, ca să le tâlcuiască. Și așa au făcut Eleazar, după voia împăratului, trimițându-i și cărțile și pre cei 70 de tâlcuitori. Și primi pre ei împăratul Ptolemeu cu cinste mare și după ce au tâlcuit cărțile, dăruindu-i cu daruri multe, i-au trimis înapoi și au lăsat de bir pre slujitorii besericii în 7 ani. În vremea acestuia s-au arătat tâlcuitorii. Leat 4951.

Ptolemeu Everghetul n-au făcut nimic vrednic de povestire spre jidovi. În vremea acestuia au făcut Iisus al lui Sirah Cartea Înțelepciunei.

Ptolemeu Filopator, luându-și pre fiică-sa de la Alexandru căruia o au fost dat muiare, o au dat lui Dimitrie. În vremea acestui Ptolomeu au stăpânit romanii pe Elada și Schipion au biruit Africa.

În urma acestor împărați n-au mai fost alt împărat la Eghipet, fără numai Cleopatra, care biruindu-să de Antonie, s-au mutat împărăția Eghipetului la Roma. Pre vremea aceasta au fost împărat la Roma Iulie Chesar.

Mattathia preotul au omorât pre solii lui Antioh Epifanes și au mai omorât pre un jidov, carele jărtvuia după porunca lui Antioh, deasupra jărtăvnicului, în Modeim. După aceia, fugind cu cei 5 feciori ai lui și cu alți jidovi, ce să temea de Dumnezeu, s-au ascuns în munți și în peștere. Deci, dând voe jidovilor să bată războiu sâmbăta, în vreme de nevoe și învățându-i să păzească legile cele părintești și învățându-și și feciorii pentru lege și pentru războiu, muri și să îngropă la Modeim. Întâia (Carte) a Macaveilor, cap 3.

De la acest Darie au luat Manasi, fratele lui Iad, voe să zidească beserică în muntele Gazirim. Și, biruindu-să Darie acesta de împăratul Alexandru, s-au mutat Sarvil, boiarinul lui, la Alexandriia și s-au supus împărăției persilor lui Alexandru.

Alexandru Machedon cel Mare, biruind pre Darie și mutând împărăția perșilor la Machedonia și supuind Tirul și Gaza supt biruința lui, au purces asupra Ierusalimului cu mânie mare, pentru că, fiind supuși lui jidovii, nu vrea să-i trimită dejdea cea obicinuită. Și, apropiindu-să de Ierusalim cu oștile, să spăimântară jidovii foarte și au eșit înaintea lui alți preoți cinstiți, de l-au primit cu cinste mare. Iar ceialalți preoți carii nu vrea să-i trimită dejdea, s-au ascuns. Deci văzând Alexandru înțelepciunea preoților și cucerniciia care au arătat către el, să rușină de ei și-și conteni mâniia. Și, după ce au jărtvuit și au cetit înaintea lui prorociia lui Daniil, li-au ertat dăjdile de 7 ani; însă cele ce au făgăduit iudeilor către samarineni au tăgăduit. Deci, mărindu-i-se numele și lățindu-i-se împărăția foarte, zavistuindu-l unii din boiarii lui, l-au otrăvit, pentru că roada zavistiei moarte iaste. Iar în urma lui s-au împărțit împărăția în patru împărății, precum să arată aicea, dintru carii, pentru cei doi grăiaște Sfânta Scriptură mai cu denadinsul, pentru răutățile care au făcut jidovilor. În vremea acestuia era vestit Aristotel. Leat 4888.

Murind Alexandru s-au rădicat 4 împărați. Însă Eghipetul l-au stăpânit Ptolemeu al lui Lagos, către amiazăzi; Machedoniia o au stapânit Filip, carele și Darie să numește, fiind fratele lui Alexandru, către amiazănoapte, iar Siriia și Vavilona și toată împărăția răsăritului o au stăpânit Selevc Mihanor, iar în Asia, către apus, au împărățit Antioh.

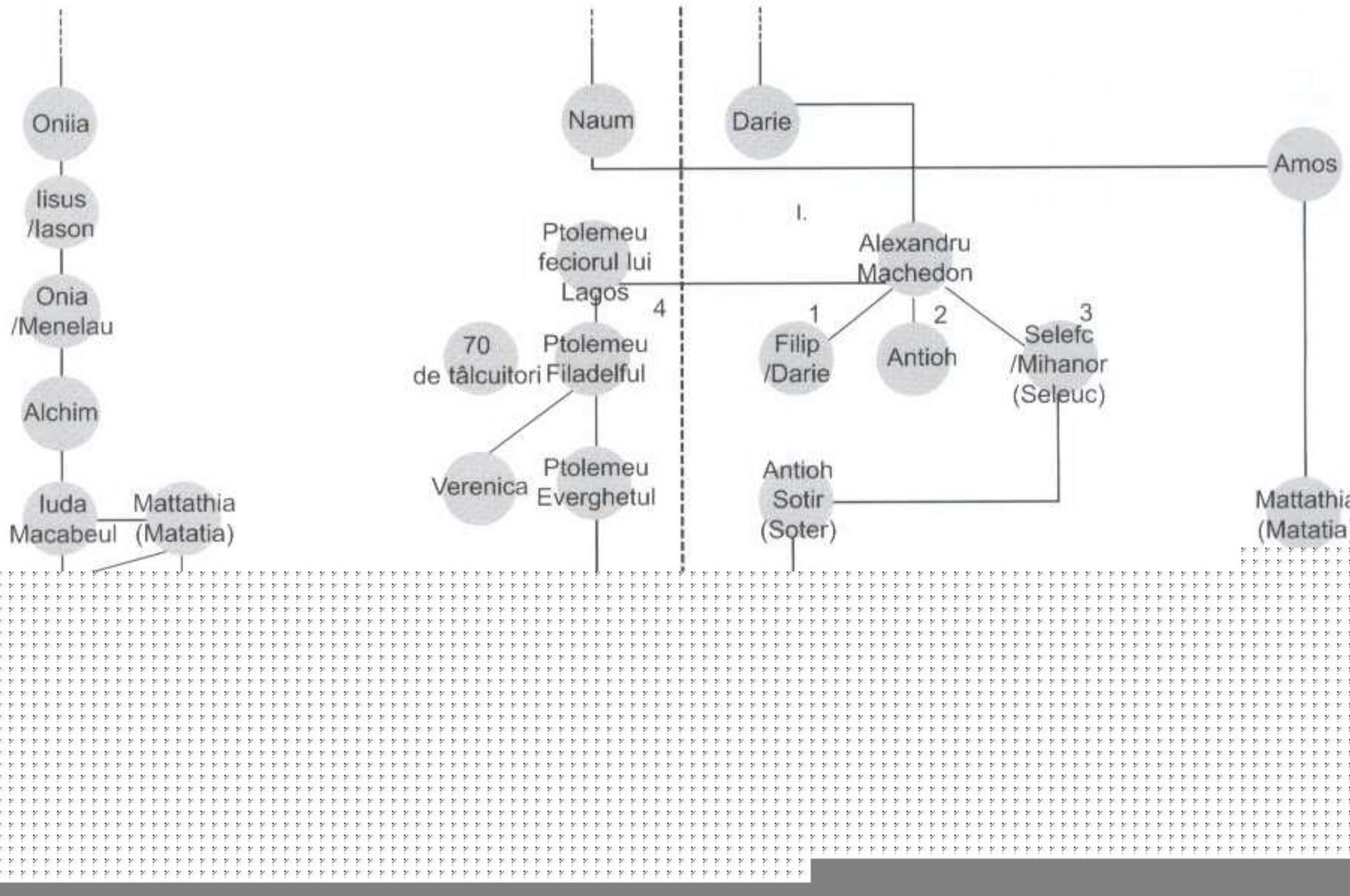

Ѵ лѣтѣ ѿ Сотѡнїи створенїа · мцса Сѣнїа ѳ҃ркїи ѧнн · апостолїе · ѧн Сїфѣ · ѧн Ѧнтонїи · ѧн Ѡнисимѣ · ѧн Ѳеѳїлѣ · ѧнаніи · Сѧ ѳѳїи Ѱѣ ѵ҃да маїа ѳ҃ · ѧнѳ · кѵ҃ ѳрѣзнѧ · ѧлаѧ Сотѡрѣ · Сїгоѵ Ѵеѳѳрнїа · Пѧзѵхїи · н҃ · ѕнѧ · Ѳѵпїа҃тѣ мцсѧ ѳ҃ · ѧнїи Ісаннѵ ѳ҃ ѳрѧтїе ѳ҃ Ѳеѳѳѧѳрнїѧнѣ · ѧнѳ ѳрѧтїе҃ Сїмѡ ѳ҃ Ѳѵѳѳѧїѣ · Ѵѧрѳѳїѵ ѧнѧѳїа ѵ҃ѳрїи ѕрѧ҃ пѣ҃ ѵ҃да пѧѕнѵ҃ Ѵеѳѳѳѧѳрнїѧнѣ ѧнѳ Ісаннѵ ѳ҃ · ѳѧ пѣ҃ѕѳѵ҃ѕѵ ѵ҃ѕѵ Сѵ҃ѵнѳѵ҃ ѳ҃ѳѣѧѵ҃ · Сѧѵнѵ҃ ѳ҃ѳѣѧѵ҃ · пѣ҃ѕѵ҃ · ѳ҃ѳѣѧѵ҃ · пѣ҃ѵѵ҃ѕѵ ѧ҃ѵѵѣѧѵ҃ · Ѵѧрѵ҃пѧѣѵ҃ · Сѧ ѵ҃ѵѵѵ҃ѕѵ ѵ҃да ѧ҃ѵ ѳ҃ѳѣѧѵ҃ Сѵ҃ѵѣ · ѳ҃ пѣ҃ѕѳѵ҃ ѵ҃да ѧ҃ѵѵѵ҃ѕѵ ѵ҃ѕѵ ѳ҃ѳѣѧѵ҃ѕѵ ѵ҃ѕѵ ѳ҃ѳѣѧѵ҃ѕѵ · ѳ҃ѳѣѧѵ҃ѕѵ ѵ҃ѕѵ

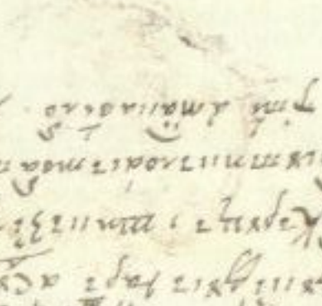

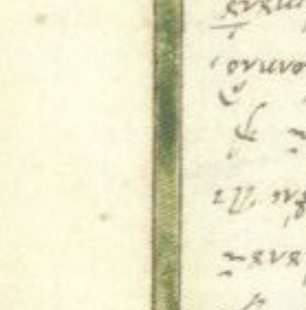

Ioann Ircanos, deşchizând doao vistierii, din cele 8 ale lui David, au dat 400 de talanţi lui Antioh, ca să se depărteze de a robi Ierusalimul. Iar din ceialalţi bani, ce-au rămas, au făcut case de săraci şi de streini.

Pre Ircanos, înşălându-l frate-său Aristovul, i-au luat împărăţiia. După aceia, fiind Ierusalimul supt stăpânirea romanilor, au pus Pombie pre Ircanos preot. Iar mai pre urmă l-au pus Iulie Chesar şi împărat Siriei. După aceia fu omorât de sabiia parthilor celor ce ajutau lui Andigon.

Împăratul Aristovul, închizând în temniţă pre mumă-sa şi pre cei doi fraţi ai lui, să îmbrăcă cu diadimă împărătească. Şi, cu învăţătura muerii lui, omorî pre frate-său Andigon şi muri şi el, fiind atunce, când au murit el, ani 475 de la Sedechie, când s-au stricat împărăţiia jidovilor.

Selefc, feciorul lui Antioh celui Mare, au trimis pre Iliodor la Ierusalim, ca să prade vistieriia besericii, carele rănindu-se de doi îngeri, muri. Iară cu rugăciunea lui Onie preotul, feciorul lui Simon, să sculă iarăşi şi să întoarse la împăratul, deşert. A II-a (Carte a) Macaveilor, cap 3.

Antioh Epifanes, trimiţându-să de tată-său la Roma, zălog de pace, fu prins în nişte cetăţi de ale Asiriei şi cu meşteşug scăpând de acolo, să numi Epifanes. Deci, fiind în Roma zălog, precum am zis şi auzind de moartea tătâne-său şi de răutăţile frăţini-său, fugi din Roma pre ascuns şi să puse împărat după moartea lui Selefc. După aceia au vândut preoţiia Ierusalimului lui Iason şi lui Menelau. Deci, ei, puindu-să preoţi, s-au numit cu nume păgânesc şi au făcut neobrezuire în Ierusalim. Şi au omorât Andronic pre Onia preotul, cu învăţătura lui Menelau, după porunca lui Antioh. Deci, biruind Antioh Eghipetul, cu hicleşug, au venit şi asupra Ierusalimului de l-au bătut. Şi, după aceia, fu gonit din Eghipet de solii carii venise de la Roma. Şi puse Antioh idolul Diei Olimbiului, în beserica Ierusalimului şi siliia pre jidovi să facă obiceaiurile cele păgâneşti. Şi cu multe feliuri de cazne a omorât 7 fraţi Macavei împreună cu Eleazar, căci nu vrea să mănânce carne de porc şi să se închine idolilor, de pre cum le porunciia. Iar mai pre urmă, ducându-să iarăşi asupra Ierusalimului, ca să-l strice de tot, l-au împins Eliamid din căruţă şi, căzând jos, s-au zdrobit; şi măcar că mai pre urmă s-au căit, iar încă-ş cu ticăloasă moarte s-au sfârşit. Întâi (a Carte a) Macaveilor, cap 9.

Antioh Efpator, robind Vethsura şi prădând Ierusalimul, mai pre urmă au dat jidovilor voe să-şi ţie legile lor şi au izgonit pre Filip din Antiohiia. După aceia îl legară ostaşii lui şi pre el şi pre Lisiia şi-i omorâră, cu învăţătura lui Dimitrie Sotir, carele au împărăţit în urma lui. A II-a (Carte) a Macaveilor, cap 11.

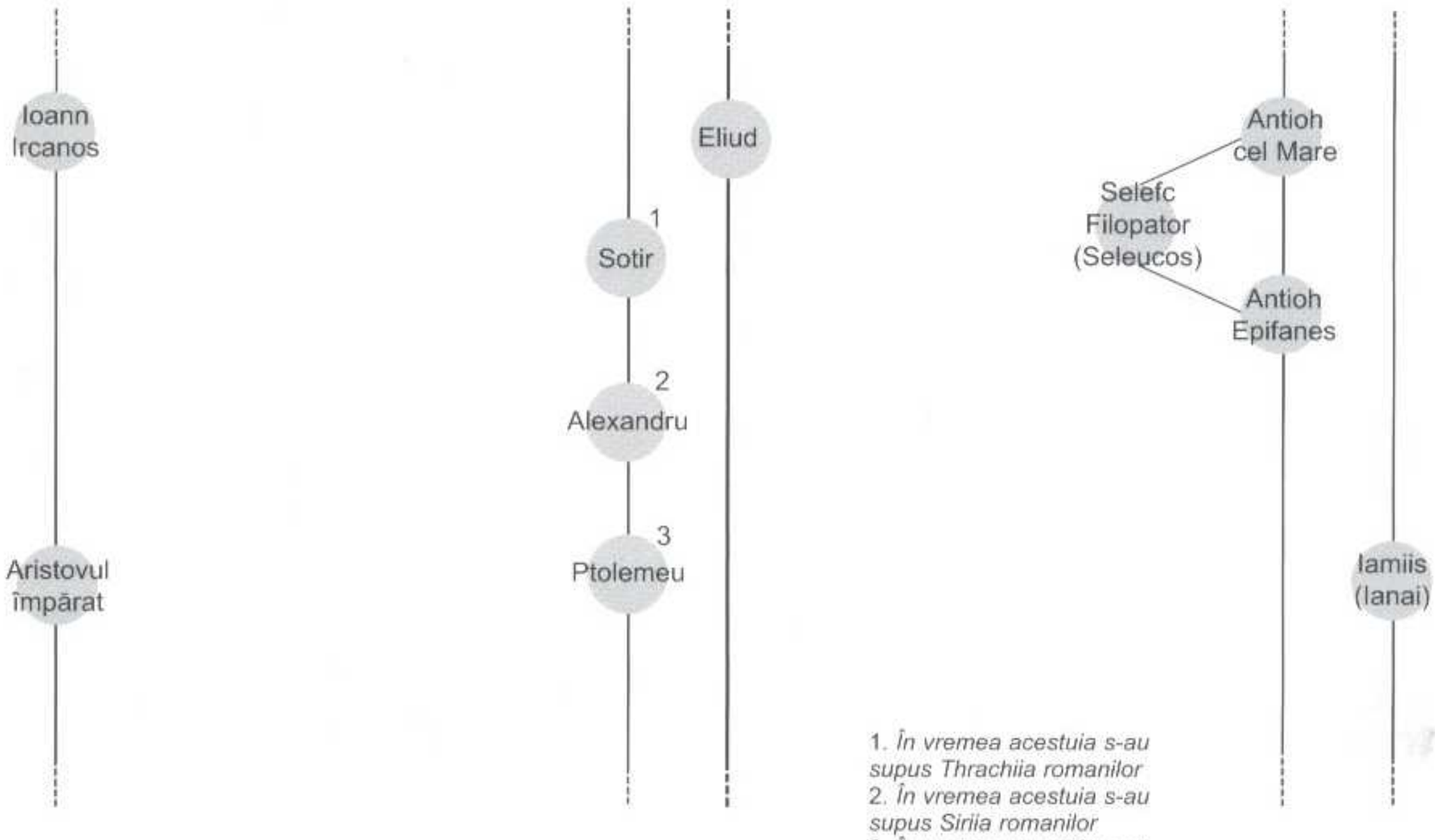

Alexandru, omorând pre jidovi, foarte îl urâse norodul şi temându-să a lăsa împărăţiia feciorilor lui, pentru ca să nu răsplătească lor cele ce au făcut el, au lăsat împărăţiia, după moartea lui muerii lui, Alexandrei.

Iară după ce au murit Alexandru, această împărătească, Alexandra, care iaste însemnată mai jos, în ceia faţă, făgăduind împărăţiia lui Ircanos, fiiu-său, pre carele îl şi iubiia, au închis în temniţă pre celalalt fecior al ei, Aristovul, cu muiarea lui şi cu copiii lui, ca nu cumva, rădicându-să, să ia împărăţiia de la Ircanos.

Pre această Cleopatra o au biruit în Acon, Antonie, ce o îndrăgise. Şi s-au mutat împărăţiia Eghipetului în partea romanilor. Pre vremea aceasta s-au supus Eghipetul romanilor.

Dimitrie Sotir, feciorul lui Selefc, întorcându-se de la Roma, omorî pre Antioh şi pre Lisiia şi puse arhiereu pre Alchim, păgânul. Şi, împreună cu el, trimise în Ierusalim pre Vachid, carele au pierdut pre mulţi din jidovi. Şi au perit şi Nicanor, voevodul lui Dimitrie, omorându-se de Iuda. Şi după aceia, omorî pre Iuda Macaveul prin Vachid, pentru că nu i-au fost ajutat frate-său, Ioanathan, măcar că multe să făgăduise Dimitrie lui Ioanathan, ca să facă pace cu dânsul şi să-i ajute. Deci, bătându-se Dimitrie cu Alexandru Epifanes, fu omorât de dânsul. Întâia Carte a Macaveilor, cap 8, 9, 10.

Alexandru Epifanes, feciorul lui Antioh Efpator, făcând pace cu Ioanathan, feciorul lui Matathie, omorî pre Dimitrie, cu ajutoriul lui Ioanathan şi-şi izbândi Alexandru, pentru moartea tătâne-său şi cinsti pre Ioanathan, căci i-au ajutat. După aceia Ptolemeu Filopator, împăratul Eghipetului, socrul lui Alexandru, rădicând oaste asupra lui Alexandru, îşi luo într-ajutor pe Dimitrie cel Mic. Şi, biruind pe Alexandru, i-au luat toate cetăţile şi ş-au luat şi fata de la el, de o au dat lui Dimitrie celui Mic. Iar Alexandru fugind la Araviia, i să tăe capul de Zadiil Arapul. Întâi (a Carte) a Macaveilor, cap 11.

Dimitrie cel Mic, luându-şi muiare pre fata lui Ptolemeu, care era mai nainte muiare lui Alexandru, împărăţi în locul lui Alexandru. După aceia fu omorât de Antioh cel Mic, pre carele l-au fost adus Trifon din Araviia şi au împărăţit Antioh în locul lui. Întâi(a Carte a Macaveilor), cap 11 şi 12.

Pre Antioh Mirax, feciorul lui Alexandru, l-au adus Trifon de la Aravia, pentru că acolo îl creştea după moartea tătâne-său. Acesta, omorând pre Dimitrie, împărăţi în locul lui în Antiohia şi dede preoţiia lui Ioanathan, feciorul Matathiei şi cinsti pre el. Iar mai pre urmă fu omorât Antioh de Trifon.

Acest Trifon, spurcatul, au omorât pre stăpânu-său, Antioh Mirax şi pre Ioanathan şi pre amândoi feciorii lui, carii erau zălog la el; şi s-au mutat împărăţiia Siriei la romani.

Antioh cel de pe urmă au fost împărat mai pre urmă decât toţi la Siriia. Şi să făcu Siriia supt bir romanilor. Trimiţând, drept aceia romanii pe Pombie asupra lui Tigraf, împăratului Armeniei, au făcut domn Siriei pe Scavron. Iar Aristovul şi Ircanos avea atunce între dânşii netocmire, pentru preoţiia Ierusalimului. Drept aceia, au pus Pombie pe Ircanos arhiereu în Ierusalim, prin ajutoriul arapilor, iar pe Aristovul şi pre feciorii lui i-au dus legaţ în Roma şi i-au dat în mânile romanilor. Şi după ce să puse Ircanos arhiereu, surpă beserica aceia întru care l-au pus şi ş-au pus caii în fuişoarele besericii; drept aceia, de atunce înainte n-au mai procopsit.

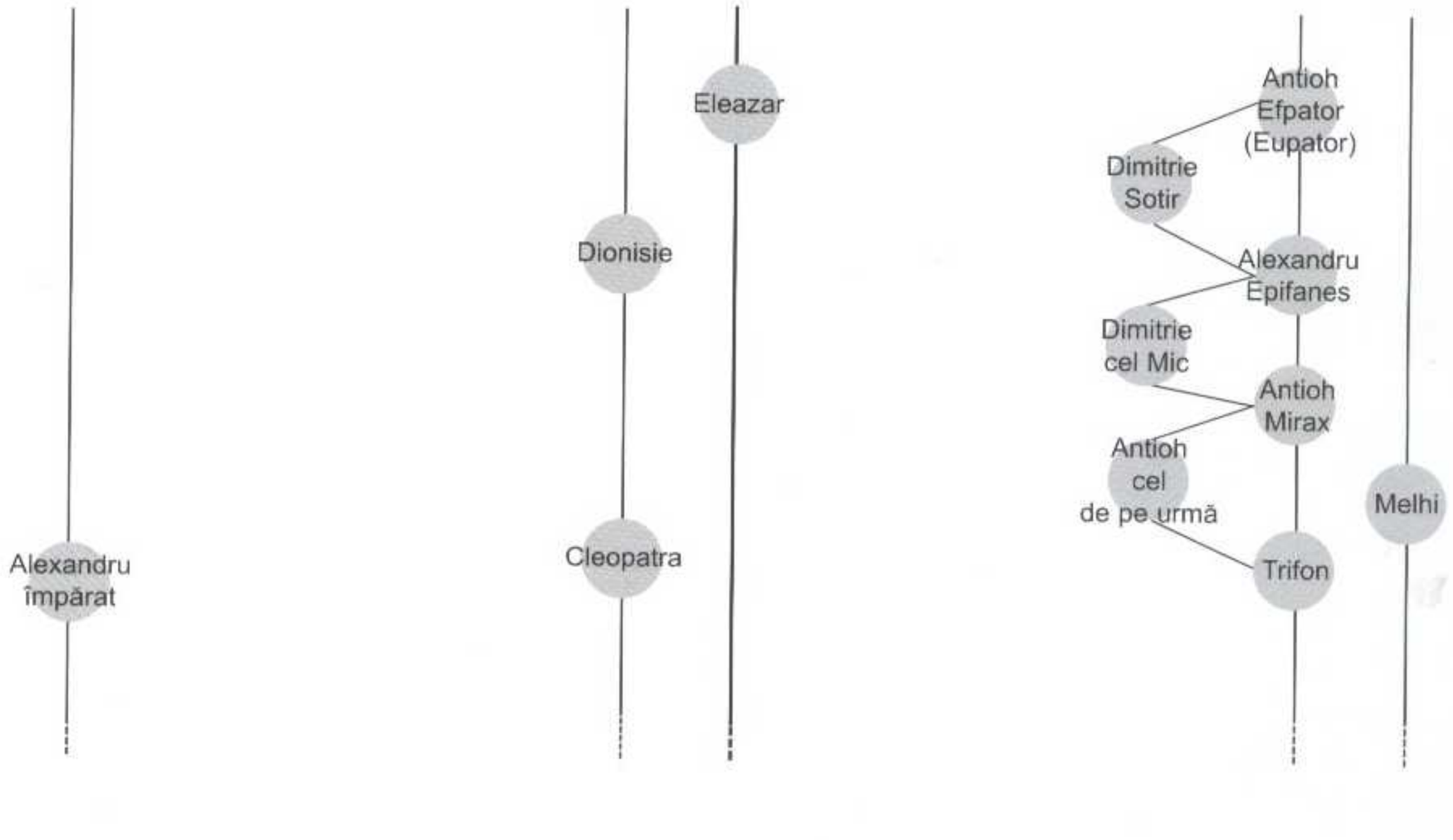

Ἀπόλλων
Ἀπόλλων
Ἀπόλλων

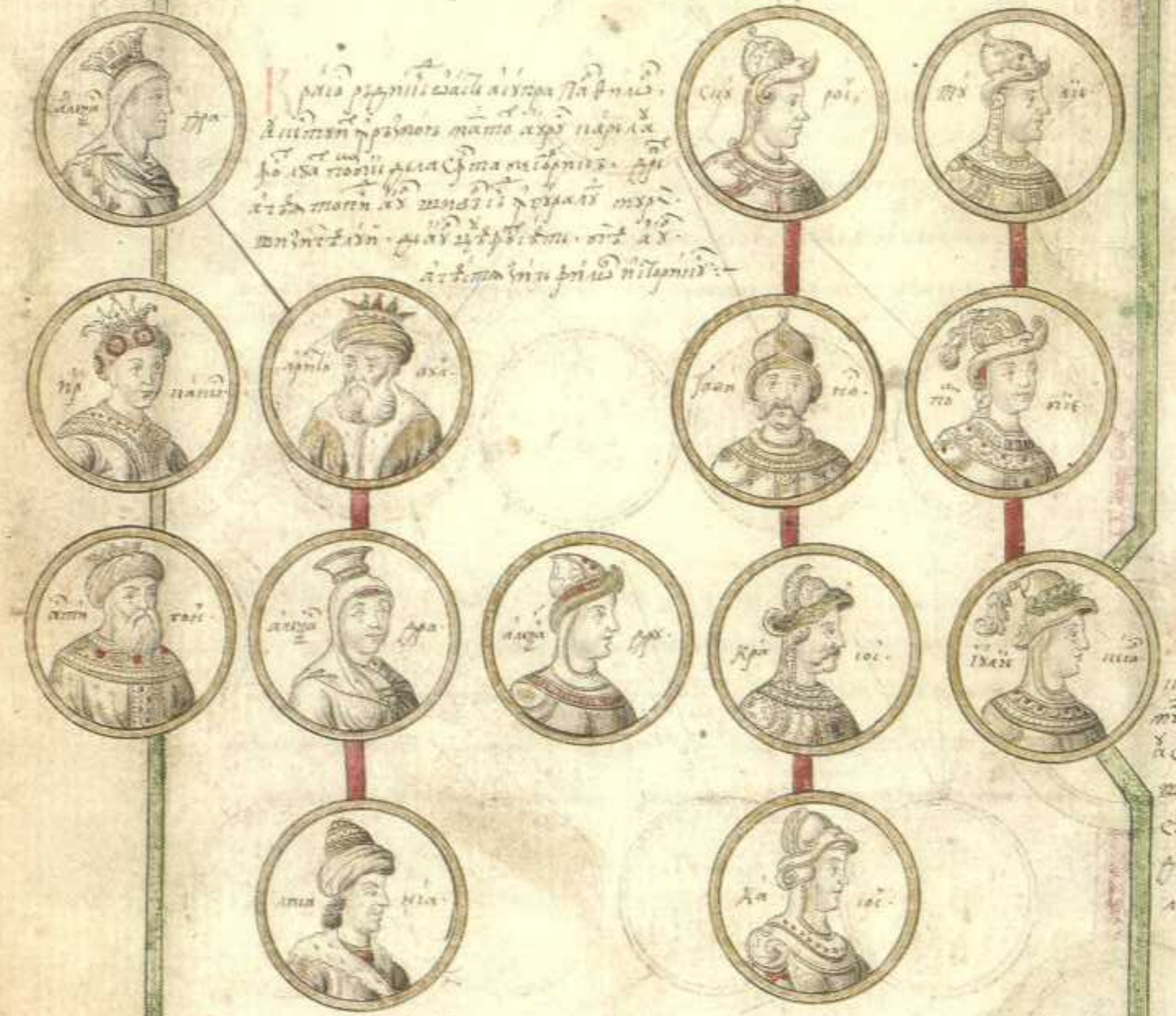

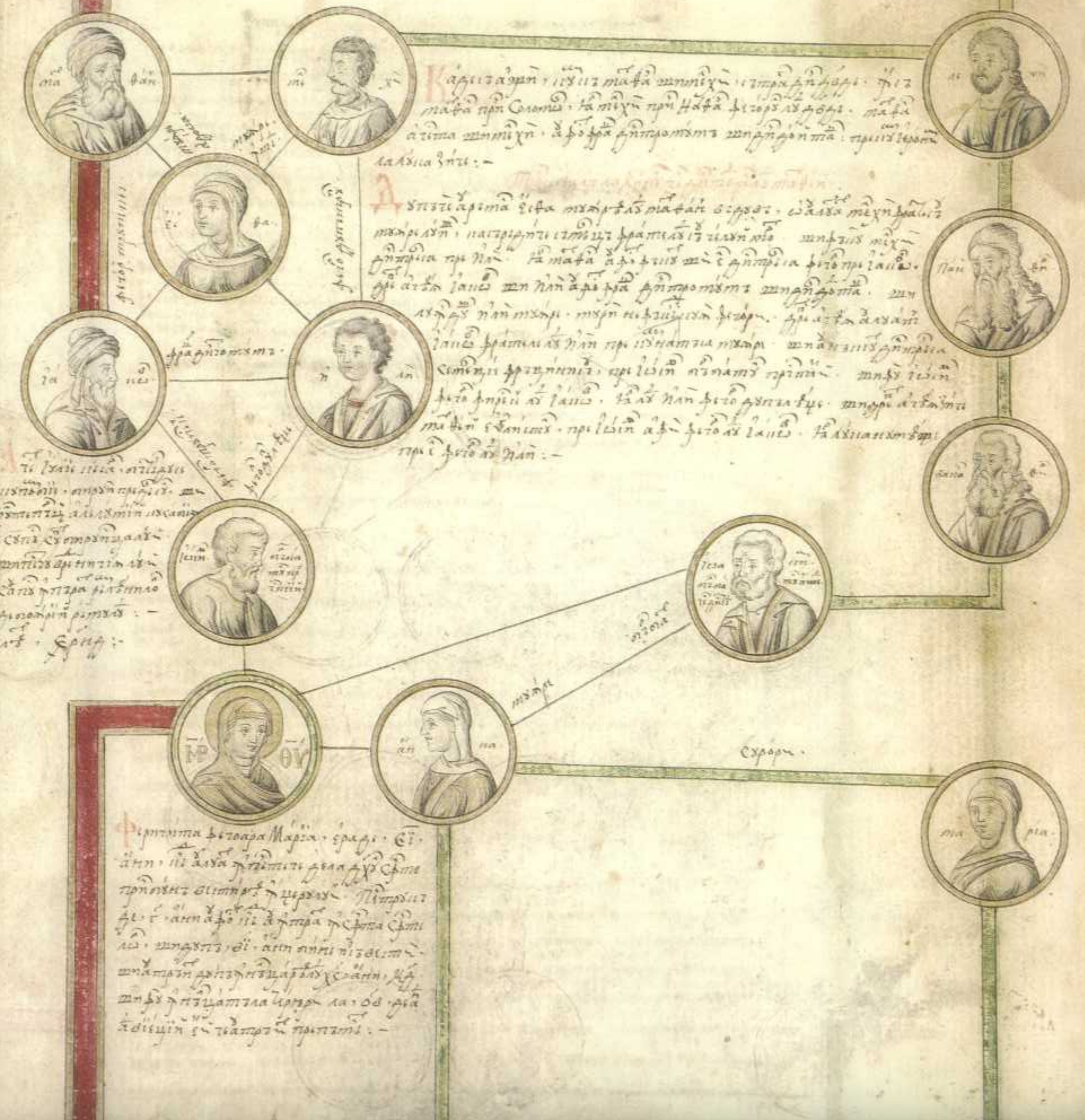

Crasos, rădicînd oaste asupra parthilor, au cheltuit în războiu mai tot aurul care l-au fost luat Pombie de la sfânta beserică. Drept aceia, topind aur şi vărsând în gura lui, muri. Şi zicea lui: „De aur te-au fost sete, bea aur". Acestia zice Filon istoricul.

În vremea lui Casos s-au bătut Iulie cu Pombie şi, biruind Iulie, au luat domniia şi o au ţinut singur, trei ani şi şapte luni. Iar mai naintea lui, să chivernisiia obştimea Râmului de boerime ani 464; pentru că de la Romil au împărăţit 7 împăraţi în 200 de ani. Deci, petrecându-să acei împăraţi, s-au rădicat chivernisitori Râmului ipaţ şi îndrepta norodul până în vremea lui Iulie Chesar, carele au împărăţit întâi.

Acest Iulie Chesar, bătându-se cu Pombie, birui pre dânsul şi multe părţi ale lumii cu sabiia au supus supt biruinţa lui. Şi pentru vredinciia lui s-au pus împărat râmlenilor, de boiarii Râmului. Leat 5154.

Pentru 3 Irozi pomeneşte Sfânta Scriptură: pentru Irod Ascalonitul, întru a căruia vreme, la 30 de ani a împărăţiei lui, s-au născut Hristos şi s-au omorât coconii Vithleemului; al doilea, Irod Antipa, carele stăpânea a patra parte din Galilea, la carele au trimis Pilat pe Hristos; al treilea, Irod Agripa, feciorul lui Alexandru şi nepot lui Ascalonit, carele au omorât pre Iacov şi au închis în temniţă pre Petru, precum scrie la Faptele sfinţilor Apostoli.

Cade-să a şti cum că Matthan şi Melhi să trag din David. Însă Matthan prin Solomon, iar Melhi prin Nathan, feciorul lui David. Matthan acesta şi Melhi au fost fraţi dintr-o mumă şi din doi taţi, precum Ieronim la Luca zice.

Tâlcuială la capul cel dintâi al lui Matei

După ce au rămas Estha, muiarea lui Matthan, văduvă, o au luat Melhi, frate-său, muiare lui-ş, ca să rădice sămânţă fratelui său, celui mort. Şi făcu Melhi dintr-însa pre Ili. Iar Matthan au fost făcut şi el, dintr-însa fecior pe Iacov. Drept aceia, Iacov şi Ili au fost fraţi dintr-o mumă şi din doi taţi. Şi, luându-şi Ili muiare, muri, nefăcând cu ia feciori. Drept aceia au luat Iacov, fratele lui Ili, pre cumnată-sa muiare şi au născut dintr-însa semenţie frăţini-său pre Iosif, bărbatul Precistii. Şi fu Iosif fecior firesc lui Iacov, iar lui Ili fecior după lege. Şi drept aceia zice Mathei evanghelistul pre Iosif a fi fecior lui Iacov, iar Luca numeşte pre el fecior lui Ili.

Fericita fecioara Maria era de 15 ani când au luat în pântece de la Duhul Sfânt, prin bunăvestirea îngerului. Pentru că de 3 ani au fost când au intrat în Sfânta Sfintelor şi după 12 ani bine i să vesti. Şi au trăit, după înălţarea lui Hristos ani 24 şi fu înălţată la ceriuri la 72 de ani ai vieţii ei, ce au trăit pre pământ.

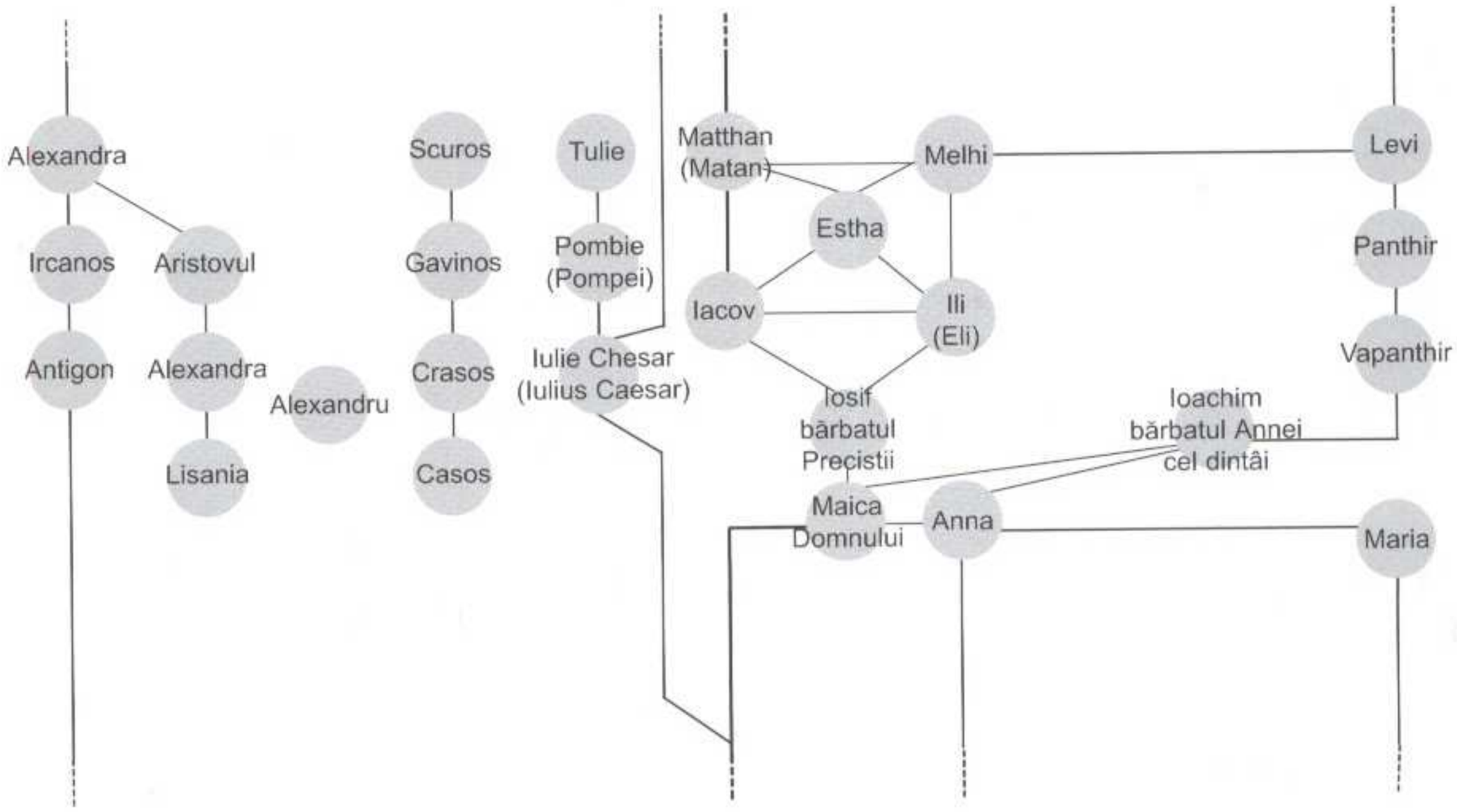

Această Salomi au năpăstuit pre Mariamna, muiarea lui Irod că au preacurvit. Şi auzind Irod au omorât pre Mariamna.

Acest Octavie Avgust Chesar au luat împărăţiia după Iulie, carele făcând polaturi, adecă case împărăteşti, au întrebat pre Sevilla proroci̦a câţi ani vor sta palaturile acelia. Iar ia, prorocind, i-au răspuns cum că vor sta până în vremea ce va naşte o fecioară curată fiiu. Iar el, auzind acestia, i-au părut că nu să vor strica nici odinioară, pentru neîncredinţarea cuvântului. Deci la 42 de ani ai împărăţiei lui, născându-să Hristos din fecioara Maria, chiemă proroci̦a Sevilla pre Octavie şi-i arătă lui, în soare, pre Fecioara, ţiind în braţele ei pre Hristos. Şi zise lui: „Aceasta iaste Fecioara aceia care au născut pruncul". Şi îndată căzură casele. Iar locul acela, întru care era casele, să numeşte: Locul Ceriului. Acestea zic istoricii.

La 42 de ani ai împărăţiei lui Octavie Avgust s-au născut Iisus Hristos, în Vithleemul Iudeii, care iaste cetatea lui David, din fecioara Maria, în noaptea spre duminecă. Care Mântuitor al nostru Iisus Hristos, arhiereul cel ales, de 30 ani de era când s-au botezat de Ioann prorocul în Iordan, învăţând în urma botezului 3 ani şi 3 luni şi după aceia răstignându-să, murind şi îngropându-se, a treia zi s-au sculat din morţi şi s-au arătat ucenicilor lui de 12 ori în cele 40 de zile ce au petrecut pre pământ, după înviare. Iar la 40 de zile
s-au înălţat la ceriuri şi au şăzut de-a dreapta Tatălui. Iar la 50 de zile după înviare au trimis ucenicilor lui Duhul Sfânt, întărind pre ei, cărora le-au dat putere a face minuni şi a dezlega păcatele.

În urma lui Octavie Avgust au luat împărăţiia Tiverie, carele au trimăs domn jidovilor pre Valia. Acesta de faţă vindea preoţiia. Şi întâi au izgonit pre Anna, puind în locul lui pre Ismail şi mai pre urmă au [108]
pus pre Eleazar, feciorul Annei. Şi după aceia pre Simon şi mai pre urmă pre Iosif, carele să numiia şi Caiafa, într-a căruia vreme au pătimit şi Domnul nostru Iisus Hristos. Acest Tiverie au împărăţit înaintea pătimirii Domnului ani 18 şi după pătimire ani 5.

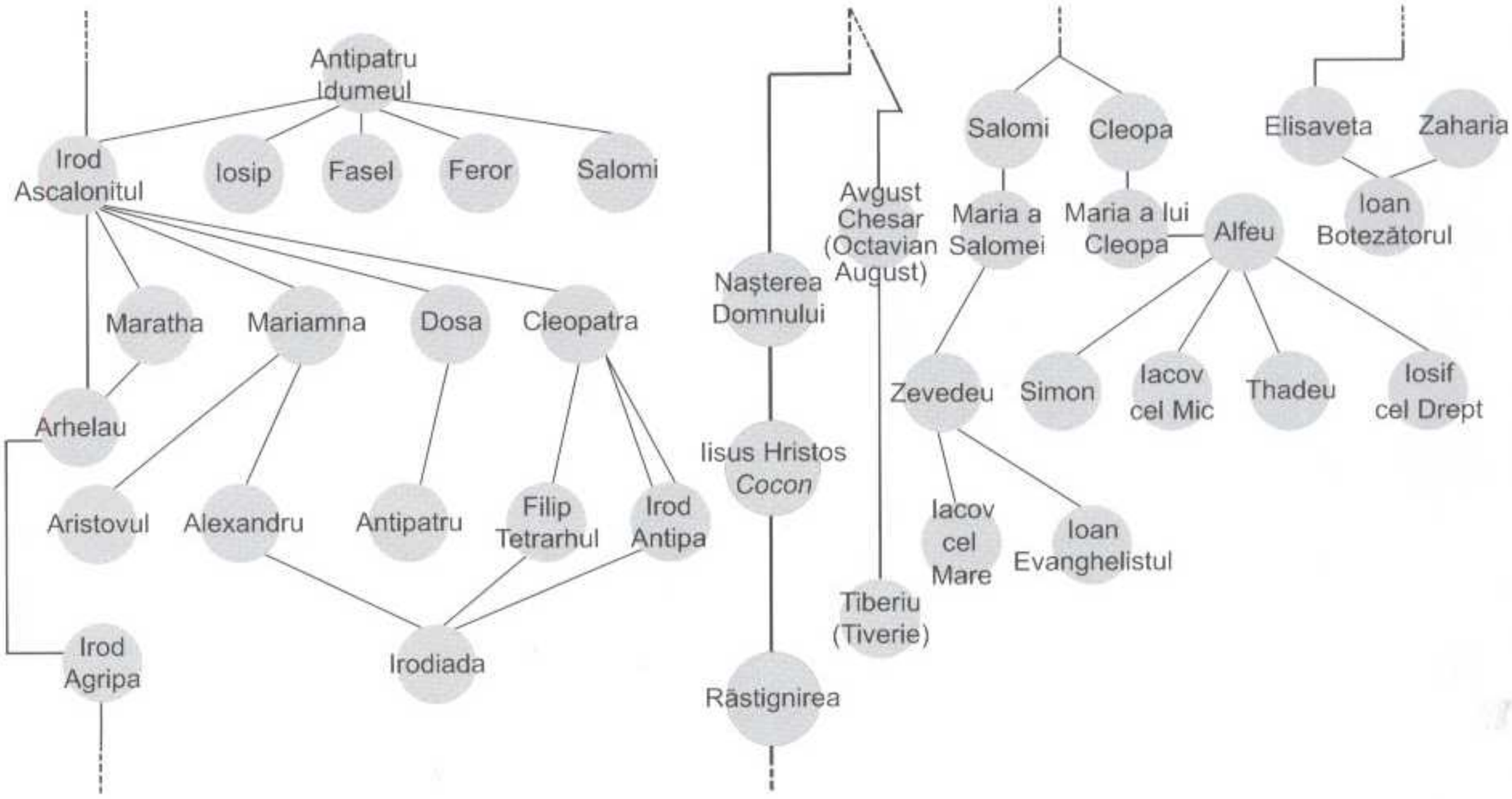

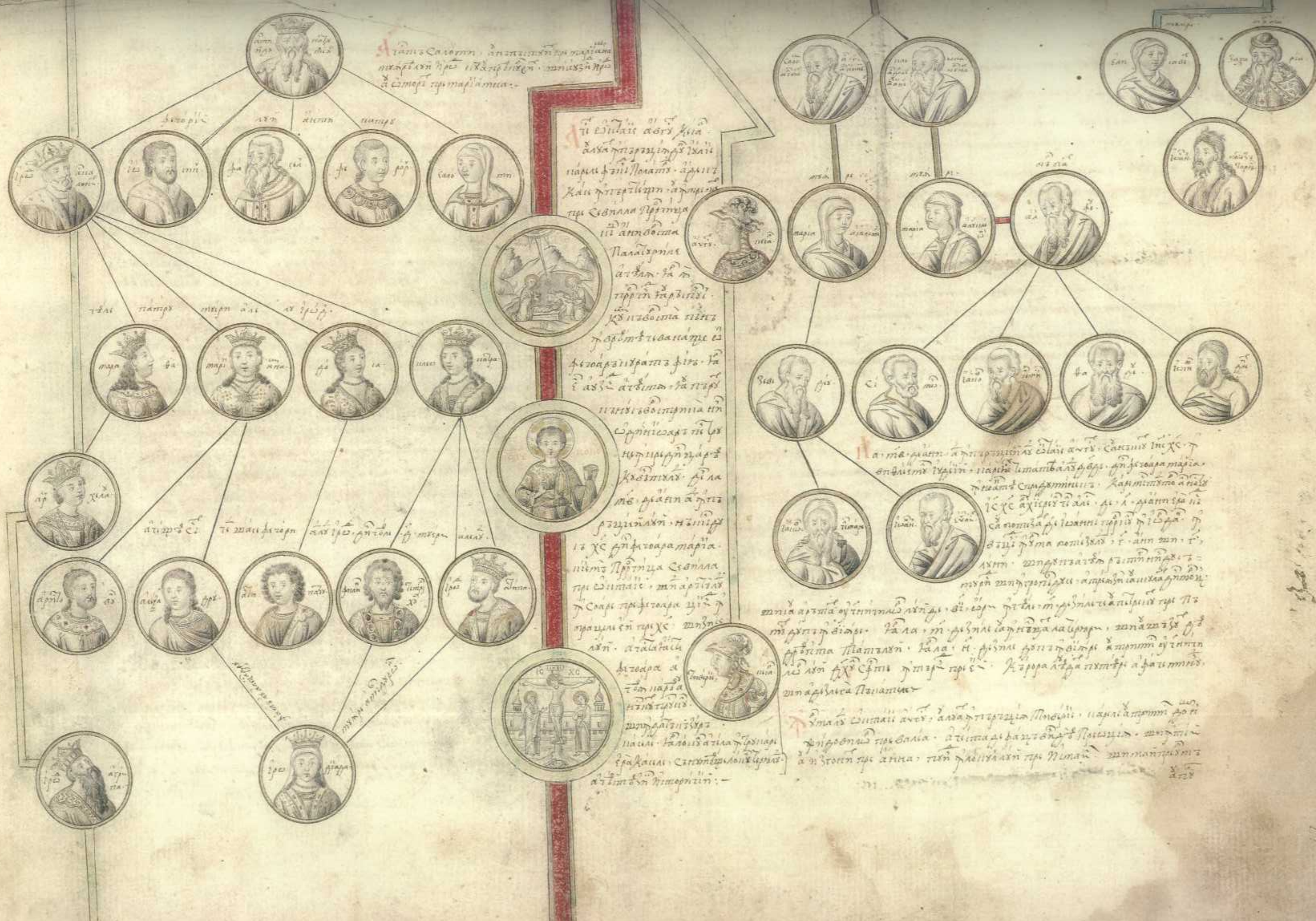

Лѹї антипатрꙋ, ꙗрꙋ пльнꙋ дин ꙗдꙋмїи. а лꙋи тата авꙋ, де ачорꙋ, дин трꙋнꙋрїи ваїти оунꙋ ꙟн Ирѡд аскалонитꙋл. Пре ачест антипатрꙋ, пꙋрꙋндꙋ ꙟндарꙗтнꙋ и ꙟнпꙋрꙗтꙋ пꙋратꙋ лꙋи ꙟнꙋїлꙋ ваїи брꙗта ꙟнвꙋїтꙋ, дꙋпꙋ Сꙋнꙋїа. Пре ачест антипатрꙋ ꙟ ниле цари а фост пꙋтинтꙋ пꙋлꙋ фꙋїнꙋ. ꙟнꙋрꙋцꙋ лꙋни. де ачꙗ фꙋїи пати ꙟн пꙋратꙋ ꙟнꙋдꙋїꙋ, а пꙋрꙋрꙋ фꙋлꙋ Ирѡд пꙋра ꙗдꙋмїи. карили аꙋ авꙋт ꙟндꙋ пꙋтарїана ратадꙋ ꙟнанїи, пꙋрꙋ царꙋ а лꙋа ꙟн пꙋрꙋтꙋцїа. аꙋ Ирѡд Самꙋ ꙟн ꙗсꙋлꙋ :-

Ирѡд аскалонитꙋл, ꙟнпꙋрꙋтꙋ ꙗдꙋмїи, фꙋлꙋнїи ꙟнꙗ лꙋи. ла пꙋтꙋрꙋлꙋ аꙋ ꙟнпꙋрꙋцꙋлꙋ, ꙟнꙋнꙋта дꙋ, де ꙟнꙋрꙋꙟн тꙋа авꙋ, ꙟ фечорꙋ, парꙋ Сꙋрꙋ Симꙋ тꙋла ꙟнпꙋрꙋцꙋ. ачела пꙋтꙋрꙋнꙋ ꙟнꙋтꙋпꙋ ꙟнꙋтинꙋа а Салꙋмꙋ. ꙟнꙋꙗ ꙗморꙋ пре марїамна мꙋꙗрꙗлꙋи. Пре врꙗмꙗ ачестꙋиа нꙋскꙋтꙋ домнꙋл ностꙋ Іс Хс. ачела аꙋ оморꙋ ꙟн копии ꙟн Вифлеꙟм, ꙟндꙋи ꙟн анꙋлꙋ, пре аꙋ тꙋлꙋ. ꙟнтре алꙋдрꙋ, ꙟнтре антипатрꙋ. ꙟн патрꙋ ꙟн брꙗма оуꙋ пꙋрїн конꙋнꙋлꙋ анꙋ. з. ꙟн пꙋрꙋꙟн ан домнꙋл ностꙋ Іс Хс аꙋ фꙋџꙋ ла Еꙟꙋпꙋ ꙟнꙗ тꙋнꙋцꙋ ꙟнꙗ лꙋи. Ꙟн пꙋтꙋ ꙗꙟ Ирѡд Сар пꙋтꙋ ꙗдꙋи ꙟн пꙋрꙋꙟн конꙋнꙋ ꙟн ꙟнꙗтꙋнꙋцꙋ ла ꙗдꙋа, дꙋпꙋ пꙋрꙋна пꙋрꙋвꙋлꙋи. ꙟнꙋлꙋнꙋ пꙋ назарꙗтꙋл Галилеи. Ꙟарꙋ Ирѡд а ꙟнꙋ ꙟнꙗтꙋ пꙋтꙋ лꙋи, пꙋ пꙋрꙋлꙋнꙋ пре архела. а тала фил Ирѡд вꙋрꙋтꙋл :-

Ирѡд Ирѡд аскалонитꙋл, Сар пꙋтꙋ пꙋтꙋрꙋ. ꙟнꙋада ꙟ ꙟнꙋтꙋтати дꙋпати лꙋ архела. парꙋ ꙟнꙗ ꙟнꙋнꙋтꙋ Сꙋтꙋ пꙋнꙋтꙋ ла а патꙋ. ꙟн Сꙋтꙋнꙋа ꙟнꙋꙟнꙋ, пꙋрꙋ ꙟнцꙋнꙋ ꙗдꙋа ꙟн ꙗдꙋмїа. а ꙟнꙋрꙋ Сар пꙋтꙋ ꙟнꙋ ꙟнꙋла тꙋ ꙟнꙋтꙋтати. ꙟнꙋада ꙟнꙋтꙋти лꙋ Ирѡд тꙋтрархꙋ, а Галилеа. ꙟн ꙗла пꙋтати ꙗда фꙋрꙋнꙋ лꙋ филип. а ꙟн пꙋрїа ꙟн Трахонїа. ꙟн Сꙋ Сꙋтꙋнꙋтꙋ ꙟнꙗдꙋтꙋ архела. ꙟнꙋтꙋ ꙟнꙋрꙋ Нородꙋ ꙟнꙋтꙋ ꙟн Пꙋнꙋтꙋ :-

архела

ꙟнꙋ пре Ілиаза фечорꙋ анꙋи. ꙟндꙋнꙋтꙋ пре Сꙋтꙋ. ꙟнꙋтарꙋꙋ пре Іѡан, парꙋ Сꙋнꙋтꙋ ꙟн Каїафа. ꙟнтра ꙗрꙗ врꙗми а пꙋтꙋ ꙟн домнꙋ ностꙋ Іс Хс. а Тиверїи а пꙋтꙋ ꙟнꙋпꙋ пꙋтꙋ пꙋрꙋ домнꙋлꙋи анꙋ ꙟн ꙟнꙋ Пꙋлꙋтꙋ анꙋ. Є :-

Ꙟнꙋла Нащерꙗлꙋ Хс. Са пꙋтꙋ ꙟнꙋ аꙟнꙋ. ꙟнꙋарꙋтꙋ а ꙟнꙋлꙋ. парꙋ вацꙋнꙋ пꙋнꙋ ла Сꙋнꙋтꙋ. фꙋ пꙋрꙋнꙋдꙋтꙋ анꙋ дела Ада пꙋнꙋ ла Хс. Сꙋ анꙋ. Єрꙋ :-

Треиꙋта трꙋиꙋ Сꙋрꙋ Рожїе пꙋтꙋрꙋ фꙋнꙋтꙋ а тꙋитꙋ. дела ꙟнꙋрꙋвꙋлꙋтꙋ пꙋнꙋ ла ꙟнꙋрꙋ вꙋтꙋлꙋ. анꙋ. ꙟнꙋ. ꙟнꙋ ла ꙟнꙋрꙋ вꙋтꙋлꙋ пꙋнꙋ ла Нащерꙗлꙋ Хс, анꙋ. ѰѮЇ. парꙋ фꙋꙋтꙋ дела ꙟнꙋрꙋвꙋлꙋтꙋ пꙋнꙋ ла Хс

анꙋ. Єрꙋ :-

Ꙟнꙋ. ꙟ анꙋ ан а ꙟнꙋрꙋ пꙋлꙋ Хс. Са ꙟнꙋ ꙗ Нородꙋ ꙟнꙋ вꙋнꙋ вꙋтꙋлꙋ. ꙟн Сꙋ афла ди ꙟ. дꙋꙟнꙋ ꙟнꙋ, ꙟнꙋ. дꙋнꙋ. а ꙟнꙋ Ꙟнꙋ Рожїе :-

Пꙋтꙋ пꙋ ꙟнꙋ ꙟн Сꙋ
Сꙋфꙋнꙋ ꙟнꙋ ꙟн Ꙟнꙋ

Вꙋлꙋ дꙋти, Са ꙟнꙋ дела Ада, ꙟн пꙋнꙋ пꙋнꙋ ла Ноѥ анꙋ. ахтв. ꙟндела Нащерꙗлꙋ Ноѥ пꙋнꙋ ла Потоп анꙋ. Х. Карꙋ фꙋтꙋ дела Ада пꙋнꙋ ла Потоп. а. Ꙃсмв :-

Вꙋлꙋ а доилꙋ. Са ꙟнꙋ дела Потоп. ꙟнꙋ ꙟнꙋ пꙋнꙋ ла Нащерꙗлꙋ Авраа. Кꙋтꙋ анꙋ цмв. Карꙋ фꙋтꙋ дела Ада пꙋнꙋ ла Авраа. анꙋ. Ꙃрпв :-

Вꙋлꙋ атреилꙋ, Са ꙟнꙋ дела Нащерꙗлꙋ Авраа пꙋнꙋ ла Давꙋ, кꙋтꙋ анꙋ, Ѯ. Ꙟ дела Ада пꙋнꙋ ла Давꙋ фꙋтꙋ. анꙋ. ꙂЅ. Ꙟнꙋ ꙟнꙋ а чꙗ а ꙟнꙋ. Ꙃрпв дꙋ анꙋ дела Ада. фꙋ ꙟнꙋ фечорꙋ ꙟнꙋ Ꙟнꙋ Єгꙋптꙋ :-

Вꙋлꙋ апатрꙋлꙋ, Ꙟнꙋ дела Давꙋ пꙋнꙋ ла ꙟнꙋтарꙋ вавилонꙋлꙋи. Кꙋтꙋ анꙋ уѳ. Карꙋ фꙋтꙋ дела Ада пꙋнꙋ ла ꙟнꙋтарꙋ вавилонꙋлꙋи. анꙋ. ДХѮГ :-

Вꙋлꙋ ачинчилꙋ, Ꙟнꙋ дела ꙟнꙋтарꙋ вавилонꙋлꙋи пꙋнꙋ ла Нащерꙗлꙋ Хс. Кꙋтꙋ анꙋ. фпз. Карꙋ фꙋтꙋ дела Ада пꙋнꙋ ла Хс. анꙋ. Єрꙋ :-

Вꙋлꙋ ашаселꙋ, Ꙟнꙋ дела Хс пꙋнꙋ ла ꙁиоа ꙟнꙋдꙋцꙋи :-

Вꙋлꙋ аꙟнꙋтелꙋ, Сꙋ ꙟнꙋ дела ꙁиоа ꙟнꙋдꙋцꙋи, ꙟнꙋ Сꙋтꙋ ꙟнꙋ :-

анꙋ

Acest Antipatru era din limbi de neam idumeu. Acesta au avut 4 feciori, dintru carii iaste unul și Irod Ascalonitul. Pre acest Antipatru, pârându-l oarecine cătră împăratul Avgust, cum că-i iaste vrăjmaș și vânzător, vrea să-l piarză. Deci, arătându-și Antipatru ranele care au fost pătimit pentru dânsul, să curăți de vină. Drept aceia, făcând pace împăratul cu dânsul, au pus pre fiiu-său, Irod, împărat Iudeii, carele au fost având muiare pre Mariamna, fata lui Ircanos, prin care au luat și împărățiia. Acest Irod s-au și obrezuit.

Irod Ascalonitul, puindu-să împărat Iudeii de Antonie și de Avgust, la al patrulea an a împărăției lui ș-au câștigat, din 4 mueri ce au avut, 6 feciori, carii sunt însemnați mai sus, în ceia față. Acesta, pentru năpăstuirea cea mincinoasă a Salomi, ș-au omorât pre Mariamna, muiarea lui. În vremea acestuiia s-au născut Domnul nostru Iisus Hristos. Acesta au omorât și coconii din Vithleem și încă și ai lui, pre Aristovul, și pre Alexandru și pre Antipatru. Și au trăit, în urma uciderii coconilor ani 7, întru carii ani Domnul nostru Iisus Hristos au fost fugit la Eghipet, cu maică-sa și cu Iosif. Iar după moartea lui Irod s-au întors Iosif, împreună cu coconul și cu maică-sa la Iudea, după porunca îngerului și lăcuiră în Nazaretul Galileii. Iară Irod au murit cu moarte ticăloasă, puind în locul lui pre Arhelau. Aceasta iaste istorie besericească.

Murind Irod Ascalonitul, s-au împărțit împărăția și *s-au dat o jumătate de parte lui Arhelau, carele măcar că să numiia stăpânitor la a 4-a parte, iar el stăpâniia* doao părți, pentru că ținea Iudea și Idumea. Așijderea s-au împărțit și ceialaltă jumătate și s-au dat o parte lui Irod Tetrarhul, adecă Galilea, iar ceialaltă parte s-au dat frățini-său, lui Filip, adecă Ituriia și Trahoniia. Iar singur stăpânitor niciodată n-au statut Arhelau, ci numai din părerea norodului să numiia singur stăpânitor.

Aicea la Nașterea lui Hristos s-au plinit veacul al cincilea și s-au început al șaselea, care va ține până la sfârșitul lumii. Insă împreunându-se toți anii, de la Adam până la Hristos sunt ani 5199.

Trecut-au, precum scrie Roxie cătră fericitul Avgustin, de la zidirea lumii până la zidirea Râmului ani 4474 și de la zidirea Râmului până la Nașterea lui Hristos ani 715, carii fac de toți, de la facerea lumii până la Hristos, ani 5199 (sic).

După 13 ani a Nașterii lui Hristos s-au numărat norodul cetățenilor Râmului și, în vremea lui Octavie, s-au aflat de 90 de ori câte 380 de mii. Așa zice Roxie.

Pentru anii veacurilor după cum zice Evsevie, Sofronie, Avgustin și Ieronim

Veacul cel dintâi s-au început de la Adam și au ținut până la Noe, ani 1642. Și de la nașterea lui Noe până la Potop au trecut ani 600, carii fac de toți, de la Adam până la Potop, ani 2242.

Veacul al doilea s-au început de la Potop și au ținut până la nașterea lui Avraam, cuprinzând ani 942, carii fac de toți, de la Adam până la Avraam, ani 3184.

Veacul al treilea s-au început de la nașterea lui Avraam până la David, cuprinzând ani 1020. Deci de la Adam până la David fac de toți ani 4204. Între veacul acesta, adică după 3184 de ani de la Adam fu *eșirea feciorilor lui Israil din Eghipet.*

Veacul al patrulea iaste de la David până la mutarea Vavilonului, cuprinzând ani 409, carii fac de toți, de la Adam până la mutarea Vavilonului, ani 4613.

Veacul al cincilea iaste de la mutarea Vavilonului până la nașterea lui Hristos, cuprinzând ani 586, carii fac de toți, de la Adam până la Hristos, ani 5199.

Veacul al șaselea iaste de la Hristos până la zioa judecății.

Veacul al șaptelea să începe de la zioa judecății și nu să sfârșaște în veci.

Arhelau, după vrăjbile cele îndelungate ce au avut cu fraţii lui, puindu-să stăpânitor preste doao părţi, adecă pre Iudea şi pre Idumea şi înălţându-se cu gând a să numi împărat, fu pârât către Chesar, cum că va să împărăţească. Şi, mâniindu-să Chesar, l-au izgonit la Viena şi au împărţit domniia lui la ţinuturi mai mici. Şi trimise Chesar la Iudea eparh pe Componie.

Irod Agripa, fiind isteţ la minte de întâmplările vremilor, dându-i-se stăpânirile de a patra parte a lui Filip şi a lui Lisanie şi în Iudea fiind împărăţiia lui, omorî pre Iacov, cu voia jidovilor şi închise în temniţă şi pe Petru. Iar mai pre urmă, cinstindu-să ca un dumnezeu, auzi vestitor rău grăind de sfârşitul lui.

În vremea lui Amon Ruful au murit Avgust Chesar, înpărăţind ani 55, dintre carii ani au împărăţit, împreună cu dânsul, Antonie, 13 ani.

Irod Antipa, ducându-să la Roma, s-au făgăduit Irodiadii, muerii fraţini-său lui Filip ca, de să va întoarce de la Roma cu bine, să o ia muiare. Deci, întorcându-să împărat al Iudeii, o au luat. În vremea acestuia au pătimit Domnul nostru Iisus Hristos şi s-au tăiat şi capul lui Ioann Botezătoriul. Acest Irod, după ce s-au învrăjbit cu frate-său Arhelau, zavistuindu-l pre el, au fugit la Roma, către Irod Agripa, cu învăţătura muerii lui şi năpăstuind pre el Irod Agripa către împăratul, fu izgonit la Lugdon.

Aicea scriem asemănarea ce au apostolii şi prorocii spre simvolul (adecă mărturisirea) credinţii.

Ieremia	Tată au numit pre Cela ce au făcut ceriul şi pământul.
Petru	Crez în Dumnezeu Tatăl, atotţiitoriul.
Daniil	Văz 4 bărbaţi în mijlocul focului şi chipul a câte 4 iaste asemenea cu Fiiul lui Dumnezeu.
Andrei	Şi în Iisus Hristos, Fiiul lui, cel unul născut.
Isaia	Iată, Fecioara în pântece va lua şi va naşte Fiiu.
Iacov cel Mare	Carele s-au zemislit din Duhul Sfânt, adecă s-au născut din Fecioara Maria.
Isaia	Ca o oae spre junghiiare fu dus.
Ioann	Pătimind în vremea lui Pilat din Pont şi murind şi îngropându-se.
Osie	Fi-voiu ţie moarte, o moarte! Muşcare voiu fi ţie, o, iadule.
Iară acesta	Cerceta-va pre noi, după doao zile şi a treia zi rădica-va pre noi.
Thoma	Pogorâtu-s-au în iad şi a treia zi s-au sculat.
David	Suitu-s-au Dumnezeu întru clicuri.
Iară acesta	Zis-au Domnul Domnului mieu: „Şăzi de-a dreapta mea".
Iacov cel Mic	S-au suit în ceriuri, au şezut de-a dreapta Tatălui.
Ioil	Rădica-va limbi în izvorul lui Iosafat şi acolo voiu judeca pre dânşii.
Filip	Iară venind a judeca vii şi morţii.
Zaharia	Şapte ochi au făcut ca să se odihnească duhul mieu, în pământul miiazeinoapte.
Ioil	Voiu vărsa din duhul mieu peste tot trupul.
Solomon	Una iaste porumbiţa mea, una iaste maica ei, adecă din naşterea ei.
Mathei	Sfântă catholicească beserică.
Mihea	Oasele fraţilor noştri să se întoarcă către Israil.
Simon	Împărtăşirea cu sfinţii şi lăsarea păcatelor.
Iezechiil	Iată, eu voiu scoate pre voi din gropile voastre, norodul mieu.
Thadeu	Înviiare trupului.
Daniil	În zioa aceia să va mântui tot norodul mieu, care să va afla scris în cartea vieţii.
Mathia	Viaţă vecinică. Amin.

Ἀρχὴ, βπτ̃ερτοπιστ̃ολὴ πρὸς ὑτάτι τῶν ἀθν̄ ικφραϊῶν. Πν̄ τῆρχε σπ̃ουδηπτ̃ὸν πρὸ τοῦ πάσχα· ἀρὶθ τρι ἐγρία, τ̃ῶν τρι ἐγρτία· τῶν ἡτ̃οιμάσθη ὑπὸ αἰγνατ̃ὴ βπ̃ερα· φ̃ πειρὶτ̃ ὑπερ χεία ικ ὑπὲρ σ̃ερπ̃εντ̃ίνης· τῶν τῶν ἡτ̃οιμάσθη χεία λα ἡ̃ζτονῆ λαβίδια· τῶν ἀρπ̃ῶν φοτιμλὴν λαμπηνταρ̃ τάτην· τῶν τρπτ̃ῶν χεία λα ἐγρία ἑπαχ̃ πικοποιίς :-

Ἱρεῦ ἀτ̃ηπα, φ̃ῆν πιτιλατ̃ῆτε φ̃ερ̃τιπλάρλι ἀρ̃ητ̃ῆλη. βπ̃ερ̃χῆτε σπ̃ατ̃ιπ̃ηρτ̃ιμφι ἀπατ̃ρατ̃ατι ἀλ̃ὰ φ̃ῆλη τῶν ἀλ̃ὰ λητιανῆς· τῶν ἐγρία φ̃ῖε ἐπ̃ερχετ̃ιλὴν· ὡτορ̃ὸ πρὶ ἰάπιεν ικφοφ̃ῆρονλιῶ, τῶν ἡπ̃ῖτις ἐπ̃ῖτ̃ητ̃ης τῶν πῖτρι. Φ̃ατ̃άρι̃ατ̃ ἰῆτ̃ηπ̃ρχιτ̃ ικ̃ὰ φ̃ατ̃ητ̃ὴ, ἀχ̃ὶ ἀιτ̃τ̃ὸ ῥαχ̃τ̃ρὸ φ̃ι σ̃ῶτ̃ητ̃ὴ λὴ :-

Ἐφ̃ρτ̃τὸ λὴ ἀτ̃ὸ ῥχ̃ῆ, ἀτ̃ηρ̃ ἀντ̃ὶ χεία· ἐπ̃ερχετ̃ὴ ἀ.ης· ἐπ̃ερχιαρ̃ ἄην ἀ ἐπ̃ερχετ̃ὴ ἐπ̃ερ̃ὴτ̃ηιχῆλὴ ἀτ̃ονῆς, τῖ ἀην :-

Ἱρεῦ ἀτ̃ηπα, φ̃ιλιῶρχι λαρεῦτα, σ̃ατ̃ρτ̃ῶν πρ̃ορ̃ιαρ̃ὶν τ̃ερὶν φ̃ετ̃ηπ̃ητ̃ὶ λὴ φ̃ῆλη, παρ̃ιτ̃ὶ ἐπ̃τοᾶτι ῥελαρεῦτα ιωάννι σ̃ωλᾶ τ̃ῶ ῥε. Δὲ ἐπ̃τοῦ ὑπ̃ρχι ἐπ̃ῖτ̃ρα ἀ ἐγρίῖν ἐᾶλὰ. Ἐφ̃ρτ̃τὸ ἀ̃ῖτ̃ὴ ἄ πῖτ̃ητ̃ τ̃ῆτ̃ὴ ἡοὶχ ἰ̃ς̃χ̃ς· ωπ̃ιᾶτ̃ῖτ̃ὰ ὡπ̃ ἰᾶπ̃ὶλὴ ἰωάννι σωτ̃ιζτ̃ορῖ. Ἀ̃ῖ, ἱρεῦ, βπ̃ετ̃ὶ ἰᾶ ἐφ̃ρτ̃ὸν ικφρατ̃ιῖ ἀρχιλᾶ ζαβπ̃ιτ̃ὴν πρ̃ιλᾶ, ἀβχ̃ιπλαρεῦτα ιτ̃ρ̃ ἡρεῦ ἀτ̃ηπα ικ̃ῆβζτ̃ῖτ̃ῆραπ̃ῖτ̃ερ̃ὶν λὴ. ωπ̃ητ̃ρπ̃ιτ̃ὴ πρ̃ὶ ἡρεῦ ἀτ̃ηπα ιτ̃ρ̃ῆπ̃ῆραπ̃ῖτ̃ῆ, φ̃ῆ ἡ̃ζτονῆ λαλ̃ῆρῶ :-

Ἀπτ̃ὸ σ̃ῶτ̃ῆρ ἀ σπ̃ιπαρτ̃ ζεῦ ἀπλῶν· ωπ̃ Ῥῶτ̃ῆν
Σῶτ̃ῆρ σπ̃ουδὴ (ἀρμῶν τ̃ῶν ἀπ̃ορπ̃ῶν) χ̃ριῶν·

Ἱερμία· Γάπ̃ῆ ἄπ̃ωτ̃ πρ̃ιλαγῖᾶφ̃ῖλ ζῶν ὡπ̃ Πᾶπ̃ῶτ̃ῆ.

Πέτρε· Κ̃ῖ ῥ̃ῶπ̃ζῖ Μᾶτ̃ῆ ἀπ̃ὸ χ̃ῖπ̃ῶρ̃ῆ.

Δανῖὴλ· Βῆ. ῥ̃. πζοᾶ ῥπ̃τλοιῆφ̃ῶλχ, ωπ̃ιπ̃ῆᾶῖλε, ῥ̃. Ναλᾶ σ̃ῶπ̃ῶ ικφῖᾶ λῆ ῥ̃ῶτ̃ῶ.

Ἀπρῖὴ· Ὡπ̃ ῥ̃ῖς χ̃ς φ̃ῖᾶλῆ τῖ ῶῦῶ ηᾶπ̃ῖῶ.

Μιαία· Ηᾶτ̃ῆ φ̃ιζοᾶρε ἐπ̃ῖτ̃ῖτ̃ιγ βαλᾶᾶ, ωπ̃ῶαηᾶῦῖ φ̃ῖῆ.

Ἰακὼτ̃ὰρ· Καῦιλ ἰᾶ ζῖπ̃τλιῆ ῥπ̃ῆχ̃ῆ σ̃ῶτ̃ῖ, ἀῦῖτ̃ ἰᾶηᾶλῖῶ ῥπ̃ φ̃ιζοᾶρε τ̃ᾶῦῖᾶ.

Μιαία· Καῶ ἐᾶᾶς σ̃ῶῖᾶφ̃ῦτ̃ῖᾶῦῖ φ̃ῆῥ̃.

Ἰωάννι· Πῶπ̃ῖτ̃ῆ ῥ̃ῶβ̃ῶτ̃ῶλῆ Πᾶλᾶῥπ̃τῶ, ωπ̃ῆχ̃ῆ ωπ̃ῆτ̃ῶτ̃ῶπ̃ῖᾶχῖ.

Ὡ ἰῖ̃ὲ· Φ̃ῶνοῶ ῦῖῖ τοᾶτι, ἐ τοᾶτι· ῶῦῖᾶῦῖ ῶοᾶφ̃ῆ ῦῖῖ ἐ ῆᾶλλῖ.

Ἐζεκίᾶ· Ἐῖ ῖᾶᾶᾶ τῖῶῶῶῆ ῥχ̃π̃ῆ ῥ̃ῶᾶῶ ζῶῖ, ωπ̃ᾶπ̃ῖῶῶῆ ῥῖῥῦῶᾶᾶ τῖῶῶῶῆ.

Ἐῶτα· Ποτῶῖπ̃ῖᾶᾶ ῥ̃ῖῆῥ, ωπ̃ᾶπ̃ῖῶ ζῆ ᾶῖῖῖᾶᾶ.

Ἀβρ· Σ̃ῶπ̃ῖᾶᾶ ῥπ̃ῆῶῖ ῥ̃ῖῆχ̃ῖ ῖᾶῖῖῖχ̃ῖ.

Ἐζεκίᾶ· Ζῆᾶ ῥπ̃ῆῶ ῥπ̃ῆᾶᾶῆῶῆῶῖ, ωπ̃ῶῆῆ ῥ̃ῶῥ̃ῆπ̃ῖπ̃ῶτ̃ῶ.

Ἰακὼπ̃· Ῥ̃ᾶ σ̃ῶῆ ῥ̃ῖῶτ̃ῶρ, ᾶ ωπ̃ῶῶ ῥ̃ῶῥ̃ῆπ̃ῖπ̃ῶ Μᾶτ̃ῶλῆ.

Ἰωῆλ· Ῥ̃ῶῆῖᾶᾶλῆῆ ῥ̃ῆῶῶῥ̃ῶ λῆ ἰῶῖᾶῥ̃ᾶ, ωπ̃ᾶῖῆῖῶ ῶοῆ̃ῶχ̃ῶῖᾶ ῖῖῥ̃ῶῖῖῆ.

Φῆῖῖῖ· Ἐῖ̃ῶ ῆῖῆ ᾶῖῥχ̃ῶῖᾶ ῆῖῆ ωπ̃ῖῆῶῆ.

Ζαχαρία· Ι͂ᾶῖῖῖῆῖῆ ᾶῥ̃ῶῖῶ, ῆᾶῖῶῶῥ̃ῆῆῶῖῖῶ ῥχ̃ῶῖῶ ῖῖῶ ῥ̃ῖῖῖῶῖχ̃ῶῖῖῶ ῥ̃ῖῖῖῶῖχ̃ῖῖῆ ῆῶᾶῖῶ.

Ἰωῆλ· Βοῆ ῶῶῖᾶ ῥ̃ῆῥχ̃ῶῖῖῶ ῖῖῖῖῖῶ ῖῖῖῖῶ.

Ὡσαῆᾶ· Ὀῦῆᾶῖᾶῖῖ Πορῶῆῖῦᾶῖῶ, ὀῦῆᾶῖᾶῖῖ ᾶᾶῖᾶ ἐῆ ᾶῖῶῖᾶ ῥῆᾶᾶῥ̃ῶῆῶ.

Μᾶθῖῆ· Ῥ̃ῶῖῶ ῆᾶῖῶῖῶῖῶῖῆ ῶῖῖῶῥ̃ῆῖῖ.

Μηχία· Ὡᾶῖῖ φῥᾶῦῆῖῖῶ ῆῶῥ̃ῆῆ, Ω͂ῖῖῥ̃ῶᾶῖῖ ῖῖῖῥ̃ῶ ῖῖῥᾶῆ.

Ὡῖῶῖῆ· Ῥ̃ῖῖῖῖῶῥ̃ῶ ῖῖῖ Ῥ̃ῦῖῆ, ωπ̃ῖᾶῖᾶῥ̃ῶ Πῖῖᾶῖῖῶ.

Ἰεσῖῖῖᾶ· Ἠῖῖῖ ἐ ῶοῆ Ω͂ῖᾶᾶῖῖ ῖῖῖᾶῶῆ ῥ̃ῆῖῥ̃ῆῖῖῖ ῶοᾶῥ̃ῖ Η͂οῥ̃ῥ̃ῶῖῖῖ.

Ἀμαρία· Ῥ̃ῖᾶῥ̃ῖ Τῥ̃ῖῖᾶῖῖῶ.

Δανῖὴλ· Ῥ̃ῖῖᾶ ᾶῖῶῶ Ω͂ῖᾶᾶῖῖῶῖῖῆ Η͂οῥ̃ῥ̃ῶῖῖῖ, ῆᾶῖῶῶῥ̃ῆῆῶῖῖῶ ῥ̃ῆῆῶῖῖῶ ῖῖῖῖῶῖῖῆ.

Μᾶθία· Βῖᾶῆῶ ῶῶῖῆῖῖῖ, ᾶῆῖῖῖ :-

„Această carte iasti a me, precum mai lămurit am arătat mai sus, că am cumpărat-o de-al doile; şi nu din pricina alta, numai că n-au fostu iscalită de mini înlăuntru, sau să fi avutu rospicică (chitanță, n.n.) *di la răposatul Tufăscul. Şi măcar că <s-a> lămuritu din <spusele> altoru cetitori să cunoşti că-i a me, dar nedreptul apecunu n-au vrutu să mi-o de, cari, de fărădelegile lui nici numili nu vroi să-i pominescu; şi măcar căci n-au trebuitu să scriu înlăuntru, dar întâmplare aceasta m-au silitu, că am plătitu pentru dreptu lucrului doao suti garbovnici, afară că m-am judecatu cu acel apecunu. Şi iar, pentru că ci-am scris înlăuntru şi am plătit atâți bani, să dei samî înainte lui Dumnezău acelu nelegiuitu apecunu. 1850, decemvrie luna. Dvoraninu gubernschi secretar, Mihailă Badarăvu".*

Mănăstirea Antim de la întemeiere până în zilele noastre

În ultimii ani ai vieții sale pământești, fericitul întru pomenire sfântul Antim Ivireanul, mitropolitul Țării Românești, s-a hotărât și a înființat o mănăstire în București, în cinstea Tuturor Sfinților.

Pe când căuta un loc potrivit pentru zidirea bisericii din piatră, în 5 februarie 1713 - ziua de pomenire a Sfintei Mucenițe Agata - a avut o descoperire dumnezeiască, arătându-i-se locul căutat.

Această descoperire o mărturisește ctitorul în Testamentul său (*Așezământul*, B.A.R. ms. rom. 3342), capitolul 13, intitulat *Pentru cei patru sfinți și pentru sărindar*: „Căci în ziua pomenirii Sfintei Agathi(i), prin dumnezeiasca descoperire, am hotărât să zidim beserica".

Zidirea bisericii s-a început la data de 24 aprilie 1713, cum spune însuși ctitorul. Aceasta este și data la care a început să scrie cele 32 de capete ale Testamentului său.

În momentul întemeierii sfântului lăcaș al Tuturor Sfinților, mai erau pomenite în București aproape 20 de mănăstiri[1], deși unele fiinţau deja ca biserici. La niciuna dintre ele n-a fost însă gândit și stabilit în scris, prin Testament, până la cele mai mici amănunte, scopul și obligațiile în curgerea timpului, cum s-a întâmplat cu mănăstirea Antim, în împrejurările vieții de atunci.

Stabilindu-se locul, urma să se înceapă lucrarea. Acolo exista însă o veche biserică din lemn, cu hramul Sfântului Ierarh Nicolae, unde se păstra Sfântul Mir și unde, cu mult înainte, slujise „popa Ivașco" - un preot gospodar, cucernic și iubit de popor, de la care se trăgea și numele mahalalei. Acest preot a devenit, mai târziu, prin călugărire, ieromonahul Iosif[2].

Locul pe care era biserica din lemn aparținea familiei fraților Merișanu, Drăguşin vistierul și Staicu paharnicul. Mitropolitul a intrat în discuție cu proprietarii în vederea donării a două terenuri pentru biserica din piatră[3]. Pe locul dăruit de Barbu slugerul fiul lui Drăguşin vistierul și moștenitorul mătușii sale jupâneasa Marica „a unchiului ... Staico paharnicul"[4], s-a construit actuala biserică, celălalt fiind folosit pentru incinta din jurul mănăstirii.

Dorința ctitorilor a fost ca Sf. Ierarh Nicolae - care se prăznuia la vechea biserică din lemn - să fie pomenit și la cea nouă, ca al doilea hram.

„Proiectul" inițial, așa cum reiese din *Așezământ*, a fost întocmit de însuși mitropolitul Antim. El a desenat în peniță biserica, așa cum o avea în minte, în forma ei brâncovenească, cum urma să apară în trupul ei din piatră: monumentală, elegantă, armonioasă, frumos împodobită, cu sculpturi în piatră, ca un chivot sfânt pentru păstrarea celor sfinte. Totul a fost completat și desăvârșit în cursul lucrărilor, supravegheate de ctitorul însuși.

Această biserică urma să apară în mijlocul unei incinte cu turnuri la colțuri, cu chilii pentru călugări, săli pentru tipografie, paraclis, stăreție, clopotniță și toate cele de trebuință pentru un asemenea așezământ mănăstiresc.

Pentru desăvârșirea practică a unui asemenea proiect, trebuiau mari sume de bani. Speranța în ajutorul marelui ctitor de lăcașuri sfinte, domnul Constantin Brâncoveanu - care peste un an avea să-și plătească tributul de sânge - nu se întrevedea. Așa încât, cheltuielile însemnate reclamate de această importantă lucrare îl priveau numai pe mitropolit.

Se știe că sfântul Antim, prin ale cărui mâini de tipograf au trecut mulți bani, nu a devenit bogat, pentru că multe cărți de cult, imprimate pe propria cheltuială, le-a dăruit bisericilor din eparhia lui sau ortodocșilor de peste hotare - din Transilvania, Siria, Țara Sfântă și Georgia - strâmtorați din cauza stăpânirilor străine sub care se aflau.

Din tot ce câștiga prin osteneli cinstite împărțea, sub formă de milostenie, unde trebuia, știind cât de plăcută îi este lui Dumnezeu facerea de bine.

Pentru binecuvântata sa ctitorie, mănăstirea Tuturor Sfinților, mitropolitul a folosit mult veniturile personale dobândite prin sudoarea feței sale, cum însuși spune în *Predoslovia* Testamentului său, fiindu-i, în același timp, foarte binevenite și daniile primite de la credincioși.

Ajutoare primite pentru construirea mănăstirii Tuturor Sfinților

Sfântul ctitor era foarte iubit de popor, pentru bunătatea față de săraci, pentru smerenia lui firească, pentru cinstea și sfințenia vieții sale. Aflându-se că, pe lângă alte fapte mari, vrea să construiască o mănăstire, cu o mare biserică din piatră, în locul bătrânei bisericuțe din lemn, în stare de ruină, admirația credincioșilor față de bunul lor părinte sufletesc a crescut. Au hotărât să dăruiască, unii mai mult, alții mai puțin, fiecare după puterea lui.

Astfel, șirul donațiilor a început cu locurile pentru noua biserică și incinta mănăstirii, cum s-a arătat, și a continuat cu multe altele, după cum aflăm din documentele de arhivă. Poate că domnul Constantin Brâncoveanu ar fi intervenit mai târziu, spre sfârșitul lucrărilor, dacă nu s-ar fi întâmplat dezastrul în viața lui, mazilirea și martiriul.

Mitropolitul ctitor a fost ajutat, într-o măsură mai mică, de urmașul la tron al lui Brâncoveanu, Ștefan

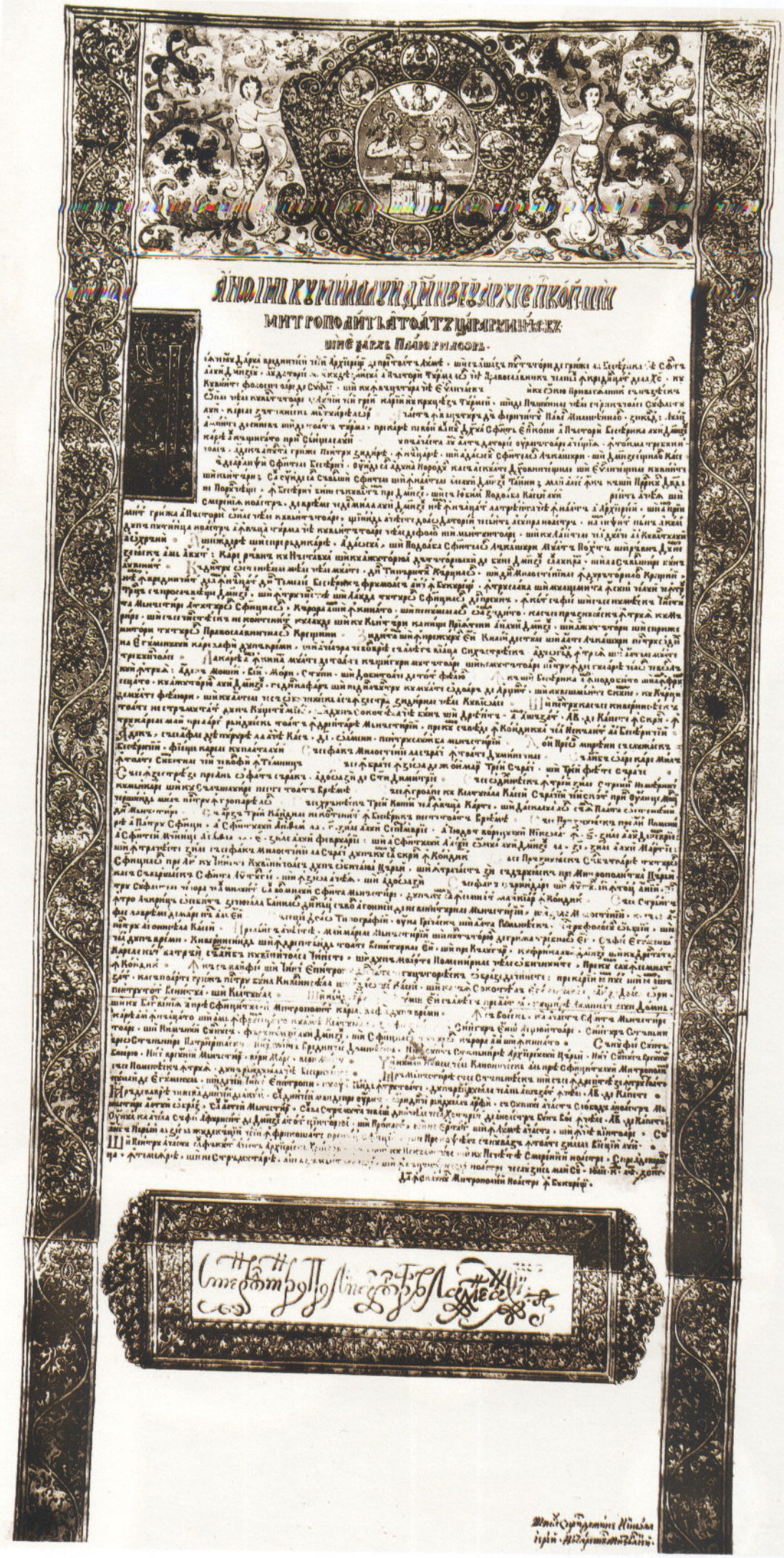

Hrisovul arhieresc din 1715

„Mahalaua Antimului". Mănăstirea Tuturor Sfinților înaintea transformărilor din anii 1984-1986

„Proiectul" bisericii.
Așezământul mănăstirii Tuturor Sfinților, 1713

Cantacuzino, care, către sfârșitul lucrărilor, a dăruit un teren cu construcții pe el, o băcănie, o magazie cu pivniță și cu toate veniturile ei[5]. Pe lângă acestea, în timpul construcției bisericii și a incintei, ctitorul a primit multe alte donații din București și din alte orașe[6]: locuri de casă, grădini, vii, prăvălii[7]. Cu ajutorul acestora, lucrările au fost continuate și s-au terminat admirabil, încât Del Chiaro, secretarul lui Constantin Brâncoveanu, care îl cunoștea bine pe mitropolitul Antim și care asistase la zidirea mănăstirii, scria: „Clădește din temelii, în București, o somptuoasă mănăstire, cu o splendidă biserică cu hramul Toți Sfinții, înzestrând-o cu prețioase odăjdii sfinte, pentru slujbe și funcții preoțești, biserică în care spera să fie înmormântat"[8].

Ctitorul a zidit împrejurul bisericii chilii și lăcașuri pentru egumen și pentru cei ce vor vrea să aleagă viața sihăstrească, înzestrând biserica cu clopote[9], podoabe de argint, cărți și alte obiecte sfinte, de mare preț, împodobind zidurile pe dinăuntru cu pictura meșterului Preda, iar mănăstirea înzestrându-o cu moșii, vii, stupi, mori, prăvălii[10].

Ctitoria Tuturor Sfinților adăpostea și o bibliotecă publică de împrumut, prima din țară la vremea aceea, cu prevederi speciale, ca să nu se înstrăineze cărțile[11]. Și tot în mănăstire fusese instalată o tipografie, cu îndrumarea: „Să aibă datoria tipograful, să învețe meșteșugul tipografiei unul după altul, pentru ca să nu piară acest meșteșug din țară"[12].

Biserica, cu tot ansamblul ei mănăstiresc, a fost sfințită în anul 1715, după cum reiese din pisania în versuri grecești, sculptată în cadrul portalului monumental al ușii de intrare.

Mănăstirea mitropolitului sfânt a rămas unul din cele mai valoroase și mai interesante monumente din capitală[13].

Biserica Tuturor Sfinților

Arhitectura

În timp ce veniturile pentru înființarea așezământului creștesau, prin donații și cumpărări de noi bunuri, sfântul ctitor pregătea planurile de construcție și de perspectivă ale viitoarei mănăstiri.

Lucrările au început cu zidirea bisericii, în stilul brâncovenesc al sfârșitului secolului al XVII-lea, cu pridvor deschis și portal monumental, cu multă sculptură în piatră, mai ales la coloane, rozete și la ancadramentele ferestrelor.

Este construită din cărămidă și piatră, pe plan triconc, cu pridvorul ușor supralărgit. În interior, absida altarului apare prelungită față de cele laterale.

Naosul este despărțit de pronaos prin patru coloane din piatră, cu socluri și capiteluri sculptate. Deasupra naosului și pronaosului, se ridică cele două turle, echilibrate și bine armonizate cu întregul corp al bisericii.

Biserica Tuturor Sfinților, corpul de chilii, aripa de Sud-Est, 1715
și casa egumenească, secolele XVIII-XIX

Pridvorul este sprijinit pe 10 coloane din piatră - din care două angajate în zid - cu socluri și capiteluri sculptate. Ușa de intrare are un ancadrament din piatră sculptat. Deasupra pridvorului, zidul de vest al pronaosului este străbătut de o rozasă în piatră, cu vitralii înfățișând zodiacul. Această rozasă a fost introdusă mai târziu, la restaurarea din anul 1861, și a fost executată de meșterul Johann Unghi, sub conducerea arhitectului Johann Schlatter[14].

Ușa de la intrarea în biserică, sculptată în lemn, cu elemente florale, este, după tradiție, opera mitropolitului Antim, care era nu numai tipograf ci și

Pridvorul bisericii, în februarie 2002

desenator, sculptor și pictor.

Mobilierul a fost executat de sculptorul Carol Storck[15].

Pictura

Inițial, biserica a fost pictată de zugravul Preda[16] - pe care sfântul Antim l-a cunoscut pe când era episcop la Râmnicul Vâlcii - dar nu ni s-a păstrat nimic din această operă executată, probabil, în frescă, așa cum se obișnuia în epoca brâncovenească. Prin faptul că a fost ales de mitropolit să-i picteze ctitoria, se presupune că era printre cei mai iscusiți zugravi ai vremii. Nu știm cât de distrusă era această pictură înainte de a fi înlocuită cu cea în ulei, pentru că nu s-a mai păstrat nimic din ea. Credem că a fost valoroasă, ca tot ce s-a lucrat sub comanda sfântului Antim, cum sunt cele două icoane ctitoricești păstrate până astăzi, adevărate opere de artă.

Actuala pictură, în ulei, în stil realist, este opera lui Petre Alessandrescu (Alexandrescu) și datează din perioada restaurării generale a bisericii (1860-1863)[17].

În anul 1950, după refacerea turlelor, a fost executată și decorația lor în frescă de către bătrânul pictor Costin Petrescu și ucenicii săi. Tot el este autorul frescelor de pe bolțile pridvorului, terminate în același an, o dată cu mozaicul ceramic de pe peretele de răsărit, aparținând Olgăi Greceanu și protosinghelului Sofian Boghiu, reprezentând pe cei patru sfinți protectori ai mănăstirii, sub Sfânta Față și un decor cu viță și păsări în zbor[18].

Catapeteasma

Tâmpla originară, din 1715, era sculptată în piatră de Albești. Nu se știe în ce tehnică au fost lucrate icoanele inițiale, poate în frescă. La 1746 se presupune că a avut loc o repictare[19].

O dată cu restaurarea din 1860-1863, Petre Alessandrescu a pictat un nou rând de icoane, în aceeași tehnică și în același stil cu pictura murală. Catapeteasma a fost înlocuită cu una nouă, din lemn de stejar, lucrată de frații Babic.

În anul 1964, la o nouă restaurare a bisericii, sub păstoria patriarhului Justinian, acea catapeteasmă a fost donată parohiei Bisericii Ortodoxe Române din Londra. În locul ei a fost readusă vechea catapeteasmă, sculptată în piatră, din vremea sfântului Antim, păstrată între timp în lapidariul bisericii Stavropoleos.

Icoanele în mozaic existente acum au fost executate în 1965, de pictorul Eugen Profeta din București.

Pe pereții de lângă catapeteasmă se află icoana de hram, a *Tuturor Sfinților* și icoana, menționată la capitolul 13 din *Așezământ*, reprezentând pe *Sf. Alexie omul lui Dumnezeu, Sf. Nicolae, Sf. Ierarh Antim de Nicomidia și Sf. Mucenită Agata*. Sunt icoane ctitoricești, comandate de sfântul Antim. Cei patru sfinți, menționați mai sus, apar și în pridvor, executați în mozaic.

Casele egumenești

Casele egumenești au fost clădite în timpul lui Antim. Au avut de la început etaj și foișor, cel din urmă propus, în 1857, de către arhitectul Johann Schlatter, să fie dărâmat; renunțându-se la această idee, fațada caselor a fost extinsă până la aliniamentul foișorului. În urma acestor transformări, au rezultat 20 de încăperi[20]. Au fost reparate în 1939, sub supravegherea Comisiunii Monumentelor Istorice și între 1965-1968[21], după proiectul întocmit de arhitectul-șef al serviciului tehnic al Arhiepiscopiei Bucureștilor, Gh. Naumescu.

Chiliile

Chiliile, formând incinta dreptunghiulară a mănăstirii, au fost construite o dată cu biserica și sunt pomenite de sfântul Antim în Testamentul său, în legătură cu modul în care trebuie să fie folosite: pentru tipografie, pentru călugări, pentru bibliotecă.

În colțurile de nord-est și sud-est ale incintei exista câte o încăpere cu turlă.

Între anii 1911 și 1912 corpul de chilii dinspre nord[22] a fost parțial înlocuit cu palatul Sf. Sinod, operă a arhitectului N. C. Mihăescu[23]. Este o clădire frumoasă în sine, dar străină de arhitectura ansamblului. În partea de sud se află locuința egumenului și paraclisul, după care chiliile continuă, pe partea de sud și de est, în forma în care au fost construite inițial, sub îndrumarea sfântului ctitor. Forma dreptunghiulară a incintei a fost definitiv modificată în anii '80 ai secolului trecut, în cursul sistematizării zonei, când aripa de nord a monumentului și o parte din cea de est au fost demolate, reconstituindu-se corpul de chilii pe un traseu diferit.

Naosul. Vedere spre altar

Clopotnița

Situată în axul bisericii, la apus, este o construcție cu ziduri foarte rezistente, cu turla așezată

pe o bază aproape pătrată. Pe plan vertical, este împărțită în trei registre: parter, etaj și turnul propriu-zis al clopotniței, cu cruce.

Intrarea principală în incinta mănăstirii se face prin marele și puternicul gang al parterului.

Inițial, mai exista o intrare în mănăstire, în partea de răsărit, simetrică cu cea dinspre apus. De multă vreme însă, a rămas o singură intrare, cea principală.

Forma actuală se datorează restaurării arhitectului Johann Schlatter.

Cu toată arhitectura ei complicată, monumentala clopotniță se integrează armonios ansamblului.

Paraclisul vechi al mănăstirii Antim

Acest paraclis, de pe latura de sud a incintei, a fost început de sfântul Antim, dar, întâmplându-se ceasul morții sale martirice, n-a putut să-l ducă la bun sfârșit. A fost terminat de boierul Matei Ruset, în jur de 1750. Răposatul episcop Iosif I al Argeșului l-a mărit și l-a împodobit cu toate cele trebuitoare, la anul 1812.

Peste o jumătate de veac, simțindu-se din nou nevoia unor reparații, episcopul Clement al Argeșului s-a ocupat de acestea: la 1860 au fost pictate în ulei, de Gh. M. Tattarescu, atât pereții interiori cât și catapeteasma, fixându-se hramurile: Sf. Athanasie cel Mare, Sf. Mucenic Haralambie și Sf. Ierarh Visarion.

Catapeteasma se păstrează în foarte bune condiții, până în prezent. Pictura murală, însă, s-a deteriorat în așa măsură încât a fost nevoie să fie înlocuită.

Din porunca părintelui patriarh Justinian, pictura actuală a fost lucrată, în frescă, în anul 1951, de pictorul Dimitrie Dumitriu Nicolaide ajutat de protosinghelul Sofian Boghiu[24].

Pe peretele de sud al paraclisului, pictorii au lucrat o compoziție reprezentând moartea silnică a sfântului Antim Ivireanul, petrecută pe malul râului Tundja[25], unde a fost ucis și aruncat în valuri.

Construcția mănăstirii fiind, cu excepția paraclisului, încheiată, biserica fiind împodobită cu pictură interioară, cu veșminte și cărți de slujbă și cu toate obiectele de cult trebuitoare, s-a hotărât și s-a săvârșit sfințirea ei - în prezența domnului țării, Ștefan Cantacuzino - în toamna anului 1715, cum se menționează și în pisania în versuri în limba greacă, din cadrul monumental al ușii de la intrare:

„Biserica aceasta, prin așezământ a Tuturor Sfinților,
S-a ridicat cu încuviințarea celui prin fire Dumnezeu al tuturora,
În timpul lui Ștefan numit Cantacuzino
Și domn strălucit al țării românilor,
Prin voința lui Antim, arhipăstorul Ungrovlahiei,
Cel din Ivir, așa cum se vede, din temelie,
Ca să fie închinat într-însa Dumnezeul dumnezeilor,
Așa cum David a cântat, și în mijlocul bisericii sfinților.
În anul mântuirii 1715"[26].

Pronaosul și naosul. Vedere spre Sud-Vest

Dorințele ctitorului, exprimate în *Așezământ,* au fost reluate și întărite în Hrisovul din 1715 (Arhivele Statului, Suluri 13), un rotul în al cărui frontispiciu, excepțional decorat, apare iarăși biserica Tuturor Sfinților, înconjurată de medalioanele conținând stema Mitropoliei și figurile (vultur, liliac, șacal, pasăre, albină, șarpe, melc) corespunzând literelor numelui Anthimos.

Sfântul ei ctitor nu s-a bucurat însă decât puțină vreme de înfăptuirea acestui lăcaș, unde ar fi fost firesc să fie înmormântat. Precum se știe, moartea i-a fost silită și silnică, sfârșind înainte de vreme, ca martir, în pământ străin[27].

Starea mănăstirii Antim după moartea ctitorului ei

După ce domnul Nicolae Mavrocordat s-a asigurat că mitropolitul Antim a fost răpus, a făcut totul ca autonomia prevăzută de ctitor în Testamentul său să fie desființată și mănăstirea să treacă sub directa supraveghere a mitropolitului după vremi. De asemenea, blestemele lăsate de ctitor au fost socotite nelucrătoare, iar dispozițiile testamentare au rămas în grija mitropolitului timpului, care, acum, era Mitrofan, dușmanul său de moarte. Acesta a condus mitropolia trei ani, după care s-a retras, fiind bolnav. Despre el, marele istoric Nicolae Iorga afirma că „a fost atins de grea boală și, în lungile luni de suferință, tânguindu-se

Pridvorul bisericii, cu portalul și ușa de intrare, 1715

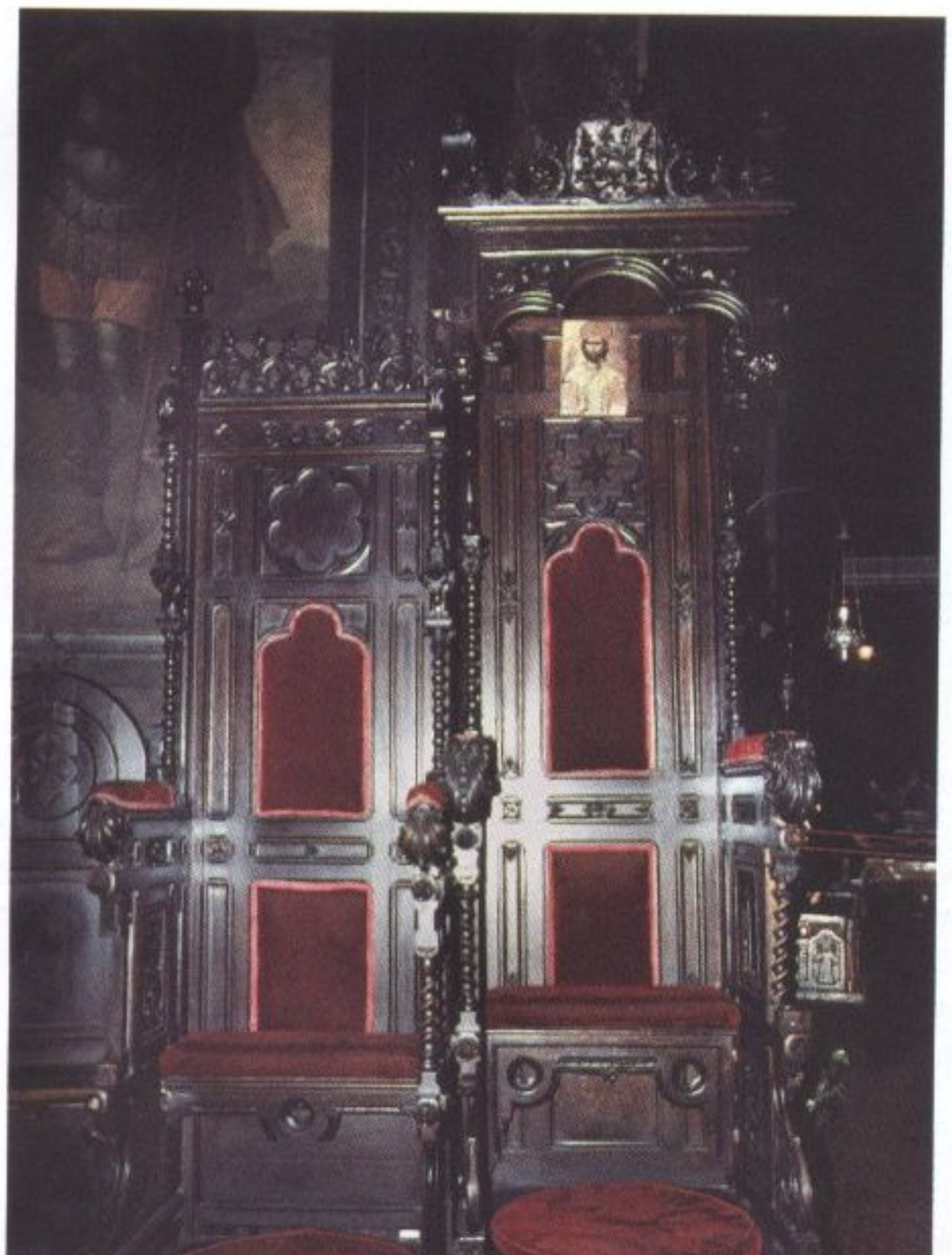

Tronul episcopal și stranele, secolul al XIX-lea

Sf. Arh. Mihail, pictură în ulei din naosul bisericii, executată de Petre Alessandrescu în 1860-1863

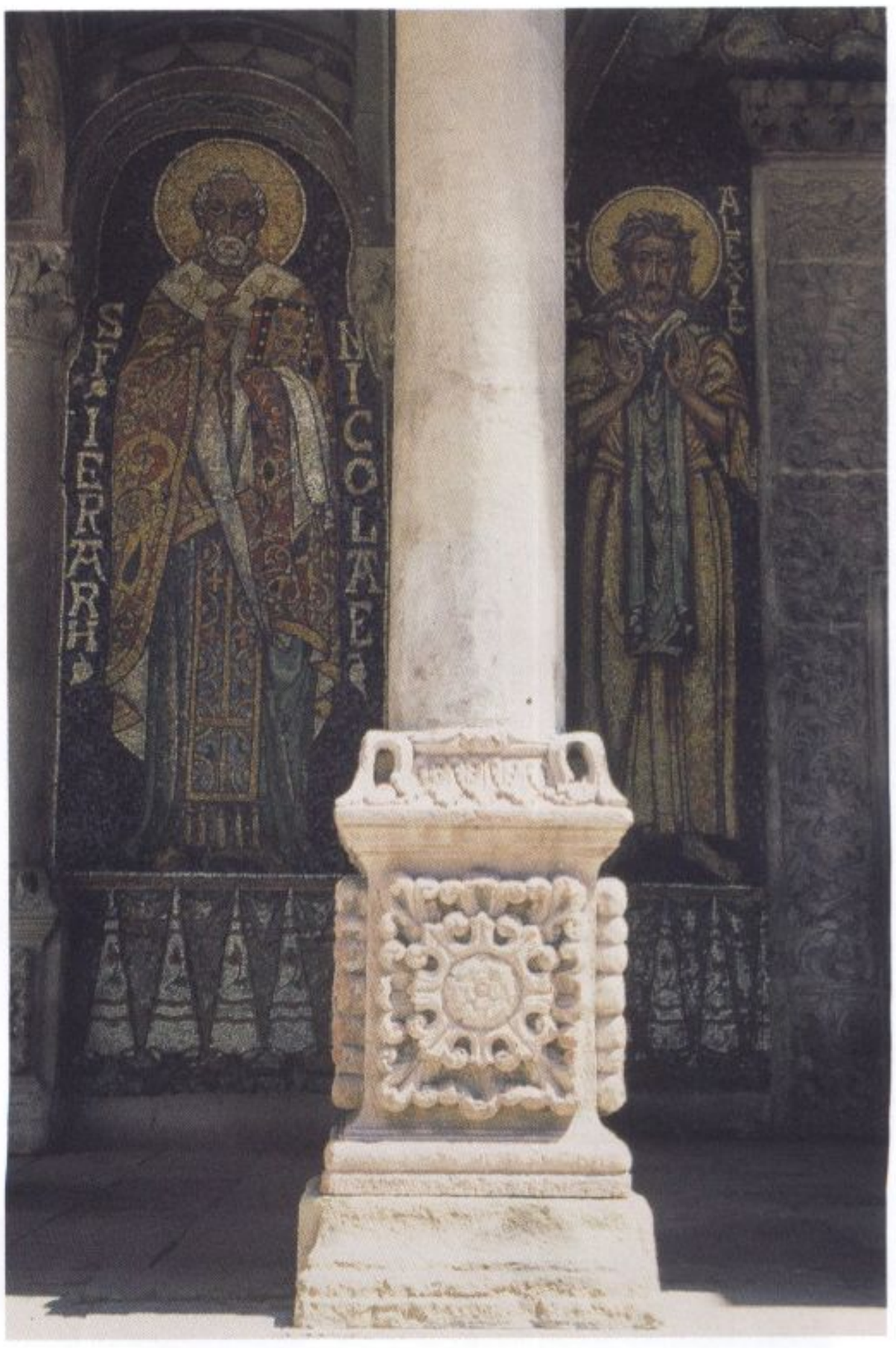

Sf. Nicolae și Sf. Alexie omul lui Dumnezeu, mozaic din pridvor, executat de Olga Greceanu și protos. Sofian Boghiu în 1950

Geneza, frescă din pridvor, executată de Costin Petrescu în 1950

de dureri, și-a adus aminte de omul care și-a pierdut scaunul și viața, de pe urma intrigilor lui"[28].

Acest Mitrofan lasă egumenului Sava conducerea mănăstirii și tipografia.

La începutul secolului al XVIII-lea, în mănăstirea Antim au fost tipărite *Istoria sfântă adică istoria iudaică* a lui Alexandru Mavrocordat, la 1716, în limba greacă, *Despre datorii* a lui Nicolae Mavrocordat, la 1719, tot în greacă și un *Octoih*, în 1720.

Catapeteasma din piatră a bisericii, 1715, cu icoanele în mozaic executate de Eugen Profeta în 1965

Nu știm dacă alte cărți au mai fost imprimate în tipografia întemeiată de sfântul Antim în ctitoria sa.

Deși mănăstirea era bogată și scutită de dări către domnie, cum o lăsase ctitorul ei, trecând anii, dintele vremii nu a cruțat ruinarea bisericii și a clădirilor dimprejur. Reparațiile deveneau acum o problemă, întrucât mănăstirea, pierzâdu-și autonomia lăsată de ctitor cu blestem, și trecând sub cârmuirea Mitropoliei, averile ei erau folosite în alte scopuri decât cele prevăzute în *Așezământ*.

În vederea restaurării ei, mitropolitul Grigorie, vrând să-i creeze mijloace proprii de întreținere, a înființat, la această mănăstire, pe la anul 1780, un metoh al egumenilor din Muntenia, cu obligația ca fiecare egumen să-și repare partea sa, când vor apărea stricăciuni în zona respectivă.

Scopul, însă, nu a fost atins.

S-a mai încercat încă o formulă. La propunerea boierilor de atunci și cu aprobarea domnului Alexandru Ipsilanti, s-a înființat la mănăstirea Antim un *orfanotrofion* (orfelinat)[29] pentru creșterea și hrana fetelor sărmane. Orfelinatul a existat la mănăstire, dar nu se știe cât a durat.

Totuși, nici cu acest orfelinat, mănăstirea nu se putea întreține singură și starea de ruină în care ajunsese se înrăutățise.

„Să nu fie mănăstirea supusă". Blestemele

În primul capitol din *Așezământ*, după *Predoslovie*, sfântul Antim formula hotărârea ca mănăstirea să nu fie supusă: „Această sfântă besearică, ce am zidit în slava lui Dumnezeu și întru cinstea și pomenirea Tuturor Sfinților, fiind roada ostenelelor mele celor multe...desăvârșit voim să fie slobodă, nesupusă și nestăpânită de nici un fel de obraz, nici de domnul țării, nici de arhiereul carele va fi

după vremi, nici de vreunul din boiari. Iar de va îndrăzni cineva (veri cu ce mijloc, pentru vreo pricină ce o va naşte mintea lui), au din ceata besericească, au din ceata mirenească, să o supue pre dânsa şi să o închine undeva, au de-ale ei ceva, unul ca acela să fie afurisit şi neertat şi în acest veac şi în cel viitor de Domnul Dumnezeu atotţiitorul şi supus vecinicei anathemi şi la înfricoşata zi a judecăţii să aibă pârâş pre toţi sfinţii"[30].

În acelaşi timp, o înzestra cu multă avere, atât din banii personali, cât şi din donaţiile credincioşilor.

Deşi mănăstirea avea vieţuitori puţini, 14 persoane, a fost înzestră cu multă avere pentru întreţinerea ei în timp, dar, mai ales, pentru ajutorarea săracilor. Care săraci? Cei de care aminteşte ctitorul în *Aşezământul* său şi de care aminteşte Mântuitorul în ziua judecăţii: cei flămânzi, cei însetaţi, cei goi, cei bolnavi, cei închişi. Dacă nu vom avea milă de ei şi nu-i vom ajuta în viaţa aceasta, nu vom găsi milă şi iubire nici noi înaintea lui Dumnezeu.

Ştiind cât de mult iubeşte Hristos facerea de bine, sfântul mucenic Antim a făcut însuşi multă milostenie în viaţă. Ca tipograf a împărţit multe cărţi în dar, atât în ţară cât şi în străinătate: în Siria, în Ţara Sfântă şi în patria sa, Georgia.

Dorind ca şi după moarte să se înfăptuiască milostenie prin mănăstirea sa, şi-a înzestrat ctitoria cu mari averi: moşii, grădini, pomi, mori, prăvălii şi altele care, gospodărite cu cinste de un singur egumen, controlat sever de cinci epitropi civili, să formeze un venit permanent nu numai pentru întreţinerea călugărilor dar şi pentru ajutorarea săracilor de-a lungul timpului.

De aceea mănăstirea trebuia să fie independentă, ca să poată îndeplini hotărârile sfântului ei ctitor. Altfel, oricine ar fi pus stăpânire pe marea ei avere, i-ar fi schimbat destinaţia.

Contemporanii sfântului Antim, fanarioţii, n-au putut gândi ca el.

Blestemele aruncate de sfântul ctitor asupra celor ce ar fi călcat hotărârile sale erau rostite tocmai pentru a-i împiedica de la uşurătatea cu care ei nesocoteau jertfa pe care el o oferise lui Dumnezeu.

Însă averile dăruite de către sfântul Antim ctitoriei sale au fost risipite fără urmă şi vinovaţi, în ziua Judecăţii, vor fi cei ce şi le-au însuşit fără drept şi blestemele rămân asupra lor, întrucât au lăsat mănăstirea în mare lipsă, fără ajutorul făgăduit...

Cei care, prin intrigile lor, l-au trimis la moarte *înainte de vreme, au călcat cu brutalitate toate* hotărârile şi blestemele din Testament, ca şi cum ar fi fost nelucrătoare, astfel încât mănăstirea a rămas săracă, neavând nici cu ce-şi acoperi propriile ei reparaţii, iar la ajutorarea nevoiaşilor, scopul principal al ctitorului ei, nu se mai gândea nimeni.

Blestemele grele, rostite de sfântul ctitor asupra vinovaţilor, numai Dumnezeu ştie cum vor fi privite în ziua Judecăţii!

Toţi Sfinţii şi *Sf. Alexie omul lui Dumnezeu, Sf. Nicolae, Sf. Antim episcopul Nicomidiei, Sf. Agata*, icoane „ctitoriceşti", 1715, biserica mănăstirii

Casele egumeneşti înainte de "restaurarea din temelii" din 2001-2003

Mănăstirea Tuturor Sfinţilor, metoh al Episcopiei de Argeş

Mănăstirea ajunsese săracă şi în ruină. La 1795, Antim, arhiepiscopul de Pogoniana, sprijinea renovarea unor clădiri şi odoare[31].

Mitropolitul Dosithei Filitti al Ungrovlahiei, văzând că încercările făcute pentru îmbunătăţirea situaţiei aşezământului Antim n-au reuşit, a intervenit pe lângă domnul Alexandru Ipsilanti, la 1 noiembrie 1796, cu două anaforale (rapoarte) prin care cerea ca mănăstirea Tuturor Sfinţilor să fie dată, ca metoh, Episcopiei de Argeş şi să se înfiinţeze în casele mănăstirii un seminar clerical pentru toate eparhiile ţării[32].

Domnul a aprobat cererea pentru înfiinţarea seminarului şi, la 22 martie 1797, a dat încuviinţarea ca mănăstirea să devină metoh al Episcopiei de Argeş.

O dată cu trecerea mănăstirii ca metoh al Episcopiei de Argeş, a încetat administraţia epitropilor, rânduită de sfântul ei ctitor şi, tot de la această dată, egumenii nu au mai avut nici un rol, episcopul de la Argeş numind un econom care avea grijă de gospodăria mănăstirii, împreună cu slujitorii bisericii.

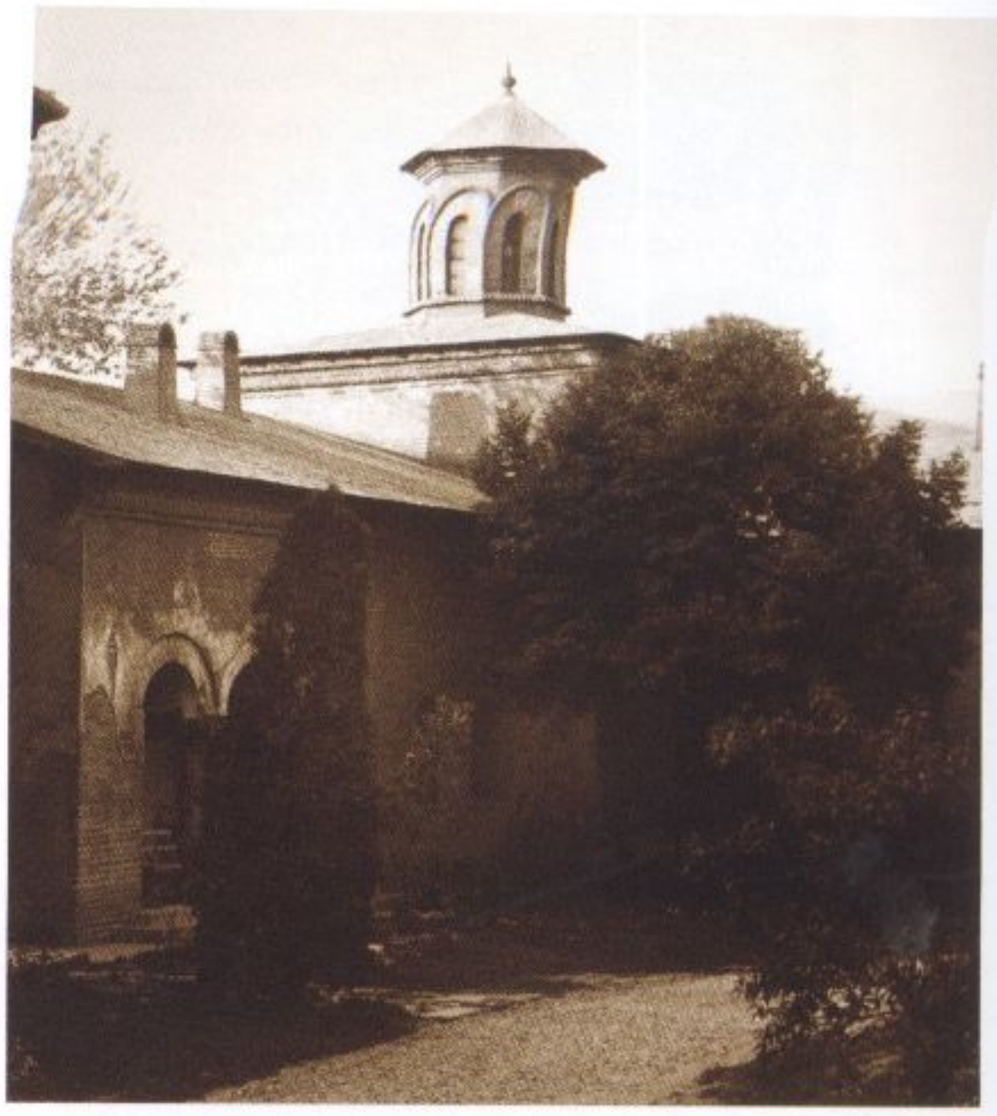

Corpul de chilii şi cuhnia de pe latura de Nord, înainte de transformările din 1984

Episcopia de Argeş, de curând înfiinţată, a avut ca prim episcop pe vrednicul ierarh Iosif I, mare cărturar şi foarte bun gospodar. El s-a ocupat, cu multă grijă, şi de biserica mănăstirii şi de paraclisul vechi.

Deşi episcopul Iosif I s-a îngrijit îndeaproape de reparaţiile şi de buna întreţinere a mănăstirii Antim, nu se ştie, de fapt, în ce au constat lucrările de la biserica mare pentru care a fost socotit *al doilea ctitor* al acestui lăcaş[33]. Despre acest fapt aminteau versurile de pe stâlpul din pronaos, spre sud, lângă care a fost, în 1812, înmormântat:

„De dânsul (*Antim*) întâi zidit
Iar pe urmă pre-noit
De Kir Iosif întâiul
Episcopul Argeşiului"[34].

În ceea ce priveşte lucrările de la paraclis, se precizează că acesta a fost lărgit şi preînnoit de Iosif I, în anul 1812.

De la acest episcop se păstrează şi două icoane împărăteşti, *Iisus Hristos* şi *Maica Domnului*, cu inscripţii greceşti, din anul 1797[35], ca şi una din 1799, reprezentându-i pe *Sf. Nicolae şi Sf. Spiridon*, aflată în muzeul mănăstirii[36]. În biserică, în faţa catapetesmei, se află o candelă de argint din 1797 dăruită de acelaşi episcop[37].

Seminarul înfiinţat în vremea lui Iosif I, la mănăstirea Antim, n-a funcţionat decât mai târziu, începând din 1836, din vremea episcopului Ilarion al Argeşului.

Turnul clopotniţă, secolele XVIII-XIX

Episcopul Ilarion şi mănăstirea Antim

În timpul în care a fost metoh al Episcopiei de Argeş, trei episcopi s-au ocupat în chip deosebit de mănăstirea Antim: Iosif I şi Clement, deja amintiţi, şi Ilarion, un om foarte cult şi vorbitor de mare talent, cunoscător de multe limbi - greacă, rusă, franceză, germană. El a fost prieten şi sfetnic al lui Tudor Vladimirescu.

În legătură cu mănăstirea Antim, episcopul Ilarion voia să împlinească scopul ctitorului ei: să fie un centru duhovnicesc din care să se răspândească lumina între oameni. Astfel, la 1834 - când era pentru a doua oară episcop de Argeş - cu aprobarea domnului Alexandru Dimitrie Ghica şi în înţelegere cu mitropolitul ţării, s-au făcut toate formalităţile şi s-a hotărât înfiinţarea unui seminar în mănăstirea Antim.

Acesta a fost deschis, în mod festiv, la 2 februarie 1836, fiind de faţă domnul, toţi ierarhii ţării, boierii şi mulţime de popor.

Cu acest prilej, N. Bălăşescu, profesor de teologie, a ţinut o cuvântare plină de însufleţire, mulţumind domnului Alexandru Dimitrie Ghica, episcopilor şi, îndeosebi, lui Ilarion de Argeş, spunând, între altele, că „nu se putea da o întrebuinţare mai bună acestui sfânt locaş al Prea Sfântului Mitropolit Antim decât această şcoală, din care îşi va lua tot clerul bisericesc îmbunătăţirea sa"[38].

Despre acest seminar se aminteşte în „Curierul Românesc", din 1839: „în Bucureşti, la seminarul de la

Clădirea Sf. Sinod, arh. N. Mihăescu, 1910-1912

Antim, se va întocmi o gazetă bisericească, sub redacția domnului Bălășescu"[39].

Poate că numărul elevilor înmulțindu-se și clasele nemaifiind destul de încăpătoare, acest seminar, numit „central", a fost mutat în altă parte.

Înainte de a fi ales episcop de Argeș, în 1820, ca arhimandrit și stareț la mănăstirea Dealu, episcopul Ilarion devenise prieten și sfetnic al lui Tudor Vladimirescu. Îi uneau aceleași sentimente împotriva răutăților fără limite ale fanarioților.

Perioada domniilor fanariote este una tristă, căci începe cu uciderea sfântului mitropolit Antim Ivireanul, în septembrie 1716, prin uneltirile și din ordinul lui Nicolae Mavrocordat. În lungul răstimp care a urmat, domnii din Moldova și Muntenia erau numiți de sultan, fiind greci din Fanar. Tot greci erau și demnitarii, starețiii din mănăstiri, profesorii și aproape toți funcționarii superiori. Țăranii, români, erau cei mai asupriți, cu impozite de tot felul: vinărit, oierit, dijmărit și multe altele.

După un secol de domnie fanariotă, revolta atinsese limita. Pregătirile pentru revoluție creșteau.

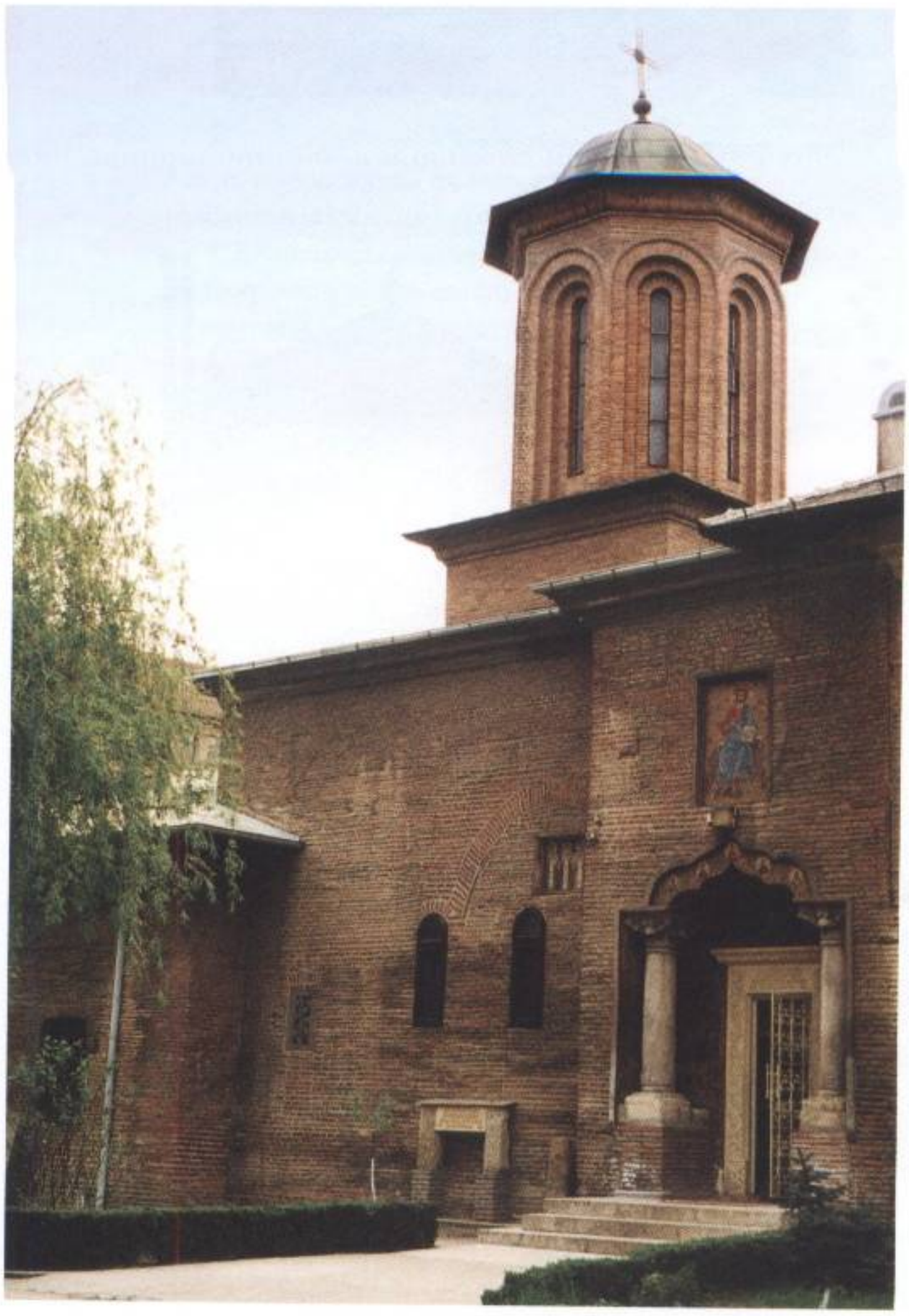

Paraclisul mănăstirii, secolul al XVIII-lea

Episcopul Ilarion și Tudor Vladimirescu pregăteau steagul pentru luptă: pe el apărea tradiționala acvilă cu crucea în cioc, din stema țării; în partea de sus era Sfânta Treime: Tatăl ținând în stânga globul pământesc și cu dreapta binecuvântând, Fiul ținând crucea mare a Răstignirii, iar Duhul Sfânt, în chip de porumbel, plutind deasupra lor; de o parte și de alta, doi martiri militari, Sf. Gheorghe și Sf. Teodor Tiron; această stemă a Revoluției a fost pictată de David monahul de la mănăstirea Antim.

La 7 mai 1821, întru-un cadru festiv, la slujba Te-Deumului săvârșită la biserica mănăstirii Cotroceni, de față fiind 400 de panduri, veniți din Oltenia, și mult popor, episcopul Ilarion a binecuvântat pe Tudor Vladimirescu, în marele entuziasm al tuturor.

Dar dușmanii revoluției, profitând de împrejurări și de faptul că episcopul Ilarion lipsea din preajma lui Tudor - fiind plecat temporar la Brașov - au organizat un complot, ridicându-l pe Tudor dintre panduri și ducându-l la Târgoviște unde, înainte de a-l ucide (26 spre 27 mai, stil vechi[40]), l-au chinuit cumplit. Tradiția spune că ar fi fost tăiat în bucăți și aruncat într-o fântână părăsită sau în vreo apă curgătoare, să i se piardă urma, asemenea sfântului mucenic Antim Ivireanul.

Moartea episcopului Ilarion

La 8 ianuarie 1845, episcopul Ilarion a încetat din viață, în vârstă de 67 ani și a fost îngropat la mănăstirea Antim. Piatra mormântului său se află astăzi în partea de sud a bisericii mari. Pe lespedea albă stă scris:

„Aicea trupu-i se odihnește,
Iar în virtute-i duhu-i trăește,
Căci mult'a obștii vrea fericire
Dobândi vecinică pomenire"[41].

Epitaf-poem

Pe stâlpul din dreapta, din pronaos, apăreau, în secolul al XIX-lea, versuri compuse de episcopul Ilarion, numite și epitaf-poem, spre lauda sfântului mitropolit Antim și a episcopului Iosif I al Argeșului, care a fost înmormântat la baza acestui stâlp.

Îndemnul la unire și solidaritate națională din acest epitaf amintește timpul în care a fost compus, sfârșitul epocii fanariote - ianuarie 1821 - când se pregătea Revoluția lui Tudor Vladimirescu. Versurile au fost scrise artistic, pe stâlp, de David monahul din mănăstirea Antim, pictorul steagului lui Tudor Vladimirescu:

„Deși sunt neînsuflețit
Stâlp de piatră întărit,
Omule, și de la mine
[Poți afla], de vei voi, vreun bine.

Eu am trei frați potriviți,
Tot de-odată aicea-nfipți,

De o parte și de alta,
Doi în stânga, unu-n dreapta.
Caută la noi și vezi

Ca să te încredințezi
Că și pietrele unite
Pentru folos potrivite
Cât de mare greutate
Lesne poate să o poarte.

Chiar Antim mitropolitul,
Ivireanul mult vestitul,
Aicea ni-a așăzat
Și cu zidul ni-au legat
Ca să ținem acest lăcași,
Al sfinților toți sălaș
De dânsul întâi zidit
Iar pe urmă pre-noit
De Kir Iosif întâiul,
Episcopul Argeșului

Carele să odihnește
Drept mine aici trupește
Dându-și obștescul sfârșit,
După ce au viețuit
O viață minunată,
Vrednică de mare plată
Și de cinste omenească
Și de slava cea cerească.

Portret votiv, reprezentând pe Clement episcopul Argeșului, Matei Ruset biv vistier și Stanca jupâneasa, pictură în ulei din naosul paraclisului, 1860

Catapeteasma paraclisului, cu icoane executate de Gheorghe Tattarescu în 1860

Vejnica lui pomenire,
De la Domnul răsplătire,

Cere-i dar și tu cu mine,
Apoi caută de tine.
Și de vrei să moștenești
Bunătățile cerești,
Urmează cum a urmat

Acest părinte minunat
Și de Dumnezeu iubit
Și de pietre pomenit.
Și să fiiț în viață lăudat
Și-ntre cei morți neuitat!"[42].

Portalul de la intrarea bisericii cu pisania în limba greacă, 1715

Arhivele Statului la mănăstirea Antim

În timpul episcopului Ilarion, la anul 1840, în chiliile mănăstirii, în aripa dinspre răsărit, din fundul curții, s-au mutat Arhivele Statului[43].

Condițiile adăpostirii lor au fost improprii.

La 28 ianuarie 1847, îngrijitorul arhivelor aducea la cunoștința Departamentului Trebilor Dinlăuntru starea proastă a caselor în care se aflau acestea.

În același timp, îngrijitorul metohului a făcut cunoscut cazul Episcopiei Argeșului care, prin adresa din 3 februarie 1848, a intervenit la Departamentul Trebilor Bisericești spre a se lua grabnice măsuri de reparare. În urma acestor intervenții, Departamentul a înaintat, din nou, domniei următorul raport:

„În urma înștiințării ce s-a făcut de către Cinstitul Departament al Trebilor Dinlăuntru că, la mănăstirea Antim, chiliile unde se păstrează o parte a delilor arhivei statului, sunt în stare de a nu se mai putea scuti acele dele din pricina picăturilor ce vin din ploi. Departamentul, cunoscând, într-adevăr, că toată învelitoarea acelor odăi este stricată și putredă, încât, când plouă, se strecoară apă prin tavanuri asupra hârtiilor, a adus meșteri și a tocmit cu preț de lei 4.410, ca să se facă din nou învelitoarea tuturor încăperilor și să se prefacă din nou tavanul dintr-o odaie, care este căzut, cum și fațada tuturor încăperilor să se dreagă cu tencuială, astupându-se crăpăturile zidului, care sunt pe la unele locuri.

Această trebuință Departamentul plecat o supune la cunoștința Înălțimii Voastre, că de veți binevoi să dați înalta dezlegare a se slobozi din fondurile Sfintei Episcopii de Argeș suma de 4.410 lei ca să se plătească meșterilor pentru mai sus arătatul meremet, asupra pomenitelor încăperi".

Domnul a pus următoarea rezoluție: „Primiți, însă să se facă cu băgare de seamă".

Într-o adresă a Departamentului Trebilor Bisericești către Episcopia de Argeș, datată 19 iulie 1855, se spune că, pe lângă reparațiile ce urmează a se face la Antim, antreprenorul va face și alte reparații la încăperile în care se află arhiva, atât la Mitropolie cât și la Antim, și care sunt prețuite cu suma de

1.060 lei. Lucrarea, însă, nu a fost pornită căci, la 5 septembrie, același Departament a făcut cunoscut episcopiei că ar fi bine să amâne lucrul pentru anul următor, când se vor face și rafturile de la arhive, despre care arhitectul Freiwald spunea, la 21 septembrie, că sunt cu desăvârșire stricate și repararea lor nu mai poate suferi amânare. Domnul a aprobat suma de 300 lei pentru reparatul rafturilor.

Arhivele au suferit mult din cauza stricăciunilor, atât cele de la Antim, cât și cele de la Mitropolie.

Din alte rapoarte, atât către autoritățile centrale, cât și către Episcopia de Argeș, se constată starea de ruină în care ajunseseră acoperișurile bisericii și chiliilor:

„...porțile metohului, fiind cu totul învechite,

Candelă din catapeteasma bisericii, „înnoită" de Antim, arhiepiscopul Pogonianei în 1795

trebuiesc neapărat a se face din nou;

...într-o pivniță din acest metoh plouă și, de nu se va întâmpla la dânsa vreun meremet mai în grabă, vor cădea și porțile ei;

...într-o bucătărie, de asemenea, plouă;

...de sus, din acoperișul bisericii, fiind șindrilele coapte, cad cu grămada; până acum, însă, prin boltă încă n-a intrat apa, dar, de va mai rămâne în această stare, curând va ploua și în biserică; în acoperișul caselor, partea dinspre răsărit, sunt găurile atât de mari, încât poate să intre omul cu toată înlesnirea...".

Pe un asemenea raport, domnul punea următoarea rezoluție: „Să mi se facă o socoteală de cele mai neapărate meremeturi"[44].

Din aceste amănunte se vede în ce stare ajungea, din când în când, ctitoria înzestrată inițial cu multă avere și cu multă purtare de grijă pentru viitorul ei, de către sfântul său ctitor, mitropolitul Antim.

Sf. Nicolae și Sf. Spiridon, icoană donată de episcopul Iosif al Argeșului în 1799, muzeul mănăstirii Antim

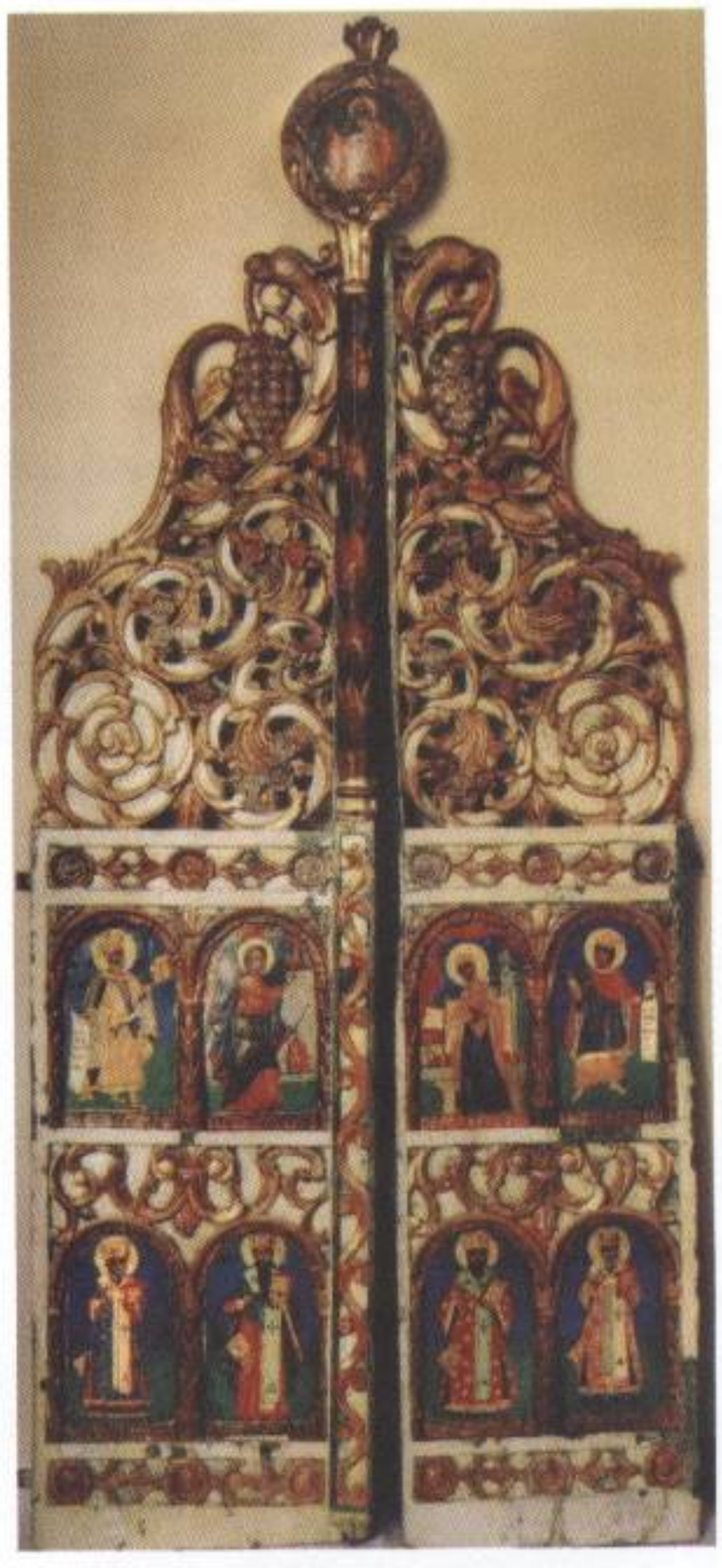

Ușile împărătești ale catapetesmei din piatră, începutul secolului al XIX-lea

Steagul revoluției lui Tudor Vladimirescu, pictat de David monahul de la mănăstirea Antim, în 1821, Muzeul Național de Istorie, București

Restaurarea mănăstirii Antim în anii 1860-1863, sub conducerea arhitectului Johann Schlatter

Lucrările de restaurare a mănăstirii Antim, până la această dată, constaseră din reparația acoperișurilor și zidurilor stricate de ploi și de cutremure, cum fusese cel din 1738, când căzuseră turlele. De data aceasta s-a intervenit la arhitectura fațadei.

Inițial, fațada de vest a pridvorului și pronaosului - cuprinsă între partea de sus a coloanelor și streașina acoperișului - era întreagă, fără goluri, având în centru, deasupra coloanelor, doi arhangheli în zbor, care țineau un medalion, unde probabil fusese pictată icoana hramului. Acum, în lipsa tencuielilor, nu se mai distinge nimic.

Pridvorul - deasupra căruia a fost făcut un nou acoperiș - a devenit deschis, putându-se circula printre cele 10 coloane, cu socluri și capiteluri sculptate.

La restaurarea din 1860-1863 și peretele de vest al pronaosului a fost modificat, prin montarea unei rozase, decorată cu zodiacul.

Altă noutate, introdusă în acest sfânt locaș, este pictura în ulei, în stil realist, executată de Petre Alessandrescu, care o înlocuiește pe cea în frescă, din vremea sfântului Antim, a zugravului Preda.

Reamintim și acum că, în aceeași perioadă, episcop de Argeș fiind P. S. Clement, s-au pictat pereții interiori și catapeteasma paraclisului, de către Gh. M. Tattarescu.

O dată cu aceste lucrări, s-au restaurat și clopotnița, în exterior, chiliile și casele egumenești, iar la toate clădirile s-au reînnoit învelitorile, înlocuindu-se șindrilele cu tablă de zinc. S-au mai procurat candelele necesare și odăjdiile.

Lucrările s-au terminat în anul 1863 și au costat 4.000.000 lei aur.

În timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza și miniștrilor săi, Alexandru Odobescu și Dimitrie Bolintineanu, s-a redeschis biserica pentru slujbă, în prezența domnului - care se interesase personal de bunul mers al lucrărilor de restaurare - spre marea bucurie a credincioșilor[45].

Puțin timp după această importantă restaurare, în februarie 1865, din cauza revărsării Dâmboviței, s-a produs o mare inundație, apa a intrat în toate clădirile și în biserică, pătrunzând în fundații, sub care se aflau și câteva morminte, distrugând pardoseala și descleind sculptura în lemn a catapetesmei și mobilierului.

S-a cerut urgent ajutor de la Ministerul Cultelor pentru repararea acestor mari stricăciuni. Lucrările, pentru care s-a făcut o nouă cheltuială, în valoare de 50.000 lei aur, s-au terminat în luna iunie 1867.

Este greu de imaginat cu câtă pricepere se vor fi făcut aceste restaurări, care costaseră peste 4.000.000 lei aur, dacă, după 17 ani de la repararea stricăciunilor fundației, au apărut alte reclamații la Ministerul Cultelor[46], în care îngrijitorul de atunci al

bisericii, arhimandrit N. Apostoloiu, reclama următoarele: podeaua, din scândură de brad, *putredă*; policandrul mare, *distrus de bucăți de tencuială căzute de sus*; policandrul mic *legat cu ață*; clopotnița, *în mare ruină*; epitafului pe mușama, *nu i se mai cunosc chipurile*; crucea, pe Sf. Masă, *foarte stricată*;

Mormântul episcopului Ilarion, 1845

veşmintele preoţeşti şi diaconeşti, *foarte vechi*; covoarele, *foarte vechi şi putrede*; cărţile bisericeşti *lipsesc* în cea mai mare parte; turla de la paraclis *stă aproape să cadă*; tencuiala de la biserică, până la ferestre, *căzută*; geamurile de la turla bisericii mari, vreo 15, *lipsesc*; la ploi şi furtună, *intră apa în biserică*; camerele locuite de episcopul de Huşi *au acoperişul stricat* şi plouă în ele, şi multe altele.

Fiind cu totul săracă, mănăstirea aştepta să fie ajutată de stat, prin Ministerul Cultelor. Indiferente la noblețea ei artistică, autoritățile, care puteau să o ajute, răspundeau că nu au fonduri. Amânată pentru anii viitori, mănăstirea devenea tot mai săracă şi mai neajutorată.

Parcă nimeni, în această perioadă din jurul anului 1900, nu vedea pustiirea ei.

Degradarea acoperişurilor şi pereților clădirilor datorată intemperiilor vremii a făcut necesară o nouă restaurare. În 1908 a intervenit Comisiunea Monumentelor Istorice, reparând, mai ales, acoperişurile chiliilor şi tencuielile zidurilor.

Chiliile de pe latura de nord a incintei - ruinate dinainte de 1840, încât nu mai puteau fi folosite - au fost dărâmate. În acest spațiu, în 1911, s-a construit palatul Sfântului Sinod - o clădire modernă, stingheră în arhitectura ansamblului mănăstirii Antim.

Moaştele sfintei mucenițe Filofteia la mănăstirea Antim, în timpul primului război mondial

În 1917 au fost ascunse, în biserica mare a mănăstirii, moaştele sfintei mucenițe Filofteia de la Argeş.

Sf. Filofteia, icoană executată de Gavriil monahul în 1917, biserica mănăstirii Antim

Există o istorioară în legătură cu sfânta mucenițã Filofteia, întâmplată în vremea în care moaştele sale se aflau adăpostite în biserica sfintei mănăstiri Antim. Am reținut-o de la părintele Nicolae Popescu, profesor de istoria bisericii române la Facultatea de teologie din București, care a povestit-o, la una din orele de curs, în anul 1942.

Relicvarul cu moaştele *Sf. 40 de Mucenici, Sf. Mc. Parascheva, Sf. Neofit şi Sf. Acachie*, biserica mănăstirii Antim

În timpul primului război mondial, era o creștină în București, Ioana, care avea multă evlavie la sfânta muceniță Filofteia. Se ruga, ca mamă, cu multă râvnă la această sfântă să-i păzească cei doi fii, de vârste apropiate, care erau luați, amândoi, la război. Femeia știa că moaștele sfintei Filofteia se aflau la Curtea de Argeș. Într-o noapte însă, a avut un vis foarte clar. Vedea, pe dinafară, biserica mănăstirii Antim, pe care nu o văzuse niciodată. O vedea și pe dinlăuntru și, pe partea de sud, racla cu sfintele moaște ale sfintei Filofteia. Îi apărea vie sfânta și-i spunea pe nume: „Ioana, dacă vei face o rugăciune la racla cu moaștele mele, îți voi asculta rugăciunea și-ți voi păzi sănătoși pe cei doi fii ai tăi". Femeia s-a deșteptat, plină de mare bucurie. Nu știa că racla cu sfintele moaște ale

Biserica Tuturor Sfinților înainte de refacerea turlelor

tot atâția de la începutul destrămării averilor cu care sfântul ctitor înzestrase această mănăstire, pentru întreținerea ei și pentru milostenii la săraci.

După momentul istoric deosebit al restaurărilor din anii 1860-1863, mănăstirea Antim trăise stări de umilință, ajungând ca, în 1927, să devină filiala bisericii Albă-Postăvari și, curând după aceea, parohie, cu câteva familii pe străzile din apropiere.

În perioada de peste două secole de la omorârea ctitorului, mănăstirea Antim își pierduse identitatea, fiind numită *biserica Antim*, *fosta mănăstire Antim* iar în ultima vreme *parohia Antim* și aproape niciodată *mănăstirea Antim* sau *a Tuturor Sfinților*, cum fusese înființată.

Cu ajutorul lui Dumnezeu, însă, și cu rugăciunile sfântului ei ctitor, fosta mănăstire Antim, cum i s-a zis multă vreme, a ajuns să trăiască ziua reînființării.

Reînființarea sfintei mănăstiri Antim, 2 aprilie 1937

În 1937, Miron patriarhul, Dumnezeu să-i fie milostiv, a propus Sf. Sinod ca vechea ctitorie a mitropolitului Antim Ivireanul, biserica Tuturor Sfinților, să fie readusă la starea și scopul ei dintru început, adică să fie iarăși *mănăstire de călugări*.

Sf. Sinod a hotărât și a aprobat în unanimitate, la 2 aprilie 1937, reînființarea mănăstirii Tuturor Sfinților, în condițiile prevăzute în Testamentul ctitoricesc.

De la data de 1 iulie 1937, episcopul vicar Irineu Târgovișteanul (Mihălcescu) a fost numit egumenul (directorul) Căminului călugărilor studenți, absolvenți ai Seminarului monahal din sfânta mănăstire Cernica[48], stareț ajutător fiind arhimandritul Inochentie Tănăsoiu, mare eclesiarh al Sf. Patriarhii. Acești absolvenți ai Seminarului monahal, înscriși la Facultatea de Teologie sau la alte facultăți din București - matematică, arte, medicină, farmacie - puteau locui în Căminul de studenți monahi din sfânta mănăstire Antim. Urmau cursurile universitare, locuiau în mănăstire, participau la slujbe și la toată rânduiala mănăstirească.

Tot la 1 iulie 1937 a fost numit consiliul economic al mănăstirii Antim, primul după reînființarea ei. Membrii săi erau elevi călugări din seriile mai vechi ale Seminarului monahal[49].

La 7 octombrie 1938, egumenul, P.S. Irineu Târgovișteanul a cerut ca mănăstirea să fie trecută în bugetul statului, în locul desființatei parohii Antim[50].

Pridvorul bisericii în 1928

Organizarea mănăstirii Antim după reînființare

Studenții monahi începeau să vină în căminul de *la Antim, formând noua obște. Conducerea provizorie* a mănăstirii, rânduită la început de Sf. Sinod, s-a schimbat, definitivându-se, și mănăstirea își forma noua ei viață.

Până la acea dată, la strană, în biserică, era un singur cântăreț, iar în chiliile mănăstirii erau chiriași. De acum, la strană și în chilii au apărut călugări tineri.

Fragmente din catapeteasma de piatră după dezmembrare

Încet-încet, mănăstirea își recăpăta culoarea și viața călugărească, cum s-ar fi cuvenit să aibă de-a lungul celor peste două sute de ani, de la începuturile ei.

Între timp, a fost numit stareț părintele Protosinghel Nicodim Ioniță. Știm despre el că avea studii de teologie la Lyon, în Franța. Ne-a fost îndrumător duhovnicesc. Slujea frumos și vorbea plăcut. Era ascultat cu multă luare-aminte și de părinții noștri și de credincioșii care veneau, tot mai mulți, la biserică, în Duminici și sărbători.

Dintre părinții veniți la cămin, unii au fost hirotoniți diaconi, alții preoți, iar ceilalți erau cântăreți, destul de buni.

Seara, la privegheri, se cânta la amândouă stranele, iar la Sfânta Liturghie cânta corul. La Sf. Altar, nu slujea un singur preot, ci mai mulți, în sobor, și cu diaconi.

Pentru noi, călugării, veniți de la diferite mănăstiri, și mai ales de la Cernica, slujbele în sobor și cântările la amândouă stranele, chiar și corul, erau obișnuite, nu erau o noutate. Credincioșii însă, rar puteau asista la asemenea slujbe.

Cuvântarea de la sfârșit a părintelui Nicodim Ioniță îi mulțumea pe toți, pe deplin.

Slujbele din cursul săptămânii erau ținute de părinții care nu aveau cursuri în zilele respective.

Viața în obște își reluase cursul ei normal.

În iunie 1940, rușii ne-au răpit Basarabia. Cu acest prilej, s-au refugiat de peste Prut mulți mireni și *călugări basarabeni, stabilindu-se în satele și* mănăstirile din țară. Au apărut multe probleme, noi și grele. Războiul își urma cursul lui sângeros prin Ucraina. Noi ne continuam viața la mănăstirea Antim.

Pe la slujbele duminicale venea, pe atunci, și un prieten al părintelui stareț Nicodim Ioniță, generalul în retragere Petre Vlădescu. Acum era chemat și el la datorie. Vorbind împreună despre viața grea de pe front, despre morții nepregătiți sufletește și despre alte aspecte ale războiului, părintele Nicodim Ioniță s-a hotărât și a plecat ca preot militar, după mai bine de doi ani de slujire la această mănăstire. Nu după multă vreme, am aflat că a murit pe front, la Pavlograd, în Ucraina. Dumnezeu să-l odihnească cu drepții și eroii neamului!

În această perioadă, Sf. Patriarhie a înființat atelierele de obiecte bisericești - cruciulițe, iconițe, potire, cădelnițe - ale Institutului Biblic, în subsolul localului Sf. Sinod de la mănăstirea Antim. Tot acum, din 1942, începeau să se publice, sub îndrumarea Institutului Biblic, în colecția *Izvoarele Ortodoxiei*, volumele de traduceri (opt) din Sfinții Părinți.

În această vreme a apărut la Institutul Biblic și Preasfințitul Episcop Eugeniu Laiu, cunoscut ca foarte priceput gospodar, fost arhiereu vicar al episcopului Visarion Puiu de la Episcopia din Bălți. Fusese numit conducătorul atelierelor de argintărie și, după plecarea pe front a părintelui stareț Nicodim Ioniță, patriarhul Nicodim l-a rânduit starețul nostru, al obștii călugărilor studenți.

În atelierele de argintărie nou înființate, era nevoie și de lucrători. Mulți dintre ei erau frați refugiați de la mănăstirile din Basarabia. Intrând la lucru aici,

erau găzduiți în chiliile mănăstirii Antim, luau masa în comun, și, încadrându-se în obștea și în rânduiala vieții călugărești, au devenit frați de mănăstire. Era, atunci, o obște de peste 40 părinți și frați.

Deși aveau ocupații diferite - unii cu învățătura de carte, alții cu lucrul manual, la ateliere, alții cu alte ascultări - totuși, formau împreună o obște unitară, trăind ca frații.

Preasfințitul Eugeniu, oricât era de ocupat cu Institutul Biblic, își găsea timp să vină și la masa de obște, unde ne întâlnea pe toți și ne dădea povețe folositoare. În Duminici și sărbători, venea la biserică și, de multe ori, slujea Sf. Liturghie, înfrumusețând Dumnezeiasca slujbă. Într-o bună zi, a plecat pe frontul din Ucraina, ducând multe cruciulițe și iconițe la soldați, lucrate în atelierele nou înființate, aici, la Institutul Biblic, ca să încurajeze ostașii de pe front.

În toamna anului 1944, fiind bolnav, s-a retras la mănăstirea Neamț.

În locul său, părintele patriarh Nicodim a numit stareț pe arhimandritul Vasile Vasilache. O dată cu el a venit și arhimandritul Haralambie, fratele său, care a fost numit exarh eparhial. Amândoi frații vorbeau frumos la sfintele slujbe, bucurând soborul nostru și pe credincioși.

Pentru obștea care locuia în chiliile mănăstirii Antim - părinții Agaton Teodorescu (poetul Sandu Tudor, care locuia în clopotniță și care a rămas cunoscut sub numele de mai târziu, de schimonah, Daniil), Benedict Ghiuș, Sofian Boghiu, Petroniu Tănase, Arsenie Papacioc, Felix Dubneac, Roman Braga - în anii 1945-1948, o preocupare statornică a fost, pe lângă slujbele zilnice de la biserica în restaurare, *Rugăciunea lui Iisus*, în cadrul căreia a apărut *Rugul Aprins*, după expresia biblică din Exod: 3, 2-5.

Rugul aprins, care ardea și nu se mistuia, este simbolul Rugăciunii neîncetate, deci a Rugăciunii lui Iisus. Această interpretare aparține părintelui ieroschimonah Daniil Teodorescu, inițiatorul *Rugului Aprins*, care a murit în închisoarea de la Aiud.

În acei ani, în sala bibliotecii de la mănăstirea Antim - adăpostită de casa egumenească - s-au ținut o serie de conferințe legate de acest subiect. Paralel, în zilele săptămânii, după slujbele de seară, se explicau pe larg cele șapte laude ale Bisericii, cu accentul pe vecernie și utrenie și pe tălmăcirea psalmilor.

O importanță deosebită se punea pe explicarea Sfintei Liturghii. Părintele Benedict vorbea despre Liturghia mistică, părintele Veniamin Gavrilovici, dirijorul corului, despre muzică, părintele Sofian despre iconografie. Ascultau nu numai monahii, ci toți cei prezenți, căci biserica era plină.

Noi lucrări de restaurare

Înainte de începerea lucrărilor din campania 1940-1948, părintele stareț a convocat un comitet de restaurare, compus din patru generali în rezervă și patru civili, care, prin influența lor, au putut să ajute mult mănăstirea, destul de săracă, prin procurarea gratuită a unor materiale de construcție și prin mijloace bănești.

Tot acum, „câțiva iubitori și cunoscători de artă pornesc o campanie în presa timpului, de colectare de fonduri... pentru inițierea unei serioase restaurări a clădirilor"[51]. Fondurile strânse astfel n-au ajuns decât pentru unele reparații provizorii.

Clădirea Sf. Sinod, în care a funcționat, până în 1958, și Institutul Biblic

La campania binevoitorilor mănăstirii Antim s-a alăturat și marele istoric Nicolae Iorga, președintele Comisiunii Monumentelor Istorice - care vorbise și altă dată despre „arhiereul artist" - și care a ținut, la Sala Dalles, în 1937, o conferință publică[52], în care l-a lăudat pe ctitorul-om de artă, „politehnic" al timpului său, și biserica lui, cea mai frumoasă din București, ajunsă într-o stare de plâns.

Cutremurul din 10 noiembrie 1940 a adâncit și mai mult stricăciunile, făcând urgentă începerea restaurării, amânată până atunci din lipsă de fonduri.

Ca urmare a acestei campanii, guvernul a acordat un sprijin financiar cu ajutorul căruia s-a efectuat importanta restaurare din anii 1940-1948[53], când s-au înlocuit turlele din 1860-1863, cu cele actuale.

Lucrările, conduse de inginerul Gh. Mandrin din București, au început cu dărâmarea celor două turle ale bisericii mari, din paiantă, căptușite pe dinafară cu tablă și pe dinlăuntru pictate în ulei de pictorul Petre Alessandrescu.

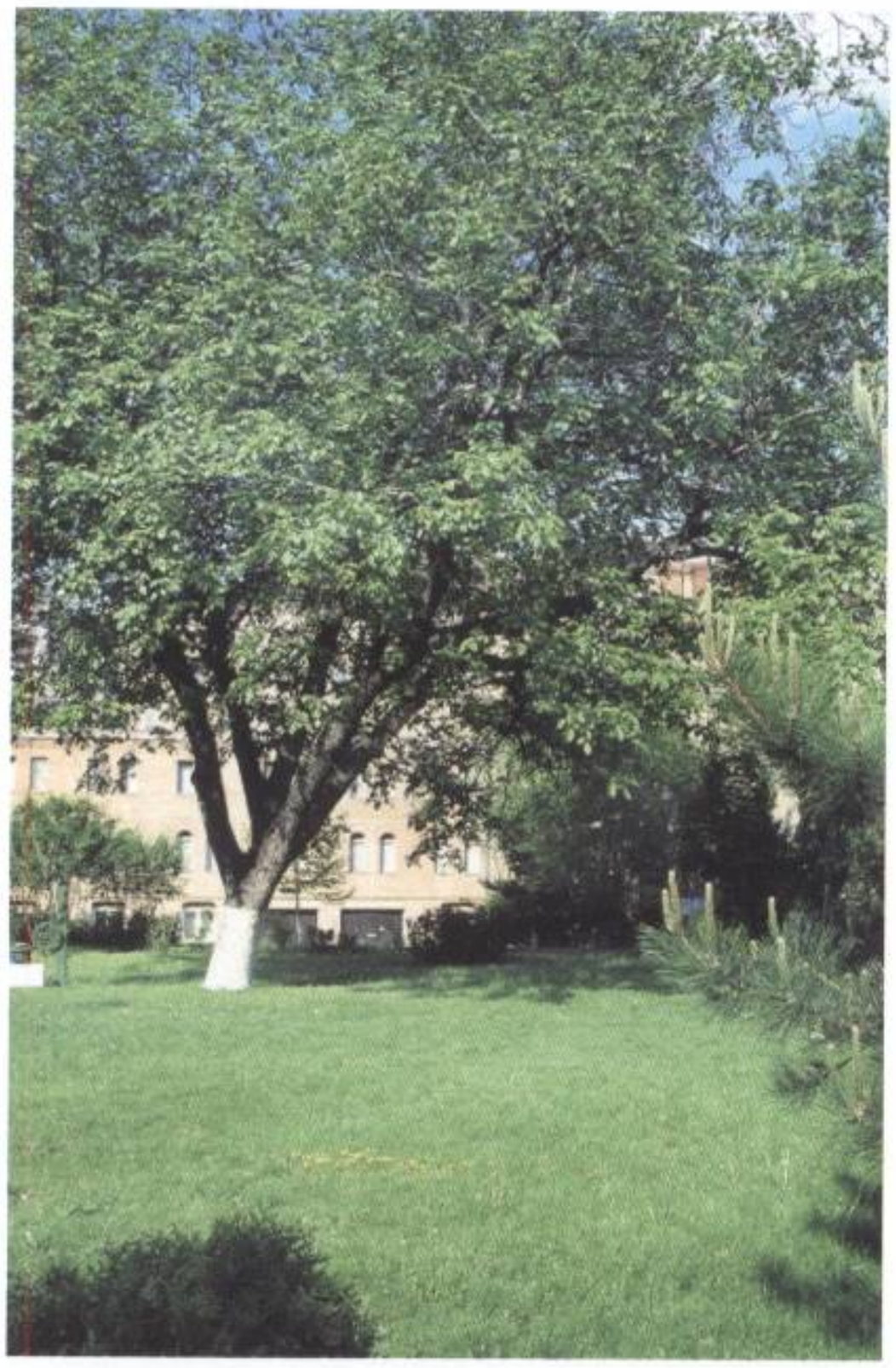

A doua curte a mănăstirii, cu aripa nouă de chilii

Pentru că în toată perioada acestei refaceri continuau slujbele în biserică, la baza turlelor s-au făcut poduri speciale împotriva ploilor și a zăpezilor.

Proiectul lucrărilor a fost întocmit de arhitectul Ștefan Balș de la Comisiunea Monumentelor Istorice.

Cele două turle au fost construite din beton armat și îmbrăcate în cărămidă aparentă; la ele s-a lucrat în anii 1945 și 1946, terminându-se în anul 1947[54].

Manopera și o parte din materialele cumpărate au costat, înainte de stabilizare, 517.014.268 lei, iar restul lucrărilor, după stabilizare, 33.160 lei.

Evidența calculelor, a materialelor și sumelor donate este înfățișată în cele 45 procese verbale semnate de Comitetul de construcție, care a intervenit, cu insistență, la Primăria Capitalei, la uzinele Titan, Nădrag, Călan și Reșița pentru obținerea materialelor și surselor bănești.

Minunat lucru, cum comitetul de construcție s-a străduit, în aceste grele vremuri de război, să ajute la obținerea materialelor și banilor necesari pentru a scoate la capăt înălțarea celor două turle solide și frumoase, ctitorite inițial de un mitropolit devenit martir!

Mulțumim lui Dumnezeu că ne-a ajutat.

La 6 iunie 1948, a fost ales patriarh Î.P.S. Justinian Marina, în locul patriarhului Nicodim Munteanu, decedat la 27 martie 1948.

La mănăstirea Antim, lucrările de restaurare au continuat.

În 1950 s-au pictat, în frescă, cele două turle ale bisericii și bolțile pridvorului, de Costin Petrescu și s-a spălat pictura în ulei din toată biserica[55]; au fost executați în mozaic ceramic, de către Olga Greceanu, ajutată de protosinghelul Sofian Boghiu și cu asistența tehnică a lui Gh. Mogoș, cei patru sfinți din pridvorul bisericii, aleși de ctitor protectori ai mănăstirii: *Sf. Alexie, omul lui Dumnezeu, Sf. Nicolae, Sf. Agata și Sf. Antim de Nicomidia*, precum și vrejul cu păsări și *Sf. Față*.

În 1951 au fost acoperite biserica mare și clopotnița cu tablă de aramă, iar chiliile și stăreția cu șindrilă de azbociment.

Între 1960-1964 s-a desfășurat o nouă etapă de lucrări, în pregătirea aniversării a 250 de ani de la martiriul mitropolitului-ctitor. S-a evacuat un strat de pământ de circa un metru grosime, care se depusese în timp, în curte, și scădea din monumentalitatea bisericii. Cu această ocazie, de jur împrejurul bisericii s-au descoperit foarte multe sicrie și oase.

Când au fost reparate biserica mare și clopotnița, în anii 1964-1966, a fost înlocuită și turla cea veche de lemn a paraclisului cu una nouă, de zid, care a fost acoperită cu tablă de aramă și pictată în frescă.

Tot acum s-au făcut instalațiile noi, s-au restaurat chiliile și s-a organizat un muzeu de obiecte bisericești, în special icoane.

După cutremurul din 1977 s-a consolidat biserica mare și s-a restaurat pictura din interior.

Mănăstirea a suferit serioase transformări între 1984-1986, dictate de construirea Centrului politico-administrativ, care a impus alinierea căilor de comunicații ce porneau de la Casa Poporului. Palatul Sf. Sinod a fost translat, în mai multe rânduri, 20,35 m spre vest și 7 m către biserică, iar aripa de nord-est a incintei a fost distrusă[56]. Cuhnia acestei aripi a fost translată, apoi demolată[57]. Mai târziu, în 1986-1988, chiliile au fost reconstruite, după un traiect nou, cu cheltuiala statului, după modelul celor vechi, dărâmate.

În anii următori, întregul complex Antim a fost transformat într-un adevărat șantier, în care, sub îndrumarea atentă a Prea Fericitului patriarh Teoctist, s-au înfăptuit ample lucrări de restaurare și înnoire. În paraclis s-au făcut consolidări de fundații și zidărie, s-a înlocuit ancadramentul vechi al ușii de la intrare cu altul nou, s-a curățit tâmpla și mobilierul, iar pictura a fost restaurată și completată cu pricepere de pictorul arhimandrit Sofian Boghiu, starețul mănăstirii, și de ucenicii săi.

În a doua curte a mănăstirii a fost ridicată o clădire nouă, cu chilii și trapeză pentru călugări și încăperi pentru diferite trebuințe ale obștii.

Paraclisul Pompilian

În anul 1958 mănăstirea Antim a primit, prin intervenția Patriarhiei, de la Sfatul Popular al Capitalei, un lăcaș nou de închinăciune, capela Pompilian, care,

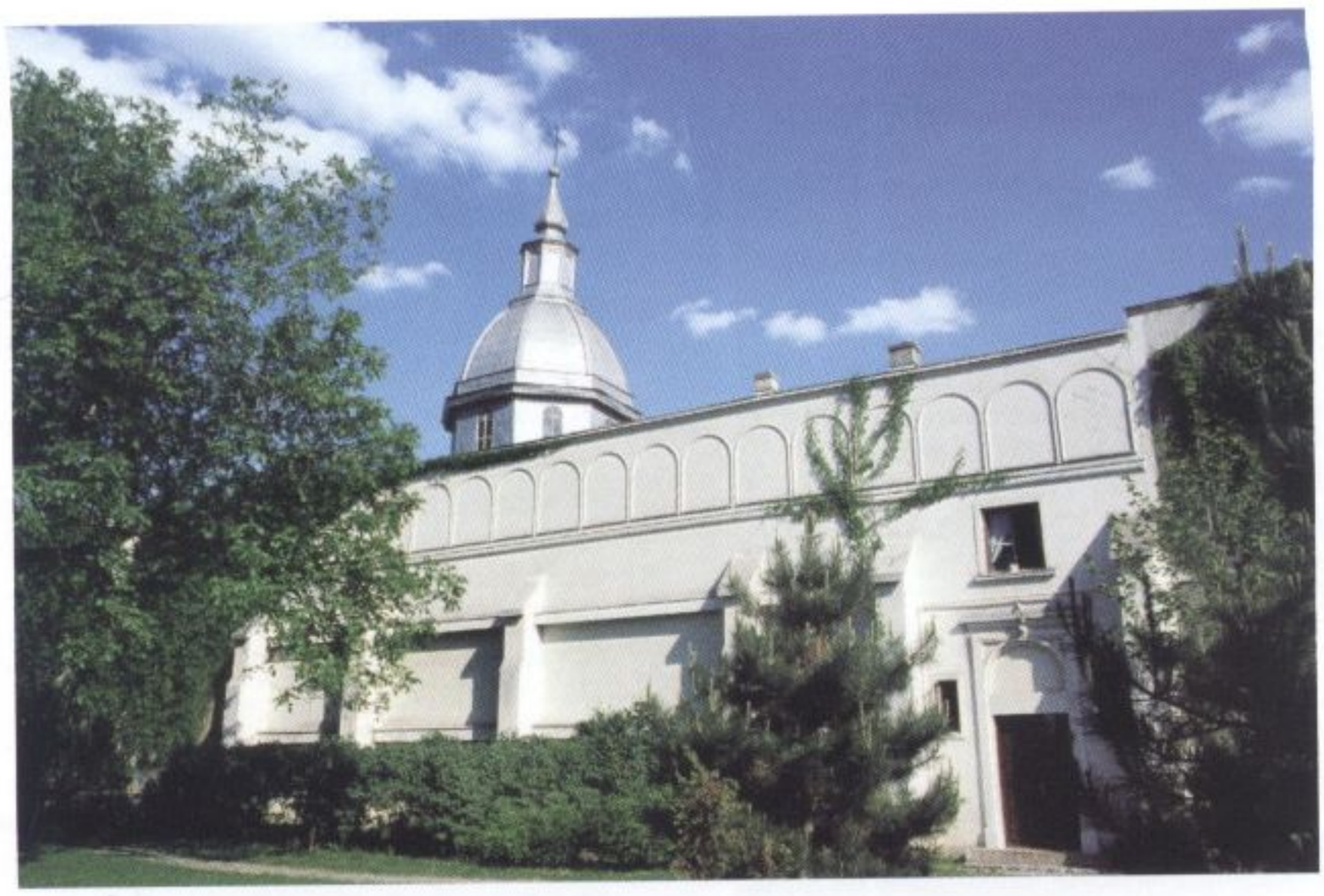

Paraclisul Pompilian

lipită de grădina mănăstirii Antim, măreşte suprafaţa totală a complexului. E folosită ca paraclis al mănăstirii, pentru sfinţirea Sfântului Mir.

Acest paraclis, având la rândul său nevoie de restaurare, a fost preînnoit, lucrările sfârşindu-se pe 27 septembrie 1996, când a fost sfinţit, făcându-se şi comemorarea a 280 de ani de la moartea martirică a sfântului ierarh Antim Ivireanul.

Sfinţirea s-a săvârşit cu deosebită solemnitate, de Prea Fericitul patriarh Teoctist, întâistătătorul Bisericii Ortodoxe Române şi Sanctitatea Sa Elie II, patriarh catolicos a toată Georgia, fiind de faţă membrii Sfintelor Sinoade ale Bisericii Ortodoxe Române şi Bisericii Ortodoxe a Georgiei, precum şi reprezentanţi ai unor instituţii şi aşezăminte de cultură şi de spiritualitate din ţară şi un mare număr de clerici şi credincioşi.

Pentru destoinicia arătată în cârmuirea Mitropoliei Ungrovlahiei, pentru valoroasa contribuţie la propăşirea limbii şi culturii româneşti şi pentru meritele câştigate în lumea ortodoxă, amintirea marelui mitropolit Antim Ivireanul a rămas şi va dăinui de-a pururi în sufletul românilor.

Voit-a bunul Dumnezeu ca Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în şedinţa sa din 20 iunie 1992, să aducă prinosul său de cinstire mitropolitului martir Antim Ivireanul, nu numai prin pomenirea solemnă a vredniciilor sale, ci şi prin trecerea lui în rândul sfinţilor români, înscriindu-i numele în calendarul Bisericii noastre, în ziua de 27 septembrie, iar ctitoriei lui adăugându-i hramul *Sfântul Ierarh Martir Antim Ivireanul.*

Mănăstirea Sf. Antim în anul 2002

Note

1. Grinduri, Sf. Gheorghe Nou, Plumbuita, Sf. Troiță (Radu-Vodă), Sf. Ecaterina, Stelea, Mărcuța, Sf. Dumitru, Mihai Vodă, Sf. Ioan cel Mare, Sărindar, Arhimandritul (Sf. Apostoli), Sf. Spiridon Vechi, Cotroceni, Colțea, Zlătari, Sf. Sava (N.Stoicescu, *Repertoriul bibliografic al monumentelor feudale din București*, București, 1963, Indice cronologic).

2. George Potra, *Câteva știri și precizări noi în legătură cu mănăstirea Antim*, în B.O.R., 1963, nr. 3-4, p. 348-350; mahalaua, spune autorul, este menționată ca a „popii lui Ivașco" pînă prin 1734, după care numele începe să se uite, căci în 1745 se chema deja Antim.

3. *Ibidem*, p. 350; scrisoarea din 24 aprilie 1713 a lui Drăgușin vistierul către mitropolitul Antim (Arhivele Naționale, fond *Episcopia Argeș*, XLVIII/17).

4. Scrisoarea din 17 februarie 1715 a lui Barbu slugerul către mitropolitul Antim (Arhivele Naționale, fond *Episcopia Argeș*, XLVIII/25).

5. Ion Nanu, *Un monument istoric de artă religioasă: ctitoria mitropolitului Antim Ivireanul*, în B.O.R., 1961, nr. 3-4, p. 227.

6. *Ibidem*, p. 225-226; mărturie stau actele de donații aflate la Arhivele Statului, la Academia Română, la Episcopia de Argeș.

7. G. Știrempel, *Antim Ivireanul*, București, 1997, p. 323.

8. *Apud* Ion Nanu, *Un monument istoric*, p. 226.

9. Amintim clopotul mare (azi dispărut), dăruit de ctitor: „Acest clopot l-au făcut mitropolitul Ungrovlahiei kirio Antim Ivireanul *și l-au dat la biserica sa din București a Tuturor Sfinților la leat 7223" (1714/1715): Inscripțiile medievale ale României. Orașul București*, vol. I (1395-1800), ed. Alexandru Elian et al., București, 1965, p. 201.

10. Hrisovul arhieresc din 20 iulie 1715; Ion Nanu, *Un monument istoric*, p. 228.

11. *Așezământul mănăstirii Antim*, cap. 18.

12. *Ibidem*, cap. 17.

13. N. Ghika Budești, *Evoluția arhitecturii în Muntenia și Oltenia*, IV, B.C.M.I. 1936, p. 78.

14. Ion Nanu, *Un monument istoric*, p. 257.

15. *Ibidem*, p. 263.

16. Numele zugravului apare în documentul din 22 septembrie 1716 privind datoriile mitropolitului către pictori, pietrari, stucatori, zidari: G. Știrempel, *Antim Ivireanul. Opere*, p. 437-438.

17. Programul acestei picturi este descris de Victor Brătulescu, *Mitropolitul Antim, ctitor de lăcașuri sfinte*, în B.O.R., 1956, nr. 8-9, p. 824-827.

18. A. Nanu, *Pictura murală realizată de Olga Greceanu*, RMI, LXIV (1995), nr. 1-2, 1996, p. 36-44.

19. În tripticul pomelnic din 1746-1747 al lui Pahomie monah din familia Bujoreanu - ai cărei membri au ctitorit biserica Brezoianu din București - în care lista domnilor începea cu Constantin Brâncoveanu și cea a mitropoliților cu Antim, pe tăblia din mijloc apărea inscripția: „...Și s-au dat la mănăstirea de la Toți Sfinții sanie de s-au zugrăvit și s-au poleit tâmplele bisearicii cu tl (taleri)174".V. Brătulescu considera că biserica cu acest hram era cea a mitropolitului Antim: *Date noi cu privire la pomelnic și la zugrăvirea și poleirea tâmplei de piatră a mănăstirii Antim din București*, în M.O. 1966, nr. 9-10, p. 841-844. La data publicării, tripticul, examinat de autor cu un timp în urmă la mănăstirea Antim, nu mai exista.

20. Ion Nanu, *Un monument istoric*, p. 267-268.

21. Arhiva Direcției Monumentelor Istorice, Mănăstirea Antim, dosar 2237.

22. Dărâmat înainte de 1840 (I. Nanu, *Un monument istoric*, p. 242), cu excepția colțului nord-estic reparat în 1909.

23. Inscripție pe fațada clădirii: „În numele Tatălui și al Fiului și al Sf. Duh/ Pusu-s'a temelia locului Sf. Sinod la 10 iunie 1910 în zilele M.S./ Regelui Carol I și ale soției sale M.S. Regina Elisabeta/ fiind mitropolit primat al țării/ I.P.S. Atanasie Mironescu/ prim-ministru dl. I.C. Brătianu; ministru al Cultelor și/ Instrucțiunei dl. Spiru C. Haret; administrator al Casei/ Bisericii dl. P. Gârboviceanu. Inaugurarea localului s'a făcut în 10 octombrie 1912, fiind/ mitropolit primat al țărei I.P.S. Konon Arămescu-Donici/ prim-ministru dl. Titu Maiorescu; ministru de Interne și/ ad-interim al Cultelor și Instrucțiunei dl. C.Arion, iar/ administrator al Casei Bisericii dl.D.G. Boroianu/ Arhitectul lucrărei a fost dl. N. Mihăescu, iar antrepre/nor dl. St. Catzian".

24. Descrierea picturii și pomelnicul „Dimitrie zugrav și ajutoarele sale Sofian protosinghelul, Constantin, Gheorghe zugravi" în V. Brătulescu, *Mitropolitul Antim*, p. 827-828.

25. Tundja, un afluent al Mariței care trece prin Adrianopole.

26. *Inscripțiile medievale*, p. 200-201.

27. Moartea mitropolitului s-a petrecut după septembrie 1716, vezi pr. Mircea Păcurariu, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, vol. 2, București, 1981, p.160.

28. N. Iorga, *Despre Antim Ivireanul* - conferință ținută la *Fundația Dalles* din București, la 31 octombrie 1937, în B.O.R., 1937, nr. 11-12, p. 612.

29. Constantin C. Giurescu, *Istoria Bucureștilor*, ed. 2-a, București, 1979, p. 96.

30 *Așezământul mănăstirii Antim*, în G. Știrempel, *Antim Ivireanul. Opere*, București, 1972, p. 327-328.

31. Dintr-o pisanie în piatră, scrisă în limba greacă, provenind de la mănăstirea Antim și aflată la Muzeul Național de Artă, aflăm: „S-au ridicat aceste clădiri din temelie cu ajutorul și cheltuiala Prea Sfințitului arhiepiscop al Pogonianei kir Antim din Albania, satul Eleusa, pentru mântuirea sa sufletească, pe când stăpânea prea evlaviosul domn Alexandru Constantin Moruzi voievod și păstorea Prea Sfințitul mitropolit al Ungrovlahiei kir Dosithei, în anul 1795, luna mai, 10. Preot Diamandi": *Inscripțiile medievale*, p. 498; două din candelele tâmplei din biserica Antim poartă inscripția greacă: „S-a înnoit cu ajutorul și cu cheltuiala Prea Sfințitului arhiepiscop al Pogonianei kir Antim în anul 1795 mai 17": *Inscripțiile medievale*, p. 202-203.

32. V. A. Urechiă, *Istoria Românilor*, seria 1774 -1800, tom VII, Bucuresci, 1894, p. 21.

33. V. Brătulescu, *Mitropolitul Antim*, p. 823.

34. Fragment din epitaful episcopului Ilarion, în: Nestor Vornicescu, *Episcopul Ilarion al Argeșului, sfetnic al lui Tudor Vladimirescu*, în M.O.,1981, nr. 1-3, p. 25.

35. „Pomenește, Doamne, pe robul tău Iosif, episcopul Argeșului, 1797" și „Pomenește, Stapână, pe robul tău Iosif, episcopul Argeșului, 1797": *Inscripțiile medievale*, p. 203.

36. „S-au făcut cu osârdia și cheltuiala zmeritului episcop al Argeșului kir Iosif 1799".

37. „De Iosif episcopul Argeșului la mănăstirea Toți Sfinții 1797": *Inscripțiile medievale*, p. 203.

38. V. A. Urechiă, *Istoria școalelor de la 1800-1864*, tom IV, Bucuresci, 1901, p. 462.

39. „Curierul Românesc", 1839, p. 46.

40. Constantin C. Giurescu, Dinu C. Giurescu, *Istoria românilor din cele mai vechi timpuri și până azi*, București, 1971, p. 499.

41. Victor Brătulescu, *Mitropolitul Antim*, p. 823.

42. Nestor Vornicescu, *Episcopul Ilarion*, p. 25.

43. „Buletinul Oficial din Muntenia", 23 martie 1840, p. 58.

44. Arhivele Naționale, fond *Ministerul Instrucțiunii și Cultelor*, dosar 4313/ 1856, f. 4.

45. Ion Nanu, *Un monument istoric*, p. 241-242.

46. Conform dosarului 263, din anii 1874-1884.

47. „Aceste sfeșnice sunt făcute de Io Constantin B. Basarab Voevod și închinate Sfintei Mitropolii de la Târgoviște unde iaste hramul Înălțării Domnului nostru Iisus Hristos pentru sufletul nurorii sale Bălașii Cantacuzinii ale căreia și oasele sunt îngropate într-această sfântă biserică leat 7220"; „În zilele răzvrătirea din anul 1821 prăpădindu-se scaunul acestui sfeșnic dintâi altă multă odoară ale Sf. Mitropolii s-au făcut acum de iznoavă prăcum să vede cu cheltuiala Sf. Mitropolii din București.1839 april 23". Se poate presupune că sfeșnicele au fost aduse la mănăstirea Antim în perioada intervențiilor

arhitectului Lecomte de Nouy asupra Mitropoliei din Târgoviște.

48. Acest seminar monahal, primul din țară, a luat ființă la mănăstirea Neamț, în 1925, unde a funcționat până în iunie 1928, când s-a desființat. După un an, în 1929, s-a reînființat la mănăstirea Cernica, din porunca patriarhului Miron Cristea, primul patriarh al României, sub conducerea arhimandritului Chesarie Păunescu. Aici a funcționat până în 1940, când a fost desființat. Din 1925 până în 1940, la acest seminar cu opt ani de studiu au absolvit șapte serii, în număr total de 68 de elevi monahi.

49. Cu data de 1 iulie 1937

P.S. Vicar Irineu Târgovișteanul (Mihălcescu), Egumenul (directorul) Căminului călugărilor studenți din Sf. mănăstire Antim, și egumenul ajutător, arhim. Inochentie Tănăsoiu, mare eclesiarh al Sf. Patriarhii, formează:

Consiliul economic al mănăstirii:
Iconom, ierom. Justinian Florea
Casier, ierod. Christofor Dancu
Eclesiarh, ierod. Irotei Gherasimescu
Secretar, ierod. Calist Rădulescu.

Acest Consiliu economic urma să ia de la stat zestrea mănăstirii, conform ordinului 6 828/1937, înaintat deja sfintei mănăstiri, semnat *Arhiepiscop și mitropolit ✠ Miron*.

50. În conformitate cu hotărârea Sf. Sinod din 2 aprilie, decizia nr. 13 078/1937 și adresa nr. 13 392/1938 a Sf. Arhiepiscopii a Bucureștilor și nr. 21 536/1938 a Ministerului Cultelor, prin care sfânta mănăstire Antim s-a reînființat.

Ministerul Cultelor, cu nr. 11 068/1938, ia act de reînființarea mănăstirii Antim și procedează la trecerea sa în bugetul statului, în locul parohiei Antim, desființată.

În bugetul viitor, s-a prevăzut:1 superior, 2 cântăreți și 30 locuri de monahi.

51. Ion Nanu, *Un monument istoric*, p. 243.

52. N. Iorga, *Despre Antim Ivireanul*, p. 600.

53. Din documente reiese că au existat și fonduri rezultate din exploatările forestiere, ca urmare a *Legii pentru înzestrarea mănăstirilor ortodoxe din România*, din 30 martie 1938 prin care statul atribuia în *deplină și perpetuă folosință*, unui număr de 87 de mănăstiri ortodoxe din țară, pădure, în scopul ca *venitul obținut să servească exclusiv pentru restaurarea clădirilor monumente istorice aparținând acestor mănăstiri, precum și pentru întreținerea diferitelor școli, ateliere, tipografii, aziluri, orfelinate, instituții de asistență socială și sanitară existente sau care se vor înființa în aceste mănăstiri*. Pentru supravegherea și controlul administrării pădurilor de către mănăstirile respective, s-a înființat, prin legea sus-menționată, o *Eforie a mănăstirilor înzestrate*, alcătuită din *patriarhul României, Ministrul Cultelor* și *Ministrul Agriculturii și Domeniilor*. Între așezămintele mănăstirești înzestrate prin această lege s-a numărat și *mănăstirea Antim din București, care a primit 600 ha în pădurea Neagra, din raza Ocolului Silvic Mărgineni, județul Prahova* (alături de alte șapte mănăstiri cărora li s-au atribuit pichete forestiere în suprafață variabilă: Snagov, Ghighiu, Cernica, Cheia, Zamfira și mănăstirea Surorilor de Caritate din București, toate din cuprinsul Arhiepiscopiei Bucureștilor, precum și mănăstirea Cozia, din Episcopia Râmnicului Noului Severin).

Cele opt mănăstiri înzestrate cu pichete forestiere au format un Comitet de administrare în comun a pădurii comasate, alcătuit din Protos. Zosima Pârvulescu, starețul mănăstirii Cernica, și Ieromonahul Gedeon Coșofreț, delegatul mănăstirii Antim, cărora li s-a alăturat șeful ocolului silvic local.

Mănăstirile au beneficiat timp de zece ani de efectul Legii din 30 martie 1938, întreținând și exploatând pădurile cu care au fost înzestrate, până în anul 1948, când ele au fost preluate de Ministerul Silviculturii.(Informațiile le datorăm d-lui Gh. Vasilescu, căruia îi mulțumim pe această cale).

Pentru mănăstirea Antim, contribuția efectivă a acestor fonduri la lucrările de restaurare a fost mai mult teoretică.

54. N. Stoicescu, *Repertoriul*, p. 169.

55. *Ibidem*., p.169.

56. Arh. Lucia Stoica, Arh. Neculai Ionescu-Ghinea, Arh. Dan D. Ionescu, Arh. Petre Iliescu, Arh. Cecilia Luminea, Arh. Minerva Georgescu, Atlas-ghid. *Istoria și arhitectura lăcașurilor de cult din Bucuresti din cele mai vechi timpuri până în anul 2000*, vol. II, *Biserici ortodoxe*, București, 2000, p. 210.

57. Arh. Lidia Anania, Arh. Cecilia Luminea, Arh. Livia Melinte, Arh. Ana-Nina Prosan, Arh. Lucia Stoica, Arh. Neculai Ionescu-Ghinea, *Bisericile osândite de Ceaușescu. București 1977-1989*, București, 1995, p. 86.

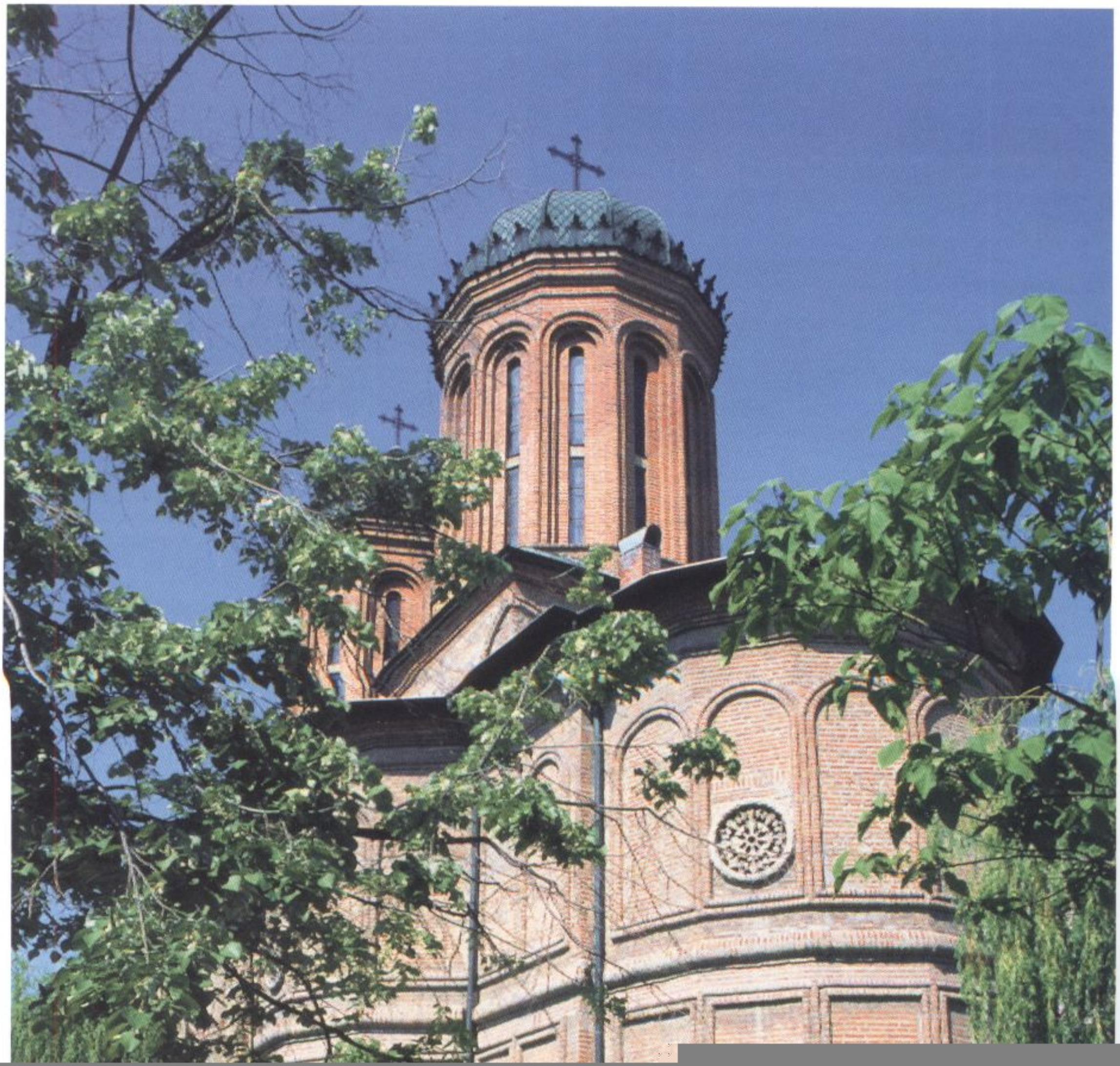

Încheiere

După această puțină cercetare istorică asupra vieții și activității sfântului Antim Ivireanul, ca și asupra trecutului mănăstirii Tuturor Sfinților, frumoasa ctitorie a sa, se impun câteva concluzii.

Ivirean de obârșie, născut în Georgia, tânărul Andrei, călugărit mai apoi Antim, a fost adus în Țara Românească de la Constantinopol, de marele voievod Constantin Brâncoveanu, care îl știa talentat caligraf și desenator. Nu văzuse în el pe viitorul martir.

Românii nu l-au cunoscut de la început. S-au trezit cu dânsul ca printr-o minune.

Tânărul ivirean de atunci n-a cruțat nimic pentru sine, s-a identificat întru totul cu neamul românesc, pe care l-a îmbogățit cu toate darurile sfinte ale sufletului său rar. Și l-a slujit cu atâta credință și iubire, a pus atâta suflet în ce a făcut încât, prin șederea și activitatea lui, a sfințit întreaga Țară Românească.

Este omul care a unit într-o singură ființă toate frumusețile și armoniile de care este însetat sufletul omenesc. Viața lui, trăita cu atâta demnitate, a pecetluit-o cu supremul sacrificiu al martiriului.

Ca tipograf, mitropolitul Antim a lăsat cărți - una mai folositoare decât alta - pentru o întreagă bibliotecă. Și este cel dintâi ctitor de biserici din istoria Bucureștiului care a pus la dispoziția celor dornici de învățătură, biblioteca mănăstirii sale. O mănăstire unică, ridicată din „ostenelile frunții lui".

Atins până în adâncul inimii de cuvântul Mântuitorului care spune că moștenitori ai împărăției cerurilor nu sunt decât cei care au miluit pe cei săraci, sfântul mitropolit a hotărât să ridice o mănăstire în care să se aducă necontenit lui Dumnezeu, jertfa cea fără de sânge și în care să găsească alinare în necazuri toți săracii, frații mai mici ai lui Hristos. El însuși mărturisește aceasta în Predoslovia *Așezământului* zicând: „cu această socoteală și eu, smeritul mitropolit al Ungrovlahiei Antim Ivireanul... m-am apucat de am înălțat din temelie acest sfânt lăcaș, în slava lui Dumnezeu și întru cinstea Tuturor Sfinților... și i-am hotărât și puțin venit după putința mea... ca să aibă și săracii oarecare ajutoriu și mângâiare".

Cel dintâi ctitor care a hotărât un venit permanent pentru cei oropsiți, Antim, a fost cel mai bun, cel mai uman administrator mănăstiresc și cel mai prevăzător pentru vremurile care vor urma morții sale. În așa fel încât toți săracii și străinii, oaspeții, călugării, fetele sărace de măritat și toți nevoiașii să aibă partea lor din veniturile bisericii sale.

Este și cel dintâi ctitor care a lăsat ca testament porunci și rânduieli pline de înțelepciune, așa încât mănăstirea închinată Tuturor Sfinților să fie cu adevărat izvor de mângâiere pentru cei care se zbat în nevoi de tot felul. „Pentru aceasta am hotărât... să se facă pururea chiverniseala cu frica lui Dumnezeu, cu înțelepciune, cu socoteală și cu bună rânduială... Așezământul tuturor lucrurilor și a rânduialelor... să se facă necontenit și neschimbat în toți anii la beserica noastră din București..."

Zidirea mănăstirii a început în 1713, în timpul lui Constantin Brâncoveanu și s-a terminat în 1715, sub Ștefan Cantacuzino, care a înțeles - după cum reiese din hrisovul datat 14 octombrie 1715 - rolul deosebit al noii ctitorii: „Însă pentru ca să fie în politie, să poată săvârși hotărâtele pomeni și faceri de bine la săraci și streini (dupe cum în catalogul cel ce afierosește și întărește cele ce lasă pe an să se facă și să se săvârșească, arată) bine au voit întru cugetul său, aici în orașul târgului Bucureștilor de au înălțat, ca de un izvor al bunelor fapte, să se poată adăpa cei sătoși de lipsire".

Simțind asprimea tulbure a vremilor ce vor veni și vrând cu tot dinadinsul ca hotărârile lui să nu fie încălcate, ci împlinite totdeauna, după gândul cel bun al începutului, sfântul mitropolit a îngrădit rânduielile ctitoriei sale cu zidul pedepselor canonice și al blestemelor bisericești, pentru cei ce ar îndrăzni să înstrăineze, sub un pretext sau altul, averea mănăstirii. Nu era nici o umbră de ambiție sau de răutate în blestemele aspre aruncate de sfântul Antim (așa cum greșit a fost acuzat de unii critici moderni). În sufletul lui curat nu era loc pentru ură.

Dar n-a uitat nici o clipă cuvântul Mântuitorului: „Flămând am fost și mi-ați dat să mănânc, însetat am fost și mi-ați dat să beau, gol am fost și m-ați îmbrăcat, străin am fost și m-ați primit, bolnav am fost și m-ați cercetat, în temniță am fost și ați venit la mine". De aceea Testamentul său cuprinde rânduieli pentru bolnavi de tot felul, pentru străini, dar și pentru îngroparea celor morți, pentru mila celor închiși, pentru măritatul fetelor sărace, pentru copiii săraci, care vor sa învețe carte...Nici unul dintre acești „frați mai mici" ai lui Hristos nu a scăpat ochiului atent al sfântului mitropolit, adevărat păstor care și-a pus sufletul pentru oile sale. Prin această rânduială a milosteniei neîncetate, mănăstirea Antim devenea unică în felul ei.

Și, de ce nu, un model de urmat pentru toate celelalte așezăminte monahale din vremea aceea sau de mai târziu.

Pentru ca mănăstirea să-și împlinească scopul, pentru a rămâne adică un adevărat loc de mângâiere a săracilor erau necesare venituri substanțiale, la dispoziția ei. De aceea sfântul Antim a înzestrat-o cu moșii, păduri, vii, stupi, mori, prăvălii și alte averi. Pentru cine atâta noian de avere? Desigur, nu numai pentru întreținerea smeritei obști mănăstirești de 14 viețuitori - despre care se spune în Hrisov: „să se afle de-a pururi, în acea casă, 14 oameni, pentru slujba mănăstirii" - ci mai ales pentru noianul de săraci, ce ar fi găsit mereu ajutor și mângâiere la „casa" mănăstirii.

Acesta a fost gândul cel mai sfânt al mitropolitului ctitor.

Şi tot „pentru această socoteală", cum însuşi spune, mănăstirea trebuia sa fie liberă, nesupusă nici unei autorităţi civile sau bisericeşti. Hotărârea apare consemnată în *Aşezământ*: „Această sfântă beserecă ce am zidit în slava lui Dumnezeu şi întru cinstea şi pomenirea Tuturor Sfinţilor, fiind roada ostenelelor mele celor multe, o am dat şi o am închinat cu multă plecăciune şi cucerie marelui Dumnezeu şi Mântuitorul nostru Iisus Hristos şi o am supus ca o începătură sfântă supt acoperământul şi stăpânirea Lui, ca aceluia ce iaste stăpân a toate.

Drept aceia, cu hotărâre, desăvârşit vom să fie slobodă, nesupusă şi nestăpânită de nici un fel de obraz, nici de domnul ţării nici de arhiereul care va fi după vremi, nici de vreunul din boiari. Iar de va

suferinţa pe care Biserica noastră a avut-o în confruntarea nedreptelor stăpâniri de tot felul. Niciodată nu i s-a vorbit unui patriarh cu atâta hotărâre şi asprime.

Pe bună dreptate poate fi asemuit mitropolitul Antim cu Sf. Ioan Hrisostomul, care a vorbit astfel în faţa împărătesei Eudoxia...

„Căci - spunea sfântul Antim - mănăstirile afierosite odată lui Dumnezeu, nu pot fi afierosite altcuiva, a doua oară. Că biserica Sfântului Mormânt nu este Dumnezeu, ci este şi ea biserică a lui Dumnezeu ca şi celelalte beserici... Cum de nu se teme el, patriarhul Ierusalimului, să dispreţuiască sfintele şi dumnezeieştile canoane ale Sfinţilor Părinţi? Că, după cum hotărăşte canonul al 2-lea al Sinodului V, cel ce îndrăzneşte să răstoarne rânduielile Sfinţilor Părinţi este supus anathemei şi înstrăinat de şirul creştinesc. Iar noi, dacă dăm slavă Sfântului Mormânt, numai din voia noastră dăm..."

Se temea mitropolitul Antim ca nu,c

Într-un raport înaintat Ministerului Cultelor în 1877 de către îngrijitorul mănăstirii, se spunea: „Biserica nu are nici măcar o cruce pe Sfânta Masă, sfintele vase sunt atât de stricate încât după canoanele Bisericii este oprit de a le întrebuința, policandrul cel mare, sfărâmat și legat cu ață; acoperișul bisericii este cu desăvârșire stricat, grinzile sunt cu totul surpate, zidurile, vătămate în profunzime, catapeteasma a suferit mari stricăciuni; geamurile de la turlă lipsesc, când plouă, biserica se umple de apă; turla de la paraclis stă aproape să cadă, și a căzut și gârlejul curții dimprejur, și s-a stricat și temelia... încăperile mănăstirii sunt de nelocuit, iar zidurile vechi au devenit adevărate urâciuni, și trebuie demolate."

Această stare deplorabilă în care ajunsese mănăstirea venea ca un rod amar al încălcării și batjocoririi rânduielilor lăsate de sfântul Antim prin testament.

Când la cârma mănăstirii, prin pronia lui Dumnezeu, s-au ridicat oameni de suflet, precum Episcopul Iosif al Argeșului și alții asemenea, s-au făcut nenumărate încercări pentru aducerea ei la starea cea dintâi, la frumusețea de la început.

Așa cum am arătat, s-a încercat înființarea aici a unui seminar, precum și a unei orfanotrofii (orfelinat); au fost aduse pentru un timp Arhivele Statului. Însă nimic nu a durat în timp.

Și nici nu se putea să dureze cu adevărat, câtă vreme nu se revenea, mai întâi, la dispozițiile testamentare ale sfântului mitropolit, câtă vreme ctitoria nu își relua vechiul ei statut de mănăstire a Săracilor.

Și, cu adevărat, au biruit rugăciunile necontenite în fața lui Dumnezeu ale ctitorului martir.

Și rănile ei s-au vindecat turnând Dumnezeu din balsamul bucuriilor duhovnicești. Și mănăstirea Tuturor Sfinților a devenit iarăși izvor de binecuvântări pentru cei săraci și loviți de valurile vieții, pentru cei bolnavi sufletește și trupește.

Și nu numai atât, ci și o adevărată școală de zidire sufletească și religioasă a poporului român, un adevărat monument al credinței.

Între anii 1945-1948 s-a născut aici *Rugul aprins*, o mișcare cu totul creștină care a încearcat sa țină piept zvârcolirilor comunismului, ale acestei fiare care venise peste țară și voia să distrugă tot ce era cu adevărat bun și sfânt în ea.

În această perioadă a robiei comuniste, la mănăstirea Antim, cu ajutorul lui Dumnezeu, s-a menținut fără întrerupere o viață duhovnicească. Slujbele au fost necontenite și Sfânta Liturghie s-a ținut zilnic, cu toate amenințările care erau asupra monahilor.

Asemenea Rugului Aprins din viziunea lui Moise și la Antim izbucnise un rug, ale cărui raze duhovnicești se nevoiau să lumineze mințile oamenilor, așa de confuze în acea perioadă tulbure, când se urmărea schimbarea firii creștin-ortodoxe a românilor, într-una potrivnică, mânată de ura față de Dumnezeu.

În acea vâlvătaie păgână din afară, se născuse aici, la Antim, lumina lină a *Rugului Aprins*, ca un strigăt neîncetat către Preabunul Dumnezeu. Activitatea *Rugului Aprins* luase forma unor meditații practice pe diferite teme religioase: credința în Dumnezeu, simțământul prezenței Lui în viața creștinului, evlavia.

Venea foarte multă lume la mănăstire... Mari personalități culturale, cum ar fi V. Voiculescu, Al. Mironescu, I. M Sadoveanu, Al. Elian, Paul Sterian, V. Cândea, pr. D. Stăniloae, și mulți alții, aduceau din bogăția cunoștințelor lor adevărate comori pentru cei ce le ascultau cu sete cuvintele.

Aceasta era flacăra nevăzută care ardea, aprinsă de pe masa Sf. Altar și din inima Sf. Liturghii, cuprinzând cu lumina ei și pe cuvântători, dar și pe auditorii adunați în biblioteca mănăstirii.

O mișcare duhovnicească, în care se conturau două idealuri: *Sf. Liturghie* cu viața liturgică din Sf. Altar și *Rugăciunea lui Iisus*, care conduce de Altarul bisericii la altarul inimii. Altar în care inima este liturghisitorul cel adevărat.

Panou decorativ, diaconiconul bisericii Tuturor Sfinților, 1715

Aceste conferințe, de o înaltă ținută spirituală, au durat aproape trei ani, din 1945 până în 1948 când *Rugul Aprins* a fost desființat de comuniști.

Ce vom spune mai mult?
Nici un cuvânt nu este de ajuns spre lauda marelui mitropolit. Sfânt și om de geniu, portretul lui spiritual este înfrumusețat cu cele mai nobile culori duhovnicești. Gravor, sculptor, arhitect, pictor, tipograf, călugăr, egumen, episcop, mitropolit și, în cele din urmă, martir.

Neamul românesc îi datorează recunoștință pentru totdeauna.

Rog pe sfântul mitropolit Antim Ivireanul să primească această puțină osteneală a noastră, de acum, ca un smerit prinos de mulțumire pentru viața sa plină de jertfă și pentru moartea lui de mucenic!

Mănăstirea Antim, august 2002

Chiliile de pe latura de Nord, înainte de demolarea din 1984

Aşezământul mănăstirii Tuturor Sfinţilor

Predoslovie

Nici un lucru nu iaste atâta de priimit înaintea lui Dumnezeu, ca facerile de bine ce să fac la săraci şi la sfintele beserici. Şi pentru aceasta vedem în Sfânta Evanghelie, cum că Domnul nostru Iisus Hristos pe alţii nu face moşteani cereştii sale împărăţii fără numai pre aceia ce au făcut faceri de bine întru această lume, adecă pre cei ce au miluit pre cei săraci, au săturat pre cei flămânzi, au adăpat pre cei setoş, au îmbrăcat pre cei goli, au mângâiat pre cei străini şi au căutat pre cei bolnavi şi închiş. Drept aceia şi fericitul Pavel, fiind de Dumnezeu învăţat, ştiind cum că aceste bunătăţ mijlocesc creştinilor mântuire sufletească, ne învaţă la 13 capete către evrei, acestea, (zicând) „Şi facerile de bine şi împărtăşirea să nu uitaţi, că cu jărtve ca acestea să îmblânzeşte Dumnezeu".

Deci, cu această socoteală, şi eu smeritul mitropolit al Ungrovlahiei, Anthim Ivireanul, pentru ca să fac puţin folos sufletului mieu şi să aib pomenirea mea cea de toate zilele şi în viaţă şi după moarte, m-am apucat de am înălţat din temelie acest sfânt lăcaş în slava lui Dumnezeu şi întru cinstea Tuturor Sfinţilor şi cu cea puţină agonisită ce mi-au dăruit mila lui Dumnezeu şi am câştigat şi eu cu multele osteneli şi cu sudoarea feţei mele am săvârşit-o şi am înfrumuseţat-o pre cum să vede. Şi i-am hotărât şi puţin venit după putinţa mea; întâi, pentru ca să aibă casa lui Dumnezeu cuviincioasa ei podoabă şi chiverniseală. A dooa, pentru ca să aibă şi săracii oarecare ajutoriu şi mângâiare. Şi a treia, pentru ca să aibă împreună cu mine de-a pururea pomenire, câţi vor milui casa aceasta.

Dară de vreame ce binele nu iaste bine, deaca nu să face bine, pentru aceasta am hotărât aceste capete ce scriem în jos să stea nestrămutate, pentru ca să se facă pururea chiverniseală cu frica lui Dumnezeu, cu înţelepciune, cu socoteală şi cu bună rânduială, după dreapta noastră socoteală ce am avut dintru început şi după cum o pohteaşte şi legea bunei chiverniseli.

Aşezământul tuturor lucrurilor şi a rânduialelor ce va smereniia noastră să se facă necontenit şi neschimbat în toţi anii la besearica noastră în Bucureşti ce am zidit în slava lui Dumnezeu şi întru cinstea Tuturor Sfinţilor.

Cap 1. Pentru (ca) să nu fie mănăstirea supusă

Această sfântă beserecă ce am zidit în slava lui Dumnezeu şi întru cinstea şi pomenirea Tuturor Sfinţilor, fiind roada ostenelelor mele celor multe, o am dat şi o am închinat cu multă plecăciune şi cucerie marelui Dumnezeu şi Mântuitorul nostru Iisus Hristos şi o am supus ca o începătură sfântă supt acoperământul şi stăpânirea Lui, ca aceluia ce iaste stăpân a toate.

Drept aceia, cu hotărâre, desăvârşit vom să fie slobodă, nesupusă şi nestăpânită de nici un fel de obraz, nici de domnul ţării nici de arhiereul care va fi după vremi, nici de vreunul din boiari. Iar de va îndrăzni cineva (veri cu ce mijloc pentru vreo pricină ce o va naşte mintea lui), au din ceata besericească, au din ceata mirenească, să o supue pre dânsa şi să o închine undeva, au de-ale ei ceva, unul ca acela să fie afurisit şi neertat şi în acest veac şi în cel viitor de Domnul Dumnezeu atotţiitorul şi supus veacinicei anathemi şi la înfricoşata zi a judecăţii să aibă pârâş pre toţi sfinţii.

Cap. 2. Pentru egumeni

Să se chiverniséască mănăstirea şi pe dinlăuntru şi pe dinafară la toate trebile ei de singur egumenul carele va fi după vremi, cu întreaga socoteală, cu bune cumpătări şi cu frica lui Dumnezeu, având grije pururea să se uite cu ochi deşteptaţi la folosul şi sporul ei, la care trebi fără de preget şi fără de lenevire, să aibă a se împreuna adesia şi a lua sfatul şi învăţătura celor 5 epitropi ce am rânduit mai jos, pentru mai multa adeverinţă şi întemeiare; „că sunt mai buni doi, decât unul", zice Hristos.

Cap 3. Pentru epitropi

Ajutoriu egumenului pentru bună chiverniseala mănăstirei şi a tuturor veniturilor ei, hotărâm să fie 5 epitropi din ceata neguţătorească, pre carii i-am ales noi înşine de bunăvoia noastră şi i-am aşăzat. Şi sunt aceştia: jupan Neacşul, biv staroste, jupan Nica zaraful, jupan Manul al lui Apostoli, jupan Gheorghe abagiul sân Vasilie şi jupan Şerban sân Grozii, care să aibă datorie de doao ori într-un an, la S-tâi Gheorghe şi la S-tâi Dimitrie, să fie ostenitori pentru dragostea lui Dumnezeu şi a besericii, să meargă să cerceteze pe egumenul şi să-i ia seama pentru tot venitul şi cheltuiala casei şi să însemneze într-un catastih stătător, venitul şi toată cheltuiala pe scurt şi cu înţelegere, pentru ca să se afle însemnarea aceasta în fieştecare an: dintru care se va putea înţelege sporul şi paguba. Şi de vor cunoaşte epitropii că din nechiverniseala egumenului să face vreo pagubă casei, îi pohtim în Domnul cu dragoste frăţească, să mijlocească în tot chipul să îndrepteaze lucrul acela, ca să nu se facă pagubă, şi să înveaţe pe egumenul pentru sporul casei.

Iar de vor vedea care cumva epitropii că egumenul acela nu s-au supus dreptăţii, nici acelor învăţături, ci iarăş, prin nechivernisirea lui, s-au mijlocit casei şi al doilea an pagubă, atunce să aibă epitropii voe, cu ştirea domnului şi a mitropolitului ţării, să-l scoaţă de acolea şi să pue pe altul carele să va

supune dreptății și lui să i se ia seama până într-un cap de ață; și ce pagubă să va cunoaște că va fi făcut, să-l facă și fără voia lui, cu știrea domnului și a arhiereului, să pue la loc. Și încăș să se pedepsească ca o slugă leneșă și vicleană, care au îngropat talantul domnului său și ca un fur de sfinte și răpitor și năpăstuitor al săracilor, pentru ca să vază și alții să se îndrepteaze; căci noi am hotărât acel venit al casei să fie al săracilor, precum însemnăm mai jos.

Și să aibă datorie dumnealor să cerceteaze cu tot dinadinsul, să vază face egumenul acea milă necontenit, precum s-au hotărât, au ba? Pentru căci să cuvine egumenul să fie păstor, iar nu năemit.

Pentru care lucru îi pohtim pe dumnealor ca pe niște fii iubiți, să facă această osteneală și să săvârșească cu nevoință câte noi am hotărât, pentru ca să câștige fieștecarele pentru osteneala sa plata cea vrednică de la Dumnezeu.

Cap 4. Pentru călugări

În mănăstire, în curtea dintâi, să se afle locuitori cu șăzământul pentru slujba besericii: egumenul, doi ieromonaș greci carii să fie în strana cea mare să cânte slujba grecește, un diacon, un eclisiiarh monah, au și ieromonah de să va întâmpla, un pareclisiiarh, un chiliiaș pentru slujba egumenului, un cântăreț de va fi călugăr, au și mirean neînsurat.

Și de să va întâmpla cineva din iubitorii de Hristos creștini vreun om de cinste, au din ceata boerească au din ceata negustătorească, să se îndeamne de voia lui să pohtească viața călugărească și va vrea să locuiască în mănăstire, să fie priimit.

În a dooa curte: un chelar călugăr, un magupeț, doi feciori neînsurați de slujbă, doi argați, un grădinar, un vezetiu, un țigan cu un copil pentru treaba cuhniei. Iar de vor cunoaște egumenul și epitropii că nu să va putea chivernisi casa cu atâtea slugi, să mai pue pe câț vor socoti că vor trebui și fieștecarele să aibă hrana sa din casă, și simbriia după cum s-ar socoti că ar fi mulțemiți.

Cap 5. Pentru preoți

Doi preoți de mir vom să fie la beserică în strana cea mică, să cânte slujba românește, pentru căci fiind beserica cea veache de lemn mai nainte de mir, și zidindu-să aceasta, n-am vrut să-i lipsim pre acei preoț din mahala, pentru mângâiarea lor și pentru odihna mahalagiilor și li s-au rânduit să ia simbrie fieștecarele de an câte taleri 20 și câte șase chile de pâine pentru mâncare; însă din venitul besericii ei să n-aibă treabă a lua nimica nici de la un fel de slujbă ce se săvârșaște în beserică, fără numai să ia de sărindar fieștecarele câte un taler.

Cap 6. Pentru învățătura copiilor

La trei copii săraci ce vor să învețe carte să li să dea câte șase bani de zi de mâncare și la Pasti câte o dulamă de aba de 2 zloți și câte un işlic și câte o păreche de cizme. Și acești 3 copii să nu fie mai mici de zece ani, nici mai mari de 15. Și această milă să li să facă până în patru ani; că într-atâta vreme poate să învețe și slovonește și rumânește, și apoi să se pue alții la loc. Iar de va vrea vreunul să se facă călugăr și va pohti să rămâe în mănăstire, să fie priimit.

Și când vor ieși de la învățătură să le dea egumenul câte o scrisoare la mână ca cine va vrea dentr-înșii să se însoare, când îi va veni vremea să vie să-i dea cincisprăzece taleri, să-i fie la nuntă ajutoriu. Iar după aceia de va vrea cineva dentr-înșii să se și preoțească când va fi ceasul acela, să i se dea deosebi alți 13 taleri: opt taleri să-i dea să se hirotonească diacon și preot și cinci taleri să-i rămâe lui, să facă el însuși un sărindariu și să pomenească pre domnul carele va fi și aceaste cinci nume: Ioan, Maria, Macarie ieromonah, Theodosie arhiereu și Anthim păcătosul arhiereu; fac taleri 54.

Însă pre acești copii să aibă datorie unul dintre acei doi preoț de mir, care va fi mai pricopsit, să-i învețe carte și alte rânduiale ale besericii, după cum s-au așăzat în foița cea de învățătură; și pentru osteneala lui să i să dea din casă pentru câte trei copii, taleri 20. Și acești copii să păzească în toate zilele la beserică la vecernie, la utrenie și la liturghie pentru ca să învețe frica lui Dumnezeu și rânduiala besericii. Și cărțile de învățătura copiilor să fie din casă.

În știință să fie și aceasta. După ce vor trece doi ani, să întrebe preotul pre copii, de va vrea cineva dentr-înșii să se facă preot, să-l învețe rânduiala preoției. Iar de să va întâmpla care cumva dintr-acei trei copii, vreunul să nu șază la învățătură până se va plini hotărârea acelor 4 ani, aceluia să nu i să facă acea milă rânduită ce scrie mai sus, adecă să nu i să dea scrisoarea ca să vie să ceară cei 15 taleri și cei 13. Și cum va eși acela, îndată să pue altul la loc.

Cap 7. Pentru îngroparea celor morți

Când va muri vreun sărac sau vreo săracă, de cei ce au obiceai unii de-i poartă pre uliță și cer milă, de care lucru necuvios râd neamurile, și pentru ca să lipsească acest obiceai rău, am rânduit să se cheltuiască din casă trei sute de bani. Cu doao sute de bani să cumpere lumânări și pânză și altele ce ar trebui, iar o sută de bani să-i ia preotul acela la care beserică să va îngropa acel sărac, să-i facă căzuta pogrebanie și 3 liturghii; a treia zi, a nooa zi și la 40 de zile. Iară preotul care nu va face acele liturghii, să aibă a da seama la ziua cea înfricoșată a judecății.

Cap 8. Pentru mila celor închiș și săracilor

În 52 de sâmbete și de dumineci ce sunt într-un an, să se dea la pușcărie sâmbăta câte 20 de bani și dumineca la săraci câte 13 bani; însă săracii să nu vie tot unii, ci pe rând: unii într-o duminecă și alții într-alta. Și pentru ca să nu să facă învăluială, să-i însemneaze pre toți săracii într-o foiță și să-i hotărască câte 13 să vie într-o duminecă să-și ia banul. Fac taleri 12, bani 16.

Cap 9. Pentru îmbrăcămintele celor goli

La Joi mari să dea la trei săraci câte o dulamă de aba de un leu și la trei fete sărace câte o roche de taleri 1 pol și câte o păreche de cizme de taler pol, care fac taleri 9. Și acestea să nu se dea tot la unele, ci să se facă într-acel fel ce scriem mai sus pentru săraci.

Cap 10. Pentru măritatul unei fete

În toți anii, a dooa zi de S-tâi Dimitrie, să se dea unii fete sărace, carea va vrea să se mărite, atunce la nunta ei, taleri cincisprăzece. Însă aceasta să fie afară din ceale trei fete ce scriem mai sus. Și aceasta să să facă cu acest mijloc, adecă: în trei dumineci mai înainte de zi, să aibă datorie egumenul să zică în beserică în vileag, întru auzul tuturor, ca cine va fi acea fată să se mărite, să vie să-ș spuie numele. Iar de s-ar întâmpla care cumva să vie trei sau patru, pentru ca să nu facă gâlceavă, nici să fie bănuială la mijloc, să arunce sorții și cării îi va cădea, aceiia să-i facă egumenul scrisoare la mâna ei și când va vrea să se mărite, să vie să-i dea acei bani.

Cap 11. Pentru chiverniseala celor străini

La trei streini dintr-altă țară, când s-ar întâmpla să vie întâi aici în țară pentru milă, trei zile să aibă căutare din casă, de mâncare și de băutură, și a treia zi să li se dea câte 30 de bani; însă alții să nu vie peste dânșii. Și după trei zile să meargă într-altă parte, să-ș caute de sărăcie și de nevoia lor. Care fac pe an taleri 78.

Cap12. Pentru candele

Trei candele să arză pururea, necontenit, zioa și noaptea: una la sfântul prestol, înaintea Sfântului Agneț, a dooa la icoana Tuturor Sfinților, și a treia la icoana Celor patru sfinți, adecă a lui S-tâi Nicolae, a Sfântului Anthim, a Sfântului Alexie omul lui Dumnezeu și a Sfintei Agathi.

Cap 13. Pentru cei patru sfinți și pentru sărindar

Hotărâm și vom să se facă în toți anii nestrămutat cu cinste slujbele celor patru sfinți din icoana ce stă în strana cea mică, și milosteniile ce s-au rânduit la săraci.

La septemvrie în 3 zile, să se facă coliva frumoasă pentru sfântul Anthim și o făclie de o oca să se pue înaintea icoanei; să se împarță și la 40 de beserici câte un ort; să facă preoții Liturghie și să pomenească pre domnul carele va fi, pre arhiereul și aceste cinci nume: Ioan, Mariia, Macarie ieromonah, Theodosie arhiereu și Anthim păcătosul arhiereu. Pentru căci îi facem în toți anii slujbă împodobită ca unui patron și tiz numelui nostru.

La dechemvrie în 6 zile să se facă colivă frumoasă pentru sfântul Nicolae și o făclie de o oca să se pue înaintea icoanei și să se împarță la săraci 40 de bani, pentru căci fiind beserica de lemn în care să prăznuia și stricându-o am făcut beserica într-altă parte, pentru neîndemâna locului.

La fevruarie în 5 zile, în ziua sfintei mucenițe Agathi, să se îmbrace o fată săracă cu ie, cu roche, cu cizme, cu brâu și să i se dea 30 de bani. Însă această fată să fie afară din cele trei fete ce s-au rânduit să se îmbrace la Joi mari și afară din ceia ce va să se mărite. Și să cheltuiască la aceștia, taleri 3 pol, pentru căci în ziua pomenirei sale, prin dumnezeiasca descoperire, am hotărât să zidim beserica.

La 17 zile ale lui martie, în ziua sfântului Alexie omul lui Dumnezeu, să se îmbrace un sărac cu cămașă, cu izmene, cu dulamă, cu nădragi, cu cizme, cu ișlic și cu brâu; să i să dea și 30 de bani. Acest sărac să fie afară de cei trei ce s-au rânduit să se îmbrace la Joi mari. La acestea să se cheltuiască taleri 4, pentru căci în ziua pomenirii sale m-am hirotonit arhiereu.

Drept aceia, s-au așăzat câte patru sfinții aceștea să aibă fiește care slujba sa cu cinste la vremea sa, pentru mântuirea sufletului nostru.

Cap 14. Pentru liturghii

In luna lui noemvrie, de nu-i va fi începutul de luni, ci va fi marți sau miercuri, au în cealilalte zile, să lase acea săptămâna și să înceapă de luni să facă Sfânta Liturghie.

Luni, pentru toți dascălii și învățătorii miei și să se împarță la săraci 40 de bani.

Marți, pentru toți duhovnicii miei câț m-au duhovnicit în viiață. Să dea și la săraci 40 de bani.

Miercuri, pentru toți câț mi-au fost cunoscuți într-această lume și pentru toți priiatenii și făcătorii miei de bine. Să dea și la săraci 40 de bani.

Joi, pentru toate slugile câte ne-au slujit în viiață, atâta mireni cât și călugări. Să se dea și la săraci 40 de bani.

Vineri, pentru toți cei ce i-am amărât, au i-am necăjit, au îi voi fi năpăstuit, au îi voi fi grăit de rău. Și să împarță și la săraci 40 de bani.

Această slujbî și această milostenie las cu blestem să se facă necontenit în toț anii până ce va sta beserica.

Cap 15. Pentru simbria slugilor și petrecania lor

Las cu mare blestem ca cine va sluji la această casă, veri om bun va fi, veri rău, nici cu un mijloc să nu i să oprească simbriia pre cât va fi slujit, au de va eși el de bună voia lui, cu vreme sau făr'de vreme, au de-l va goni egumenul, ci să aibă a-i da peste ce-i va face simbriia, 1 taler mai mult și 3 pite, să-i fie de cale.

Iar de să va întâmpla vreunuia dentr-înșii să moară, să aibă datorie casa să cheltuiască bani 300 să-l îngroape și să-i facă 3 liturghii fără bani, a treia zi și a nooa zi și la 40 de zile. Iară lui ce-i va rămânea

simbrie să nu-i fie plătit casa, au din hainele lui, au veri ce i-ar rămâne, mult-puțin, las cu blestem să nu să oprească nimic în casă, ci să se dea au la părinții lui de va avea, au la rudeniile lui să facă cu iale ce vor vrea. Au de nu va avea pe nimenea, să se dea toate la săraci pentru sufletul lui; fără numai de va vrea el să lase al său de bunăvoia lui casei, iară tot să lase părinților lui ceva de va avea, au rudelor lui, pentru ca să nu răpștească asupra casei.

Cap 16. Pentru cei ce vor milui casa

Pentru cei ce vor milui aceaastă beserică, au cu moșii, au cu bani, au cu arginturi, au cu dobitoace, au cu veri ce fel de milă, să se scrie numele lor în pomelnicul besericii și în toate sâmbetile de peste an să se facă parastas cu colivă, să se pomenească morții tuturor. Și la parastas să se cânte canonul morților de la Octoih, ce iaste pe glas 8: *Cu moartea pre moarte, Hristoase*... Și în toate lunile într-o joi, să se facă liturghie pentru cei vii. Pentru că și ei sunt ctitori, de vreme ce au miluit beserica. Și în ziua ce va muri, să i să facă o liturghie făr'plată.

Cap 17. Pentru tipografie

Când vor lucra tipografiile, au cea grecească, au cea rumânească, au cu bani streini au cu banii casei, să aibă a lua tipograful carele va fi împreună cu feciorii lui câț va avea de lucru de coală plata lui taleri 3 și să ia și 10 cărți cu hârtiia stăpânească și feciorii lui câte o carte; însă plata coalei să fie taleri 6, ci pre jumătate să ia tipografii simbriia lor și pre jumătate să rămâe pre seama casei. Și de s-ar strica ceva de-ale tipografiei să fie datoare casa să la dreagă.

Iară nefiind la mijloc nici un lucru strein, nici al casei, și va vrea tipograful cu cheltuiala lui să tipărească vreo carte, să aibă voe cu știrea egumenului și a epitropilor să tipărească; și din câți bani va lua de pe acea carte să aibă datorie să dea besericii al patrulea ban.

Însă să nu îndrăznească tipograful să tipărească vreo carte împotriva besericii și a legii noastre măcar de i-ar da pe coală câte 100 de galbeni de aur. Iar de va călca porunca să fie al anathemii. Și de să va înțealege că au făcut una ca aceasta, să se dea de știre domnului, să-l pedepsească cum va ști mai rău.

Las cu blestem și aceasta: să aibă datorie tipograful să învețe meșterșugul tipografiei unul după altul, pentru ca să nu piară acest meșterșug în țară, nici să se părăsească lucrul cărților pentru folosul țării și pentru ajutoriul casei.

Cap 18. Pentru vivliotică

Câte cărți am lăsat în vivliotica noastră, atâta grecești cât și rumânești, după cum scriu în catastihul besericii, las cu blestem să nu îndrăznească să ia cineva vreuna, să o înstreineze. Iară de va trebui cuiva să ia vreuna, au să cetească pre dânsa, au să o scrie, au să caute ceva într-însa, fără răvaș iscălit de la cela ce o ceare cu făgăduială cum că o va trimite înapoi și cu vreme hotărâtă, să nu să dea. Și să poarte grije să o ceară.

Cap 19. Pentru înnoirea hrisoavelor

Să aibă datorie egumenul, la toți domnii și la toți vlădicii țării ce s-ar întâmpla să fie după vremi, să se roage să înnoiască cărțile cele de poruncă și de milă pentru această rânduială și legătură ce s-au făcut la această beserică. Care cărți împreună cu toate zapisele de moșii, de vii, de țigani, și de altele ce ar mai putea câștiga casa din voința lui Dumnezeu și din mila creștinilor, să se scrie fieștecare carte sau zapis, în vremea ce s-ar câștiga, în cartea cea mare, ce lăsam să fie ca un condic pentru această treabă, pentru ca să nu să strice, nici să piară.

Și la fieștecare domn să mijlocească egumenul să i să pecetluiască cu pecetia cea mică domnească veri ce zapis ar câștiga în fieștecare vreme, și să va așăza într-acea carte, ca de să va întâmpla carea cumva să piară vreun zapis, să se poată îndrepta acel lucru ce va fi fost scris într-însul, cu acel zapis, ce va fi scris în carte, fiind pecetluit cu pecetia domnească.

Cap 20. Pentru lăcuirea arhiereilor

Când să va prosti vreun mitropolit al țării de vlădicie sau vreun episcop de episcopie și va vrea să lăcuiască la acea beserică, să aibă voe să șază și să-ș aibă căzuta cinste întru toate și chiverniseala pentru hrana lui cu 4 slugi și doi cai să-i fie din casă; însă de obiceiurile besericii și de hotărârile ce s-au făcut să nu se atingă, nici să mișce vreuna. Că această căutare ce s-a rânduit să se facă, nu că doară punem casa să-i fie datoriu, ci o facere de bine pentru evlaviia.

Cap 21. Pentru poclonul vlădicăi

Pre care frate va rândui Dumnezeu să fie păstor aceștii țări, îl pohtesc în Domnul cu dragoste frățească, să-i fie milă de această casă și să fie pururea sprijenitor și păzitor întru toate, ca să nu să strice aceste obiceiuri și legături ce am făcut; ci toate să stea nemișcate, pentru ca să-l păzească Dumnezeu cu rugile Tuturor Sfinților, cu pacinică stare întru apostolicescul lui scaun. Și-l rog să facă osteneală în toți anii să facă Sfânta Liturghie în zioa prazniculuí și a dooa zi, și să aibă poclon în zioa prazniculuí un covor de taleri 10 și a doua zi taleri 10 și o măhramă cu sârmă, de taleri 5. Și unui preot vlădicesc și doi diaconi, să li să dea și în zioa prazniculuí și a dooa zi, popei 1 leu și unui diacon 1 zlot, și altui diacon 1 tult.

Iară de nu-i va da îndemână sfinției sale să facă această osteneală, să n-aibă datorie beserica să dea acești bani.

Încă-ș să aibă egumenul datorie, într-un an de patru ori să ducă poclon mitropolitului țării: la Crăciun, la Pași, la S-tâi Constandin și când îl va chiema la hramul besericii, câte 1 oca de cafea, și cate o oca de zahar; au de să va întâmpla să nu să afle de acelia să

ducă altceva să plătească prețul acelora. Așijderea să aibă a da egumenul din casă poclon mitropolitului la S-tâi Dimitrie, pentru cei doi popi de mir ce vor fi de paza besericii, doi galbeni de aur.

Cap 22. Pentru cercetarea bolnavilor

Să aibă datorie egumenul, ieromonașii și preoții, când va cădea cineva în boală, au de ai casei, au măcar și streinii, carii vor fi mahalagii la această beserică, sau și dintr-altă parte, au parte bărbătească, au parte muerească, îndată să meargă să-l cerceteaze, au să trimiță din preoț pre unul care va fi mai de ispravă, și cu cuvinte de mângâiare să-l îndemne să se ispoveduiască, să-ș facă maslu, să se cuminece și să-ș facă diiată pe mult-puțin ce ar avea. Însă diata să se facă după izvodul ce lăsăm, și cu acele mijloace ce scrie într-însa, pentru ca să ramâie și sufletul lui nevătămat, și rudeniile lui far'de gâlceavă, iară nu cu fățărie pentru niscai lăcomii sau cu vreo pizmă, precum vedem că fac mulți.

Însă să-l îndemne pe bolnav, veri cu ce mijloc ar putea, să lase la Mitropolie dintr-al său ceva, după cumu-i va fi putința, că așa să cuvine și iaste cu dreptul, de vreme ce iaste Mitropolia mumă tuturor besericilor și a toată politiei. Această cercetare pentru grija sufletelor să se facă și la țigani și la țigance și la copiii lor, că vor avea osândă de nu-i vor cerceta de vreme ce sunt și ei botezați în numele Sfintei Troițe și sunt creștini ca și noi.

Cap 23. Pentru pogrebania egumenului

Egumenul care va fi după vremi, de va fi având niscai bani ai lui, au mulți au puțini, agonisiț dintr-altă parte, pâna a nu să lega cu casa aceasta, de va face socoteală dintru a lui bunăvoință, la petrecania lui să lase acei bani casei pentru odihna vieții lui ce au avut într-însa și pentru pomenirea și cinstea lui ce i s-au rânduit să i să facă după moarte, bine va face. Iară de va vrea să-i dea milostenie într-alte părți, sau să-i lase rudelor lui de va fi având, să aibă voe cu al său să facă ce va vrea, numai din banii casei să nu fie, căci va avea osândă și păcat, că nu i-au făcut casa nici un rău în viața, nici îi va face după moarte, precum el însuși va cunoaște de pe aceste scrise, de va fi om bun și creștin.

Iară la pogrebania egumenului să aibă datorie acei 5 epitropi să se roage mitropolitului țării să facă osteneală cu 12 preoț pre cari-i va vrea sfințiia-sa și cu 2 diaconi, să meargă să facă pogrebaniia egumenului. Și să se dea osteneala sfinției-sale din casă patru galbeni de aur și o măhramă cu sârmă și preoților câte 1 zlot și diaconilor câte 2 orți. Și să aibă datorie epitropii, până să va așăza alt egumen, să pue un dechiiu să poarte de grije pentru trebile casei.

Și să dea învățătură preoților ce vor fi la beserică să facă răposatului egumen căzuta slujbă și pomenire cu colivă, cu parastas desăvârșit și cu împărțeală de făclii câte oca 5 la fietecare parastas, adecă a treia zi (după obiceai), a nooa zi, la 20, la 40, la jumătate de an și la anul. Și peste trei ani să-l caute cu știrea arhiereului țării, și să-l pohtească să facă Sfânta Liturghie cu 4 preoți și cu 2 diaconi, cu colivă și cu parastas și cu împărțeală de făclii oca 10, să-i cetească și molitvă de ertăciune. Și pentru osteneala ce face să i să dea 4 galbeni de aur și o măhramă cu sârmă, și acelor 4 preoț câte 1 zlot și la doi diaconi câte 2 orți.

Cap 24. Pentru purtarea de grijă a epitropilor

Să aibă datorie epitropii beserecii noastre, fieștecarele la moartea lui, să rânduiască alt epitrop în locul lui pre carele va cunoaște că iaste om bun și cu frica lui Dumnezeu ca să urmeze această rânduială necontenit până va sta beserica.

Iară de să va întâmpla careacumva la moartea a vreunui epitrop să uite să lase în locul lui pre altul, să aleagă ceilalți pre care vor socoti, să-l pue în locul celui răposat, pentru ca să nu fie mai jos de atâțea.

Și încăș îi pohtesc pe dumnealor să le fie milă de această casă și pururea să se nevoiască pentru sporul ei, și să nu îndrăznească nimenea din dumnealor să strice careacumva vreuna din obiceaele și așăzământurile ce s-au făcut la această beserică, pentru ca să nu cază în blestemul și în legătura afurisaniei ce s-au făcut cu hrisoave a câte 4 patriarși ai lumii și al nostru, ci să lucreze în viia Domnului fieștecarele după putința sa și după căldura inimii sale spre sporul acestui sfânt lăcaș și spre ajutoriul și mângâiiarea săracilor. Iară Domnul Hristos (carele au zis, că ce ați făcut unuia dintre acești frați ai miei mai mici, mie aț făcut), ca un platnic bun și bogat în milă, pentru această ostenală ce vor face le va dărui într-această viață tot binele, cu mântuire sufletească și în viața cea viitoare îi va învrednici cu rugile Tuturor Sfinților împărăției ceriului.

Cap 25. Pentru zeciuiala banilor

Din câți bani să vor lua veri de pe ce venit al beserecii, au de pe sărindare, au de pe alte măruntae au de pe milele ce ar face creștinii, au de pe vin, au de pe miiare, au de pe alte agonisite ale casei, las cu blestem: egumenul carele va fi după vremi să aibă datorie din toate veniturile să pue zeciuiala banilor în lada beserecii ce s-au hotărât să fie de acea treabă. Măcar de i-ar fi venitul de zece bani, încă să pue un ban, pentru ca să se afle pururea acei bani la vremi de primejdie și la vreun pâs prea mare al casei, carele să nu să poată chivernisi nici cu un mijloc dintr-altă parte și atunce să scoață dintr-acei bani să cheltuiască. Și de va veni cu vreme de undeva vreun ajutoriu sau vreo milă, să se pue la loc acea sumă de bani ce s-au cheltuit cu zeciuiala lor, pentru ca să se afle pururea precum am și mai zis, la vreme de mare nevoe.

Păsul ce scriem într-acest cap și vremea cea de mare nevoe, înțelegem (să ferească Dumnezeu) cutremurul, focul, vijeliia și altele asemene acestora, carele pot să aducă mare pagubă și stricăciune, ci să aibă casa cu ce drege cele ce să vor strica.

Тоа́тъ сфа́ртъ · зи́чє Пр҃ѣхѧ ·

Кѝнтє пре҃дмиха́ · пєстєтоу́ лоукха́ ·

Шѝ Мелтюа́ѫкъ · Колѓнеѫна́лцъ ·

Каскала́хдѹ́м · претоу́ нє҃ка́цъ ·

ПРЕДОСЛО́ВІЄ

И҃ѣ оуи́лѧкрх нѫ҃ѣ́стєлчъ гаде Прїи
мит҃ ѫнаи́нтѣлхи дмиз҃ · кафа́
терилдєбине чєчѣфа́клсъгра́чи ·
шѝлсфи҃тлаѣ́кри҃ · Шѝ пєтрхлѧ́ста
вєдєи́ѫсфи҃тл Єѵ҃лїе · кѫ́мкъдми҃х но́
сгрх Іс Хс · пре҃лацїи нхфа́тє Моцѣ́и Те
ре҃цїисале́ѫпъръцїи · фъръѧнхмаи пре҃
тєѫ тєлфъкѫ́т҃ фа́ер҃ дєбине́ ѫтрхлѧ́стъ
ѧхми · ѧдєкъ пречє́и тєдмиѧхи пречє́и съръ·
ѧгѣхра́т҃ пречє́и фѧкмиз҃и · ѧ ѧдъпа пречє́и
сєто҃ · ѧѫкръка́ пречє́и Го́ли · ѧмьгыа́т҃ Пре

чє́и

ACADEMIA
1556

ПѢ́НІЯ

ѧлєкса́нєтєлѹ̀ тєсъѧфа́ъ ѵгра́ѳъ
кѫ҃рцхахє ·

ѧ҃ · Пє҃трхсъпхфіе Мъсти́рѣ сѫпхсъ · ѧи҃ · ѧ ·
к҃ · Пє҃трх Єѳхми́и · ѧи҃ · к҃ ·
г҃ · Пє҃трх Єпитро́пи · ѧи҃ · г҃ ·
д҃ · Пє҃трх Кѫлхѓъри · ѧи҃ · д҃ ·
є҃ · Пє҃трх Прєсъци · ѧи҃ · є҃ ·
ѕ҃ · Пє҃трхѫвъцъІхра Копи́ло · ѧи҃ · ѕ҃ ·
з҃ · Пє҃трхѫгропа́рѣ чє́ло мо́щи · ѧи҃ · з҃ ·
и҃ · Пєнтрх мила́ чє́лорь ѫкиш҃ши
съра́чилъ · ѧи҃ · и҃ ·
ѳ҃ · Пє҃трхѫѣрчкъмѝтєли чє́ло Го́ѳ · ѧи҃ · ѳ҃ ·
і҃ · Пє҃трхмъріѧ́тѣх Оѵ҃ѣѣфѣ́тє · ѧи҃ · і҃ ·
ѧ҃і҃ · Пє҃рх Кикєниєѳа́ чє́ло Сѳрєи́и · ѧи҃ · і҃а ·

BIBLIOTECA

Пє҃рх

єпѳю́не · кѫ Соѳотѣ́лъ · ши кѫ бхи́ъ
Рънда́ѳа́лъ · дхпъдрѣ́пѳа́ноа́стръ
соѳотѣ́лъ тєа ѧвѫ҃ дѝтрхѫ́ѳє
пх҃т҃ · шидхпъкѫ҃ сѫпотѣ́
ѳе шѝлѣ́ѳѣ Бхи́ей
Кикєниєли ·

ACADEMIA
1556

Așezământul mănăstirii Tuturor Sfinților, 1713

Stema mitropolitului Antim

Pinax (Cuprins)

Predoslovie

Sfârșitul *Predosloviei*

Așezământul tuturor lucrurilor

Sfârșitul capitolelor și semntătura mitropolitului Antim

Învățături trebuincioase

Cap osebit

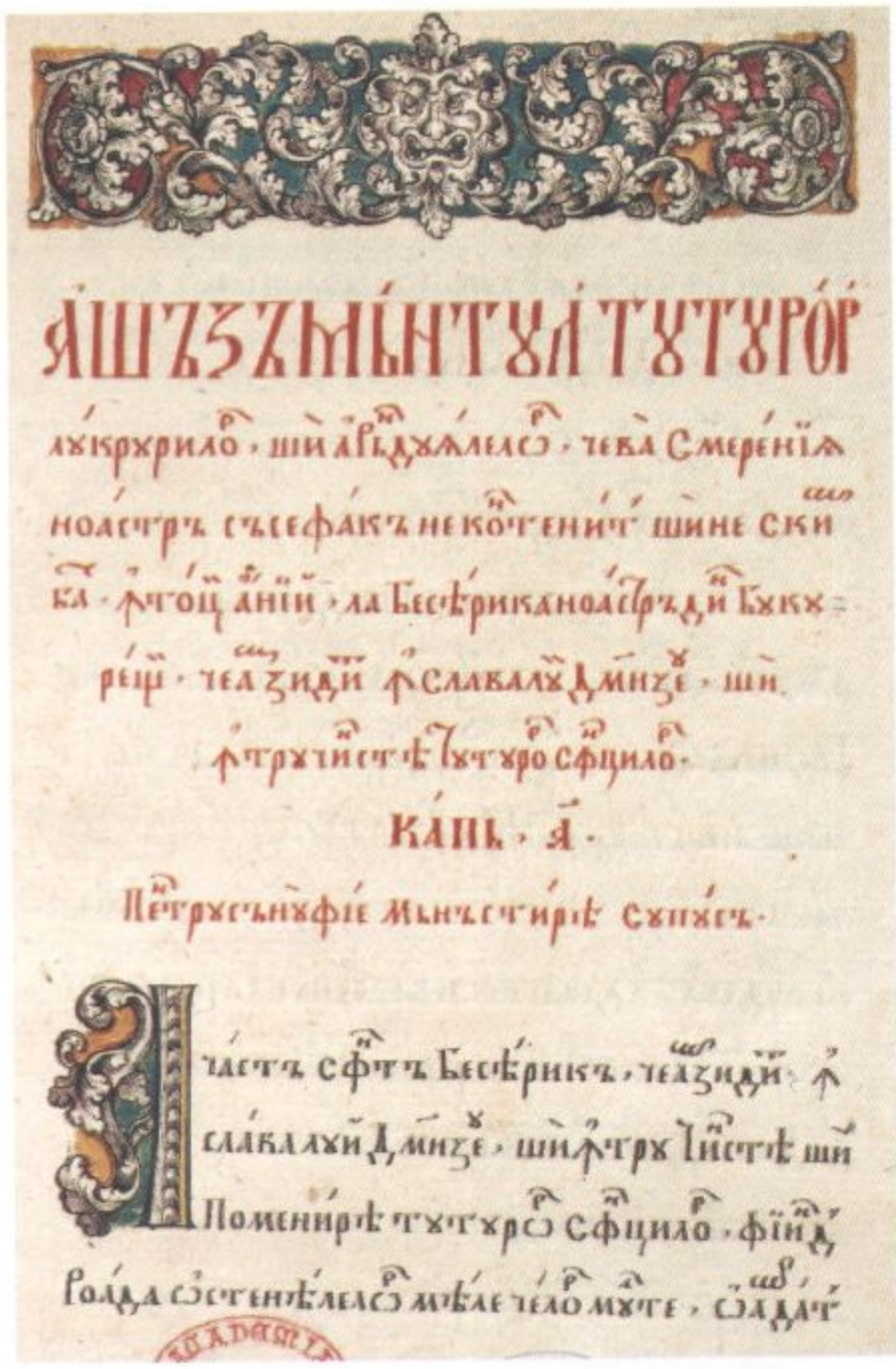

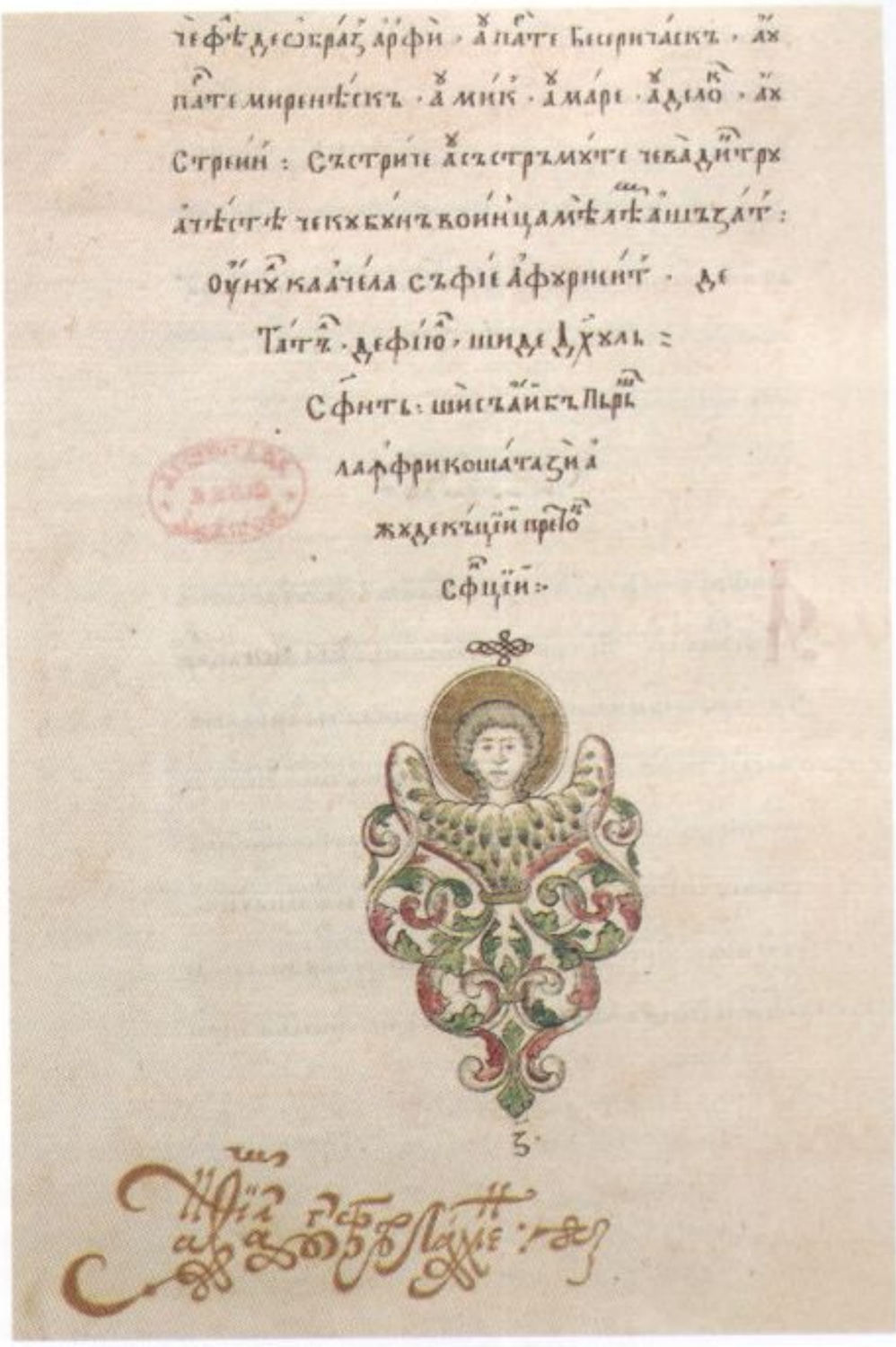

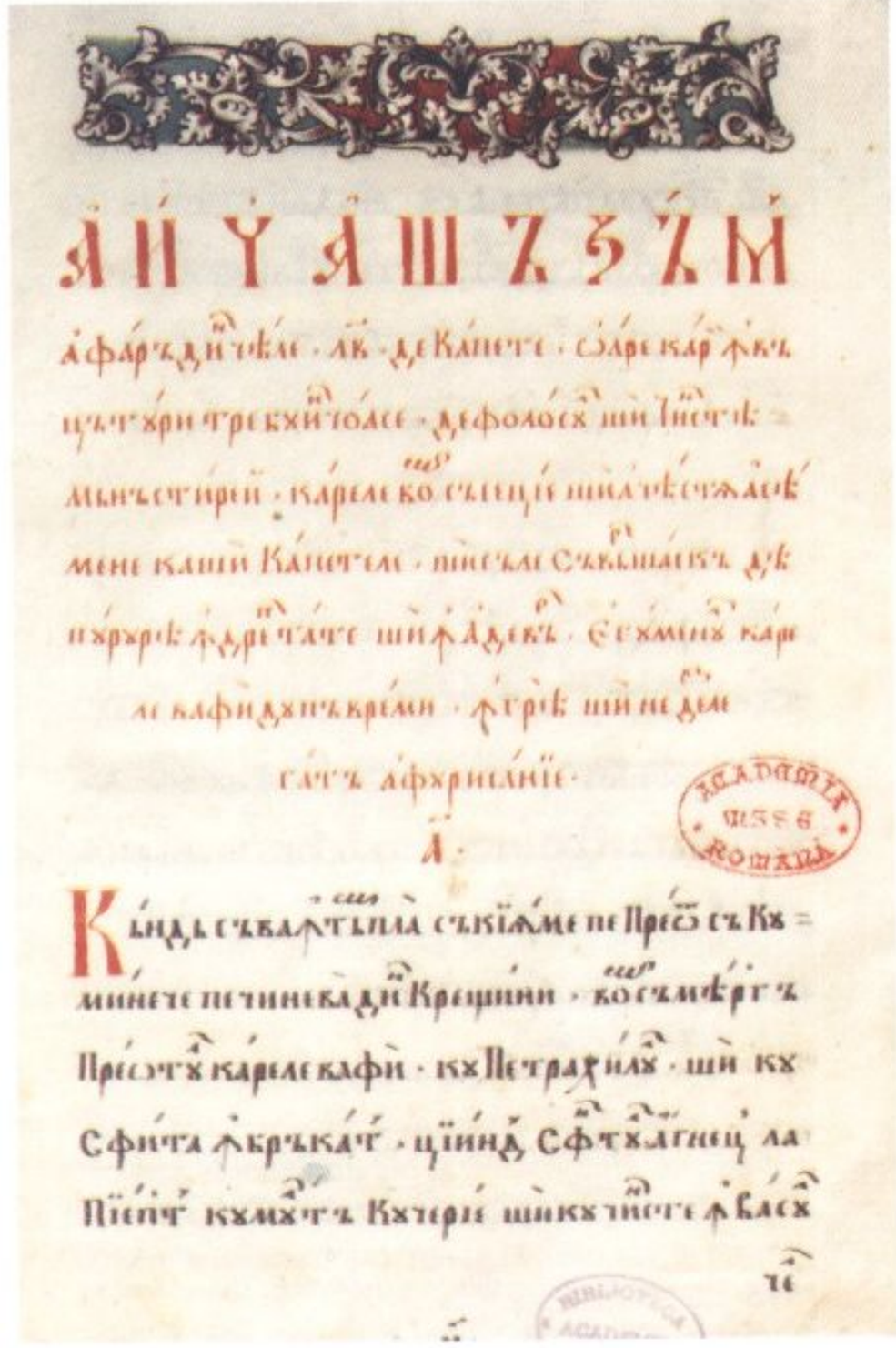

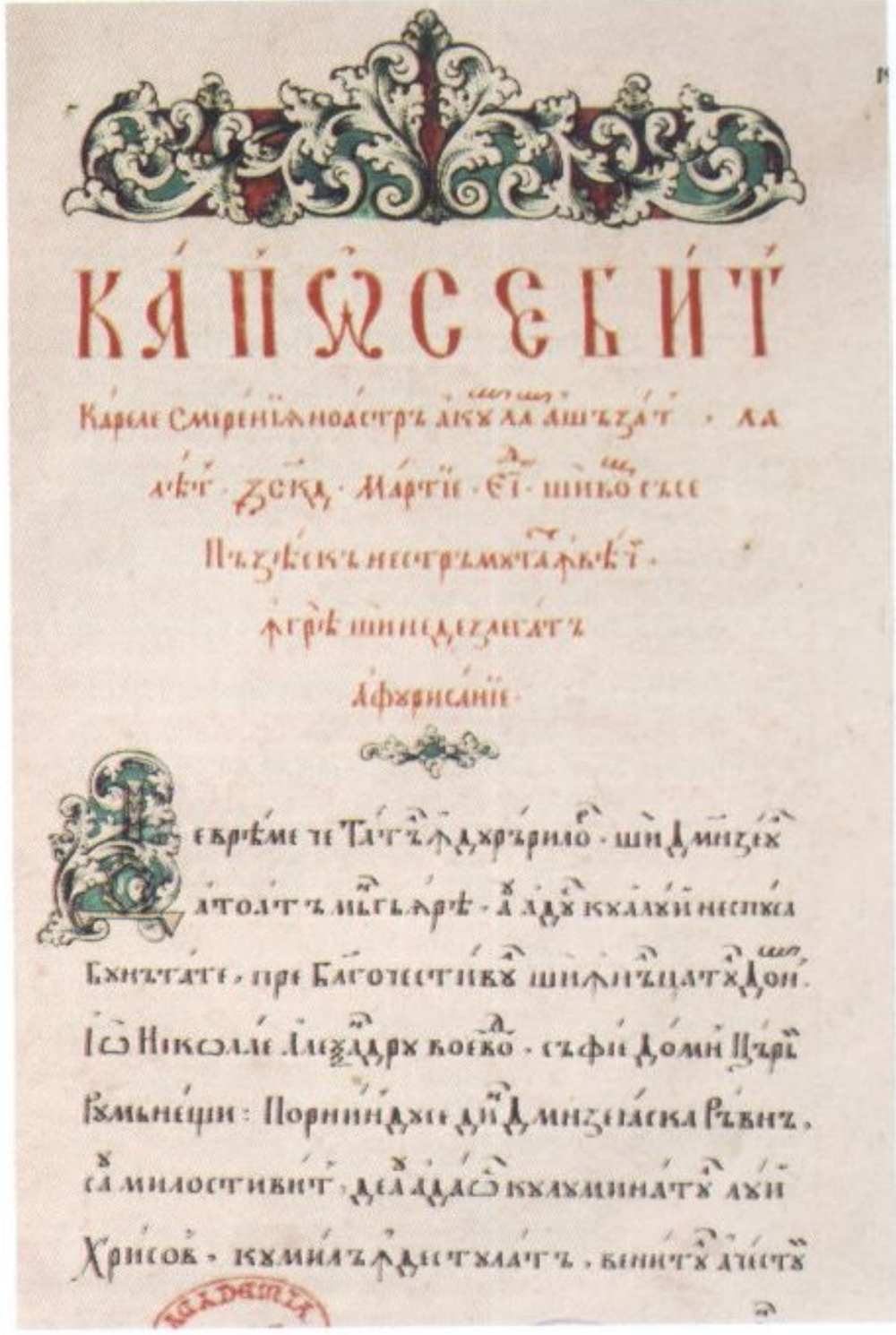

Cap 26. Pentru alegerea egumenului

Încăș să aibă aceşti 5 epitropi datorie după moartea egumenului care va fi la acea beserică, de vor cunoaşte din cei 2 ieromonaș ce vor fi de rând la beserică, că iaste vreunul om bun şi cu frica lui Dumnezeu şi vreadnic ca să chivernisească casa (căci mulți sunt oameni buni şi cu frica lui Dumnezeu, iară nu sunt vrednici de casă) pre acela să-l aşaze egumen şi în locul lui să pue alt ieromonah să fie de slujba beserecii.

Iară de nu va fi de acea treabă, să caute să afle pre altul, au grec, au rumân, însă să nu să pue egumen vreun om strein, cu gâlceava, adecă svetagoreț au sinait, au ierusalimlean, pentru multe pricini ce s-ar putea întâmpla.

Şi acela care va fi să se rânduiască egumen, să facă întâi zapis înaintea epitropilor cu legătură, cum că va fi până la sfârşitul vieții sale ostenitor pentru chiverniseala acei case, cu nevoință şi cu dreptate, şi după moartea lui acolea să va îngropa şi apoi atunce să-l aşaze. Şi aceasta iaste cu dreptate să o facă pentru binele lui cel sufletesc şi trupesc. Că făcând cele bune şi de folos îş va petrece viața cu îndestulare întru toate, fiind casa lui şi după moarte va avea pomenire în veci, până va sta beserica.

Cap 27. Pentru venitul besericii

Epitropii luând seama egumenului (după cum s-au zis înapoi la al treilea cap), pentru venitul şi cheltuiala casei şi vor prisosi niscai bani din venit, au mulți au puțini, de vor trebui atunce în pripă niscai bani pentru vreun lucru trebuincios, să lase epitropii în seama egumenului precât s-ar socoti că ar trebui; iar ceilalți să-i pecetluiască epitropii cu pecețile lor şi să-i pue în lada besericii împreună cu banii cei de zeciuială, şi când va trebui egumenului pentru vreun lucru al casei, cu ştirea epitropilor să ia iară dintr-acei bani, iară să nu ia din banii zeciuielii.

Aşijderea şi banii cei de zeciuială, după ce vor lua epitropii seama egumenului pentru venitul casei, să numere şi acei bani şi să-i pecetluiască într-o pungă deosebi şi să-i pue să stea iară în ladă. Şi să facă epitropii denadins doao catastişe întru carele să fie însemnați a fieştecăruia an, şi banii cei de zeciuială deosebi, şi banii ce vor prisosi din venitul casei. Şi să iscălească epitropii amândoao catastişăle şi unul să-l pue în ladă să stea, iară celalalt să-l ție unul din epitropi, altul să ție pecetea ce să va pune la pungulițele cu banii, iar altul să ție chiiaia lăzii, altul să pecetluiască lada cu pecetia lui, altul să scrie catastihul. Şi din banii zeciuielii nicidecum să nu să cheltuiască, precum am şi mai zis, pentru ca să se afle la vreame prea de mare nevoe. Iar din ceialalți bani ce vor prisosi din venitul casei, să se cheltuiască la ce vor fi trebile, deaca nu va fi dintr-altă parte altă nădejde.

Cap 28. Pentru schituri

Să aibă datorie egumenul carele va fi după vremi împreună cu epitropii, să caute cu nevoință şi cu râvnă dumnezeiască, pentru folosul şi sporul schiturilor celor ce să vor întâmpla să se închine de iubitorii de Hristos creştini la această sfântă mănăstire, întocma ca şi când ar căuta mănăstirea, pentru ca să aibă căzuta chiverniseală întru toate luându-le seama şi acelora de doao ori într-un an. Şi când vor cunoaşte vreo pagubă sau vreo stricăciune la iale, să mijlocească în tot chipul să zăticnească răul pentru ca să aibă plată de la Dumnezeu.

Cap 29. Pentru pomenec

Vom în toate duminecile şi în toate sărbătorile peste an necontenit să se pomenească în vileag în mijlocul beserecii numele iubitorilor de Hristos creştini, celor vii şi celor morți, ce au miluit acest sfânt lăcaş sau vor milui de acum înainte, după rânduiala ce s-au aşăzat în condic şi în pomenecul cel de rând, zicând şi molitva ce s-au scris acolo.

Cap 30. Pentru cinstea epitropilor

Pentru ostenealã ce vor face epitropii, afară din pomenirea lor ce s-au aşăzat la pomenec, să se pomenească la toate slujbele cu glas mare într-acesta chip: (*Încă ne rugăm pentru mila, viața, pacea, sănătatea, mântuirea, cercetarea, lăsarea păcatelor robilor lui Dumnezeu* cutare şi cutare, *epitropilor acestui sfânt lăcaş şi pentru ca să li se iarte lor toată greşala cea de voe şi făr'de voe*). Să aibă datorie egumenul să le facă într-un an doao ospeațe câte de taleri 5, unul la S-tâi Gheorghe şi altul la S-tâi Dimitrie, când va vrea să-ş dea seama. Şi după ospăț într-acea zi în chip de blagoslovenie să le dea câte doi galbeni de aur.

Cap 31. Pentru îndoirea milelor

Iară Dumnezeu carele sărăceşte şi îmbogățeşte, smereşte şi înalță, de va îmbogăți şi va înălța casa aceasta cu vreo milă mai mare, să aibă nişte câştiguri mai multe decât are acuma din mila sfinției-sale, această rânduială a milosteniei ce s-au hotărât să se dea la săraci şi la altele câte scriem într-aceaste capete, poruncim egumenului carele va fi după vremi să le îndoiască toate, pentru ca să se laude şi să se mărească mai mult numele lui cel sfânt şi preasfânt.

Cap 32. Pentru cetania capetelor

Vom încăș să aibă datorie egumenul carele va fi după vremi, de patru ori într-un an în patru posturi, să poarte de grije să cetească aceste capete toate şi să se nevoiască să le plinească după cum scriu, ca să nu rămâie în blestem.

Şi milostivul Dumnezeu să lumineaze cu darul lui cel ceresc să se săvârşească toate acestea cu dragoste şi cu nevoință: pentru ajutoriul săracilor, pentru mântuirea sufletului nostru şi a tuturor câț au miluit şi vor milui şi pentru bunăstarea şi întemeierea acestui sfânt lăcaş.

Aceste 32 de capete, ce s-au aşăzat într-această

cărțulie pentru buna chivernisală a mănăstirii Tuturor Sfinților și pentru mila ce s-au rânduit să se dea pe an la săraci și la lipsiți, pentru mântuirea păcătosului mieu suflet și pentru veșnica pomenire celora ce au miluit această sfântă casă și celor ce vor milui de acum înainte.

De va îndrăzni cineva veri ce feal de obraz ar fi, au parte besericească, au parte mirenească, au mic, au mare, au de loc, au streini să strice au să strămute ceva dintru acestea ce cu bunăvoința mea le-am așăzat, unul ca acela să fie afurisit de Tatăl, de Fiul și de Duhul Sfânt, și să aibă pârâș la înfricoșata zi a judecății prea toț sfinții,

Anthim al Ungrovlahiei

Aici așăzăm, afară din ceale 32 de capete, oarecari învățături trebuincioase de folosul și cinstea mănăstirei, carele vom să se ție și acestia aseamene ca și capetele și să le săvârșească de-a pururea în dreptate și în adevăr, egumenul carele va fi după vremi în grea și nedezlegată afurisanie.

1. Când să va întâmpla să chiiame pe preot să cuminece pe cineva din creștini, vom să meargă preotul carele va fi cu petrahilul și cu sfita îmbrăcat țiind sfântul agneț la piept cu multă cucerie și cu cinste în vasul cel rânduit și înaintea lui să meargă 2 copii cu doao fălinare aprinse, carele s-au făcut denadins pentru acea treabă și doi copii să meargă după dânsul, zicând cu glas, când unul când altul, psalmul 144: *Înălța-te-voi, Dumnezeul meu*. Însă copiii aceștia să fie din cei ce învață cu mila besericii.

2. De va vrea cineva din iubitorii de Hristos creștini, veri ce fel de obraz ar fi, ca să lase la sfârșitul vieții lui niscare bani vreo sumă mare, să-i închine besericii Tuturor Sfinților, dintru care să rânduiască obrazul acela ce-i lasă, să se facă vreun fel de milostenie, în toți anii până va sta beserica, pentru mântuirea sufletului său, să aibă datorie egumenul carele va fi după vremi să facă fără de preget în toț anii după cum va hotărî acela ce-au lăsat mila și pentru ca să nu stea banii fără spor, veri din care răfet și breaslă vor vrea să ia cu dobândă, suta de an câte taleri 7, să se dea cu zapis, dintru care dobândă să aibă egumenul a împlini acelia ce-au hotărât acela ce-au lăsat banii.

3. Să nu îndrăznească egumenul carele va fi după vremi, nici cu un fel de mijloc, să ascunză în bucatele mănăstirii niscai bucate omenești au ale oamenilor celor de casă, au ale celor streini, ca să le scutească de dijmari, au oi, au stupi, au râmători, au vin, au pâine, au veri ce alt s-ar întâmpla, pentru ca să nu să facă nume rău casei, cu care faptă poate să se mijlocească și pagubă. Iară de va îndrăzi să facă una ca aceasta, să fie anathema.

4. De va avea cineva, veri ce fel de om ar fi, moșie pre lângă moșia mănăstirii, au vie pre lângă viia ei, au livade de fân, au pomet, au tufe păzite, nici cu un mijloc să nu se împresoare locul cel străin cu al mănăstirei.

5. În beserică, mormânte înalte, au scrise cu slove, să nu să facă, nici făclii după cum au obiceai de pun pe la dânsele în sfeșnice de lemn și de piatră, să nu să priimească; numai să arză acele candele de-a pururea ce să vor așeza pe la locurile cele rânduite de acea treabă... Nici lăzi, au veri ce fel de boarfe, în beserică să nu se pue căci casa lui Dumnezeu nu iaste negustătorie, ci să stea pururi locul în beserică, limpede și curat.

6. În curtea cea dintâi a mănăstirii, adecă afară din beserică, să nu să facă mormânte să se îngroape fitecine; că fiind curtea strimtă să grozăvește locul, fără numai vreun om de cinste. Însă pietri iară să nu se pue, ci să se îngroape creștinii la bolniță și acolo să facă în toate sâmbetile un preot Sfânta Liturghie, și să pomenească pre toți de obște răposații creștini după obiceai. Așijderea, nici un fel de vite să nu între în curtea cea dintâi, nici să se priimească să pue prin chilii nici un fel de marfă negustătorească, nici a casii, pentru ca să fie pururea și mănăstirea și chiliile curate. Iară de să va întâmpla să aducă cineva niscai marfă, să o pue în curtea a dooa.

7. Să aibă datorie egumenul în toț anii să pue pe preoții și ieromonașii carii vor fi după vremi la beserică, să facă un sărindar pentru sufletul nostru și să-l înceapă den zioa de Paști, va să se isprăvească la Voznesenie, și să le dea taleri 10; însă acești bani să ia: preoții câte taleri 2, diaconul 1 taler și cântărețul 1 taler. Iară egumenul să nu oprească nimic, măcar un ban.

8. De să va întâmpla să dea cineva egumenului să-i păstreaze niscai bani, au scule, au haine, să le păzească ca lumina ochilor lui, în dreptate și în adevăr, fără de nici un fel de vicleșug. Și când le va cere să i le dea toate deplin precum le va fi luat, pentru ca să nu aibă casa ponos.

Cap osebit, carele smereniia noastră acum l-am așăzat, la leat 7224 (1716) martie 15 dni, și vom să se păzească nestrămutat în veci, în grea și nedezlegată afurisanie.

De vreme ce Tatăl îndurărilor și Dumnezeul a toată mângâiarea au adus cu a lui nespusă bunătate, pre blagocestivul și înălțatul domn Ion Nicolae Alexandru voevod, să fie domn Țării Românești, pornindu-se din dumnezeiasca râvna, s-au milostivit de au adaos cu luminatul lui hrisov, cu milă îndestulată, venitul acestui sfânt lăcaș, drept aceia hotărâm câte mile sunt rânduite în cele 32 de capete să se facă pre an la săraci, să se îndoiască toate, pentru a măriei-sale vecinică pomenire și a răposaților părinților măriei-sale.

Și încăș hotărâm pentru această mare milă ce au făcut măriia-sa la mănăstirea noastră, să aibă datorie egumenul carele va fi după vremi, să dea în toți anii până va sta mănăstirea, la 40 de beserici 40 de orți să i să facă într-o zi un sărindar, să se pomenească toate numele măriei-sale ce s-au așăzat în pomenecul cel de rând și în condic. Însă aceasta să se facă la 10 zile ale lui mai, întru care zi se prăznuiaște în multe părți ale Răsăritului, mutarea sfintelor moaște ale Sfântului Nicolae. Și încăș dintr-acea zi să înceapă într-un paraclis al mănăstirii alt sărindar osebit și să se pomenească toate numele măriei-sale.

Frontispiciul Hrisovului, cu imaginea bisericii Tuturor Sfinților

Hrisovul arhieresc din 20 iulie 1715

Anthim, cu mila lui Dumnezeu arhiepiscop și mitropolit a toată Țara Rumânească și exarh plaiurilor.

Ceia ce iau darul vredniciei ceii arhierești de pren toată lumea și să așază purtători de grije la beserica cea sfântă a lui Dumnezeu au datorie, mai cu deadinsul, a păstori turma lor cea pravoslavnică ce li s-au încredințat de la Hristos, cu cuvinte folositoare de suflet și cu învățătura cea evanghelicească și cu ochiu priveghialnic să păzească oile cele cuvântătoare de lupii cei grei cari nu cruțează turmei și de păsiunile cele stricăcioase sufletului, carele zăticnesc mântuirea lor. Această învățătură dă fericitul Pavel miliseanilor, zicând: "Luați aminte de sine-vă și de toată turma pre carea pe voi v-au pus Duhul Sfânt episcopi a păstori Beserica lui Dumnezeu, carea au câștigat-o prin sângele Lui".

După aceasta, au altă datorie, următoare aceștia, întocma trebuincioasă, adecă a purta grije pentru zidirea, înălțarea și adaosul sfintelor lăcașuri și dumnezeeștilor case. Că de ar lipsi sfintele beserici, unde s-ar aduna norodul ca să asculte duhovnicești le și evanghelicești le cuvinte și cântări, sau unde s-ar săvârși sfintele și înaltele ale lui Dumnezeu taini. Mai ales, încă, că și prorocul David ne poruncește: în beserici bine să cuvântăm pre Dumnezeu și să iubim podoaba casei lui.

Drept aceia și smereniia noastră, de vreme ce den mila lui Dumnezeu ne-am înălțat la treapta cea înaltă a arhieriei și am priimit grija a păstori oile cele cuvântătoare, știind aceste doao datorii ce sânt asupra noastră, n-am lipsit până acum după putința noastră a învăța turma cea cuvântătoare cele de folos și mântuitoare și, cu laptele cel dulce al cuvântului, a o hrăni. Așijderea și spre ridicarea, adaosul și podoaba sfintelor lăcașuri multă pohtă și râvnă dumnezeiască am avut, care râvnă cu năstavul și cu ajutoriul dătătoriului de bune Dumnezeu s-au lucrat și la săvârșire bună au venit. Că dintru ostenelele mele cele multe, din tipăritul cărților și din milosteniile îndurătorilor creștini ne-am învrednicit de am înălțat din temelie beserică frumoasă, aici, în București, întru slava și mulțemita însuși celui ce întru Troiță să proslăvește Dumnezeu și întru cinstea și lauda Tuturor Sfinților denpreună încât să fie și să se numească cinstita mănăstire a Tuturor Sfinților, cărora o am și închinat-o și pe numele lor o am zidit-o, ca să se prăznuiască întru ia cu mărire și să se cinstească necontenit cu laude și cu cântări ca niște preiateni ai lui Dumnezeu și ajutători și sprijenitori tuturor pravoslavnicilor creștini.

Zidit-am și împrejurul ei chilii destule și alte lăcașuri pentru odihna egumenului care va fi după vremi și a celora ce vor vrea să aleagă viața sihăstrească, adăogând întru ia și altele mult

trebuincioase, la care am închinat multe de toate câștiguri mutătoare și nemutătoare pentru îndestularea celor ce vor lăcui întru ia, adecă moșii, vii, mori, stupi și dobitoace de tot feliul.

Încă și beserica am împodobit-o și am înfrumusețat-o cu ajutoriul lui Dumnezeu pe dinafară și pe dinlăuntru cu multe odoară de argint și cu veșmânte scumpe, cu cărți de multe feliuri și cu altele, ce se obicinuesc a să înzestra zidirile cele cuvioase.

Și pentru ca să se chiverniséască toate nestrămutat după cugetul mieu și după socoteala cea bună și dreaptă, am așăzat 32 de capete în scris, întru carele, mai pe larg, rânduesc toată îndreptarea mănăstirii, precum să vede în condicul cel iscălit al besericii. Adecă:

să se afle de-a pururea la acea casă 14 oameni pentru slujba mănăstirii,

doi preoți mireni să slujească besericii, fieștecare cu plata lui,

să se facă milostenie la săraci în toate duminecile,

să aibă oarecare milă în toate sâmbetile cei ce vor fi în temniță,

să se îmbrace, în zioa de Joi mari, trei săraci și trei fete sărace,

să se înzestreze pre an o fată săracă, a dooa zi de sventi Dimitrie,

să se odihnească în trei zile streini nemernici, cu mâncare și cu sălășluire peste toată vremea,

să se îngroape cu cheltueala casei săracii ce-i scot prin ulițe morți, cerșind milă pentru îngroparea lor,

să se hrănească trei copii ce ar învăța carte și dascălul lor să-și ia plata ostenelii din mănăstire,

să arză trei candile necontenit în beserică peste toată vremea,

să se prăznuiască pre an pomenirea a patru sfinți: a sfântului Anthim la 3 zile a lui septemvrie, a ciudotvorețului Nicolae în 6 zile a lui dechemvrie, a sfintei mucenițe Agathia la 5 zile a lui fevruarie și a sfântului Alexe, omul lui Dumnezeu, la 17 zile a lui martie, și într-aceste zile să se facă milostenie la săraci, după cum s-au scris în condic,

să se prăznuiască sărbătoarea Tuturor Sfinților pre an cu cinste cuviincioasă după obiceiul țării și într-această zi să dăruiască pre mitropolitul țării ca să săvârșească Sfânta Liturghie și în zioa aceia și a dooa zi,

să se facă sărindare și liturghii în toți anii, pentru sufletele celora ce au miluit sau vor milui sfânta mănăstire, după cum s-au însemnat mai chiar în condic,

să se strângă într-o lăcriță osebită zeciuiala banilor din câți să vor agonisi de pe veniturile mănăstirii și de la milostenii, ca să se afle la vreme de mare pâs al ei,

să se ție doao tipografii, una grecească și alta rumânească, pentru folosul obștii și pentru agoniseala casei.

Pe lângă aceastea, mai marele mănăstirii și purtătoriul de grija trebilor ei să fie egumenul cel după vremi, chivernisind și îndreptând toate veniturile ei și pre călugări cu frica lui Dumnezeu și cu dreptate, carele cât va trăi să-și aibă cuviincioasa cinste și după moarte pomenirile cele obicinuite, precum s-au însemnat în condic.

Încă să mai fie și cinci epitropi din ceata neguțătorească, obraze de cinste, pre carii i-am pus și i-am așăzat ca să poarte grijă pentru buna chiverniseala și adaosul casei și ca să ia socoteală egumenului pre an de doao ori pentru tot venitul și cheltuiala. Și când ar lipsi egumen, ei să aleagă pre altul cu știrea luminatului domn și cu blagosloveniia prea sfințitului mitropolit carele va fi după vremi.

Însă voesc ca această sfântă mănăstire care am înălțat-o și am înfrumusețat-o cu a mea cheltuială să fie slobodă, singură eișі legiuitoare, singură stăpânitoare și nimănui supusă, fără numai lui Dumnezeu și sfinților tuturor, cărora am și închinat-o.

Să nu fie supt vreo stăpânire patrierșească, nici supt vrednicie domnească, nici supt stăpânirea arhiereului țării, nici supusă vreunui boiariu, nici vreunei mănăstiri, veri mare, veri mică, ci numai numele cel canonicesc al prea sfințitului mitropolit să se pomenească întru ia, după rânduiala cea besericească, iară mănăstirea să se stăpânească și să se îndrepteze întru toate, numai de egumenul și de cei cinci epitropi cu un gând întru toate, după rânduiala ce am așăzat în cele 32 de capete.

Iară de va vrea cineva din cei de acum sau din cei mai de pre urmă, ori din ce rânduială ar fi, să supue această slobodă a noastră mănăstire altui obraz sau altei mănăstiri, sau va strămuta cevaș din ceale ce s-au hotărât de a noastră bunăvoe în ceale 32 de capete, unul ca acela să fie afurisit de Dumnezeu atotțiitorul și proclet și neertat și în lumea aceasta și în cea viitoare, să aibă pârâș la zioa judecății ceii înfricoșate pre toți sfinții și procopseală să nu vază în toate zilele vieții lui.

Și pentru aceasta s-au făcut acest arhieresc hrisov întărit cu iscălitura și cu pecetea smerenii noastre spre adeverința, întemeierea și nestrămutarea așezământurilor și învățăturilor noastre ce s-au zis mai sus.

Iulii 20 dni leat 7223 (1715).

Dat în scaunul Mitropolii noastre, în București.

Smeritul mitropolit al Ungrovlahiei, Anthim.

Și s-au scris de mine, Nicola ierei, notareșul Mitropoliei.

Documentele din Arhivele Naționale relative la mănăstirea Antim*

Documente relative la locuri și case

1713, aprilie 24: Drăgușin vistierul Merișanul scrie mitropolitului Antim, aratând în ce condiții poate dărui un loc al său, pentru a se zidi pe el biserica Tuturor Sfinților (*Episcopia Argeș* XLVIII/17, copie; Potra 1961, p. 254-255).

1713, mai 17: Diicul Rudeanul biv vel logofăt dăruiește mitropolitului Antim un loc din grădina sa, lângă mănăstire, pentru a continua construcțiile (*Episcopia Argeș* XLVIII/18; Potra 1982, p. 142).

1713, iulie 1: Constantin logofătul și femeia sa Zmaranda, dăruiesc mitropolitului Antim pentru mănăstirea Tuturor Sfinților, un loc de casă și grădina cu pomi (*Episcopia Argeș* XLVIII/20; Potra 1982, p. 142-143).

1713, august 10: Manea ceaușul și fratele său Dumitru pârcălabul de la Clinceni vând mitropolitului Antim casa cu locul lor din mahalaua Popii lui Ivașco (*Episcopia Argeș* XLVIII/21; Potra 1982, 144-145).

1714, februarie 2: Maria Băneasa Mileasca împreună cu ginerele său vând mitropolitului Antim un loc în Târgoviște, în mahalaua Popii Dragomir (*Episcopia Argeș* XLVIII/22, copie).

1715, februarie 16: Chircă Rudeanu biv vel sluger „feciorul răposatului Diicul Rudeanul" dăruiește mitropolitului Antim, pentru mănăstirea Tuturor Sfinților, un codru de loc (*Episcopia Argeș* XLVIII/24; Potra 1982, p. 146-147).

vadul lor, 300 mătci de stupi, 10 oi și 10 rămători (*Episcopia Argeș* LI/22a).

1728, octombrie 20: Constantin Postelnicul vinde egumenului Avcsentie de la biserica Tuturor Sfinților, moșia lui din Vispești, în Văleni, în hotarul Măgulеasca (*Episcopia Argeș* LVI/20).

1732, iunie 1: Barbu Merișanu dăruiește mănăstirii Antim 1380 de stânjeni moșie în Șcheiu (*Episcopia Argeș* LXXXVIII/35, 36, copie).

1733, februarie 15: Grigorie logofăt Conțescu, fiul lui Mihai, logofăt Conțescu, dăruiește aceleiași mănăstiri 100 de stânjeni de moșie în Conțești (*Episcopia Argeș* LI/22b).

1733, aprilie 23: Barbu Merișanu vel vornic dăruiește mănăstirii Tuturor Sfinților, 400 stânjeni moșie la Curești (*Episcopia Argeș* LXXXIX/13).

1739, ianuarie 1: Pană slugerul Conțescu, dăruiește aceleiași mănăstiri a Tuturor Sfinților moșia sa din Conțeștii de Sus (*Episcopia Argeș* LI/22c, copie).

1747, decembrie 1: Toma Brăiloiu dăruiește mănăstirii Tuturor Sfinților casele sale din Târgoviște (*Episcopia Argeș* XLVIII/38).

1755, ianuarie 25: State Popescu dăruiește mănăstirii Tuturor Sfinților un codru de loc (*Episcopia Argeș* XLVIII/40).

1756, aprilie 22: Scarlat monahul dă mănăstirii Antim o livadă cu pomi în mahalaua Broștenil

1715, august 14: Iorgu cupețul biv staroste vinde mănăstirii Antim o pivniță de lemn, cu prăvălie pe ea (*Episcopia Argeș* XLVIII/27).

1759, mai 1: Roman băcanul dăruiește mănăstirii Tuturor Sfinților o prăvălie (*Episcopia Argeș* XLVIII/42).

1801, mai 20: Alexandru vistierul dă mănăstirii Tuturor Sfinților o prăvălie lângă hanul Șerban Vodă (*Episcopia Argeș*

Hrisoave domnești și patriarhale

1714, septembrie 8: Cosma patriarhul Constantinopolului întărește Așezământul făcut de mitropolitul Antim (DLV/1, pergament nr. 4).

1714, noiembrie 2: Ștefan Cantacuzino vv. dă dreptul mănăstiriii Tuturor Sfinților să stăpânească o magazie de piatră, o pivniță, o băcănie și toate ale ei

Stema mitropolitului Antim în *Așezământul mănăstirii Tuturor Sfinților*

Melcul, raza și steaua

Ni s-a părut tuturor că știm îndeajuns despre Antim Ivireanul - din anii uceniciei noastre, din manuale sau studii - pentru a nu ne opri asupra „armelor" lui: melcul, raza și steaua.

Simbolurile le-am întâlnit adesea pe pisania ctitoriei lui din București sau pe frontispiciul Diatei autografe păstrate la Academie. Dacă este adevărat ce știm despre talentul său de sculptor și râvna pentru așezământ, emblema de la mănăstirea Antim a fost săpată de ctitorul însuși; desenul de pe manuscrisul de la Academie este, în orice caz, de mâna lui. Antim ne vorbește prin *Didahii*, prin acte de cultură, prin tipărituri în română, greacă, slavonă, arabă și georgiană, printr-un gest politic plătit, în 1716, cu viața. Dar, prin emblema aleasă, ne vorbește și în simboluri încă nedescifrate. În ele aflăm, poate, cea mai profundă învățătură a lui.

Un melc urcă drumul trasat de o rază și se îndreaptă spre o stea.. Iată emblema lui Antim. Estetic vorbind, imaginea nu este reușită, datorită contrastului prea mare dintre împiedicarea firească a melcului, înălțimea senină a stelei și dificultatea razei care încearcă să facă punte de la pământ la cer. Așadar, sensul „armelor" lui Antim este altul, în afara efectului plastic. Nu artistul a împodobit astfel pisania; cărturarul o completa pentru cei care, cum scria Dante, „avete gl'inteletti sani". Antim ne trimite la gramatica simbolisticii medievale, la gramatica cunoașterii din vremea lui.

Simbol al lumii, melcul sugerează legile și dificultățile acesteia. Casa lui, clădită în spirală, arată evoluția de la punctul inițial al creației până la manifestarea plenară. Coarnele care ies și se ascund sunt simbol al vieții și al morții. Trupul, cu desfășurarea și ritmul lui încet, greutatea urcușului, spaima de atacurile exterioare, prudența, cumințenia, dar totodată tenacitatea, atotbiruitoare, sunt cuprinse în înțelepciunea melcului. Anton Pann evoca, după învățătura populară, „melcul în coaja lui". Iordache Golescu aducea melcului un omagiu comun în lumea sud-est-europeană: „Melcul, când îi arde casa, cântă". Tâlc adânc, adresat pentru îmbărbătare, unora obișnuiți să le ardă casa. Entuziasmul pentru lumea aceasta și disprețul pentru confortul ei sunt cuprinse în aceeași paremie.

Dar melcul urcă pe calea trasată de o întreită rază. În simbolismul ei bogat citim ceea ce căuta cărturarul: calea. Am putea adăuga că, în afară de lumină, raza dă căldură, fecundează, arde, uneori distruge, așadar, contradictoriu, purifică dar și sterilizează. În cazul nostru avem în față o rază blândă, o „Lumină lină"; ea se supune încetinelii melcului, așteaptă neclintită în funcțiunea ei, care este aici de orientare și salvare.

Raza (razele) pleacă de la stea. Adevărul este departe de melc. Drum greu, pentru că urcă și e lung. Dar melcul are marele avantaj de a-și vedea țelul. Pentru că esențială nu este distanța de scopul urmărit, ci orientarea față de scop. Poți muri în zăpadă la o sută de metri de cabană dacă ești cu spatele la ea. Te salvezi chiar la zece kilometri, dacă i-ai văzut lumina și te îndrepți cu tenacitate spre ea. În „armele" lui Antim e și acest mesaj de speranță: cine vede adevărul și-l urmează cu disciplină nu are să se teamă de sărăcia mijloacelor. Să-l atingi sau să mori încercând să ajungi la el e la fel de frumos, la fel de eficient.

În masa cenușie a pietrei, emblema lui Antim trece adesea neobservată. În culorile Diatei ea este vizibilă, dar la fel de neînțeleasă. Cărturarul a vrut să ne spună că, încet ca un melc, cu mijloacele sărace ale melcului, el a încercat, de-a lungul unei vieți marcate de nobile și diverse eforturi, să ajungă la lumină. Prin litere, prin tipar, prin retorică, prin acțiuni politice, prin biruințe, prin înfrângeri, Antim nu făcea decât pasul mic dar definitiv, pentru că era bine orientat, spre un ideal de viață. A încercat mai întâi să dea, prin tipar, lumina cunoașterii celor setoși de cunoaștere din mai multe limbi: era un prim pas. A încercat să exercite funcțiunea primejdioasă de arbitru moral al unei societăți de altă orientare morală și așa a trebuit să-l înfrunte pe Constantin Brâncoveanu: era un al doilea pas de melc. A vrut să îndrepte viața mentorilor de atunci ai poporului și s-a luptat să-și impună crezul în școală, în moravuri, în cult: mai făcuse un pas. A închipuit o vatră de cultură care, după Diata sa, trebuia să învingă vremile, să-și exercite influența binefăcătoare dincolo de ingerințele domniei, mitropoliei sau îndepărtatei patriarhii de la Stambul: a zidit Mânăstirea Antim, i-a dat un statut impresionant până azi, și a mai marcat o etapă. Iar când Nicolae Mavrocordat s-a retras din fața trupelor care aduceau eliberarea Țării Românești de un jug secular, Antim a rămas la București, și-a asumat o răspundere costisitoare și a arătat că pașii lui, îndreptați spre absolut, nu au semnificații totdeauna abstracte. Ultimul său pas era făcut ca un sacrificiu pentru eliberarea țării. În idealul lui Antim, metafizic sau politic, necesitatea libertății fizice primordiale era cuprinsă. Cărturarul fusese câștigat pentru cauza afirmării naționale. Cum cei pe care-i păstorea erau români, el a înțeles să lupte pentru libertatea lor politică. Iar pentru acest ultim pas, a plătit cu viața.

Când, pe malul râului Tungia, ceaușii însărcinați cu această tristă poruncă i-au legat mâinile, după ce petrecuseră, desigur cu folos, atâta drum cu Antim, când i-au spus ce-i silește soarta să facă și când i-au lăsat, poate, ultimele minute de reculegere, când l-au lovit năpraznic, ca să-i facă pierirea mai ușoară, în toate aceste clipe cumplite, Antim, cu seninătatea pe care i-o rezervase o viață de exercițiu și reflecție, a trebuit să vadă melcul care urcă, pe rază, spre stea. El a știut că moare la mijlocul razei (sau, poate, la începutul ei), dar a murit cu speranța că ceea ce contează este să fi murit pe drumul cel bun.

Și ne-a lăsat astfel o pildă nu numai pentru atâția înaintași care s-au sacrificat înainte de a-și fi atins țelul dar care au murit arătându-l, ca Bălcescu, ci și o pildă pentru noi, cei de azi, despre valoarea înaltă a idealului urmărit cu încredere și statornicie.

VIRGIL CÂNDEA

Biserica mănăstirii, detalii din sculptura în piatră, 1715

CUPRINS

Precuvântare - *PREA FERICITUL PĂRINTE TEOCTIST PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE* 7

Ctitorii mănăstirii Antim - ACAD. VIRGIL CÂNDEA 9

Mitropolitul Antim Ivireanul (1650-1716) - ARHIMANDRIT SOFIAN BOGHIU 15

Chipurile Vechiului și Noului Testament - SFÂNTUL ANTIM IVIREANUL 31

Mănăstirea Antim de la întemeiere până în zilele noastre - ARHIMANDRIT SOFIAN BOGHIU 125

Încheiere - ARHIMANDRIT SOFIAN BOGHIU 153

Așezământul mănăstirii Tuturor Sfinților - SFÂNTUL ANTIM IVIREANUL 157

Hrisovul arhieresc din 1715 166

Documente din Arhivele Naționale relative la mănăstirea Antim 168

Melcul, raza și steaua - VIRGIL CÂNDEA 171